

Nógrádi Kovács György

Csip-csup történetek, és mások

Nógrádi Kovács György

Csip-csup történetek, és mások

Rövid történetek, és „mások”

Kép,
Borik Anna rajza.

Kiadta,
a Robinson Könyvműhely.
Szécsény

ISBN
978-963-88502-4-9

Készült,
az Ipoly-Print Nyomdaüzemében.
Szécsény, Somogyi Béla u. 10

Tartalomjegyzék

A feketekávé ára	9
Szólásmondás	12
Régi jegyzetfüzetemből	13
Go...ól!	15
Szólásmondások	17
Minden megváltozott	17
Szólásmondások	19
Senkinek sem kellett	19
Régi jegyzetfüzetemből	21
Két szem szaloncukor	22
Aforizma	24
A béke ára	25
Böjte Csaba atya mondása	28
Miért ne?	28
Aforizmák	29
Mások	29
A legkisebb öröm is lehet nagy	29
A furfangos parasztember	32
Aforizmák	33
Humor	33
Mi más, ha nem isteni csoda?	33
Aforizmák	35
Alex	35
Mariska	36
Humoros mondások	37
Galambhűség	38
Aforizma	39
Marika	39
Aforizma	42
„Hülye bácsi!”	42
Aforizmák	43
Ötven galamb haláltusájáért	43
Aforizmák	45
Éjjeli látogató	45
Még egy kis humor	46
Aforizmák	47

Isten nem ver bottal	47
Aforizmák.....	49
A „jutalom” gyerek.....	49
Egy kis humor.....	52
A szürke verebecske	53
Aforizma.....	54
Ami örök titok marad	55
Aforizma.....	56
Amikor megszólal a lelkiismeret	56
Aforizma.....	57
Két pohár tej ára	58
A „cseles” ember	60
Nem kisgyerek volt, angyal	61
Aforizmák.....	62
Latabár Kálmán	63
A szakadék felett lógva.....	63
Aforizma.....	64
A verebecske.....	64
Aforizmák.....	66
Mi van a dobozban?.....	66
Rend a lelke mindennek	68
Aforizmák.....	69
Régi mókás mondókák	69
Nem tolvajok, angyalok voltak.....	70
Közmondás	71
Isteni küldetés	71
Aforizmák.....	72
Pöttyök.....	72
Furcsa boldogság	73
Szék, lavór, törölköző.....	75
Aforizma.....	79
Pista bácsi	79
Népi átkok	80
A méltóságos úr	81
Népi átok	84
Furcsa találkozás.....	84
Aforizmák.....	85
Beszélgetés a kis unokámmal	86

Aforizmák.....	90
Mondóka.....	90
Régi jegyzetfüzetemből	90
Bosszú.....	93
Népi átkok	95
Nagyapám története a „felszabadítókkal”	95
Aforizmák.....	97
Mázli, vagy...?	97
Aforizma.....	100
Borzadály.....	100
Aforizma.....	105
Falvak bolondjai	105
Mókás mondások.....	108
Negyven év múltán is	108
Aforizma.....	111
Süket, mint a nagyagyú, és még néhány anekdota	112
Mókás mondások.....	113
Aforizmák.....	113
Ha az egyik így, a másik úgy.....	113
Aforizma.....	115
A pap és a Szamaritánus.....	116
Aforizmák.....	118
Három kis megdöbbenő történet	118
Mókás aforizmák	122
Szép kezdet, csúnya vég	122
Aforizma.....	124
Hol van az Isten?	124
Aforizmák.....	126
Ha két magyar „találkozik”	126
Mókás aforizma	128
A Vak és a Csonka.....	128
A rágógumi és a tehén, meg az a tükör.....	129
Aforizma.....	130
Két kis történet.....	130
Meghökkenő végrendelet	131
„A halál” hümmögései.....	133
Megfejtethetetlen történet.....	134
Aforizma.....	135

Boldog születésnapot!.....	135
Négy anekdota	136
Amit egy életre megtanultam.....	138
Manapság is akadnak még csodák.....	140
Aforizmák és mókás mondókák	143
Kutyahistóriák	143
Mókás aforizmák	154
Furcsa kérdések, „frappáns” válaszok	154
Mókás mondások.....	155
Furcsa találkozás.....	156
Muris mondások	160
Erzsike és a gólya	160
Szólásmondás	162
Karambol	162
Aforizma.....	164
Pardon!	165
Milyen a jó illem?.....	166
Anekdoták.....	167
A betlehemi királyok	168
Jézuska a karácsonyfa alatt.....	173
Aforizmák.....	175
A próbafülkében	175
Aforizmák.....	176
A furfangos öregasszony	177
Aforizmák.....	177
A furfangos katonaorvos	177
Aforizma.....	178
Nem mindenki jó humorú.....	178
Mókás aforizmák	179
Akkor kié?	179
Aforizmák.....	180
Egy-egy kis humor, meg más is.....	181
Mókás aforizmák	185
Csodás változás.....	185
Aforizmák.....	194
Nehéz döntés.....	195
Aforizmák.....	198
A csirkék, amelyekből a tyúkok lettek	199

Aforizmák.....	201
Egy magyar szakos tanárnő utolsó mondata.....	201
Aforizma.....	203
Régi viccek	203
Mókás mondóka és aforizmák.....	212
A galamblelkű harangozó	213
A hosszú botos juhász.....	216
Muris mondás	221
Közmondás	221
Régi húsvéti locsolóversek	222
Humoros gondolatok	222
Ó, ezek a nők!	222
Aforizmák.....	224
Megérdemeltem	225
Egy kis humor.....	228
Aforizmák.....	228
Hihető, nem? Mind a két eset megtörtént.	228
Aforizmák.....	232
Egy kis móka, amely szintén megtörtént.....	232

Ez a könyv hosszabb-rövidebb történeteket s egyéb írásokat tartalmaz.

A történeteket hallottam, netán velem kapcsolatosak, jelen voltam az eseményeknél. Megagyabuláltam s lejegyeztem.

Az egyebek javarészből írói fantázia szüleményei.

A mai embereknek ajánlom - de kiknek is írhattam volna másoknak -, akiknek a jelenlegi viszonyok között olvasásra csekély idejük marad.

Kiket-kiket szórakoztatnak, elgondolkoztatnak, netán meghökken-tenek, megmosolyogtatnak.

A szerző

A feketekávé ára

Rozál, a középkort alig túllépő filigrán asszony - a férje hirtelen halála után, gyerekek nem volt -, egyedül élt. A kilencedik kerületi, József Attila lakótelepen lakott, két szoba összkomfortos, pazarul berendezett lakásában.

Férje az egyik Budapesthez közeli városka, férfi és női ruházati szövetkezet igen jól megfizetett elnöke volt. Ő a Szikla Férfi Fehérnemű és Női Ruházati Szövetkezet szabászatán kereste meg, nem a zsíros kenyerét, a vajjal vastagon megkent téliszalámis szendvicset.

Szombat volt. Az ilyenkor megszokott takarítását végezte éppen, amikor csengettek.

Anélkül, hogy lerakta volna a hosszú nyelű, tollas végű portörlőjét, kiszaladt az előszobába, s kilesett a résnyire kitárt ajtón.

Két világoszöld, overálos munkaruhát viselő férfi állt az ajtó előtt. Egyikük kisebb szerszámládát szorongatott a kezében.

- A vízművektől jöttünk. A Kilencedik kerületi Ingatlankezelő Vállalat kérésére, a víz- és a szennyvíz-berendezéseket ellenőrizzük - közölte az egyikük.

- Egyszerű, ötvenkénti kötelező vizsgálat - tette hozzá a szerszámládát tartó szerelő. - Ha lenne szíves beengedni bennünket!

- Jöjjenek csak! - tárta ki előttük készségesen az ajtót, húzódott félre utat engedve nekik.

- Nem sokáig tartjuk fel szépasszony, mert, amint látjuk a ruházatáról, készül valahová - mosolygott rá a fehérképű szerelő. A társa pirosposztság volt.

- Tolltörlővel a kezemben? - kacagott fel Rozál, feléje mutatva az előbb háta mögé dugott tolltörlőjét.

- Szép ruha, igen csinos asszony, gyönyörű s tiszta lakás! - bókolt a fehérképű szerelő.

- Bezzeg máshol! - adta alá a lovat a társa. - Sehol nincs ekkora rend, de ennyire csinos asszony se! - igyekezett a háziasszony kedvében járni a pirosposztság férfi.

- Ah! - szerénykedett mesterkéltén, ám mégis jóízűn lenyeldesni a bókokat Rozál. - Egyedül élek, és ugye szombat is van.

- Bevásárlás, főzés...

- A bevásároláson túl vagyok. Főzni meg később főzök.

- Nos, akkor engedelmével, szépasszony - mosolygott rá a fehéreké-pű -, munkához látunk. A társam - a vörösre bökött a fejével - itt, én a fürdőszobában nézek szét, vizsgálom át a berendezéseket.

- Az előszobából nyílik - mutatott az ajtóra Rozál.

- Mint mindenütt ezen a lakótelepen, de... de nem fut be előttem a fürdőszobába?

- A fürdőszobába? - kacagott közbe jóízűen Rozál.

- Rendet teremteni.

- Másutt, sok helyen megfordulunk, így szokás - világosította fel behízelgőn a fehérbőrű szerelő.

- Nálam, láthatják, mint mindenütt, ott is rend van. Menjen csak! Én - mosolygott tovább készségesen a vendégeinek előléptetett szerelőkre - kávé főzök. Elfogadják?

- Ha nem esik nehezére, köszönettel elfogadjuk.

Rozál befutott a konyhába, ahol vizet töltött a kávéfőzőjébe. A fehérbőrű kivet a szerszámládából, amelyet a társa még az előbb a kőre helyezett, egy francia és két normál kulcsot, majd a nyitott ajtón át Rozálra kacsintott.

- Hát akkor, engedelmével, megnézem a fürdőszobát s a WC-t. Gond, hiba?

- Nincs - vágta rá Rozál nagyvonalún.

- Én azért, ettől függetlenül mindent s alaposan átnézek.

- Menjen csak! Addigra lefő a kávé is.

- Majd én szólok neki, ha jöhet! - vágta közbe a társa, aki behozta a ládát, s becsukta az ajtót is. Rozál után lépett, egyenesen a beépített mosogatóhoz, ahol előbb a hideg, majd a meleg vizet engedte meg. - Nem vízköves - állapította meg elégedetten bólogatva, miközben sorban elzárta azokat.

Lehajolt. Kinyitotta a mosogató alatti szekrény ajtaját és mélyen benyúlt.

- Megnézem az elzáró szerkentyűket is. Viszont, ha megkérhetem a szépasszonyt - bókolt, szemmel láthatón igyekezett megnyerni, lekötni a figyelmét, amely egy cseppet sem tűnt fel a naiv háziaszszonynak -, legyen szíves idejönni, és ha szólok kinyitni s elzárni a csapokat!

Még be sem fejezte, az előszoba felől furcsa hang hallatszott.

- Úgy hallom a társa csak talált valami hibát - jegyezte meg Rozál.

- Kiváló szakember. A legkisebb gubancot is megtalálja, de az előbb - röhögött fel erőltetetten - nem zörgött, bőfögött. Állandóan ezt teszi mostanában. Gusztustalan, pláne a más házában.

- Ne is mondja! - kapta ki a szót a szájából felkacagva Rozál, miatt a szerelő kérésének megfelelően a csaphoz lépett. - A múltkoriban, egyik barátnőmmel utaztam hazafelé a villamoson. S elbőffen-tette magát. Én - annyira nevetett, hogy meg kellett szakítania a beszédét, combjait, mint akinek pisilnie kell, összeszorította -, csak úgy viccesen, mindenki füle hallatára rászóltam: Ugye mondtam, hogy ne igyál annyit! A mai napig orrol rám, merthogy megszegyenítettem. Nem akartam. Csak úgy magától ugrott a számra.

- Mi nem iszunk. Sehol sem fogadunk el szeszes italt.

- Nem azért mondtam - legyintette le kislányos szeleburdisággal. - Eszembe jutott.

- Nos, kezdjük el, nemcsak szép, vicces asszony!

Jó sokára végeztek a csapok elzárójának átvizsgálásával, mert a szerelő többször rászólt: legyen szíves, engedje meg, de csak annyira, hogy éppen csordogáljon. Zárja el, s nyissa meg megint! Most a hideget, most meg a meleget! Közben felegyenesedett, a ládájukhoz lépett. Kiemelt egy fogót. Visszajött, s a fogóval igazgatott valamit a csapok alatti elzárókon.

A kávé közben lefőtt. Amiért Rozál otthagya.

Mialatt tálcát rakott az asztalra: rá kis csészéket, cukros szelencét készített, a szerelő végzett. A fogót visszarakta a szerszámládájukba, rongyot vett ki, s megtörölte a kezét.

- Engedelmével szépasszony, szólok a társamnak.

Azzal máris az ajtóhoz lépett. Kinyitotta és kiszólt.

- Én végeztem. Készen vagy, vagy várjunk még rád?

- Azonnal megyek - kiabált az vissza.

Ez alatt Rozál a kávéját is a csészébe töltögette. Éppen végzett, mire a fehérarcú szerelő belépett.

- Hű, de jó illat van! - felkiáltással a háziasszonyra mosolygott.

Megitták a kávéjukat. Közölték, hogy minden rendben van. Hibát sehol sem találtak, majd a nélkül, amint ilyenkor szokás, aláírtak volna valamilyen tanúsítványt, igazolást: itt jártak, minden jól működik, miegymás..., szívélyesen elköszöntek, s tőlük telhető gyorsasággal elviharoztak.

Éppen ez a sietség: nem szürcsölték, egyből felhajtották a kávéjukat, meg egymás sarkának a majdnem letaposása tűnt fel, ütött szeget Rozál fejébe.

- Te Jóisten! - felkiáltással, az előszobából nyíló nappali szobába rohant. - Jaj Istenem! - kapott ott a fejéhez, mert a vitrin ajtaja, ha nem is kitérve, résnyire nyitva tátongott, holott jól emlékezett, tegnap kulcsra zárta.

A fürdőszoba és a WC, víz, szennyvíz, berendezésének megvizsgálása ürügyén kimenő, fehérbőrű „szerelő” felfeszítette - az emiatt kiugró zárnyelve akadályozta meg visszacsukásában -, s kilopta a kis, díszes faládikában tartott egymillió ötszázezer forintját, és az összes ékszerét.

Kirohant a folyosóra. Senkit sem látott. Bekopogott az egyik s a másik szomszédjához: Ott nem jártak. Nem láttak senkit, nem hallottak semmit. Hívja azonnal a rendőrséget!

* * *

Rozál másnap egy borítékot talált a levelesládájában.

Egy ötszáz forintos volt benne elhelyezve s egy levélke.

A kávé ára, szép és vicces asszony! - ez állt rajta.

Szólásmondás

Manapság, lassan csak önmagunkban lehet megbízni.

Régi jegyzetfüzetemből

A postások álma, hogy a nyugdíját mindenki a postán vegye fel, a borraival pedig, vigyék el a lakásukra!

Kalapdivat kritika: Csak nézem, nézem: kalap van rajta, vagy a gólya rakott fészket a fejére?

A köhögés az, amelyről te nem tehetsz, ám mindenki más azért csinálja, hogy bosszantson téged.

- **Nem értem** X.Y. munkatársat, hogy miért nem segíti teljes súlyánál fogva a főnökét - neheztel az ellenőrzést végző anyavállalat igazgatója.

A százhusz kilós, nagydarab férfi nehézkesen feltápáskodik.

- Mert, ha én a teljes súlyommal a főnököm lábára lépek, kirúg.

Vannak panaszok, amelyek csak a panaszos halálával szűnnek meg.

Olyan meleg nyár van, hogy olvad a bitumen.

- **A lányod**, igaz? - állítja meg a barátja a kislányával sétáló férfit. - Le sem tagadhatnátok egymást, mint két tojás.

- Két főtt tojás - teszi hozzá a kislány.

Apu! - mutat Janika a bordás vasoszlopon lévő táblára. - Miért van ráírva? Vigyázat! Magasfeszültség!

Mialatt az apja hímel-hámol, Janikának felcsillan a szeme.

- Rájöttem, mert magasan vannak a drótok.

- **Kérek egy** ceruzaelemet! - így a boltba belépő vevő.

- Sajnos - tárta szét a kezét az ügybuzgó eladó elfogyott, de adhatok helyébe egy márkás televíziót?

Újságíróként igen sok településen megfordultam. Ha alkalmam adódott, valamennyi településen felkerestem a temetőket, olvasgattam a régi, legtöbbször már alig kiböngészhető, ilyen-olyan: fa, beton vagy gránit fejfák feliratait.

Egyik kis faluban - nevére már nem emlékszem -, ezt olvastam az egyik arisztokrata sarjadék kriptájának obeliszkjén. (Honnét tudtam meg, hogy arisztokrata volt az illető? Mert érdeklődtem attól, akibe éppen belebotlottam.)

„Ettem, ittam, nőztem, jókat dorbézoltam. Éltem 50 évig. Te hülye, éljél százig!”

Erről jutott eszembe Pista bácsi esete.

Kapatosan ballagott hazafelé, amikor egy elromlott autóba botlott. Holdképű, nagyon sovány, görnyedt hátú, tipikus betegalkatú férfi állt mellette.

Pista bácsi megállt, s furcsán nézegette az autót, lesett a különös kinézetű férfira.

- Mindjárt itt lesz a szerelő, aki a műhelyébe szállítja a kocsimat. Holnapra lesz kész - szólította meg az, melléje lépve. - Nem ismer valakit, aki szállást adna egy éjjelre?

- Lehet róla szó, de előtte megkérdezem: Szereti uraságod a bort, netán a pálinkát?

- Sosem iszom. Nemhogy részeg, még kapatos sem voltam eddigi életemben.

- És a nőket?

- A feleségem nemrégén halt meg. Se előtte, se azóta nem ismerem, ismerek más nőt.

- De kártyázni csak szokott?

- Kisgyerekként gyakran Fekete Pétereztem a játszótársaimmal. Azóta csak a képen, esetleg a televízióban láttam kártyát. Ja, névkártyám az van. - Benyúlt a belső zsebébe és előhalászott egyet, amelyet Pista bácsi kezébe nyomott.

Átvette, nézegette, majd a zsebébe süllyesztette.

- Na jó! De lovagolni, netán lóversenyezni csak szokott, mert úrfélének nézem.

- Gyerekkoromban lovaglóliskolába járatott apám. Hogy s mint, megharapott egy dög. Azóta nemhogy félek, rettegek a lovaktól.

- Nos, ha ez mind igaz, akkor maga az én emberem - csapott a vállára Pista bácsi. - Nálunk kaphat szállást. Hadd mutassam meg a feleségemnek, hogyan néz ki az olyan férfi, aki se nem iszik, se nem szereti a nőket, se nem kártyázik, a lovaktól meg fél!

- **Nos gyerekeim!** - kezdte az óvó néni. Szerintetek, melyik autó a leggyorsabb?

Rövid gondolkodás után, egymás szavába vágva sorolják a lehetetlennél-lehetetlenebb márkaneveket.

(Ki hinné, hogy ezek az apróságok ennyi autó márkát ismernek!)

Miután kifognak a felsorolásból s elcsendesednek, az egyik kislány felkiált:

- Egyik sem igaz. Az, amelybe a legmagasabb oktávú benzint tankolják!

Az egyik szokásos újságírói értekezleten - mi tagadás, hihetetlenül unalmas értekezleten - a mellettem ülő kollégám elszunnyadt.

Ha csak aludna, de horkol is.

Meglököm. Felébred. Figyelmeztetem, hogy horkol. Mire ő így fakad ki.

- Jó, horkoltam, de ez még nem ok arra, hogy fel is költse!

A másik értekezleten többen elaludtak. Hányan alhatnak - töröm a fejemet.

Jó nagyot dobantottam. Hatan riadtak fel. Törölgették ki-ki a szemét vagy a szemüvegét.

Go...ól!

A nap verőfényesen sütött. A környező fák lombjai lekonyultan lihegték az óriási hőségtől. Talán meg is izzadtak volna, ha nem lepi be leveleiket minduntalan a por, ugyanis az igencsak letaposott,

egyébként is tar futballpálya fölött, a rohangáló gyerekek miatt óriási porfelhő poroszkált a fel-fellibbenő szelő hátán.

Gyuszika, a négyéves korától nyomorék fiú, két mankójára nehezedett. Csupán nézője lehetett az osztálya: az a-csapat, minden erejét, tudását felörlő lelkes küzdelmének. Szomorú szívvel, ám ami igaz az igaz, egy-egy jól sikerült csel, passzolás után, fellelkesülően elordította magát:

- Ez az! Szép volt Jani! Go...ól! - Mely után a két lábára nehezedett. Nem ment könnyen, ugyanis a ballába - lába fejétől fel a derekán túlig -, most is, mint a múlt évben be volt gipszelve. Legkisebb botlás és elhasal, vagy hanyatt vágódik. Gyuszikát ugyanis csonttuberkulózissal kezelték. Ha meg is gyógyul, ezt ő is tudta: összeszoruló szívvel, fájón, az egész lényét átható szomorúsággal tudomásul vette, hogy örökre nyomorék marad... Miután alaposan kitombolta magát, a két mankója végét, tapsolás szerűn egymáshoz veregette.

Ez valamennyi gólnál megisméltódott. Az osztálytársai, mintha csak ezért a fura, torz látványért, bekiabálásaiért hajtanák, törnék magukat, igyekeznének újabb és újabb cselek után, megint és megint gólt rúgni.

Egyszer, hogy s mint, netán készakarva passzolta oda valaki, Gyuszika felé gurult a labda.

Egy ideig megátalkodottan leste, majd minden megfontolás nélkül, ha már így adódott, miért ne, eléje csapta az egyik mankóját. A labda beleütközött s megállt. A gyerekek mindkét fele, egyáltalán nem értve Gyuszikát, lebénultan várta a folytatást, amely hamarosan be is következett. A kis nyomorék fiúcska, teljes súlyával a baloldali mankójára nehezedett, a másikkal óvatosan, nehogy elessen, meglökte, amely kissé előre gurult. Két-három „szökdeléssel” utána lökdöste magát, és az ellenfél közeli kapuja felé pöckölte, ahol megint a baloldali mankójára nehezedve, a másik mankójával, szerény erejéből telhetően egy nagyot ütött a labdába.

Máté, a b-csapat kapusa, aki eddig a társaihoz hasonlóan megátalkodottan leste a kapuja felé tartó labdát, egyszer csak elérte Gyuszika szándékát: miért ne szerezzen örömet neki, ha megteheti, olyan mozdulatot utánozón vetődött a labda után, mintha minden igyekezetével

ki akarná védeni. Melléje hasalt, s mind a két kezével a tovább guruló labda után csapkodott.

A labda menthetetlenül a hálóban akadt fel.

- Gól! - kiáltotta el magát valaki, akit a gyerekhad: ez a fele és az a fele is, előbbi merevségéből felengedőn, felszabadultan, nagyhangon, egymást túlharsogón, ki tapsolva, ki magasba lökve mind a két öklét utánózta: Go...ól! Éljen Gyuszi!

A kis nyomorék fiú, torz vigyorral az arcán bámulta őket, miközben, talán csak a Jóistenke tudja mióta, most először nagyon boldognak érezte magát.

Szólásmondások

A „kis öröm” is lehet olykor-olykor „nagy öröm”.

* * *

Nem aszerint ítélik meg az embereket, hogy mennyi szépet mondtak el róluk a temetésükön.

* * *

Legjövödelmezőbb állattenyésztés a galambászat: Reggel eladják, estére visszarepülnek a helyükre.

* * *

A statisztika szerint: minden tizedik ember magasabb 180 centiméternél.

Érdekes, mindig az a bizonyos tizedik ember ül elénk a moziban.

* * *

Ha a szemünk a testünk radarja, szájunk a gondolataink szóvivője.

Minden megváltozott

Az „összkomfortos” szociális otthon, körös-körül ablakos, hatalmas, festett ládákba s cserépedényekbe telepített növényekkel telerkott, gazdagon berendezett társalgótermének egyik bőrfotelében, igen öregember ücsörgött. A látogatóit várta.

Kihez-kihez, ha nem is sokan, érkeztek.

Az idő telt, hozzá senki sem jött. Összeaszalódott testét elszontyolodottan, mélyen a fotelba süppedszte lesett maga elé.

A felesége hatvan évi, nagyon szépen eltelt házasságuk után -, mert, ha tányér, kanál, villa össze-össze is koccant néha, ki emlékezett már arra, egyébként is a rosszat, a jó ellenében, minél előbb s örökre el kell felejteni -, immár hat éve meghalt.

Tizennyolc évvel, még jóval a felesége halála előtt, az igen jó helyen lévő, szép s kitűnő fekvésű, ráadásul kisbérű, Nagymező utcai bérlakásukat - némi hatósági ösztökélésre -, szinte „fillérekekért”, azt is részletekben történő törlesztésre megvásárolták.

A felesége halála után - örököse nem volt -, tizennyolc millió forintért eladta. A szociális otthon nyugdíja nyolcvan százalékanak, havonkénti hozzájárulásként lerótt összegén kívül, hatmillió forint ellenében, egyszobás, összkomfortos, udvari öröklakást -, ablakai az udvarban lévő hatalmas fákra néztek - biztosított részére, amelyben lakik manapság is.

A többi - hárommillió kivételével -, az ilyen-olyan távoli, akkori-ban fellelt - legtöbbjüket alig ismerte azelőtt -, a zsírszagára jelentkező rokonai között, nagylelkűen szétosztogatta.

Egyetlenegy kikötése volt.

Havonként egyszer, lehetőleg csütörtökönként látogassák meg. Miért akkor? Maga sem tudta. Ez jött a szájára. Édességet s mást, semmit se hozzanak neki!

Az első években nem akadt hiba: ki-ki szépen meglátogatta. Ám, amint telt-múlt az idő, mert ugye azt nem lehetett megállítani, ezek a kierőszakolt látogatások, szép sorjában megfogyatkoztak, majd szinte teljesen elmaradoztak.

Nem érnek rá. Egyre több az elfoglaltságuk, meg ilyen-olyan, lehetlennél-lehetetlenebb, nevetséges kifogásokkal mentegetőztek telefonon, mert ugye az emberek igen leleményesen tudnak hazudni! Akadt - hallotta vissza -, aki kevesellte a neki ajándékozott összeget, mert ez-az többet kapott...

Múltjának szép napjait fel-felidézõn ücsörgött tovább. Ilyen-olyan események ömlöttek szét vagy potyogtak ki emlékezetének nagylyu-

kú rostáján, mert amint öregedett, ezek a lyukak, hiába igyekezett ilyen-olyan gyógyszerekkel befoltozni azokat, egyre tágultak... Míg-nem a másik oldalon, öregségében is csinos, igazi úriasszony tartású nőt fedezett fel, akit látásból ismert, ám a kölcsönös köszönéseken kívül egyetlen szót sem váltottak. Odabattyogott. Nyolcvanon jóval túl nem csoda, hogy egyre nehezebben mozgott s járt-kelt. Arca harmonikaszerű ráncainak „legényesen erőltetett” szétlebbentése közben, negédes mosollyal, a maga nemében és korához képest kifejezetten csinos, a többi öregasszonyhoz képest, fiatalos nőre bazsalygott.

- Amint látom, kiskegyed is...

Nem folytathatta, mert az felkapta a fejét, s egyáltalán nem várt, nagyon bántó érdességgel felkacagott.

- Kiskegyed? Hol él maga, tata? Manapság, főleg ilyen korban s itt, nem ildomos ez a megszólítás. Sőt! Minden megváltozott, öreg hódolóm!

- Igaza van - motyogta, sűrűn nyeldesőn, ráncait visszarendezően, mialatt bocsánatkérően visszafordult. - Minden megváltozott. Kiskegyed is. Lám, az előbb még csinos, öreg hölgy volt, mostanra rút bozorkánnyá torzult.

Szólásmondások

Egyes nőket, amilyen nehéz megérteni, éppen olyan könnyű félreérteni.

* * *

Egyesek szerint: az asszony szükséges rossz. A rossz pedig, annál inkább elviselhetőbbé válik, minél kisebb.

Senkinek sem kellett

Majdnem törpe, sánta és kissé púpos emberke volt.

A negyedik emelet erkélyéről a mélybe vetette magát.

Azonnal szörnyethalt.

A zsebében egy cédulát találtak. Csak ennyi állt azon, ákombákom betűkkel ráírva:

Azért tettem, mert senkinek sem kellek.

A rendőrség öngyilkosságnak nyilvánította az esetet. A további eljárást államigazgatási útra terelte.

Az önkormányzat tisztviselőnöje, gondos utánajárás után, ezeket állapította meg:

Az apa, miután a felesége hazahozta a kórházból torzszülött csecsemőjét, néhány hétre rá elhagyta a családját. Az anyja elkeseredésében a Fővárosi Szent István Kórház előtt lévő padra rakta a kisbát. Pólyájába egy cetlit helyezett:

Ez a gyerek senkinek, nekem sem kell. - Ezt írta rá. Ezután a Lánc-hídról a Dunába vetette magát.

A kisbabát állami gondozásba vették, ahonnét nagykorúságát elérve, cipészsegéd oklevéllel, s néhány ezer forinttal a zsebében beleveztették abba a nagy s mindig háborgó tengerbe, amelyet életnek neveznek.

Kezdetben, a Múzeum körúti munkásszálláson kapott férőhelyet. Nem maradt ott sokáig. Munkahelyet keresett s talált, majd önálló albérletbe költözött.

Legutóbb, mivel kifejezetten szép, mesterien megmunkált s kivitelezett, jól eladható cipők kerültek ki a kezéből, az egyik legfelkapottabb: Nagykörúti Cipőszalonban alkalmazták, s jól megfizették. Ám legnagyobb megdöbbenésére, bánatára, alig egy évnyi idő eltelte után a cipőszalon befuccsolt.

A rolót lehúzták, őt kirakták az utcára.

Ezután hol itt, hol ott dolgozott, ahol éppen szakmájának megfelelő munkát kapott.

Mígnem az egész úri cipésszakma cakompakk elkopott.

Testi hibája miatt sehol sem alkalmazták. Munkanélküli segélyekből tengette az életét, mígnem azt is kimerítette.

Gyakran látták a lelakott, már-már romos, olcsó albérleti szobájához közeli, Ludovika Parkban ücsörögni, meg azzal átellenben lévő

italboltban. Itt is, ott is egyedül ült. Senki sem telepedett le melléje. A kispadon zsíros kenyeret evett. Az italboltban kisfröccsöt ivott...

Az illetékes tisztviselőnő, csupán önön jólelkűségétől vezéreltetve, a következő mondatokat biggyesztette a helyzetet lezáró jelentése alá:

A közelében két templom van. Az egyik vallási szekta a másik sarkát tapossa, miközben a Biblia ilyen-olyan idézeteit hangoztatva, hit-térítő munkát végezve, gyülekezetükbe toborozzák a híveket.

Ez az igen „jókezü és jólelkű” emberke, tényleg senkinek sem kellett?

Régi jegyzetfüzetemből

- **Ha nagy leszek**, szép estélyi ruhám lesz, és elmegyek Balatonfüredre, a szépségkirálynő választásokra. Biztosan én kapom meg az aranyalmát - dicsekszik az óvodában Tünde.

- Imádom az almát. Nekem adod majd a felét? - kiáltja közbe a kis társa, a szája szélét nyalogatva.

- **Anyuci**, miért kéreget megint a bácsi?

- Mert nincs pénze, kislányom.

- Otthon felejtette a pénztárcáját, mint tegnap?

Négy gyerek állja körül az apjukat. Pénzt kérnek.

- Hány forint kell - kérdezi a legkisebbtől -, hogy jusson mindenkinek egy-egy forintos fagyi?

- Egy..., kettő..., három..., öt - vágja ki a megkérdezett emberke.

- Számold meg még egyszer. Ha négyen vagytok, miért kellene öt forint?

- Már az is baj, ha én kétforintosat veszek?

Az első osztályos Mónika sírva fut be a konyhában szerénykedő anyjához.

- Hogy tudtál ilyen emberhez, férjhez menni, mint az apu? Megvert.

- Tudod, kislányom - csitítgatja, vigasztalgatja az anyja -, fiatalok voltunk, nem ismertük egymást...

- De most már ismered az aput. Válgál el tőle, és menjél férjhez, Tóni bácsihoz!

Ő volt a sarki fagylaltos.

Az autóbussen az egyik kisgyerek állandóan szipog. A szemben ülő bácsi egy idő után megkérdezi.

- Nincs zsebkendőd, kisfiam?

- De van, csak nem adom a bácsinak!

- **Apu!** Adjuk össze a pénzünket, és vegyünk karácsonyra egy modernebb televíziót!

- Hány forintod van?

- Ötszáz, de Petinek is van ezer forintja. Jocónak meg kétszáz.

- Annyi pénzért nem adnak televíziót.

- A többit majd ti hozzátesszitek anyuval.

Személyazonosság igazolványokat osztanak ki az iskolában a tizennégy éves gyerekeknek.

Mivel először kapják, szép ünnepséget rendeznek nekik.

Az ünnepi beszéd elég unalmas és hosszú is, ám a gyerekek mégis sokáig tapsolnak s kiabálnak.

- Nem színház ez, gyerekek - fakad ki nevetve a rendőrtiszt.

- Tudjuk - kiabálják egymást túl -, de szeretnénk, ha beszélne még a rendőr bácsi. Hadd maradna el a német óránk is!

Két szem szaloncukor

Piroskáékat nem kényeztette el a szerencse, sőt! Ha valakit, őket ebben az évben igen sok baj érte. Leégett az istállójuk. Benne pusztult el egyetlen tehénkéjük. Az anyja, három testvére mellé újabb

kisbabát várt, ami áldás lenne, ha volna mibe aprítaniuk az egyre fogyatkozó kenyerüket, s nem betegeskedne majdnem ágynak dőlőn, orvost s kórházat járva. Ráadásul, hogy jól megtetőzzék fájdalmuk szálacskaiból össze-villázott szalmakazlukat, az apjuk elveszítette az állandó munkahelyét. Napszámba járt, ha akadt, ám egyre kevesebb akadt...

Mindezekért történhetett meg, hogy Mikulás-estéjén csupán két-két szem szaloncukrot pottyantott a rőt-szakállú szentember a cipőjükbe, amely nagyon elkeserítette Piroskát.

Miért van -, gyűltek, gyülemlettek eszecsckéjében, ezeknek-azoknak az osztálytársainak képei, akiknek a sok édességen, a hatalmas, csokoládé Mikulásokon-, csizmákon, különféle figurákon kívül, játékokat is hoz a Mikulás? A múlt évben is ezt tette. Mennyire dicsekedtek vele, amíg neki, akkor sem annyit, mint nekik, most pedig, testvérenként csak két-két szem szaloncukrot hozott.

Másnap reggel szomorú szívvel dugta zsebébe a két szem szaloncukrát, s indult el az iskola irányába, ahol az osztálytársai - harmadikos volt -, szokás szerint eldicsekszenek majd a tanító nénijüknek: mennyi mindent kaptak a Mikulástól!

Ő mit mond, mit mondhat majd? Mert megkérdezik tőle is. Biztosan nem árulja el, hogy mindössze két szem szaloncukrot kapott.

Hogy kinevessék, gúnyolják!

Kis szívét, amint közeledett az iskolájukhoz, az egyre jobban ránehezedő szomorúság gyötörte. Szemében sok könnycsepp gyülemlt. Alig győzte szétmaszatolni a jobb keze fejével.

A falu egyetlen boltjának kirakata előtt, Mátyus Kati - jól ismerte, nem messzire laknak tőlük -, a kirakatban lévő csokoládé figurákat s más, csillogó-villogó papírokba csomagolt édességeket bámulta. Olykor-olykor, szorosan az üveghez lapította az orrát. Rálehelt, s letörülte.

- Miért ácsorogsz itt? - szólt rá, holott, ha nem is tudta, sejtette.
- Az oviba megyek - vágott közbe a kislány.
- Siess, mert elkésel!

- Szaloncukrot... vagy más valamit szeretnék venni. - Feléje mutatta a markában szorongatott néhány fillérét. - Szerinted, mennyit és mit kapok ezért a pénzért?

- Neked nem hozott a Mikulás semmit? - kérdezte meg, mielőtt átvette volna a pénzt.

- Ne...em - rázta a fejét, lekókadtt érzésekkel lesve Piroskát.

Kivette kezéből a pénzt. Megolvasta, majd a kislányba fúrta sóványa tekintetét, s szomorún megcsóválta a fejét.

- Ezért - közölte vele öregesen, a mélyen együtt érző emberek hangján - egyetlen darabka szaloncukrot sem kapsz.

- Pedig - sírta el magát a kislány - meg kell ajándékoznom Pannikát. - Piroskára emelte könnybe lábadt nagy szemeit. - Sorsot húztunk, ki kit ajándékoz meg. Pannika nevét húztam ki. Most mit adok neki?

A kirakat üvegének dőlt, és hangosan zokogott.

- Miért nem kértél több pénzt anyukádtól?

- Ha egyszer neki sincs. Apu munkanélküli. Segély semmi. A családi pótlékot meg csak két hét múlva kapjuk meg - szipogta fuldoklón. - Miből adjon? - változott előbbi gyerekes szipogása öregesen zsémbessé.

Piroska a zsebébe nyúlt. Kivette a két szem szaloncukrát, és a csendesén síró, a szipogó, a könnyét a kezével szétmázoló kislány kezébe nyomta.

Kati örömtől repesőn elfutott.

Így Piroskának semmi sem maradt a Mikulástól kapott igen szegényes, majdnem semmi ajándékából. Ő mégis a körülötte lebegő, mennyei harsonán játszó s éneklő, láthatatlan angyalkákkal együtt örült most.

Aforizma

A szegény ember előbb kotor a zsebébe, mint gazdag a tömött pénztárcájába.

A béke ára

Böjte Csaba, Szentferences-atya, aki valahol Erdélyben adakozásokból fenntartott otthonokat alapított az elárvult, az utcákra kiszorult, vagy kizavart, nyomorgó, csavargó gyerekek istápolására -, szomorú bejelentést kapott.

Ő maga mesélte el. Lejegyeztem.

Három kisgyerek az utcán csavarog. Az anyjuk otthagya őket. Az apjuk állandóan a kocsmákat bújja. Ha mégsem, otthon hever. A gyerekek félnek hazamenni, mert megveri, s újra meg újra kizavarja őket az utcára.

- Mit tehettem? - tárta szét a kezét Böjte atya. - Autóba ültem, és összeszedtem a gyerekeket, majd velük együtt, én a Ferences barát - ironizált mosolyogva -, asszonykeresésre indultam.

Szerencsénkre, az egyik rokonuknál, melyiknél, milyen ágúnál, nem tudom, a gyerekek segítségével hamarosan ráakadtunk.

Azonnal megesett az anya szíve a síró, az öt ölelgető gyerekei látán. Ő is elsírta magát, és sorban megcsókolgatta őket, majd némi rábeszélés után, „bízva Ferences ruházatomban”, a gyerekeivel együtt beült a kocsimba.

A férjét kivételesen józanul találtuk otthon, ám azt a patáliát, amelyet csaptak, amint ocsmányul szidalmazva, verték, cibálták egymást a szemem láttára! Sosem felejttem el. Sok mindent láttam. Több, finoman mondva: lerobbant helyen élő, erkölcsileg mélyen lesüllyedt emberek között megfordultam, de ami ott történt, mindent felülmúlt.

Fejemet az ég felé emeltem: Nagyon belefáradtam, Uram. Segíts! - sóhajtoztam.

S mint számtalanszor megtörtént, mert van, amikor Isten hallgat, legtöbbször, kinek-kinek válaszol. Velem is ezt tette.

Egymás mellé állítottam a síró-pityergő gyerekeket.

- Fogjátok meg szépen egymás kezét! - Én is közéjük álltam. - Térdepeljünk le és imádkozzunk!

Elmondtuk a Miatyánkot, az Üdvözlégy Máriát, amit úgy-ahogy az én segítségemmel elrebegtek, de a Hiszekegy sorait előre kellett mondanom, mert egyáltalán nem ismerték.

Meg-megremegtek, közbe-közbe sírtak, szipogtak, az orrukat szívták szegénykéim, de azért csak-csak utánam mondták.

Csak imádkoztunk, imádkoztunk, mígнем, hála legyen az Úrnak, célba talált.

A szüleik végre abbahagyták a veszekedést, s az egymás cibálását. Alaposan kifulladásra, megtépetten, tágra meredt pupillákkal bámultak ránk.

Az első könnycsepp az asszony szeméből buggyant ki. Utána a férje maszatolta szét, retkes, bütykös keze fejével a kicsurranó könnyeit, mígнем mind a ketten hangos zokogásban törtek ki.

Felálltunk. Elengedtem a kisgyerekek kezeit, s az apjukhoz fordulva felmutattam a nyakamban lévő keresztet.

- Az Ő szent nevére kérem, térdeljen le, és mondja utánam!

Meglepően engedelmesen, ám az előbbi sírásától még össze-összerázkódón letérdelt. Én megesküdtettem, hogy nem iszik többé, majd megkértem: mondja a felesége szemébe, hogy szereti! Nos, itt elakadt. Hol a feleségére, hol rám sandított, mígнем kissé durcásan, ám csak elmotyogta: szeretem...

Utána az asszony következett.

- Na most - kértem, miután befejezte -, csókolják meg egymást!

Nem huzakodtak. Összeölelkeztek, és sírtak. A gyerekek beléjük kapaszkodtak, s ők is sírtak. Mi tagadás, én is könnyeztem.

Megígértem nekik, hogy veszek egy tehénkét és egy borjút, amint meg is tettem.

Több év, meglehetősen évtized eltelt után, arra vitt az utam. Meglátogattam őket.

Egész kis csorda tehénszaporulatot találtam az istállójukban.

Abból a pénzből éltek, amit a tejért kaptak.

Én megint az égre lestem, s azon meditáltam: mennyire nagy az én Uram hatalma: A szenvedőket megvigasztalja, a békétleneket kibékíti, a szűkölködőket kiment a nyomorból.

Ezt a férfit, meglehetősen az asszonyt is: az ördög karmaiból mentette ki.

Lajoskát tizenkét évesen szedtem fel az utcáról. Szüleid? - Nekem sosem voltak szüleim - rebesgette. Állítólag az apja meghalt, az anyja elzüllött, régen elhagyta, meglehet kizavarta az utcára.

Iskolába sosem járt. Természetesen, sem írni, sem olvasni nem tudott.

Mit tehettem vele, az első osztályosok közé raktam a nagyobbacska kisfiút.

A kicsik ott csíptek bele, ahol tudtak. Lépten-nyomon csúfolták, mire ő megelégedve mindezeket, a partvis nyelével vett elégtételt a csúfolkodásukért, a piszkálkodásukért.

Éktelen sikongás, ordibálás hallatszott ki az osztályteremből. A tanárok nekem estek: vigyem ki innét ezt a gyereket, mert nem bírnak vele!

Bementem. Átkaroltam, magamhoz öleltem a dühöngő fiúcskát, s megnyugtatón megsimogattam a hátát. A mellemet verte s követelte, hogy engedjem el, mert ő úgyis megszökik innét!

- Hová mennél? A térképről, mint saját életemből nem léphetsz ki. Nézd! - mutattam az egyik általa elnászpángolt síró kisfiúra. - Kétéves korától van nálunk. Az apja, az anyja ki tudja, hol csavarog, meglehet már nem is élnek, vagy valamelyik börtönben csücsülnek. Pistikét - mutattam egy másik fiúra - két éve szedtem fel a pályaudvaron. Szülei állítólag élnek. Csavarognak. Azt sem tudják: él-e, hal-e a fiuk.

Tovább mutogattam a megszeppenve leső fiúcskákra.

- Vince egyévesen került hozzánk. Senki sem keresi, kereste az óta. Bence, három éve várja a szüleit. Egyszer sem látogatták meg.

S csak soroltam tovább.

Lajoska lehajtotta a fejét, s durcásan sunyítva leste a társait, mialatt én folytattam:

- Nektek, kisfiam, Isten jóvoltából sorstestvérekként kell szeretnetek egymást. Megtanulsz írni-olvasni, mesterembert faragunk belőled! Most pedig - fogtam meg a kezét -, puszild meg sorban, akiket megvertél!

- Nem pusziлом! Ők kezdték. Állandóan csúfolnak.

- Rendben van, akkor - intettem a gyerekeknek - gyertek ki, és sorban fogjatok kezét Lajoskával! Ígérjétek meg neki, hogy soha többé nem csúfoljátok! Segítetek neki, megértitek őt!

S mi lett a vége? Mialatt kezét fogtak valamennyien sírtak. Lajoska is. Mi tagadás, az én szemem sem maradt száraz.

Böjte Csaba atya mondása

A gyerek olyan, mint a tükör. Ha mosolyogva nézel bele, visszamosolyog. Ha vicsorítasz, visszavicsorít rád.

Miért ne?

A termelőszervezetek szervezése előtt történt.

Mindegy melyik falu hírhedt tanácselnöke, nagy leffel verte az íróasztalát a beidézett parasztemberek előtt.

- A járás tizennyolc községében befejezték a vetést. Csak ti négyen, pontosan az én községemből nem.

A négy ember, ki ezzel, ki azzal, ki így, ki úgy védekezett.

- Idefigyeljete! - fojtotta beléjük a szót vészjóslón a tanácselnök. - Tegnap jártam a járásnál, ahol a sárgaföldig letoltak. Utasítottak, halljátok: nem kérték: parancsolták, hogy legkésőbb a holnapi napon, mindenféleképpen fejezzük be a vetést!

- Bokáig ér a hó... Teljesen előkészítettük a talajt... Váratlanul zuhant nyakunkba ez a nagy tél... Nem tehetünk róla... - védekeztek egymás szavába vágva.

A tanácselnök felállt.

- Holnap, korán reggel felültök a lovak hátára, és teljesítitek a vetési terveiteket! - Ha mégse - megfenyegette őket a bütykös ujjaival -, jól tudjátok mi lesz a következménye.

- Bényi! - mert így hívták. -, Tudod te egyáltalán miről beszélsz? A mi lovaink ígás állatok, nem háttas lovak - esett neki a legbátrabb gazda.

- Az oroszoknál láttam, ahol évekig voltam fogságban. Ha ott bevált, nálunk miért ne sikerülne?

- No de, hóba? - aggodalmaskodott a másik gazda.

- Vettettél te már hóba? - ütött az íróasztalára a hithű tanácselnök.

- Soha - vágta rá az.

- Akkor honnét tudod, hogy nem lehet lóhátról, hóba vetni?

A gazdák, a megtorlástól félve, nem ellenkeztek tovább. Másnap lóhátról a hó tetejére szórták a magot. Mind bevetették az előkészített, de hófödte talajt.

Hogy egy szem sem kel ki tavasszal, ki törődött azzal: Teljesítették a vetési tervet.

Aforizmák

Tévedni szabad, de a tévedést szóvá nem tenni, a jövő nemzedék elleni bűn.

Mások

Szociális juttatásból új házba költözött ember fohásza: Se munkám, se tüzelőm nincs, de házam sem volt, s hála legyen, most van!

* * *

Statisztikai adatgyűjtés ötven italos emberről.

Egyikük, csak a keresetét veri el.

Ketten, csak az asszonyt verik el.

Hárman, nemcsak a fizetésüket, az asszonyukat is elverik.

A legkisebb öröm is lehet nagy

Aki naponta lefutja a megszokott köreit: hosszú sétákat tesz, kirándul a hegyekbe, nyolc órát „talpal” a munkahelyén, ide-oda futkosva kiszolgálja a vevőket, korcsolyázik, síel, kilométereket evez,

tesz ezt-azt..., egyet tud-e érezni azzal a nyomorék, mozgáskorlátozottal, aki néhány métert is csak emberfeletti nehézségek, fájdalmak árán tehet meg?

Ez jutott eszembe, amikor Tihamér felém közeledik.

Bal kezét szorosan hátához szorítja. Vékonyka, jobb kezével, madárszárnyyszerű hadonászással egyensúlyozza magát, eldeformálódott lábait a parkettán húzva, csúszkálva araszolgat, bármelyik pillanatban megbotolhat, orra- vagy hanyatt bukhat, balesetet szenvedhet.

Vézna melle beesett, háta kissé púpos, csontos kezei, miután leül, a székek karján fekszenek. Feje kissé hosszú, orra duzzadt, szemgolyói óriási, kiugró halszemek, fülei nagyok, ajka kissé ferde.

Egyszóval: tipikus gnóm alkat. Születésétől nyomorék.

Mialatt nézem, szüntelen azon töröm a fejemet: mit kérdezhetnék meg tőle, mígnem agyam fészkeének szerteröpködő madarai, egyre magasabbra repbennek. Egyiknek sem kaphatom el a lábát, helyükbe ez a számárság ötlött eszembe:

- Emlékszik-e valamire, amikor boldog... - Meghökkenek, mondjam-e tovább, nem sértem-e meg kihegyezett lelkeségét. Egyébként is az állandóan tolókokcsiba kényszerült, mások segítségére, pátyolgatására szoruló, lehet-e, volt-e valamikor boldog? Meg mi az a boldogság? Kinek-kinek más! Mitől lehet valaki boldog... Ah! Megcsuklón folytatom. - Mikor érezte magát életében a legboldogabbnak?

- Egészen kicsi koromban - vágja rá kapásból, állandóan benne fészkelődő madárszárny repbenéseként. A hangja, mert nemcsak a teste... Jaj Istenem!

Rám vigyorog szegény. Igen, igen, nem nevet, a gnóмок tipikus vigyorával les rám, mialatt tovább mondja:

- Ugye csodálkozik, hogy ennyire gyorsan rávágtam. Tudja miért? Mert csak akkor, se máskor, se többet, egyes-egyedül, hangsúlyozom: igazán csak akkor voltam boldog, amikor..., de hát hallgassa csak!

Maga elé néz. Torkán az ádámcsutkája, régi gőzmozdonyok dugattyúihoz hasonlóan, le és fel ugrándozik. Korához képest vén arcán a ráncok harmonikázni kezdenek.

- Anyám születésemkor, talán - teszi hozzá morbid humorral - megpillantott, és a látványtól szörnyethalt. Apát baleset érte. Rászakadt a daru. Szegény, áldott jó nagymamám nevelt fel - jegyzi meg ellágyultan, fekete szegélyűn, gyászba veszőn. - Már ő is meghalt.

Szóval a sarokba ültetett. Nagy..., talán jobb szó rá, a hatalmas, meglehet csak - meditál elgondolkozón - nekem tűnt, az akkori kisgyerekeknek olyan hatalmasnak, szinte teremnek? Kis batyut kötött a hátamra: Gyere, simogatott meg, kirándulunk a messze lévő mesebeli erdőbe! Leülünk az egyik hatalmas fa alá, s meguzsonnázunk! Vajas, téliszalámis zsömlét: szendvicset csomagoltam, de kapsz süteményt és Colát is!

Átkarolt s vezetett.

- Lassan és óvatosan, mert nézd csak: maci, manó, meg egy nagy kutya, odébb farkas leselkedik rád útközben. Nocsak, törpék is vannak! - A gnóm emberek visszataszító vigyorával folytatja: - Plüss átlatokat és törpéket rakott ki, egymástól jó méternyire.

Elindultunk. S ha hiszi, ha nem, talán órákig is eltartott, mire fáradtan, elcsigázottan a képzeletbeli erdőbe értünk, mert nagyon nehezemre esett a járás, holott segített, meg gyakran le is ültünk. Olyankor kezébe vett egy-egy plüss figurát s mesélt, meg ijesztgetett: Hamm, bekaplak, megeszlek! Mindig és nagyon, de nagyon jól éreztem magam. Óriásokat nevettem.

Aztán - fékez le fekete fellegszerűn elkomolyodottan. Hosszúkás fejét leejti. - A többi? Amint mondtam, meghalt. Én ebbe az otthonba kerültem.

Két kezét felemeli. Szűnyogokat hessegetőn, csapkodni kezd velük a levegőben. Szemében könnyek gyűlnek, folynak végig, potyognak le a nadrágjára.

- Szegény mamám halála után summázva, ez a sorsom, mert más...?

Jaj Istenem! Jaj Istenem! Ennyi!

A furfangos parasztember

M. Istvánt, igen jól gazdálkodó, középparasztként emlegették a falujában. Nem csoda, hogy a termelőszövetkezetek szervezésekor, maga a járási pártbizottság első titkára és a helyi tanácselnök kereste fel, akarta beszervezni a napokban megalakult tsz-be.

- Jó..., jó, tudom - huzakodott, miután erről-arról szó esett, a felesége fánkkal, ő borral kínálta meg a „magas vendégeket”, s azok előrukkoltak látogatásuk céljával -, az idők szele. A szél ellen meg ugyebár..., szóval többen felkerestek, mondták ezt-azt, én mégis a mai napig sem tudom: mi az-az igazi szövetkezet.

Más sem kellett a tanácselnöknek, előhúzott a zsebéből egy brosrát, és a gazda kezébe nyomta.

- Olvassa el! Ebben minden le van írva.

- Rendben lenne, ha nem törött volna el a szemüvegem. Az új meg csak egy hét múlva készül el. Ámbár, ha megkérhetném magukat, van időnk, vacsoráról a feleségem gondoskodik. Nem halunk meg éhen. Olvassák fel nekem!

Mit tehettek mást, ha vonakodva-huzakodva is, csak belekezdtek. Már este tíz óra is elmúlt, amikor szünetet tartottak. A háziasszony kihívta őket a konyhába, ahol töltött káposztával és rétesel vendégelte meg vacsoraként őket, s megittak néhány pohár bort is. Ezután visszamentek a szobába, és egymást váltva a brosrúra valamennyi sorát felolvasták.

- Mindent megértettem - hálálkodott cinkosan mosolyogva a parasztember, miután éjfél felé végeztek.

- Akkor - nyitotta ki az aktatáskáját a tanácselnök, vett ki belőle egy iratot -, ugye aláírja a belépési nyilatkozatot?

- Ezt e? - vette a kezébe, forgatta meg, adta vissza a tanácselnöknek. - Nem én.

- Miért? - lestek meghökkenten egymásra az agitátorok, s mi tagadás bosszúsan a gazdára.

- Mert - höttyintett az - már tegnap aláírtam egyet. De ne rezeljenek be! Most már tudom, milyen nagy rakás, finoman mondva: ízébe léptem bele.

Aforizmák

Ragadj meg minden alkalmat, mert sosem markolhatsz eleget belőle.

* * *

A valóság felismeréséhez nem mindig a zsenialitás: a bátorság s a véletlen is elégséges.

Humor

Marx Károly: „A pénz, pénzt fial”.

Rendben, de miért oly keveset: három-öt százalékot, amikor egyetlen, valamirevaló anyadisznó is kilenc malacot fial?

Mi más, ha nem isteni csoda?

Ékszer és órás üzlete volt az egyik kicsike városban, ahol gyakran felkeresték ékszerjavítás, főleg elemcsere céljából is. Ám több olyan óra akadt, amelyeknek nem tudták a hátsó fedelét felnyitni, vagy egyéb okokból nem teljesíthették megbízóik, vevőik kívánságait. Az ilyen órákat, s a hibás ékszereket összegyűjtötték, és hetente egyszer, maga az üzlet tulajdonosnője bevitte a közeli nagyobb város, ismert óra- és ékszerjavítójához.

Leadta. A szakember átnézte azokat, majd közölte vele, hogy körülbelül mikorra - legtöbbször több óra múlva - lesznek készen.

A kis üzlet tulajdonosnője eltávozott az üzletből. Ha akadt egyéb dolga a városban elintézte, ha nem, mint akkor is: sétálással, kirakatok nézegetésével csapta nyakon a várakozási idejét.

Az egyik két, ha nem három emeletes, tipikus, régimódi, városi ház előtt járt, amikor teljesen váratlanul csengeni kezdett a zsebében felejtett, igen kisméretű, elemes vekkeróra.

Kifelé indult otthon az üzletéből, amikor az alkalmazottja utána szólt: Ezt nem viszed magaddal? - A füléhez szorította. - Jár, viszont a nagymutatója leesett. Vissza kellene erősíteni a helyére!

Ő, hogy ne kelljen visszamennie a pulthoz, arra helyezve kinyitni a táskáját, csak úgy lezseren a zsebébe süllyesztette.

Elfelejtette átadni az órásnak.

Megtorpant: azon morfondírozott, hogy visszavigye vagy...?

Nem maradt ideje a további latolgatására, mert olyan hangot hallva, mintha valamelyik közeli ablakredőnyét egyszerre lezúdították volna, hatalmas beton s habarcs keverék - a régi ház díszperemének egy része -, későbbi felbecsülések szerint másfél mázsányi darabja, közvetlenül a lába elé zuhant.

Ha nem torpan meg, ha egyetlen lépést tesz, pontosan fejen találja.

A hirtelen rátörő riadalmától lebénultan, minden ízében remegően lesett a mindenét beborító por és faltörmelésekből kilátszatlanul. Hogy gondolt-e, eszébe jutott-e ilyen-olyan gondolat? Biztosan nem. Igaz, ideje sem lett volna rá, mert valaki, sosem tudta meg ki, melléje ugrott, és ösztönszerűn odébb rántotta. Mert a leszakadt rész ugyan a járdán hevert, ám mit lehetett tudni, nem szakad-e tovább!

Ő csak állt, sem megszólalni, sem megmozdulni nem tudott. A ruháját teljesen belepte a felferődő por. Énje a teljes elalélás határán tengve, az előtte heverő törmelékhalmaéhoz hasonlóan, lebénultan, darabokra töredezetten szétterült..., mígnem a vele szemben, az utca másik oldalán fel nem fedezte a templomot. Ám mondani - a körülötte összeverődő néhány ember, szerencsés megmenekülésén való ámuldozásának közepette, hogy nem esett a fejére, mert azonnal agyon csapja - csak ennyit tudott, azt is zihálón, melléből felszakadó sóhajszerűn: - Hála Istennek! - S szétkenve az arcán lévő könnyeitől sárrá váló port, felzokogott.

* * *

Otthon tudta meg: az órát, amely megmentette az életét egy apáca adta le javításra. Azt is meghallotta: a kérdéses órában, amelyre be volt állítva a csengő, egy kis imaközösség, rendszeresen imádkozott a kolostorban, többek között a tengeren, a levegőben, az úton-lévőkért, amint tették abban az időben is...

Aforizmák

Csak az érti meg igazán, hogy mi a félelem, aki már megismerte a halálfélelmet.

* * *

Egy pillanat semmi az egész élethez viszonyítva. Mégis egyetlen pillanat alatt is romba dőlhet egy egész élet.

* * *

Az élet: Miért? Minek? Kibírhatatlan! De egy olyan szálloda, amelyben csak meghatározott ideig lehet szállást kapni!

* * *

A halál sosem ahhoz igazodik, mikor lesz olcsóbb vagy drágább a temetés.

Alex

Alex nagyon rossz fiú volt. Az őt egyedül nevelő anyja - valame-lyik gyermekintézetből vette magához - a lehető leggondosabban ne-velte, a valódi szüleit egyáltalán nem ismerő, a koromfekete hajú, a kissé kreolbőrű, szép arcú kisfiút.

Az a játék, amelyben ő is részt vett - melybe nem akarták bevenni erőszakkal kapcsolódott be -, rendszerint verekedéssel, civakodással végződött.

Legkedvesebb játéka: a „fakardozás” volt, amelyet, egyik televí-zióban látott, népszerű játékfilmből lesték el. Mindig neki kellett győznie, másképp igencsak elpáholta az ellenfeleit.

Az utcán ide is-oda is becsengetett. Ha nem sikerült észrevétlen el-futnia, a rászóló és az őt szidó emberekre rányújtotta a nyelvét, vagy két kezét a füle fölé emelve, számárfület csinált, s tovább futott. A kutyákat megdobálta, felfingerelte. A kerítéseket, a falakat, az iskolá-ból elcsent krétákkal összefirkálta. Társakat toborzott, és velük együtt ordibálva futkosott, biciklizett végig az utcákban és máshol. Az iskolában a kisebbeket, főleg a lányokat fellökdöste, vagy alapo-san megcibálta a hajukat...

Mint vad zebra, amelynek nem egy csúnya történet csíkozta végig a testét, se szeri, se száma az ellene felhozott panaszoknak, az ellenőrző könyvébe beírt osztályfőnöki intéseknek, igazgatói megrovásoknak...

Az igen vallásos anyja, aki nem győzött az iskolába, a gyámügyi hivatalba járni, ahová rendszeresen behívták, bocsánatot kérni, elnézésért könyörögni, utolsó kapaszkodóként a helyi plébánoshoz fordult, aki egyébként Alex hitoktatója volt, pontosabban lett volna, ha rendszeresen jár hittanra. Ha el is ment, nem várta be az óra végét. Többnyire megszökött. Az atya kezébe véve a kisfiú sorsát, ilyen-olyan kedvességekkel, lelkére beszélésekkel győzködte, ministránsnak is beosztotta, ahol Alex sokszor rendetlenkedett, piszkálta a társait, mígnem megunva, ő is útilaput kötött a talpa alá.

Egyik napon, szokásuk szerint a kisforgalmú utcában lakó barátja házuk előtt játszottak.

A mellettük lévő járdán egy igen öregasszony csoszogott. Ebbe-abba a kezében is szatyrot cipelt.

A szemük láttára esett el.

A gyerekek egy ideig megátalkodottan lesték, majd egyikük váratlanul felnevetett, amelyet a társai kaján röhögésükkel utánoztak.

- Miért nem ül otthon az ennyire vénasszony! - kiáltott fel valaki. A társa: nyinó... nyinó, mentőt utánzó sikongásokkal gúnyolta...

Alex nagy elképedésükre, váratlanul rájuk ordított:

- Hülyék! - A földön heverő, a vérző orrú öregasszonyhoz futott. Felsegítette a földről, s papír zsebkendőt nyomott a kezébe. Majd, miután nyelvét társaira nyújtotta, segített neki a szatyrok hazacipelésében.

Mariska

A szécsényhalászi Oravecz Mariska szép, pirospozsgás arcú, ám nagyon kövér lányka volt. Osztálytársai vastag lábai miatt elefántnak csúfolták, nem szívesen vették be a játéukba, ugyanis az a csapat, amelyhez csatlakozott rendszerint vesztett. Futni, ugrálni nehézkesen tudott...

Március tizenötödike volt.

A nap alig látszott. A nemrégén ébredt, álmosan ásítózó táj, szürke gőzöket pipált. Az első világháború hős halottainak, szerény kivitelezésű emlékműve előtt a diákok, valamennyien új, netán egyszerűbb viseltes ünnepi ruhában, ki szépen kifényesített cipőben, ki durva bakancsban, ki csizmában, ám akadt néhány mezítlábas nebuló is, sorakoztak fel, rendeződtek osztályonkénti csoportokba a kijelölt helyükön.

A szokásos szónoklat után: létezik-e olyan diák, aki nem unja azt végighallgatni, műsorral rukkoltak elő, amelyet Bolla István igazgató uruk, nagy odaadással, még erőteljesebb szigorral - állandóan a keze ügyében szorongatta a mogyorófa botját, amellyel, hol vezényelt, hol fejbe-fejbecsapott valakit, a már megszokott pacsikról s körmösökről nem is beszélve -, szépen begyakoroltatott velük.

Minden simán az előre eltervezett útján, ha nem is ment, battyogott, mígnem záróénekként a Szózat feléhez nem érkeztek, pontosabban: „A nagyvilágon e kívül...” szöveghez, amelynél, szégyen ide, szégyen oda, belesültek.

Néhány csúfos kísérletezés után, ki behúzott nyakkal, ki vihogva, ki szégyenkezően lehajtva a fejét elhallgatott.

Oravecz Mariska, mintegy jelszóra - pedig, dehogy szóltak neki, nemcsak a gyerekek a tanító uruk is lemerevedett -, nagy testével a társai elé lépett. Két kezét, mintha vissza akarná tartani a szégyenükben szétfutni szándékozó társait, széttárta, majd szépen csengő, tiszta hangon, előlről kezdve az egészet, társait megszégyenítőn hibátlanul - nincs olyan kántor, aki szebben - végigénekelte.

Az elkövetkező napokban mindenki Mariskával akart játszani.

Humoros mondások

Az opera olyan műfaj, hogyha valakinek a lábára lépnek, énekkel szitkozódik.

* * *

A televízióban attól még nem sugároznak jobb műsorokat, ha újra cseréljük a készülékünket.

* * *

Attól még senki sem válik énekessé, ha a zene ütemére ordít, s vele együtt sikongatnak a hallgatói.

Galambhúség

A lányunk háza előtt, a bejárati kapu és a házajtaja közötti kis sziklakertben, két hatalmas nyírfa és egy nyiszlett hársfa áll, ha nem is szorosan, alig néhány méterre egymástól.

Őszinte értetlenségükre, a bejárati ajtóhoz legközelebb, igen a legközelebbi s nem a távolabbi rejtettebb ágakra, egymáshoz rendületlen húséges - hány, de hány házaspár, manapság okulására - gerlepár telepedett le, estéről estére rendszeresen, s maradtak ott egészen reggelig. Miért ott, főleg ennyire közel a bejárati ajtóhoz, amelyen a család tagjai s ezek-azok szükségszerűen ki- s bejártak, foglaltak helyet, húzták meg magukat, szorosan egymás mellett éjjelről éjjelre? Talán csak a Jóisten tudta.

Megtúrték őket, noha a járdára pötytyentgetett piszkukat, rendszeresen el kellett takarítaniuk.

Ami igaz, az igaz: tavaszonként, s nyaranként a sűrű lombok eltakarták őket, sőt a piszkukból ítélve nem is éjszakáztak ott a költések és a fiókák nevelésének idején, viszont lombhullás után, a tavaszi levelek kibontakozásáig, az este leszállta közben, állandóan s kitartóan, ott s csak ott ücsörögtek. Ha kimentünk, netán bejött valaki, felrebentek, s a közeli telefonkábelére telepedve szépen megvárták, amíg becsukódik az ajtó, ami hányszor, de hányszor megismétlődött! Nem túlzás napról napra, hétről hétre, évekig így tartott.

Valamelyik erősen fagyos reggelre virradatkor, nagy megdöbbenésükre, az egyik gerle holtan hevert a járdájukon. Szomorúan emelgettek, nézegették a csonttá fagyott madarat, és a fán ülő, máskor ilyenkor riadtan elmenekülő húséges társát.

Nem tehettek mást, a közeli kukába rakták. Visszazárták az ajtaját, s a meleg szobába ballagtak. A hatalmas ablakon kilesve, elámultan látták, a fáról a kuka tetejére repülő, az elhunyt társát gyászoló gerlét. Hol a csőrével kopogtatva, hol széttárt szárnyaival, a költés előtti idősokra emlékeztetően, fészekre űzön csapkodta, verdeste a lezárt fedelet. Hosszú idő eltelte után adta fel hiábavaló küzdelmét.

Fájdalmasan currantgatva elrepült.

Soha többé nem láttuk a megszokott ágon.

Aforizma

A szeretet velünk együtt születik s hal is meg.

* * *

A gyűrűkbe berakott gyémántokat, nagy valószínűséggel arról lehet megtudni, hogy valódiak-e avagy hamisak: mekkorák. Ha nagy, többnyire hamisak, ha kicsik, meglehet igazi gyémántok. Ugyanis a hamisakból, valószínű senki sem vásárol kicsi, betétes, „gyémántköves” gyűrűt.

Marika

Kislány ül az egyik családi ház betonalapzatának szűk peremén, a vaskerítésnek dőlve. Mellette a járdán kisebb bőrönd hever.

A vele átellenben lévő házat lesi.

Ismerem ezt a házat. Néhány éve eladták. Kevésbé barátságos család vette meg.

De ki ez a kislány? - kíváncsiskodom messziről közeledve feléje, míg nem több év távlatából - mennyit, de mennyit változnak ezek a gyerekek! - felismerem a valamikori kislányból serdülővé csepereedett csemetét.

- De megnőttél, Marika! - bökken a számra, mi más, ha nem a valóság örömteli sandítása.

Ismerősen köszönt. Rám erőltetett mosolyával böngészi az arcomat egy ideig, majd a táskájára ejti nagy, kék szemgolyóit.

- Mit keresel te itt? - kérdezem, majd néma kíváncsisággal fürkészem egy ideig, mígnem kibököm: - Más lakik a házatokban. Te...? - húzom, tekerem szavaim nyekergő malomkerekét. Dióhéj kerül a darálóba, csikorogni, nyikorogni kezd.

- Anyáék - rebegi reszketőn. - Nem! - zavarodik meg. - A gyámhatóság utalt intézetbe, ahonnet nevelőszülőkhöz kerültem. Nagyon jó sorom van.

- Most? - töröm meg szomorú hallgatását, amelybe szorosan beleburkolózik. Mintegy kikérve magának, hogy valaki, jelenleg én, beleshessen abba a bezárt világba, amely kizárólag az övé. Csak ő az egyedüli tulajdonosa, mindenki másnak semmi, de semmi köze hozzá! Senki sem zavarhatja meg, hadd repüljön zavartalan, mint a végtelen magasságokban röpködő fecskemadár.

- Régen ismerlek - török be hívatlanul a kiskapun, amelyet bármelyik pillanatban becsaphat az orrom előtt. - Mondhatni a szemem előtt nőttél fel - magyarázkodom, hogy igenis van okom, ha csak csalárd kíváncsiságom okán is a kérdezősködésekre.

- A nevelőszüleim - szól ki, csakúgy foghegyről, tessék-lássék a kisablakon, abból a zárt világból, amelybe ez ideig begubózkodott - elengedtek egy hétre a nagymamámhoz. Ismeri, hiszen ő is velünk laktott, pontosabban: mi az ő házukban. - A kis bőröndjére bök az egyik ujjával. - Összecsomagoltam a ruháimat. - Szavai a téli fagyos szélben, a fán maradt, összezsugorodott levelekként szomorúan remegnek. - Neki sem kellek. Öreg. A testvérénél húzza meg magát. Neki sincs mit ennie. Ebédjét a Ferences-rendi nővérek Öregek Otthonából kapja, holott tudom, sok pénze van a bankban. Kibúvót keresett, hogy ne kelljen befogadnia, egy hétig ellátnia. - Elpityeredetten folytatja: - Visszamegyek a nevelőszüleimhez. Gondoltam, ha már ebben a városban járok, csak megnézem azt a házat, ahol születtem, ahol nyolcéves koromig, mindegy milyen körülmények között laktam, éltem.

Hogy fel ne sírjon, elhallgat. A szája szélét harapdálja. Sűrűn pislog. Nagyokat nyeldes.

- Apád, anyád? - Hű de ostoba, meggondolatlanság, amiért kimondtam ezt a két szót, amelyeket el kellett volna hallgatnom.

Feláll, kezébe veszi a kis bőröndjét. Nagy szemeit a volt szülői házukra mereszti.

- Anyám, aki nap mint nap részegen feküdt az árokban? Ott! - mutatja remegőn, elromlott rugósbicseként kilótt mutatóujjával. Hiába eddigi minden erőlködése, hogy visszatartsa, könnyei peregni kezdenek. Szép, tiszta arcáról le a földre potyognak. - Éhes voltam. Kapukulcs sehol. Elvesztette. A kapun át másztam be. Nem egyszer, nem kétszer, sokszor. Állandóan éheztem. Főtt étel s más, semmi. Meg az a sok veszekedés, marakodás apuval, aki szintén részegen dülöngött haza. Összevesztek, verekedtek, meg kibékültek s puszkoltak. Undorító volt látni. Ezt is, mást is. Nagyon sok minden rosszat.

Rám emeli könnyes tekintetét.

- Tetszik tudni, anyu hányadik felesége volt apámnak? Harmadik. Mindenhol hagyott hátra gyereket.

- Mikor találkoztatok legutóbb édesanyáddal?

- Édesanya! - csipked bele saját szavaiba. - Ő szimpla anyának sem nevezhető.

Csak sír és sír. Hol rám emeli könnyes tekintetét, hol a szemben lévő, volt családi házukra, amelyhez olyan sok emlék, szomorúság és más fűzi, végül összeszűkített szájjal, könnyeit nyeldesőn felel előbbi kérdésemre.

- Karácsonykor egy napra hazahozott. Haza - gúnyolódik érdesen -, amikor nekik nincs is rendes, nem házuk, lakásuk. Régen elitták a házukért kapott pénzt, amelynek egyébként is csak a harmadrésze volt az övék. Hol itt, hol ott húzzák meg magukat. Albérletet fizetni? Ők! Egy ideig ámitják a tulajdonosokat, addig-addig, mígnem kirakják a szűrüket mindenhonnét. Elvitt a templomba, mert nagymamától meghallotta, hogy csokoládé mikulásokat kapnak a gyerekek. A ministránsok osztogatták egy kosárból, az oltár előtt. Valósággal zavart, lökdösött: Menj gyorsan, mert nem jut! Úgy, de úgy szégyelltem, meg azt is, amikor kifele menet valakitől elkunyerált, meg kint az ajtó előtt, szóltanul kivett a kosárból egyet s a kezembe nyomta...

Nem folytatja. Köszön és faképnél hagy.

Egyik kezében a kis bőröndjét, hátán a képzeletbeli hátizsákját cipeli, telis tele rettenetes nagy -, amely az egész életét végigkíséri majd - bánatával.

Szegény, szegény fészkeből kipottyant kismadárka: Marika!

Aforizma

Áhány nap nem nevetsz, annyi nappal rövidebb ideig élsz, és időnél előbb elcsúnyulsz, mert a nevetés szépít is.

„Hülye bácsi!”

A házunk előtti - a járda és az útszéle között -, keskeny földsávra virágot, főleg vadliliomot ültettem, s rendszeresen gondoztam: gyomtalanítottam, kapálgattam a környékét. A virágot magát, szinte naponként locsolgattam.

Semmi különösebb baj nem történt, amíg a dús, haragoszöld, hosszú, hegyes végű levélhalmaz közül, az ég felé törő, karcsú szárazon virágba nem borultak, a testet-lelket felüdítő, gyönyörű, rózsaszínűn és vörös árnyalatún pompázó, nagy virágkelyhek.

Szinte naponként letéptek néhányat. Jó, tegyék vázába, vigyék ki szeretteik sírjára, vélekedtem jólelkű belenyugvással, mialatt kidomborítottam a mellkasomat, amiért némi munkával s törődéssel, kinek-kinek, szubjektíve, így vagy úgy örömet szereztem.

Ám nem ez történt - jöttem rá később megdöbbenően s mi tagadás felháborodottan. - Összetépdesték, a szomszédom előtti járdán hosszasan szétszórták, és összetaposták a szirmokat, ami igen elszomorított, mert kik és milyen emberek ezek!

Egyszer, éppen akkor léptem ki a kapunkon, amikor egy göndör hajú, dús ajkú, enyhén kreolbőrű kislány letépett két liliomot, és a szirmleveleket vadul - miként lehet ennyire szép kislányban ilyen sok gonoszság, már-már kegyetlenség - szétcsipkedte, és vandálmódon szétszórta maga körül a járdára.

- Aranyom! - szóltam a váratlan megjelenésemtől lecövekelt kislányra. - Ugye te is hallod, mennyire jajgat és sír a virág, amelyet le- és széttéptél? Nézd, még vérzik is a helye!

- Hol...? - mereszi rám két nagy, fénylő, csupa kétkedéssel és csodálkozással telített fekete szemgolyóit, les felváltva engem: nem buggyantam-e meg, s a virágot. - Mások gyönyörködnek benne, te összetéped?

A szép kislány továbbra is merőn les rám egy ideig, majd meghibbantnak vélve, riadtan eldobja a kezében maradt virágtörödékeket, és futásnak ered.

Némán, s mi tagadás a történetek ellenére is, valamennyi szép kislánynak kijáró mosolygással lesek utána, mígnem tisztos távolság elérése után hirtelen megáll.

- A virágok nem is tudnak beszélni. - Jó, jó, eddig rendben is lenne, elvégre igaza van, ha nem tenné hozzá ezt is. - Hülye bácsi!

Aforizmák

A cirkuszban a porond mindig azonos, csak a majmok változnak.

* * *

Sokan csupán azért hiszik, hogy ők egyenes úton járnak, mivel nem veszik észre az útszéli kanyart jelző táblát.

Ötven galamb haláltusájáért

Emeletes ház. A nyeregterő jobb oldali, háromszögű oromzat falán, két, hosszú szellőzőnyílás.

A háziasszony visszavonultan - már-már elbújtan - élt az otthonukban. A hézagos fakerítésükön át, csak néha lehetett megpillantani. Bevásárolni, mindenhová a férje járt, akit olyan típusú jámbor emberként emlegettek a környéken, hogy mielőtt köszön, elnézést kér, amiért megzavarja az illetőt.

Szenvedélyes postagalambász volt. Kedvelt madárkait a padláson tartotta, amelyek az említett szellőzőnyíláson át repdestek ki-be. Viszont az etetésüket és az itatásukat, lent az udvaron végezte. Annnyira megszelídültek, hogy nemcsak zavartalanul röpködtek körülötte, egyesek a vállára, sőt a fejére is rászálltak, s eltűrték, hogy megsimogassa, a kezéből etesse meg őket.

Az igen jó modorú, a tisztességes, a segítőkész, a teljesen egészségesnek látszó férfi - lakatosként dolgozott az egyik kisiparosnál -, váratlanul összeesett a munkahelyén s meghalt.

A felesége magára hagyva mindent - két nyomorék gyerekük volt, valamelyik intézetben ápolták őket -, a vidéken élő anyjához költözött.

S a galambok?

Amint telt-múlt az idő egyre jobban elvadultak. Teljesen, de mit is tehettek volna mást, őseiktől ivadékról-ivadékra öröklődőn „önellátókká” kényszerültek.

Nyáron telített volt az alig ötvenméternyire kezdődő határ, de hogy mit ettek, hol ittak télen, hogy s mint teleltek át, senki sem tudta.

Igaz, nem is törődtek velük.

Arrafelé járva, rendszeresen megálltam, és hosszan elnéztem, megszámloltam a szellőzőnyílásokon ki-beröpködő, és a kúpcserepeken ücsörgő, az ismerős és az új, árván maradt galambokat.

El-elámultam: Lám, maguktól is megélnek, szaporodnak, s mennyire vigan röpdösnek!

Két, ha nem három tél telt el így..., mígnem, az egyik forró, nyári napon arra döbbsentem rá, hogy a két szellőzőnyílást összegyömösölt rongyokkal és kartonpapírokkal betömték.

Mi történt a galambokkal? Ki-ki képzelje el! Kánikulában, fent a forró, legkevesebb ötven fokos hőségben a padláson! Éhen-szomjan!

Kik tehették s miért?

A nem messze lakó galambász a tettes - több mint száz galambja van -, tudtam meg később, hosszabb „nyomozás” után.

De miért ez a kegyetlenség?

Azzal érvelt, mert a szomszédok háza tetejét mind összepiszkították. Igaz, de az eső rendszeresen lemosta. Meg „elcsalták” az értékes, fajtiszta galambjait. Ugyanis az a szokás a galamboknál, hogy az ár-

ván maradt tojó, vagy hím, egy idő után párt keres magának. Meg, hátha megfertőzik az ő fajtisza madarait!

Jó, jó, de a tucatszám röpködő, egyre szaporodó balkáni gerlék? Meg, ezeket a galambokat mind össze lehetett volna fogdosni a padlásra. Miért kell nekünk embereknek visszavedlenünk a kőkorszakba?

Ezt kérdezte a forró padlásra bezárt, kínjukban összevissza röpködő, csapongó, tátott szájjal, szétterpesztett szárnyakkal lihegő, szörnyű haláltusájukat vívó, ötven madár, jelenleg mumifikálódott apró holttesteckéje.

Aforizmák

A követendő jó utat könnyű felismerni, de végigmenni azon igen keserves.

* * *

A beképzelt ember, ha éjjel lövöldözik, azt hiszi: azért esett le a hullócsillag, mert eltalálta.

* * *

Manapság a vak koldusok annak is örülnek, ha csupán kalapjukból a pénzt lopják ki. A kalapjukat a helyén hagyják.

* * *

A mindenkivel kötekedő ember, csak akkor nem kötekedik, ha saját maga társaságát élvezi.

* * *

A gyűlölet nemhogy eltávolítana az ellenségedtől, állandóan a közelében tart.

Éjjeli látogató

A balassagyarmati, Balassi Bálint Gimnáziumunk - amelynek padjait nyolc évig koptattam - faliújságjára kitűzdelt cikkeit, az 1950-es években rendszeresen összefirkálták és letépdesték, amiért az igazgatónk elrendelte a rendszeres őrzését.

Gyenes Lászlóval, egyik gimnazista és kollégista társammal éjjeli ügyeletbe osztott be.

Lacinak „eredeti ötlete” támadt. Bement a szembeni altiszti fülkébe, amely kézi raktárként is szolgált. Az ott tartott kettőslétrát belülről az ajtó elé állította, és szétnyitotta. Azzal a szándékkal mászott fel rá, hogy az ajtó fölötti ablakon át figyelje majd az emeleti lépcsők fordulójában lévő, hatalmas ablakból beszűrődő, holdfény által kissé megvilágított faliújságot. Én az egyik közeli osztályterem ajtómélyedésébe húzódtam.

Félelmetes, hátborzongató sötétség, s az a torokfojtogató csend, amely körülvett!

Éjfél is elmúlt, amikor megcsikordult a bejárati ajtó.

Valaki bejött az épületbe. Kip-kop visszhangzottak, közeledtek a lépteik, olyként, mintha üveglapon lépkedne.

Az altiszti fülke előtt megállt. Kaparásszerű zaj, enyhe neszezés ütötte meg a félelmemtől kihegyezett fülemet, majd hátborzongató ordítás hasította szét a borzadályal telített csendet, amelyet a kőlapokra eldobált bádogedények félelmetes zörgése, még inkább fokozott.

És az a lábdobogás, amely közepette valaki kifelé robogott!

Végre minden elcsendesedett. Laci, különféle zörejek, ajtónyikorgás közepette kikecmergett az altiszti fülkéből. Nevetve mesélte el:

Váci bácsi, a gimnáziumunk altisztje volt. Szenet akart „csórni” a pincéből. Benyúlt az ajtó kisablakán, a falon lévő kulcstartón lógó pince kulcsáért.

Helyette az ő bokáját markolta meg...

Még egy kis humor

A nő éjjel a férje zsebében kutat. A férj felébred, magára húzza a paplanját és felnevet: Rossz helyen keresed, hékás, mert a cipőmbé rejtettem el a dugipénzemet...

Aforizmák

A lustaság első lépés az elszegényedéshez.

* * *

Nem az a legszemtelenebb ember, aki másnak az ablaka alá rondít, utána becsenget papírért, hanem, aki a kutyáját is ellopja, s megkérdezi telefonon a nevét.

* * *

Nem biztos, hogy csak a kígyó gyilkol hidegvérrel.

Isten nem ver bottal

Az öregembernek rendkívüli erőt s egészséget adott az Isten. Nyolcvannégy éves létére, látástól-vakulásig dolgozott. Igaz, meg is gazdagodott. Az elmúlt, hosszú évtizedek során, ki tudja hány hektár földet - mind a kártérítési árveréseken szerezte -, traktort, ekéket, mi más: kiegészítő gépeket vásárolt. Amellett, hogy rengeteget dolgozott, igen okosan gazdálkodott, és a családjá valamennyi tagja erőszakos bevonásával, rafináltan kihasználta a piac adottságait is. Az utóbbi időben tojóházat épített, s benépesítette tyúkokkal. A tojásokat kosarakban, saját maga - amint ő nevezte - tragaccsal hordta a helyi piacra. Mert már autójuk is volt, ám a benzin drága!

Tíz órára valamennyit eladta, ha nem hazavitte. Az otthontaláltaknak „kiszabta” a napi dolgát, majd ő is a határba loholt.

Egyszer, egy kopottas öltözetű, ismerős öregasszony - nemcsak az öltözéke az erszénye is nagyon szegényes volt, amelyet a kezében szorongatott - állt meg a piacon az öreg, tojásokkal, púposan megrakott kosara előtt.

- Elfogyott az összes pénzem. A jövő héten kapok nyugdíjat. Visszont a tojás nagyon kellene. Tudom, húsz forintért árulja darabját. Nézze! - mutatott az egyik tojásra. - Ez a legkisebb. Adja ide tíz forintért, mert csak ennyi pénzem maradt!

- Hogy képzeled ezt, te Julis! -, mert sok embert ismert. - Azonnal ráfizetnék a bótra. Nem kívánhatod, hogy hiába lopjam itt a drága időmet! Egyébként - méltatlankodott -, miért lenne ez kisebb, mint a

többi? Nézd csak! - Felvett egyet a balkezeivel, jobbájában a kicsinek mondott tojást szorongatta, hogy összemérje. S mit ad Isten! Hogyan-mint, a tojás kicsúszott az ujjai közül, bele a többiek közé, szétloccsantva néhányat...

Isten tényleg nem ver bottal.

Máskor a kisvárosban élő, a lelkeket s a templomot gondozó, kedves nővérek keresték fel a piacon. Tojást akartak venni tőle, ám az elfogyott.

- Semmi baj! - negédeskedett. Ha máskor nem is, vasárnaponként rendszeresen járt templomba. Utána átöltözött, és ide-oda a parancsolat: „Az Úr napját szenteld meg!” Fellépett a traktorra, és irány ki a határba! - Hazamegyek, s unokámmal máris küldöm a tojásokat. Jól értettem? Húsz darab kellene?

- Több is elmenne, de nincs rá pénzünk. - Célzásból mondták-e, hogy adja olcsóbban, netán ingyen támogatásukként, mert nagyobb-részt adományokból tartották el magukat, nem lehetett eldönteni.

- Fáradjanak nyugodtan haza. Garantálom: félóra múlva ott lesz a tojás! Az árát ráírom egy papírra, és azt is a kosárba teszem. Dicsértessek a Jézus Krisztus!

Otthon szólt a feleségének - egyébként ő is, meg a lánya is szakácsnőként dolgoztak valahol -, hogy rakjon az egyik kosárba húsz darab, nagy tojásokat, mert a nővéreknek lesz, és küldje el: Jánoskával, a legkisebb unokájával! Nem volt kéznél papír, ezért az egyik újság szélét szakította le, és saját kezével írta rá: 400 forint.

A szalvétával letakart tojások tetejére rakta.

Hogy s mint, útközben a lenge szél, vagy fukarsága kifigurázásaként a „Biblia-beli pünkösd-i fuvallat” lesodorta a cetlit, amit Jánoska nem vett észre.

A nővérek átvették. A cetlit nem találták. Jánoska, vagy nem tudott róla, netán restellt szólani. Egy szentképet raktak az üres kosár aljára, keresztet rajzoltak a kisfiú homlokára, és hálálkodón elbúcsúztak tőle.

Isten tényleg nem ver bottal, ám a nagyapja, miután megtudta, hogy nem kapta meg a 400 forintot, ha nem is bottal, a felesége és a lánya tiltakozása ellenére, alaposan kiporolta a kezével az unokája fenekét.

Aforizmák

Erkölcösen igen nehéz többszörös milliommossá válni.

* * *

Sok embernek két arca van: Ember, a másik sátán.

* * *

Kétszeresen hős, aki nemcsak az ellenfelét, önmagát is legyőzi.

A „jutalom” gyerek

Hol volt, hol nem, volt egyszer egy házaspár. Olyannyira boldogan éltek, hogy nyugodtan rájuk lehetett volna húzni ezt az elkoptatott frázist: mint a gerlepár, éltek-haltak egymásért.

Persze, persze, mondhatná valaki: mert új házások voltak. Ki ne lenne nagyon boldog, az alatt a néhány hónap alatt, amíg ég a szerelmük.

Nem talált, mert ők már több mint egy évtizede éltek együtt, s mégis nagyon szerették egymást.

Önálló cukrászvállalkozók voltak. A férj, két segítőtársával - mindketten a testvérei - sütöttek a műhelyben. A felesége a mellette lévő kis üzletet vezette.

Nem voltak milliomosok. A „jólmenők” táborában is csak a közepesek közé tartoztak, ám egyáltalán nem ismerték azt a szót, hogy nincsen.

Ha csak...

Egy valami hiányzott, hogy teljes legyen a boldogságuk: A gyerek!

Hiába az ilyen-olyan orvosi beavatkozás, tanács, gyógyszer, kutyakurutty, semmi sem használt.

A sok kudarc után, már az is szóba került, hogy örökbe fogadnak egy kisgyereket.

A gondolata, de a valóra váltása, az ilyen-olyan rossz példa felhánytorgatása, látása, mert mi lesz ha..., meg hátha... miatt késett. Csak csúrték-csavargatták a gondolataikat, a tettekészségük nem érett be.

Mígnem...

A fiatalasszony - túl a harminc évén -, mialatt a kis kirakatát, a tegnapi sütemények cseréjével frissítette fel, rendezgette így-úgy el azokat, kint a járdán, epedezően leső, hatéves körüli, kócos hajú, szegényes öltözetű, enyhén kreolbőrű, de nagyon szép arcú és jó kiállású kislányt pillantott meg.

Amikor a tekintetük összevillant, mind a ketten elmosolyodtak. A fiatalasszony arcán bájosan simogató, a nem mindennapi szépségű kislányén visszafogott, szégyenlős mosoly settenkedett.

Mindez csak néhány pillanatig tartott, mert a fiatalasszony mindent a kirakatban hagyva, kiszaladt a kislányhoz, aki arra gondolva, hogy ide-oda az előbbi bájos mosolya - volt már része ilyesmiben -, elzavarásától tartva, riadtan megfordult, hogy futásnak eredjen.

Nem sikerült, mert a fiatalasszony elkapta a vállát.

- Ne fuss el! Süteményt... - a szava elakadt, mert a kislány óriási, fekete szemgolyójából két könnycsepp buggyant ki, és az a szívet szorongató nézés, az a megdöbbenőn mély bánat, amely az arcán ült, mialatt elrebegte, valósággal megbénította:

- Nekem nincs pénzem. - Fejét lehorgasztotta, előbbi szomorú tekintetét a földre ejtette.

- Ne törődj semmivel! Gyere be az üzletbe!

- Miért menjek be, ha egyszer nincs pénzem?

- Gyere..., gyere! - biztatta, majd még mindig a vállát fogva, maga után húzta.

Bent a legközelebbi asztalhoz ültette. Ő az üvegburás pulthoz futott. Két szelet - dobos- és csokoládétortát -, kis villát rakott egy tányérra, majd visszasietett azzal a kislányhoz, s eléje rakta az asztalra.

Az megátalkodottan: nyálas csodálattal és kétségekkel tele bámulással, hol a tányért, hol a fiatalasszonyt leste, majd teljesen váratlanul elsírta magát.

- De ha - ismételte meg szípgöngy - nekem nincs pénzem.

- A vendégem vagy. Egyél!

A kislány, hiába a kedves mosoly, a szívből eredő kínálás, nem nyúlt a tortákhoz. Tovább szípgöngy.

A fiatalasszony melléje húzott egy széket és ráült.

- Hogy hívnak, kicsim?

A kislány elrebegte a nevét.

- Hol laktok? A szüleid...?

Nem folytathatta, mert a kislány az asztalra buktatta a fejét, és hangosan felzokogott.

- Meghaltak - suttogta kissé később, erőt véve magán, de még mindig el-elfulladás.

A fiatalasszony együttérzőn megsimogatta. Közelebb hajolt hozzá, és a fülébe súgta:

- Ne sírjál! - vigasztalta, szívet melengető sustorgással. - Most..., most - bizonytalanodott el: hogyan, miként folytassa. - Ki nevel? - bökte ki végül is.

- Intézetbe raktak, ahonnan a nevelőszüleim kivettek - azt is megmondta, hol laknak. - Apikát - a nevelőapját nevezte így - elütötte egy autó. Meghalt. Mamika - a nevelőanyja - férjhez ment. Az új apukám nem tűr meg maga mellett, mivel szerinte cigány vagyok. Nemsokára kistestvérem születik. Engem megint visszavisznek az intézetbe.

Felütötte a fejét. Könnyeit a két keze fejével maszatolta szét, mire a fiatalasszony papír zsebkendőt vett elő, nyomta a kezébe. Mialatt a kislány a szemét törülgette, magához ölelte. Babusgatón megsimogatta a fejét, és megcsókolta a homlokát.

- Egyél, kicsikém! - kínálta, mire az, ha visszafogottan is, a fiatalasszony azt hitte: mohón neki esik a tortáknak, nem így történt, éppen csak bele-belecsiipegetett az egyikbe. Egy ideig ellágyultan nézte, majd, mintha eszébe jutott volna valami: várj egy kicsit, megjegyzése után felállt, és a sütődébe sietett.

- Gyere! - kapta el ott a férje kezét, aki éppen lisztet szórt a gyúrópadra. - Mutatok valamit.

Belekarolt, és maga után húzta a megátalkodott, az erőltetetten rá-sunyorgó férjét.

- Nézd, azt a bájos kislányt! - súgta az üzletbe érve, éppen csak az ajtóban, lábujjhegyre állva a férje fülébe.

Az - mint a több évig együtt élő s egymást szerető házaspárok, akik az egymás gondolatait is kitalálják, annyira egygyé forrnak, hogy lassan-lassan hasonlítanak is egymásra - mosolyogva lesett a feleségére.

- Csak..., csak nem? - csupán ennyit motyogott a bajusza alatt, miközben átkarolta a felesége derekát.

- De igen - lesett az rá negédesen mosolyogva..

* * *

A szép cigány kislányt, a nevelőszülei beleegyezése, és a hatósági hercehurca után örökbe fogadták.

S mit ad Isten, rá egy évre, a harminc évét már túllépő fiatalasszony, szép, egészséges kisfiút szült.

Ám még semmi sem ért véget, mert alig két évre rá, újabb kisfiút pottyantott a gólya a házaspár karjaiba.

- Te..., te - ájuldozott a fiatalasszony legjobb barátnője, egyben a kisfiúk keresztanyja - bátran elmondhatod: ha késve is, csak megfogtad az Isten lábát.

- És - kacagott fel a fiatalasszony -, megjutalmazott az örökbe fogadott kis cigánylánnyért.

Egy kis humor

Mérgétől kifulladásra futott be az egyik kolleganóm.

- Mi a baj? - estem neki vigasztalásra készen.

- Összeakadtam egyik régi ismerőssel. Megfogta a karomat, és a képembe szavalta: Még mindig dolgozol? Azt hittem régen nyugdíjba vagy.

* * *

A volt élsportoló nagyapa büszkén mutogatja unokájának régi érmeit, amelyeket futóként nyert el.

- Aztán volt egy eredeti babérkoszorúm is, amelyet egy gyönyörű, görög kislány akasztott a nyakamba.

- Mutasd meg azt is! - kíváncsiskodott az unoka.

- Nagyanyád levelenként belefőzte a bablevesbe.

A szürke verebecske

Igen csontos, hosszú arcú, messziről meglátszó, kilógó műfogsorú - a mélyen kihalászott ruhájából telt mellei, mint kajánul röhögő kamasz pufók arca, nem bukhattak elő, mert nem léteztek, ugyanis úgy nézett ki szegényke, mint egy szépen felruházott karó -, kifejezetten csúnya nő lépett be a kisváros egyik önkormányzati tisztviselőjéhez.

- Panaszkodni szeretnék - csoszszant ki azonnal a szó, műfogsora ki-kivillanásával egyetemben, színtelen ajka rései közül.

- Foglaljon helyet - szívélyeskedett az köztisztviselőktől szokatlannul.

Még le sem ült, szavai kidőlt vizespohárszerűn csorogni kezdtek az asztalról - amelyre, mielőtt leült volna egy, kis dobozt helyezett - le a földre.

Megmérgezték egyetlen vigaszomat, a hűséges társamat: a macskámat. Jó, nem tudom bizonyítani a kérdéses szomszédom-e, akiről majd mondok még valamit vagy más. - Legyintett. Markát, hol kinyitotta, hol összeszorította. - Ha nehezen is megnyugodtam, mígnem régi munkatársnőmtől, velem együtt került nyugdíjba, egy szép kis, aranyos kutyuskát kaptam, akit, ezt már bizonyítani tudom, valóban ők..., ismét és mindig csak ők mérgezték meg. Mivel bizonyítom, mert biztosan kíváncsi rá, tudni akarja, megmondom: Elvittem Kecskeméti doktor úrhoz, ismeri az egyik állatorvos. Felboncolta. Belső vérzés, amelyet patkányméreg idéz elő, amit ők rendszeresen kiraknak. Azelőtt, amikor még nem volt kutyám, zárt, eldugott, nagyobb állatoknak nehezen megközelítő helyekre rakták ki, ám miután meghoztam az aranyosomat, készakarva-e, nem tudom, ide-oda, de nem ám zárt, eldugott helyekre, mint azelőtt, nyíltan, csakúgy le a földre. Egy udvarban lakunk. Kerítés nincs, a kutyuskám szabadon járt-kelt. Hiába szoltam nekik, nem használt. Sőt! Rengetegen látták, a barátnőmék s mások bármikor tanúskodnának...

Gyászba borult arcát lesütve hallgatott egy ideig, majd zsebkendőt vett elő. Nem törölte meg a szemét, nem fújta bele az orrát, egyszerűen a kezében szorongatott.

- Eltemettem szegényt - tört fel a torkából a néma zokogás.

- Miért nem tett panaszt..., feljelentést? Az állatorvos hivatalos papírja perdöntő az ilyen esetekben - vágott közbe a tisztviselő.

- Szomszéd! haragban lenni, pereskedni a legnagyobb átok! Én szelíd lelkű s igen vallásos asszony vagyok.

- Ez a doboz? - mutatott az asztalán heverő skatulyára, hogy felgyorsítsa kissé a különös nő közölnivalóját, mert nem hiába rakta oda, valamivel összefügg.

- Egy verebecske holtteste. - Felállt, a kezébe vette a dobozt. Szertartásszerűen levette a fedelét, s megmutatta a ravatalként szalvéta közé bugyolált kis holttestet. - Tucatszám lövöldözi le, ő és a fia. Én felszedegetem, és sorban eltemetem. Ezzel is ezt teszem majd.

- Sajnos - húzta a szót a tisztviselő, sorjában beletúrva agyának szerteágazó csápjaival a paragrafusok dzsungelébe - nem léphetek közbe, ha csak a légpuska...

- Nem, nem kérem! - vágott közbe a csúnya, középkorú nő. - Csak megmutattam, hogy saját szemével is lássa. A többi... - Rövidke szünetet tartott, majd sejtelmesen megmászta a hangját. - Van egy könyv, abban ez áll: Valaki, én tudom ki, megnevezhettem-e, vagy maga is tudja ki, a hajunk számát, a kis verebecskéket is számon tartja. Ha pedig számon tartja, ezt a kis, ártatlanul meggyilkolt verebecskét, megfeleldkezhet-e a gyilkosairól?

Csak nézte, nézte. Előbbi rút arca ragyogni kezdett. Színes golyóká kerekedett szemgolyóiból szivárványszerűen ragyogva ömlöttek szét a fények, tekerték be gyönyörű színeikkel a kis verebecske holttestét.

S az a képzeletbeli gyászos orgonaszó, amely belengte az egész helységet!

Az előbbi kifejezetten csúnya nő eltűnt. A tisztségviselő szerint, egy angyal állt a helyén.

Aforizma

Sok embernek annyi a haragosa, ahány szomszédja van.

Ami örök titok marad

Göbolyös Mihály bácsi, a beduin tűzimádókhöz hasonlóan les a képzeletbeli tűzcsóvába. Szavai, amikor megszólal, iszappuffogása-ként buggyannak szét ajkának, hol tágabb, hol szűkebb rései között.

- Akkoriban, ha agyonütnének, sem tudnám megmondani, miért nem volt a villany bevezetve a több ezer lakosú, a nagy kiterjedésű, a gazdagnak tartott községünkbe: Üllőre, holott a környező, a sokkal kisebb és szegényesebb falvakat régen villamosították.

Meglehet tévedek. Már be volt vezetve, csak még azon a részen voltak adósok vele, netán áramszünet volt? Mindegy, olyan sötét volt a környék a kérdéses időben, hogy vágni lehetett, mint a vaját. Se a csillagok nem pislákolnak, se a Hold nem ragyogott. Igen-igen borongós volt az ég.

Fiatal voltam, nem éppen legénykorú, attól jóval feljebb léptem már az élet létrafokán, amikor honnét, nem érdekes, hazafelé tartottam.

A katolikus templom előtt járhattam, ahol teljesen váratlanul beleütköztem valakibe. Magyarul: nekimentem, s hogyan-miként a földre döntöttem.

Nem akartam - motyogtam zavartan, mialatt lehajoltam, hogy segítsek talpra állnia, mire ő elkapta a kezemet, maga mellé rántott a földre, és mind a két öklével püfölni kezdett.

Nekem sem kellett több: uccu neki, vissza!

Nem toldozom-foltozom a szavaimat, nagyon, de nagyon összevertük egymást.

- Egymást! - nevetett fel jóízűen. - Mintha ördög lett volna. Kibújt a kezem közül, s úgy eliszkolt, hogy semmit, senkit nem láttam.

Másnapra bedagadt az orrom. A szájam széle felrepedt. Napokig vérzett. Arcom s a testem csupa kék folttal volt tele.

Engem mégis csak egy valami izgatott: ki volt az illető. Netán, maga az ördög?

Harmad-, ha nem negyednap tudtam meg. Maga a hírhedt, mert igaz, ami igaz: kemény ember volt, a főjegyzőnkkel verekedtem össze.

Hogyan derült ki mindez? A csendőrökkel kerestetett. Tele volt a falu: valaki az éjjel összevissza verte a főjegyző urat. Az orvos ápolja.

Mit tettem? Noha, nem én kezdtem el a verekedést, lapítottam, amíg ki nem tisztult a helyzet.

Aforizma

Az ideges ember gyakran elveszti az önmaga feletti uralmát. Hangulata rabszolgájává válik.

* * *

A jelenünket meg lehet változtatni, de a múltunkat, járomként örökre a nyakunkon cipeljük.

Amikor megszólal a lelkiismeret

Az igen forgalmas úton, elaggott, nehézkesen mozgó nénike botorkált a hajmeresztőn száguldó autók között. A másik oldalra akart átmenni.

Az öt veszélyesen kerülgető gépkocsivezetők ki-kihajoltak az ablakukon, vérmérsékletükből s intelligenciájukból adódón, ki ilyen, ki olyan szavakkal illette, főleg szidalmazta.

Egy vadonatúj Mercedes alig az útszélén haladt. Megállt. A volán mellől - az ajtót nyitva hagyva -, magas férfi ugrott ki. A nénikéhez sietett. Belekarolt, másik kezét, a gépkocsivezetőket figyelmeztetőn magasba emelve, szépen átvezette az út túloldalára.

Mire visszaért, a vadonatúj gépkocsiját ellopták.

A fejéhez kapott. Szájszélét elkeseredetten összeszorította, öklével elfojthatatlan felháborodással a levegőbe csapott.

Érdemes ebben az országban segíteni valakin? - kesergése közepette lesett erre-arra. Háttha feltűnik a közelben egy rendőr, aki sosincs ott, ahol szükség lenne rá, vagy jelentkezik valaki, aki látta a járdáról, elvégre igen közel állt a kocsija, személyleírást ad az autó tolvajról.

Sehol senki.

A közelében lévő magas villanyoszlopnak dőlt.

Ki tudja, meddig állt ott. Merengett, kesergett, tehetetlenkedett gondolatait csavargatón: hová, kihez forduljon, kinek jelentse, kitől kérjen segítséget, amikor teljesen váratlanul egy autó csikorogva fékezett s állt meg mellette.

Odanézett.

Legnagyobb meglepetésére az előbb ellopott saját Mercédesze volt.

- Uram! - szállt ki belőle egy jól megtermett fiatalember. - Én lop-tam el a kocsiját. - Két kezét, noha az előbbi férfi moccanni sem tudott a megdöbbenésétől, védekezően, nehogy nekiessen, maga elé tartotta. - Visszahoztam.

- Mi... miért tette? - csusszant ki a szó, fellélegzőn s makogón. Ezt akarta-e mondani, vagy mást? Semmit sem tudott, értett ezekben a pillanatokban. Nemcsak az izomrendszere, az esze is lebénult.

- Mert - hangzott a válasz - az öregasszony, akit átvezetett az úton... - hol erre, hol arra lesve folytatta -, csak azután ismertem meg, miután már menekülően elhajtottam s visszalestem, az én mamám volt. Viszont máskor... Köszönet azért, amit tett, de legalább az ajtót csukja be, és a slusszkulcsot vigye magával, mert ilyen gazember, mint én is vagyok, manapság sok leselkedik a pesti utcákon.

S elfutott.

Aforizma

A lelkiismeret velünk együtt születik, és velünk együtt hal is meg.

Két pohár tej ára

Bakancs, vaddisznó sörtés kalap, nyakból lelógó távcső, hátizsák, szöges végű fokos, ez jellemezte a magányos turistát, aki órák hosszát - hegynek fel, völgynek lefelé - róttá az erdőket és a mezőket.

Nem annyira a fáradság - megszokta a hosszú évek alatt, amióta turistaságra adta a fejét -, az igen kínzó szomjúsága gyötörte. Mert forrást sehol sem talált. Igaz, ismeretlen, turistajelzések nélküli, feltáratlan vidéken járt. Máshol alaposan ismerte már a terepet, valamennyi forrás helyét számon tartotta, ahol kiolthatta volna a szomját.

Egyszer csak, éppen egy kisebb hegy ormán állt, közvetlen a hegy alatt, a kis völgy szélén, egy házat pillantott meg.

Tanya! - nyeldesett. A szája teljesen kiszáradt, nyelve a szájpadról tápához tapadt. - Akkor kútnak is lennie kell: Uccu neki, lefelé!

Az ajtóban egy kislány fogadta, A megkötött kutyájuk - nem értette, miért kötötték meg, noha máshol mindig szabadon futkoshatnak, mert mi másért tartanák, ha nem a tanya őrzése miatt - csaholása csalta ki.

- Szüleid..., vagy egyedül tartózkodsz itthon? - szólította meg, az illedelmesen köszönő kislányt.

- Igen - rebegte, félőn, a biztonságot jelentő házba hátrálón.

- Adnál nekem egy pohár vizet, aranyom?

- Nincsen - lépett vissza, kissé felbátorodottan az előbbi helyére. - Nem régen szereltük át a gémeskutunkat pumpálósra. Elromlott. Apa s anyu a szerelő bácsiért mentek be a városba, de - csillant fel a szeme meg a hangja segítőkészen egyszerre - tejet adhatok. Egy egész köcsöggel hagytak itthon nekem, hogyha megszomjazom, legyen mit innom. Jó hideg, a pincénkben tartjuk.

- Nagyon szomjas vagyok. Adnál nekem egy pohárkával?

A kislány szolgálatkész buzgósággal elfutott, hogy rá nemsokára egy pohár, friss és hideg tejjel a kezében térjen vissza.

Miután a turista mohón kiitta, s jóízűen csettintett a nyelvével, nyalogatta a szája szélét, a kislány rámosolygott.

- Hozhatok még egy pohárral?

- Nagyon jó szíved van. Ha marad neked, és csak akkor, szívesen elfogadom.

A kislány azzal a megjegyzéssel: persze hogy marad, ki bírna meginni egy egész köcsöggel, elrohant.

* * *

Az igen jó lelkű kislány, rá negyednapra megbetegedett. Belázasodott. A hasát fájlalta és hányt is.

A kiérkező orvos azonnal mentőt hívott.

- A legközelebbi kórházba vigyék! - intézkedett, amikor azok kiértek.

- A legközelebbi kórház - aggodalmaskodott az egyik mentős - magánklinika. Mostanában nyitották meg. Igen sokba fog kerülni a kisbeteg szüleinek.

- Életveszélyről, vakbél perforációról van szó! - vágta rá az orvos. - Siessenek!

A magánkórházban tényleg perforált vakbélgyulladást állapítottak meg, s azonnal megoperálták.

A szülők, miután az egyik látogatási napon közölték velük, hogy a kisbetegük meggyógyult, fél örömmel mentek be másnap a kislányukért. Az öröm érthető, ám a bánatuk? A tejért, amelyet mindennap behordtak a városba, nem kapták meg a tejbegyűjtőtől a pénzt. El kell adniuk az egyik tehenüket. Van rá vevő, de a tej, amelynek az ára kiesik, nagyon hiányzik majd.

Egyébként is: magánklinika, akiknek nagyon vastagon fog a tolluk!

A számlát maga a klinika igazgatója nyomta a kezükbe, aki ugyanaz a személy volt, akinek turistaként a kislányuk két pohár tejet adott. Ő operálta is meg, s szinte naponta meglátogatta a kisbetegét.

Az apa rettegve vette át, bontotta ki.

A számla végén, legnagyobb megdöbbenésére ez állt: Kifizetve.

- Ez, ez? - hebegték, mert az asszony is belelesett. - Mi még nem fizettünk egy fillért sem!

- Dehogynem! A két pohár, friss és hideg tejet kaptam érte. Javulást, kislány! - Megcsókolta s elment.

A „cseles” ember

Neves bibliakutató mesélte el.

Az egyik igehirdetés után, jólöltözött férfi várt meg a templom ajtajában.

Kérdezni akar valamit a hallottak kapcsán - közölte.

Azt javasoltam neki üljünk le!

Szót fogadott. A legközelebbi padba telepedtünk.

Az iránt érdeklődött, meglehetősen illedelmesen, igazi kíváncsiságot sugárzó tekintettel, hogy a hazugságot, meg a csalást megbünteti-e Isten? Ha igen, miként lehet kiengesztelni, egyáltalán megszabadulni az ilyenféle régebbi bűneitől! Régen kínozza, most az igehirdetésem után, kifejezetten szenved a bűnei miatt...

Kissé elképedve, meg Uram bocsáss, némi elégedettséggel a szívemben, amiért célba talált az igehirdetésem, hosszabb magyarázatba kezdtem. A végén kértem, hogy álljunk fel és imádkozzunk.

Az idevonatkozó igehelyekre utalón kértem Istent bűneinek megbocsátásáért. A további imát s kérelmet, előre mondtam, amit ő híven utánam ismételt.

Sírva kérte az Úr bocsánatát.

Ezután külön is imádkoztam érte.

Feltűnő örömmel, jól érezhető felszabadultsággal, újjászületett emberként ámuldozva ment ki mellettem a templomból.

Kint megállt, s váratlanul a zsebéhez kapott.

Hosszabb kotorászás után egy névkártyát húzott elő, nyomott a kezembe.

Ez és ez vagyok, itt és itt lakom. Idefelé jövet kimentem a piacra, s ellopták a pénztárcámat. Legyen szíves, kölcsön adni annyi pénzt: ennyi és ennyi forintot, hogy haza tudjak utazni! Holnap újra erre járok. Ellenőr vagyok. Hosszabb ideig ebben a városban dolgozom. Személyesen keresem fel a tiszteletes urat, és megadom.

Mit tehettem mást. Kezébe nyomtam a kért összeget. Nem sok pénzről volt szó, ám a pénz az pénz, főleg ott, ahol gyéren csordogál!

Hálásan szorongatta a kezemet és eltávozott.

Mondanom sem kell, sosem láttam viszont.

Néhány nap elteltével a fodrászomnál jártam. Várnom kellett. Hogy agyoncsapjam az időt, az egyik ott lévő bulvárlapba lapoztam. Azonnal felismertem a fényképét. A rendőrség kérte: jelentkezzenek azok, akiket a képen látható személy, kisebb-nagyobb összegekkel, ilyen olyan mesékkel megkárosított.

Tovább olvasva megtudtam: főleg papokat károsított meg. A templomokban, s a parókiákon kereste fel őket, csalt ki, kisebb-nagyobb összegeket tőlük. Mert ők azok, akiket legkönnyebb becsapni, s főleg nem tesznek feljelentést.

- Mit tettem? - nyújtotta felém a kezét elköszönőn. - Találja ki?

- Értem - csak ennyit mondtam. A többit gondoltam: persze hogy a tiszteletes úr sem jelentette fel.

Nem kisgyerek volt, angyal

Igen ráncos arcú, suvadt testű, görbelábú öregasszony, mélyen lehajtott fejjel, mintha keresett volna valamit, ballagott ide-oda, előre és vissza a terecskét átszelő járdán.

Egy fiúcska, jól kitömött táskával a hátán régebbtől figyelte.

- Keres valamit a néni? - szólította meg végül kíváncsian, noha az öregasszony félre nem érthető magatartásából, mozdulataiból, elejétől kezdve sejtette, hogy keres valamit.

- Elvesztettem a pénztárcámat. - Nézett fel, lesett a kisfiúra. - Nem sok pénz volt benne, de hát így három nappal a nyugdíjam kézhezvétele előtt...! Január van. Hideg és az a sok kiadás: kéményseprési-díj, gáz-, villanyszámla is több mint máskor, a vizet, a csatornadíjat, a kukásokat is ki kellett fizetnem - magyarázta részletesen, mintha nem kisfiú, felnőtt állna vele szemben. - Szóval valamiképpen ki kell húznom ezt a három napot, holott mostanában csak kenyérre és tejre költök. Igaz, nem is jutna másra. A boltba ballagtam, s hogy mint elvesztettem a pénztárcámat. Valahol erre eshetett ki a kezemből vagy a szatyromból. - Felemelte belenyúlt a reklámszatyrába, hogy sokadszor megnézzé: nem lyukas-e. - Nem, nem tudom hol, s mint veszt-

hettem el - bizonytalankodott. - Az a baj, hogy öreg, nagyon öreg vagyok, kisfiam!

- A néni most három napig nem eszik? - képedt el a kisfiú, mintha csak most pottyant volna le értelmének szűk bugyrába az öregasszony siralma, ugyanis csak képzelte, tudni nem tudta: mi az éhezés.

- Há...át! - tárta szét a két kezét bizonytalankodón az öregasszony.

A kisfiú a földre csúsztotta hátáról a táskáját. Lehajolt és kikapcsolta. Szalvétába csomagolt, két szelet vajas, szalámis kenyeret vett elő, és az öregasszony felé nyújtotta.

- Nem... nem! Hová gondolsz. Nem vagyok én koldus vagy afféle hajléktalan.

Hiába huzakodott, vonakodott, tiltakozott, a kisfiú erőnek erejével a kezébe nyomta. Miután az öregasszony szégyenkezve, körül-körüllesve, nem tehetett mást, átvette. A fiúcska ezután a zipzáras, a színes, a kockás szövetből készült tolltartójából egy ötszázast halászott ki.

- Nem, ne... ne! Ezt tényleg nem fogadom el! Tedd vissza gyorsan! - tiltakozott hevesen az öregasszony, két kezét hátrátéve, miközben a kisfiú azt is feléje nyújtotta.

A kis nebuló egy ideig a fejét törte, majd az öregasszony elé dobta a földre, és kapkodón visszaszüllyesztette táskájába a tolltartóját, majd anélkül, hogy összekapcsolta volna, a félvállára dobta.

- Elfutok - szólt hátra -, a néni tegyen úgy, mintha a földön találná.

- Nem, ez... ez nem kisfiú, ez angyalka volt - lesett utána könnyezően az öregasszony, mindaddig, amíg el nem tűnt a szemei elől.

Aforizmák

Meg akarunk javulni? Csak rajtunk múlik, mert a jó éppen úgy bennünk lakozik, mint a rossz.

* * *

Régen a rongyos ruhás ember azért nem vett fel másik ruhát, mert amelyiket felvette volna még rongyosabb volt. Manapság az új ruhát is készakarva elkoptatják a fiatalok, hogy rongyosnak látszódjék.

* * *

Ha fiatalabb arc néz vissza rád a tükörből, less hátra: nem áll-e mögötted valaki!

* * *

A régmúlt olyan, mint a cukorrépa, javarésze a föld alatt van.

Latabár Kálmán

- Elmondok egy viccet a varjúról... Netán hallottad?
- Nem.
- Kár!

A szakadék felett lógva

„Józanok legyetek, vigyázzatok, mert az ellenségetek, mint ordító oroszlán szertejár, keresve kit nyelhet el!”

I. Péter 5:8

Ateistát, istenhívőt egyaránt érhet baleset.

Ő ateista volt, amit - igaz, miért is ne - nem rejtett véka alá, sőt..., ha nem is melldöngetőn, hangoztatott.

Egyik kiránduláson, kivagyiságból-e, meggondolatlanságból-e, hogy megelőzze a társait, kiegyenesítette a kanyart, s belevetette magát az óriási, földre lógó gallyakkal, sűrű bozótokkal teletűzdelt, alig áthaltható erdőbe. A haladását akadályozó ágakat félrehajtogatva, bokrokat-bokrok után kikerülve haladt a teljesen ismeretlen terepen, mígnem az egyik balul sikerült lépése után, váratlanul „megnyílt” alatta a föld.

Szerencséjére, vagy szerencsétlenségére felakadt egy szikla kiszögélésen, amely a rázuhant súlyától megmozdult ugyan, de nem törött le. Recsegve-ropogva hullottak alá a helyéről kimozdított agyagos, mészköves morzsalékok, ám hiába az akármilyen nehéz egyensúlyozása, ő nem esett le.

Maga alatt, lent a mélyben, hatalmas tavat látott.

- Te jóisten! - jajongott, minden ízében remegve.

Halálfélelmében sok minden eszébe jutott. Eltelt életének egy-egy - ki tudja, miért az - epizódja: a családja, főleg a legkisebb lánya, aki nek nagyon hiányzik majd az apja, s az is, hogy, igaz még gyerekkorában, anyja ösztökélésére, leginkább ünnepnapokon templomba járt. A maga módján hitt Istenben. Mindezek felötlődésének hatására, mentőötlekképpen szalmaszálba belekapaszkodón, kínjában -, ha leugrik tőbe esik, úszni is tud, de ki tudja, nem üti-e agyon magát esése közben egy másik kiálló sziklában, nem fullad-e bele a hideg vízbe, ki tud-e mászni a partra, ha van egyáltalán közelben part... - az ég felé emelte a szemét.

- Ha van Isten - kiáltott fel - legalább azt mondd meg, az eddigi hitetlennek, hogy mit tegyek.

- Ugorj le nyugodtan! - hangzott felülről, szózatszerűn, mire ő, eredeti ateistává válva, hitetlenkedően megkérdezte:

- Van fent a parton valaki?

Aforizma

A békesség és a békétlenség úgy viszonylik egymáshoz, mint két egyforma birka. Csakhogy az egyik döglött.

* * *

A hegy tetején álló turista mindig messzebbre lát, mint a völgyben bandukoló vándor, viszont esni is nagyobbbat eshet.

A verebecske

Kopott ruhás, rozoga babakocsi - valaki kidobta, ő összeszedte - tolokájára támaszkodó, a szó szoros értelmében kétrét görnyedező öregasszony csoszogott a járdán.

A szűk utca másik felén iskolából hazafelé tartó gyerekek tűntek fel.

- Verebecske..., verebecske! - kiabáltak át jókedvűn.

Jolika néni megállt, s amennyire fogyatkozó erejéből telt, kiegyenesedett, két kezét, madárszárnnyal utánzón széttárta és meglengette.

- Csíp... csíp, csipcsirigy!

- Miért hagyja magát kicsúfolni? Ráadásul élvezi, lovat ad alájuk! - rőtta meg valaki kioktatón.

- Nem gúnyolnak ők, játszanak velem. Angyalkák, ártatlan kis angyalkák - felelte, miközben belekapaszkodott a babakocsi, rozsdás fogantyújába, hogy tovább vonszolja önmagát.. - Szeretnek, mert én is szeretem őket - szólt hátra.

A nyolcvanhat éves, egyedül élő Jolika néni - mindenki szürke verebcskéje -, nyugdíjba vonulása után, a hátralévő, maradék életét, még aszottságában is a közszolgálatnak, szűkebben a városnak szentelte.

A Vöröskereszt helyi szervezetének hithű aktivistájaként: szervezte a véradásokat, a tüdőszűréseket, hordta szét a lapjukat, kereste fel a segítségre szoruló elesetteket, osztogatta szét a városi központi raktárból az ilyen-olyan, kisebb-nagyobb adományokat a rászorulóknak...

Az egyik kis létszámú egyház pénztárosaként, házról-házra járva szedte össze, a presbiterek által megszavazott egyházi támogatásokat. Többször is elment, akár a város végére is, hogyha másképpen nem, kisebb részletekben kapargassa össze tőlük a pénzt. Ha nem jött össze, amennyiből kifizethette a tiszteletes úr és a harangozó járandóságát, nemegyszer a saját nyugdíjából fedezte a hiányzó összeget...

Mostanában sokat betegeskedett. Testileg egyre jobban legyengült, olyannyira, hogy menni csak a rozoga, a kiselejtezett babakocsi, rozsdás fogantyújára támaszkodva tudott.

Hiába volt aki, tette, amit tett azelőtt, amikor neki is szüksége lett volna mások segítségére, nemigen törődött vele senki.

Olyan, amilyen! - könyvelték el. Mert sosem panaszkodott. Jókedvűen viselte el a rá mért sorsát.

Kétszer is előfordult az elmúlt években, hogy rossz emberek belopóztak a házába, s az asztalára dőlve szunyókáló öregasszonytól ellopják a nyugdíját. Néhány szomszédja és atyafi adott neki, ilyen-

olyan eledelt, hogy a következő nyugdíjig ne éhezzen. Ellopták a tűzifáját, amiért például az elmúlt télen sokáig hideg lakásban didergett. Hogy ne fagyjon meg, hol az egyik, hol a másik, közelében lakó szomszédja hívta át melegedni, amit ő, mint más segítséget nemigen akart elfogadni, mert amellet hogy igen jólelkű, szemérmetes is volt.

* * *

- Anyu! - szaladt be az anyjához a szomszéd kisfiú. - Jolika néni már megint tárva-nyitva hagyta a lakása ajtaját.

- Biztos? Jól láttad?

- Biztos. Hogy s mint, egy hangosan csipogó veréb szállt ki az ajtón. Igen, igen - erősködött a kisfiú: - veréb volt, jól hallottam: csip-csirizett!

Átsiettek.

Jolika néni holtan hevert a földön.

Aforizmák

Hosszú távon csak egyvalami válhat igazán valóra: Valamennyien meghalunk.

* * *

Ha mindenki jó ember lenne, kivel pörösködhetnénk?

* * *

Ha a nevetés megszépíti, a sírás eltorzítja az arcot, mi történik az-
zal, aki csak vigyorog? S aki dühös? Ugye, az nem te vagy?

Mi van a dobozban?

Abban a közepes falusi iskolában, amelyről a következő történet szól, az volt a szokás, hogy a kisdíákok a nyári szünet előtti napokban megajándékozták a tanító néniüket.

Most is így történt.

A hetes a katedra előtt állva, így fogadta a tanterembe belépő tanító néniüket:

Tanító néninek tisztelettel jelentem, az osztály létszáma huszonkettő. Nem hiányzik senki. Arra kérjük a tanító nénit - folytatta néhány ideges, nyeletnyi levegővétel után a jól betanult, ki tudja mennyi ideig gyakorolta előtte a mondókáját -, fogadja szeretettel, utolsó óránkon osztályunk ajándékát.

- Há...át! - huzakodott az illem kedvéért. Az arcát elöntő halvány pír, le nem tagadható -, hiába kencefincézte ilyen-olyan krémmel - ráncaiba bukdácsolón sántikált le s fel. - Nem kellett volna, de ha már mindenáron... Nos, hozzátok ki!

Szokás szerint az öt legjobb tanuló vonult ki, hogy átadja az osztály ajándékait: a kis csomagocskákat és egy dobozt.

- Ennyi sokat! Ájuldozott a tanító néni műcsodálkozással, leplezetlen örömmel, amelyet hiába dugott arcának sokszínű álarca alá, több oldalról is kilógott.

- Fogadja szeretettel! - nyújtotta át ajándékát az első kislány.

A tanítónő átvette, s az illem kedvéért-e, vagy csupa női kíváncsiságból, jókedvűen megtapogatta.

- Ugye sál?

- Igen.

- Köszönöm szépen, - s megpuszilta. - Nektek is puszi - integetett ömlengően az osztálya felé.

A következőknél:

- Ugye ez könyv? Biztosan golyóstoll? Ez meg kép? Ráadásul be-rámázva. S puszi, puszi az egész osztálynak!

Az ötödik fiú egy hosszúvás dobozt nyújtott át.

A tanító néni sokáig tapogatta, forgatta, mialatt elbizonytalanodottan leste, hol a dobozt, hol az átnyújtó kisfiút.

- Ez... ez - mosolygott -, ital. Ni... - képedt el kissé - folyik is. Talán megsérült a kupakja.

A kisfiú felé mutatta a tenyerét.

- Mégis - kacagott fel bugyborékolón -, mi lehet benne? - Miután a kisfiú nem felelt, megszeppenten állt, szemét mélyen a földre sütötte.

- Várj, megkóstolom!

Így történt.

- Konyak vagy... - cuppogott, a szája szélét nyalogatta - valamilyen különleges...

- Nem! - vágott közbe a kisfiú. - Aranyhőrcsög van benne.
Nem folytatta, fennhangon kuncogva a helyére futott.

Rend a lelke mindennek

Pálvölgyi Károlyt, a hat elemít végzett egyént, a legelső demokratikus hadseregből, így ment az akkoriban: „senkiből valakit”, tartalékos őrnagyként szereltették le, mert, néhány évvel később a tisztirangot már bizonyos iskolai, legalább érettségihez kötötték.

A monori járási pártbizottság, az akkoriban megalakult üllői termelőszövetkezethez „helyezte” annak megerősítése céljából. Léván katonásan pedáns, főleg azért haragudott, ha a falon lógó: Lenint, Marxot, Kádárt ábrázoló képek valamelyike ferdén állt.

Belépett az irodába, szeme máris a ferdén álló képekre tévedt. Nyitott tenyerét az orra elé helyezte, „bemérte”, majd széket ragadott, fellépett rá, és őrnagyhoz méltatlanul, viszont őrmestertől még elfogadható szitkozódások közepette, sorban megigazgatta a ferdén álló képeket.

Mivel az ajtó nyitogatása következtében keletkező huzat gyakran „félresöpörte” a ráma nélküli képek valamelyikét - ebbe besegített az iroda humort kedvelő egyik alkalmazottja is -, a kiszuperált katonatiszt megelégedte a képek naponkénti, többszörös megigazgatását. A legközelebbi tsz vezetőségi ülésén a pártvezetés nevében - hosszú hónapoktól először, de utána sem -, határozati javaslatot terjesztett elő: a termelőszövetkezet elnöke legyen köteles gondoskodni arról, hogy a híres emberek ábrázoló képek, állandóan egyenesen függjenek a falon, amelyet a vezetőség egyhangúan elfogadott.

Amitől a termelőszövetkezet csak erősödött, erősödött.

Aforizmák

Nemcsak az a sokoldalú ember, aki ehhez-ahhoz is ért, az is, aki ehhez-ahhoz sem ért.

* * *

Az önmagunk hibáit eltitkoljuk, a másokét kipletykáljuk.

* * *

Ne kongass vészharangot, ahol a csengő is megteszi.

* * *

Vannak emberek, akik igen keveset tesznek a társadalom előre vite-
léért: Ők a „janik”. Akadnak, akik a háttérbe húzódva, igen sokat
dolgoznak az előrehaladásért: Ők a „palik”.

* * *

Latabár Kálmán: Egy ember megy a hídon, hallod, hogy kopog-
nak a lépései?

- Nem.

- Én sem. Mert gumitalpú cipőt visel?

Régi mókás mondókák

Egy, megérett a meggy. Kettő, feneketlen teknő. Három, te vagy az
én párom. Négy, megcsípett a légy. Öt, megrepedt a tök. Hat, hasad a
pad. Hét, zsemlét süt a pék. Nyolc, tele a polc. Kilenc, kis Ferenc.
Tíz, tiszta víz. Ha nem tiszta, vidd vissza! Majd megissza a kis cica.

Első osztály i...í. **Második osztály** bicikli. **Harmadik osztály** nagy
számár. **Negyedik osztály** kiskirály.

Szervusz tíz, hogy vagy húsz? Tisztelem a harmincat. Csókolom a
negyvenet. Ötvenéves öregapám, aki Hatvanban lakik, úgy hetven-
kedik, azzal a nyolcvan krajcárjával, hogy kilencvenszer úgy valagon
rúgja a lovam, hogy százat bukfacezik.

Egy, kettő, három, négy, Koca Palya, hová mégy? Elmegyek én Vádra, vasat viszek zsákba. Vasat adom kovácsnak, kovács nékem patkót ad. Patkót adom lovamnak, lovam nékem trágját ad. Trágját adom földemnek, földem nékem búzát ad. Búzát adom molnárnak, molnár nékem lisztet ad. Lisztet adom péknek, pék nékem kenyeret ad. Kenyeret adom koldusnak, koldus nékem botot ad. Azzal úgy nyakon vágom a harapós kutyát, hogy végig vonyítja a környező utcát.

Nem tolvajok, angyalok voltak

Amikor a magasfeszültségű villanyvezetékek hatalmas vasoszlopait festik - szigorú előírások szerint -, néhány perccel a munka megkezdése előtt, az áramot kikapcsolják, amelyről a munkásokat a szolgálatvezetők mobiltelefonon értesítik...

Most is így történt, már minthogy értesítették őket.

A két munkás: a mobiltelefon, az ecsetek, a festékesdobozok, a smirglik a törlőrongyok a villanyvezeték aljába történő kipakolása, a festékek alapos előkészítése, felhígítása, megkevergetése végeztével az oszlophoz ballagott.

Egyikük ezen, másikjuk azon az oldalon mászni kezdett felfelé. Alig néhány méternyi magasan jártak, amikor a közeli nádasból két gyerek rohant az oszlopukhoz. Egyik a szolgálati telefont - mindig magukkal kellett vinniük, azon vették az utasításokat, jelentették a munka befejezését, ám az oszlopra nem vihették fel magukkal -, másik a két nagy tartalék ecsetet markolta fel, s uzsgyi, elfutottak.

- Tegyétek vissza! Csibészek! - kiabált rájuk az a munkás, amelyik látta az esetet. - Nézd! - szólt ezután a neki háttal lévő társának. - Tolvajok. Megfújták a mobilunkat és a két ecsetünket! - Majd abba hagyta a mászást, és ugyanazokon a merevítő, ferde vasbordákon, amelyeken felfelé mászott, amennyire az erejéből s ügyességéből telt, sietőn vissza ereszkedett. A társa folytonos szitkozódása közepette, ugyanezt tette.

Igen hamar leértek, ugyanis még nem kapcsolták be magukat a derekukra erősített szíjakkal, noha az előírások szerint, lépcsőről lépcsőre,

be s ki az oszlophoz kellett volna kapcsolniuk. Lent azonnal a fiúk után eredtek. Kiabáltak, mérgesen szidták őket...

Hiába, még csak meg sem közelíthették a fiúkat.

Visszafelé battyogtak, amikor árkokon-bokrokon átgázoló terepjáró fékezett és állt meg mellettük.

- Ti... ti! - hebegte a főnökük sápadtan, két kezét a melléhez szorítva. - Azt hittük meghaltatok.

- Ugyanis - tette hozzá a társa, mert a főnökükbe a nagy megkönnyebbüléséről benne rekedt a szó - tévedésből a másik vezetékcsoportot áramtalanították. Azonnal agyoncsapott volna benneteket a magasfeszültség, ha a közelébe értek.

A két munkás összenézett:

- Nem... ezek a gyerekek nem tolvajok, a védangyalaink voltak.

Hogy „tényleg azok” voltak-e, amint elnevezték őket, arról akkor győződtek meg, amikor a terepjáróval utánuk hajtva, az ellopott mobiltelefont s az ecseteket is, a fűbe dobva sorban megtalálták.

Közmondás

A jogos harag is harag.

Isteni küldetés

Jolánka az öreglány, két nap híjával tizenegy évig ápolta az állandóan ágyban fekvő, beteg édesanyját.

Meghalt.

A temetés után a testvérei rávették: utazzon el valamelyik tengerpartra, ahol egy jó hónapig, de ha akar tovább is pihenhet! Mindenre telik az örökségből. Megérdemli ennyi év után! Ráadásul az utolsó hónapokban, éjjel-nappal a teljesen magatehetetlen édesanyja mellett őrködött, kiszolgálta, tisztába rakta...

Elutazott.

Eltelt egy, két, három hónap, mire végre életjelt adott az érte aggódó testvéreinek.

Nem utazott a tengerpartra. Egyik alföldi faluban ápol egy magatehetetlen asszonyt, akit „újsághírből” ismert meg, akinek igen nagy-szüksége van a szakértelmére, odaadó segítségére, mert senkije nincs...

Nem tehet róla. Ilyennek teremttette az Úristen...! Mennyire jól tette!

Aforizmák

Nem az-az értékes ember, akinek sok a pénze. Az csak gazdag.

* * *

A valódi értékeinket nem a vitrinben tartogatjuk.

Pöttyök

Biztosan nem volt igaz. Az egyik szentkúti búcsún hallottam a prédikáló barát szájából, ám példázatként - amelynek ő is szánta -, az anyai szeretetet bizonyítón talán megérdemli azt a kis időt, amely alatt elolvassák.

„A világszépének tartott”, gyönyörű arcú s hihetetlenül karcsú, ám boszorkány hírében álló cigánylány, hogy s mint szigorúan kikötötte: csak akkor megy feleségül, a bele feje búbjáig szerelmes fiatalemberhez, ha megöli az anyját - aki váltig ellenezte a házasságukat -, s annak bizonyítékeként kivágja a szívét, amelyet megmutat neki.

A legény szorongva-botladozva, árkon-bokron át, felajzottan rohant a gyönyörű cigánylányhoz, kezében az anyja kimetszett szívével.

Egyszer, miként, a lába egy kiálló gyökérbe akadt s elesett.

- Kisfiam - szólalt meg a földre ejtett anyai szív - nem ütötte-e meg magad?

* * *

Vígabb történet: A közlegényt szakaszvezetőnek léptettek elő.

Miért? Mert az országos céllövőversenyen első helyezést ért el.

Tiszthelyettesi iskolába is el akarták küldeni, ám, szelíden mondván selypített.

A katonák egy kisebb csoportja a kaszánya fakerítését festette a felügyelete alatt.

- Jani! - szólt az egyik beosztottjára. - Hozzál a raktárból ecetet!

Ecetet? - morfondírozott magában az. - Festéshez? Majd felrántotta a vállát: ő a főnök s egyébként is, a fene tudja nem ismer-e valamilyen új módszert. Ő, ha nem is volt festő, sokat festett otthon, de ecetet nemcsak nem használt a festéshez, nem is hallott róla. Ám...! Mindegy: a parancs, az parancs! Ő közlegény, amaz szakaszvezető.

Pohárnyi ecettel tért vissza.

- Nem ecetet - förmedt rá a szakaszvezetője - pamacot kértem!

Máskor pedig, imígyen fordult a csoportjához:

- Bajtársak! Egy kocsi mujvát hoztak. Gyertek, leszórjuk a teherautóról!

A katonák, noha tudták, hogy selypít, értetlenül lestek egymásra és a szakaszvezetőjükre: Mujva? Mi lehet az, mert egyikük sem hallott még ilyenről.

Addig, addig, mígnem az eladdig álmélkodók közül csak megkérdezte valaki:

- Mi az a mujva?

- Apjó kő - vágta oda a szakaszvezető, olyképpen, mint tanító, ki tudja hányadik magyarázata után a buta nebulója fejéhez.

Furcsa boldogság

A rendszeresen kórházba látogató lelkész mesélte.

A kórteremben hatan feküdtek.

Mellbevágó, szellőztetés előtti szagok. Ágy szélén ücsörgő, csüggedten, belépésemkor visszafekvő, paplanukat nyakig magukra húzó betegek... A sarokban nehezen lélegző, idős, bőrig-csontig lefogyott,

szemmel láthatón utolsó napjait, meglehet óráit tengető haldokló nyöszörög.

Köszönök. Külön-külön mind a hatukra, biztatón rámosolygok, majd a sarokban lévő haldoklóhoz lépek.

Bemutatkozom. Föléje hajolok s megkérdézem: megengedi-e, hogy beszélgessünk?

A csupa csont kezével az ágya szélére paskol, mert szék nincs.

Leülök, megfogom a kezét, s rámosolygok.

- Hogy van? - suddogom, mialatt gyógyulást sugallón a szabadkezemmel megsimogatom.

- Sosem voltam ennyire boldog, mint most - suddogja, széthúzottan, nyögésszerűn szörcsögő szavakkal.

Elképedten lesem. Arcom, mindenem egy nagy kérdőjelle gyűrődik.

- Mert - magyarázza meg gurgulázón, mint akinek víz ment a tüdejébe s fel akarja köhögni, ám hiába erőlködik nem sikerül. Mígnem, ha nehezen is, ha alig hallhatón is szóhoz jut. - Azt hittem ideig, hogy a fiam nem szeret. Most s itt jöttem rá: nagyon szeret. Ezelőtt csak néha-néha, most naponta meglátogat.

Az utolsó szavai elcsuklanak. Kút mélyén ülő szemgolyóiból könnycseppek buggyannak fel, peregnek le az arccsontjaira.

Mosolyog. A száját kitátja. Levegő után kapkod.

- Most kapott morfin injekciót - tájékoztatnak a betegtársai. Hamarosan elalszik.

Felálltam s imádkoztam.

Se nem gyónt, se nem áldozott, én mégis megáldottam, s elláttam a betegek szentségével.

Még aznap meghalt.

Ezt pedig, egy másik pap - ő református lelkész volt - mesélte el.

Az anyósa súlyos betegként feküdt a kórházban. Orvosai néhány napot „adtak” a fájdalmaktól elgyötört, az e világ és a túlvilág küszöbén gyötrődő életének.

Kérte, hogy a kórházi ágyán részesítse Úrvacsorában.

A kenyértörés - a kórterem adottságához mérten -, csendes, intim körülmények között megtörtént.

A lelkész, mialatt csendesen imádkozott a másvilági élet lépcsőment korlátjába kapaszkodó anyósa fölött, a körülötte kialakuló áhítatos csendet, a négyágyas kórterem másik feléről hallatszó, egyik beteg heves zokogása törte meg.

Az anyósához képest szembeni ágyban fekvő beteg, hogy mindenki előtt eltakarja szégyenének tartott zokogását, a fejére húzta a paplanját.

- Mit tehettem mást! - idézte fel a lelkész a történetet. - Odamentem, felemeltem a paplanját, és vigasztalón megsimogattam a fejét: Mi a baj? Miben segíthetek? - suttogtam meghatódottan. Majd kezébe nyomtam egy papír zsebkendőt, s biztatón rámosolyogtam.

- Iszonyatos teher nyomja a szívemet. Nem... nem tudom elviselni. Én is református vagyok - szípogeta. - Konfirmáltam, igen vallásos életet éltem, mígnem nagyon, de nagyon elbotlottam.

Nem folytatta. Újabb zokogási hullám körözött körülötte, telepedett összeaszalódott testére, amely valósággal az ágyába suvasztotta. Sem megszólalni, sem megmozdulni nem tudott, mígnem enyhe rázkódások hullámoztak át a testén, de az arcát, a megsebzett özhöz hasonlós makogását, sosem felejttem el.

- Nyugodjon meg! Bánja meg a bűneit, Isten megbocsátja, ha kéri. Itt maradok egy ideig, és imádkozom magáért, ha akarja magával együtt könyörgök az Úrhoz bűneinek bocsánatáért.

- Köszönöm - némított el, oldotta fel előbbi bénaságát, miután folytatta: - Hagyjon magamra! Egyedül akarok számot vetni az elrontott életemmel. Kérni Isten bocsánatát. Holnap úgyszintén bejön az anyósához, akkor együtt imádkozunk... - s tovább sírt.

Másnap üresen találtam az ágyát, meghalt az éjjel.

Szék, lavór, törölköző

Tősgyökeres katolikus családból származom. Szécsényhalászbán - a szomszédos faluban - élő nagymamám, nyolcéves koromtól nevelt. Akkoriban már csak múltja volt, jelene átláthatatlan, jövője ködbe

veszõn, mint kisgyerek lepkéje utolérhetetlen távolságban röpködött, ugyanis életének rózsafüzéréen már az utolsó szemeket morzsolgatta. Az alig egy kilométerre lévõ ludányi, Ferences-rendi apácák által vezetett Harmadrendjéhez tartozott. Hogy ez tulajdonképpen mi volt, nem tudom, viszont hogy mivel járt, annak szem- és fültanúja voltam. Nem létezett olyan nap, hogy az én imádott nagymamám, ne vett volna részt szentmisén, egyáltalán valamennyi létező szertartáson, ahol az elõimádkozók közé tartozott, s ne „pergetett” volna le a rózsafüzéréen néhány, esetleg valamennyi tizedet. Egyetlen koldus, vagy kéregetõ cigányasszony - rettentõ nagy volt a szegénység, a cigányok valósággal éheztek - sem ment ki a kapunkon kisebb-nagyobb adományok nélkül. A fél falu cigány gyermekének õ tartotta a fejét a keresztvíz alá, amellyel jókora, hátikosárnyi kalács, szalonna, kolbász s más járt. A nyakában éjjel-nappal kis vászonzacskót - skapulárét - dédelgetett. Mi volt benne, nem tudom, csak sejtem: a fogadalmi szentképe, az esküje szövegével. Lefekvés elõtt együtt imádkoztunk. Egyes éjjeleken - nem ritkán -, arra ébredtem fel, hogy a falra akasztott Jézusszívét ábrázoló, hatalmas szentkép elõtt térdepel az ágyunk végében. Elõtte kis mécses lógott, mely a kis helységet misztikus fénnel beborítón -, amely szobánk egyben konyhánk is volt - megvilágította. Mindig attól féltem, hogy a kis pohárszerû tartályban lévõ olaját, a tetején úszó s égõ kanóc egyszer lángra lobbantja, és kigyullad a házunk.

Nemcsak mi - egyetlen zsidó család kivételével - az egész falu színgkatolikus volt.

Ezt a zsidó családot Blummentáréknak hívták. Kis szatócsüzletükön és kocsmájukon kívül, néhány hold földdel is rendelkeztek. Akkoriban már csak két öreg: Blummentár bácsi és a felesége, az igen jólelkû: Marcsi néni lakott a falunkban, vezették a boltjukat, a kocsmájukat, ellátták a földjükkel kapcsolatos teendõket. A fiuk és családja Budapesten élt.

Egyik fiú unokájuk valamennyi nyáron náluk töltötte el a szünidejét.

Magas, vézna, kifejezetten otromba kinézetû fiú: hatalmas füle, nagy orra, kidülledt szemgolyója, meg szokatlanul hosszú lábfeje volt. Viszont, küllemét meghazudtolón, kiválóan jólelkû. Nagy szelet

zsírral megkent és libamáj szeletekkel megrakott kenyerét, amelynek majszolását epedően bámultuk, rendszeresen megosztotta velünk. Holott nem kértük, mert, hozzájuk képest szegények voltunk, de koldulni, egy-egy falatért rimánkodni, azt nem! Kerékpárjára - kettő, ha volt a falunkban, ezekből egy az övé - mindig felvett, engem s más. Kit a pedálon, kit a csomagtartón ülve fuvarozott végig, oda s vissza a falun. A pedált igencsak murisnak tűnőn, sokat neveltünk rajta, talán éppen a mi mulattatásunk kedvéért tette, lábfejét hosszan előre nyújtva, a sarkával taposta.

Egyik nyáron kis detektoros rádióval jelent meg a falunkban, amely örökké emlékezetes marad a számomra, főleg a mai technikai forradalmi fejlődésünk korszakában, amikor egyik ámulatból a másikba zuttyanak.

Miért?

A látottak, főleg a hallottak után izgatottan, a felhevültségetmől kipirultan, még mindig remegőn álltam, éppen az állatok itatásához készülődő, a hatalmas betonvályúba a gémeskutunkból vizet húzogató s töltőgető nagyapám elé.

- Képzeld! Palcsika..., - mivel nem tudtam a nevét mutogattam - azt az ízét a fülemre akasztotta. A kezében egy másik izét tartott - tudtam is én mit, amikor a rádiót csak hírből ismertük, egyetlenegy sem létezett a falunkban -, csavargatta s én egyszer zenét, máskor beszédet hallottam.

- Mi... itt? - förmedt rám, visszafogottan nevetve, amely ott nem derűt, felháborodást sugárzott felém.

- Igen - erősködtem -, hol muzsikáltak, hol beszéltek a fülemben. Én... én világosan hallottam.

Az egyébként igen szelíd, jóságos ember, végigmért szűrős tekintetével, majd nem türtőztethette magát: hogysisne, amikor egy taknyos gyerek át akarja verni, őt a kiszolgált, a hadifogságot is megjárta, huszár szakaszvezetőt, lekent egy jókora nyaklevest.

- Bolondnak nézel? Csapd be nagyanyádat! A gangon söpör. Mondd el neki, hogy jól elverjen a söprő nyelével!

Nagyon ritkán kaptam ki. Egyáltalán nem féltem a seprű nyelétől. Puha, fonott cirokszárból készült.

Mindettől független nem mondtam el neki.

Blummentár bácsi meghalt. Marcsi néni, a temetés után, amíg a testvére meg nem érkezett, egyedül vezette a boltot és a kocsmát, élt a hatalmas házában. Nagymamámmal, egyedül vele a faluban, igen jó kapcsolatot tartott. Gyakran ellátogattunk hozzá, mert nagymamám engem mindig magával vitt, s ő hozzánk. Kifejezetten baráti viszony övezett körül bennünket.

Mivel Marcsi néni éjszakánként félt egyedül, megkérte az én, nem győzöm hangsúlyozni: nagyon szeretett, jóságos nagymamámat, hogy aludjon náluk!

Akkor is, mint máskor, vele együtt mentem, mert miként hagyhatt volna egyedül otthon, ugyanis nagyapám, télen-nyáron az istállóban lévő dikóján hált, mint a többi hozzá hasonlatos gazdálkodó s állatgondozással foglalkozó gazda.

A kis helyiség közepén, egyébként ez a szoba Blummentár bácsi hálólhelyisége volt, széket találtunk, amelyen vízzel telt lavór, a karfán törölköző lógott. Marcsi néni szerint a halott férje lelke bizonyos napokig hazalátogat. Legyen hol s mivel megmosnia, megtörölnie a kezét, amelytől nem is kicsit megborzongtunk, mert ugye, rendben: jó ember volt, nem ártott a légynek sem, ám meghalt, ki tudhatja...? Egyébként is mindenki félt akkoriban a falunkban, „a visszajáró lelektől, szellemektől”.

Egyik éjjel, nem tudom már a három közül hanyadikon, vízcsobogásra riadtam fel. Nagymamám már ült és figyelt.

- Mi az? - suttogtam, izgatottan, s borzongón törölgetve a szememet.

- Blummentár úr, mert ő, mint mások is urazta, lelke térhetett haza. A kezét mossa.

- És... és, ha...? - hebegtem remegőn makogva.

- Ne félj! - vigasztalt s bátorított. - Nagyon jó ember volt, nem bánt bennünket.

Mindezek ellenére mellém húzódott. Összebújtunk. A víz további csobogásával együtt, a félelem visszafojtott jajszavaként, egy-egy szusszanás is ki-kibuggyant, remegő, összevont ajkunk keskeny ré-

sén. A kis szobában, mint csonkig leégett gyertya körül a szürke füst, kézzel fogható titokzatosság terjengett.

Nagymamám imádkozott, mely után, jól emlékszem, ezt suttogta: Ha Istentől vagy jöjj hozzám, ha ördögtől, távozz tőlem, sátán!

Csoda történt. A vízcsobogás megszűnt. Felültünk, s bele-belekóstoltunk a még mindig vészesen keringő csendbe. Semmi! Addig, addig, hogy az álom szürke kis pillangója, lassan-lassan ránk telepedett, s isteni békességgel beborított, nemcsak minket, az egész szobát.

Reggel egy vízbefulladt egeret találtunk a lavórban. A mestergerendás, a deszkás mennyezeten, igen jól látszott az egyáltalán nem kicsi lyuk, ahonnan a vízbe pottyant.

Aforizma

Ha gyakran jársz a temetőbe, nem leszel elbizakodott.

* * *

Emlékeink olyanok, mint a viaszgyertyák: Minél tovább égnek, annál kevesebb és kevesebb marad meg belőlük.

* * *

Ne csak akkor nézz fel az égre, ha tüsszenteni akarsz!

* * *

Minél jobban megismerjük önmagunkat, annál elégedetlenebbek leszünk, olyképpen, hogy a végén alig ismerünk magunkra.

Pista bácsi

Aranykezű mester volt. Olyan nyergek, lovaglós csizmák kerültek ki a kezei közül, hogy hírére az ország másik részéből is felkeresték, és rendeltek nála nyerges vagy csizmát.

Röviden: környékszent aranykezű, szíjgyártó és susztermesterként tartották számon.

Ha nem is vált dúsgazdaggá, a családja egyáltalán nem ismerte meg a nincstelenséget, sőt valamennyi gyerekéből - négy fia volt -, ha nem is urat, iskolázott egyént faragott.

Negyven éve élt a feleségével. A békesség kicifrázott cafrangja, fehér zászlóként egész életüket köröskörül lobogtatatta volna, ha egyetlen hibája nem akad. De kinek ne lenne hibája? Miért lett volna ő kivétel?

Olykor-olykor, nem a pohár, a borosüveg fenekére nézett, amely következtében - lám, milyen az élet -, nem a környékszerte kitűnő nyergei és lovaglócsizmái miatt lett híres emberré, hanem a róla elterjedt szólásmondás miatt.

Részezen, arccal lefelé feküdt a nagy hóban. Hogy meg ne fulladjon, valaki hanyatt fordította, és szólt a feleségének, aki mindent ott hagyva - a levesbe szánt rántás mind odaégett - rohant a megadott helyszínre.

- Pista..., Pista! - fogta meg a kezét, hogy az odacsődült emberek segítségével talpra állítsa valamiképpen.

- Mancikám! - pislogott a feleségére, hóemberhez hasonló ábrázattal, miután sikerült talpra állítaniuk. - Mi a véleményed? Ihatnék még egy pohárával?

És máris szájról szájra járt a következő közmondás:

Ha valaki túl sokat emelgette a borospoharát, így figyelmeztették: Csak úgy ne járj, mint Pista bácsi a hóban?

Népi átkok

/Elnézést a durvaságért!/
 * * *

Naponta gyakoroljon arcodon a borbély inasa!

* * *

Fújjon át talpad alatt a szél!

* * *

Kereseted felét költsd orvosra, másik feléből vegyenek neked korporsót!

* * *

Legyek a temetéseden előimádkozó!

* * *

Csípje meg az orrod hegyét a darázs!

* * *

Váljál lóvá, és legyen az én kezemben az ostor!

* * *

Süssék meg kemencédben, kenyér helyett a legkedvesebb kutyádat!

* * *

Adja rád anyád sírva az ingedet!

A méltóságos úr

Élt a falunkban egy - tisztesség ide, tisztesség oda, ez az igazság - félbolond, magyar királyi aranykulcsos kamarás. Veres Imre, méltóságos úrnak hívták.

Elegáns öltözék: briccsesnadrág, lakkcipő, patentharisnya, nyúl-szőrkalap jellemezte a megjelenését, no meg az elmaradhatatlan, csontfogantyús, szöges végű sétabot, amelyet állandóan magával hordott, ha végigsétált a falunkon.

Miért gázoltam a becsületébe, amikor félbolondnak neveztem?

Mert több mint bogaras ember volt.

Sétálása közben - igen gyakran járkált a faluban, erre is, arra is -, mindenkitől elvárta, sőt kierőszakolta, hogy alázatosan köszöntsék.

- Kezét csókolom, méltóságos úr! - így, öreg, fiatal, nő egyaránt.

Ha valaki nem köszönt neki, dühösen toporzékolva ráfordult:

- Elfelejtettél köszönni, paraszt! - Mert mindenkit letegezett, s parasztnak csúfolt. Horribile dictu: olykor a papot és a főjegyzőt is leparasztotta.

Ha valaki, márpedig mi gyerekek bosszantására gyakran megtettük: Dicsértessék a Jézus Krisztus, köszöntünk neki - egyébként mindenki így köszöntötte egymást a falunkban, esetleg adjon Isten jó reggeltel, jó napot, jó estével -, mint macska, amelynek a farkára tapostak, iszonyatos felháborodottsággal fújtatott, prüszkölt felénk.

- Nem pap: aranykulcsos királyi kamarás, méltóságos úr vagyok - kiabált ránk. - Kezét csókolommal köszönj, te kölyök!

Máskor, mélyen meghajolva köszöntöttük, nem tiszteletből, kigúnyolásaként, mert valósággal incselkedett velünk a kisördög, a kifejezetten bolondos úr láttán: Kezét csókolom, méltóságos úr! - Mire az egyébként, miért s minek állandóan az arcán ülő dühe, lágy simogatássá szelídült.

- Derék ember az apád! - Nem parasztozott le. - Mondd meg neki: a méltóságos úr üzeni ezt! - Mert szerintem, noha rajta kívül még három földbirtokos is létezett a falunkban, méltóságos úr csak egy: Ő!

Egyszer a kerítésünk, jó ujjnyi szélességű résén át - hosszú, magas deszkakerítésünk volt, az oszlopai betonból készültek - kikiabáltam neki:

- Dicsértessék... - mire ő olyan hirtelen és dühösen döfött be szeges végű botjával az iménti résen, hogyha nem ugrok félre, kiszúrja a szememet.

Gyakran előfordult, hogy a gólyákkal „harcolt”. A kilométernyi hosszúságú rétjén, a vasúti töltésen túl, amely kettészelte a hatalmas hodálya s fészere körüli földjeit, órákig hajkurászta botjával a gólyákat. Hogy s mint, több gólyát sikerült leütnie, ugyanis abban az időben rengeteg gólya fészkel s tartózkodott a környéken, nem úgy, mint manapság. Kitömette, és a kúriája folyosójára aggatta. Büszkén mutogatta a vendégeinek. Egyébként, Madách Imréhez - milyen ágon nem tudom -, rokoni kapcsolatokat fűző öregúr, szerény körülmények között élt. Hatalmas birtokához mérten, az aránylag egyszerű, földszintes kúriájának egyetlen dísz: a bálterem és az igen híres, gazdag könyvtára volt. Monda szerint, az előbb említett Madách Imre is bálozott ott a feleségével, tartózkodott néhány napig a könyvtárban. Ugyanabban az udvarban kapott helyet, a több családot befogadó cselédház, s jóval messzebb, azzal átellenben a hatalmas istálló. Mindezekhez, több holdnyi park tartozott, amely egészen az öreg temető kerítéséig felhúzódott.

Néhány őz és több páva díszelgett benne.

Hogy s mint, egyik kis páváját elkapta és széttépte valamelyik kóbor macska, amelynek az lett a következménye, hogy az egész falura

kiterjedőn ádáz harcot hirdetett meg a macskák ellen, amely értelmében a cselédeknek és a napszámosainak szigorúan megparancsolta, hogy azonnal üssenek agyon valamennyi macskát, amellyel összeakadnak! Gyuri bácsi által - a komornyikja volt - húsz fillért adatott valamennyi döglött macska felmutatásáért.

Bevittem a döglött macskát. Alázatosan köszöntöttem, amely közben, Veres Imre méltóságos úr tekintete, attól függően, hogy rám vagy a kezemben szorongatott döglött macskára lesett-e, egy ideig a delírium és az értelem határán tengett, majd hosszabb csend s diadalmas legyintés után a komornyikjára förmedt:

- Adjál ennek a derék gyereknek húsz fillért!

A döglött macskát, kézzől kézreadtuk. Ki tudja már, mennyi pénzt csalhattunk ki - egy zsemle öt, két tojás három fillérbe került -, egy és ugyanazon döglött macskáért, mire Gyuri bácsi felvilágosította.

Zara Tibi vitte be utoljára - talán a harmadik napon - ugyanazt a színnű döglött macskánkat, akit most már mindent tudva, alaposan elnászpángolt a botjával.

S a vége?

Azt, akinek segítettek felöltözködni, akit teljesen kiszolgáltak, akit sár esetén hintójáról a hátán vitt be a komornyikja a vasúti váróterembe, akit mindenki meghajolva köszöntött a falunkban, az ország magyar királyi aranykulcsos kamarását, a második világháború során, az oroszok beözönlése után, hogy s mint - ezt híresztelték a faluban - a kúriája udvarán teljesen mezítelenül, csonttá fagyva találtak rá a holttestére.

A parkja fölött lévő öregtemető, egyik akna vájta gödrébe „ásták el”. Se pap, senki, két volt cselédje dobálta rá a fagyos, a hóval összekeveredett földet.

„Sírját” sűrű, alig megközelíthető s áthágható akáccserje fedi. Se kereszt, se sírhant, csak a besüppedt, fűvel, cserjével benőtt gödröcske látszik...

Népi átok

Verje fel udvarodat a gaz!

Furcsa találkozás

Pap barátom mesélte el.

A püspök úr, egyik plébániáról a másikra helyezett át.

Költözködésem okán felkerestem a szomszédos városkában székelő, TEFU nagyhatalmú s hallásból tudva párttiszséget is betöltő vezetőjét. Ugyanis magán teherautót, a szocializmus akkori vad korszakában, ha lett volna rá pénze is valakinek, senki sem vásárolhatott, főleg fuvarozhatott.

A TEFU testes vezetője, miután a titkárnője közölte vele kérésemet, előbb kilesett az ajtaján, majd, hogy én is meghalljam, jó hangosan rárivallt:

- Mondja meg neki, hogy csuhásnak nem adok teherautót! Tolja át a bútorát tragacson!

Mindezt hallva nem vártam meg a titkárnőt. Meg akartam kímélni a szégyenteljes, ismerve őt, neki is kellemetlen üzenettől.

Szó nélkül távoztam az irodából.

Hogy mit éreztem? - tette fel magának a kérdést. - Megalázást, szégyent. Máskor is, több helyen megszégyenítettek, megaláztak akkoriban. Szinte versengtek egymással a vezetők s a csatlósai. Ő megnehezítette a költözésem, nagy terhet rakott a vállamra, mert kicsit szerezni igen nehéz volt abban az időben. A TEFU egyedúrként tartotta le a szállítást.

Első sorban nem magamért, a megtévedt, engem kicsúfoló, megalázó, istenke bárányáért imádkoztam odahaza. Térden állva kértem Uram bocsánatát. Mert Ő mindent számon tartott, tart manapság is.

Aztán csak megoldódott a költözködésem. Hogyan, miként, hosszú, s nem is lényeges.

Az idő telt. Több naptárt beledobtam a szemetes kosaramba, mire az 1901. éves naptáramba belelapoztam.

Ha már naptárról beszéltem: Nemcsak a naptárain, a politikai viszonyok is kicserélődtek. A szocialista rend megbukott, helyét a kapitalizmus akkori szelíd korszaka váltotta fel.

Egyik ünnepi szentmise keretében áldoztattam. Bal kezemben a kehely, jobbam két ujja között, ostya képében az Úrjézus átváltozott teste.

A kezem hirtelen megdermedt. Ajkam rebegése: Krisztus teste, a számra fagyott.

Az a testes férfi állt előttem: keresztet vetett, ajkát a szentostya befogadására enyhén kitárta, aki a TEFU irodájában, mint afféle csuhásnak nyíltan megtagadta a fuvart. Megalázott, kigúnyolt.

Ő is megismert. Szemei felakadtak. Kissé hátrább hőkölt. Nyelve visszacsúszott a helyére.

Egyetlen pillanatban megszámolhatatlan gondolat futhat át az ember agyán.

Bizony, bizony: trappolhatott neki is, nekem is egyaránt, akaratlanul, mindegy kinek mi, visszatarthatatlan.

Egyáltalán nem éreztem revánsot, a győztes emberek fölényes diadalát: lám..., lám! Sőt!

Öröm, kifejezett öröm érzése futott át kihegyeződött idegszálaimon, ülepedett le a lelkemben.

Az Úrjézus által elmondott példabeszédbeli öröm tüzének lobogása volt, az elkóborolt, az egyetlen báránka megtalálásáért.

Rámosolyogtam: Krisztus teste, s reszkető ajkába helyeztem a szentostyát.

Aforizmák

A gyarló ember istennek képzelet magát, holott embernek is gyarló.

* * *

Egyesek azért tátják nagyra a szemüket a templomban, hogy megnézzék: kin, milyen ruha, ékszer van, egyáltalán: hogyan néz ki. Mások azért csukják be a prédikáció alatt, mert elalszanak.

* * *

Ma kineveznek valamilyen magas tisztségre. Holnap olyannyira beképzeltté válsz, mintha „mindenhez” értenél. Holnapután leváltanak, s rájössz: semmivel sem váltál kisebb emberré, csak sértődöttebbé, mint amilyennek tegnapelőtt képzeltebb magad.

Beszélgetés a kis unokámmal

Erről s másról beszélgetek a tízéves körüli kis unokámmal, aki egyszer csak megrökönyödötten felkiált:

- Papa, te ezt sem tudod? - Hátrább húzódik s olyféleképpen, mint okos tanár a buta nebulójára, megütközötten les rám.

- Nem, kis unokám! Te hiába vagy sokkal fiatalabb nálam, technikailag összehasonlíthatatlan s egyébként is sokkal magasabb tudományos alapokról elinduló korban, amelybe te csak úgy beleszülettél, máris több olyat tudsz, amit én a magamfajta, kis falusi, majdnem tanynasi sarjadék, amilyen én is voltam, s manapság is, még csak sejteni sem sejtek.

De nemcsak a hozzám hasonló „suttyóknak”, régen a grófok, a bárók, általában az úrfi ivadékoknak, mert úrfiknak szólítottuk őket -, ugye mennyire furcsa ez neked -, sem járt sokkal fürgébben a maguk „márkás” esze, mint a mi cilinderkerekeken forgó koponyabelieknek. Hú, de nehezen mondtam ki!

Hallgasd csak! Gimnazistaként egy gróf s két báró úrfi járt velem egy osztályban. Amíg a hozzám hasonszórú diákoknak felcsapott paraszt fiak, jó kilométernyi gyaloglás után, hóban, esőben, sárban taposva, nagymamám, hogy legalább legyen hol a kezemet megmelengetni, néhány frissen sült krumplit dugott a zsebembe, battyogtunk az állomásra, ahonnét jó órányi vonatkozás után be a városba, a gimnáziumunkba, ők lóháton vagy kétlovas hintón érkeztek oda. Telente meleg pokrócokba beburkolózva. Persze nem ők hajtottak, a bakon libériás kocsis feszengett. Ejde sokat megbámultuk! Az egyik báró ivadék - neve már nem érdekes, pedig, hej de nevezetes család volt akkoriban -, amikor természetrajz órán az ásványokról adott számot, egy valamit kihagyott a felsorolásából.

- Gondolkozzál, kisfiam! - biztatta jóságosan, alázatosan hajlongón a tanárunk. - A legfontosabb, szinte mindenki által ismert ásványt kihagytad. Például itt a tantermünkben is van ilyen ásvány. - Hogy segítsen neki, ne maradjon el a tanároknak „kijáró” krumpli, kukorica, szőlő, alma vagy más, általuk rendszeresen a tanárok házához szállított ajándék, a kályha felé kacsingatott. Mire Jancsi, mert ez volt a keresztneve, felcsillanó szemmel vágta rá: Kályha. A tanár úr persze nem a kályhára, hanem a kannában lévő szénre gondolt. Látod, hallo, pedig ez a bizonyos úrfi, amikor mi még csak nyalogattuk a német nyelvet, ő már perfekt beszélt németül, ugyanis kiskorától nevelő fő foglalkozott vele és a testvéreivel.

Mert, kis unokám, a mi eszünkéből, mi tükröződhetett vissza más, mint az akkori valósággal, a környezeti hatásokkal, amelyek köröskörül öleltek bennünket, kapcsolatos ismeretek, amelyek rendkívül gyatrák, a mai viszonyokhoz képest elenyészők, gyérek voltak. Rádió, televízió, számítógép meg lézernyomtató, Internet, mobiltelefon, amellyel lefényképeztél előbb, és felvetted rá a hangomat, s mi más nem létezett. A ti eszetek sokkal kicsiszoltabb, olyasmiket is tudtok, összefüggésbe hozhattok más, innét-onnét összeszedett, látott, átélt, ellesett, hallott, tanult ismeretekkel, amelyekről mi nemcsak nem hallottunk, még csak nem is álmodhattunk. Amíg te a televízió előtt ülsz, vagy az Interneten kapcsolgatva az egész világmindenséget, ha jelképesen is, de mindent látva-hallva végigjárhatod, nekünk a világmindenséget a te korodban egy kis falu, gyér műveltségű, pontosabban kiműveletlen, szájról szájra terjedő boszorkány, a fonók babona posványában, be-bemártózkodó mondák, sületlenségek jelentették.

Mi a kis falusiak, úgynyira buták, észbélileg korlátozottak, félnékek voltunk: hallgasd csak, ha akarsz ki is nevezhetsz: Anyám a falunk egyetlen boltjába küldött, ha jól emlékszem élesztőért.

- El ne felejtsd! Mondd végig magadban! - figyelmeztetett, nyilván okulva, nem tudom már, az én vagy a testvéreim melléfogására emlékeztetve.

- Tíz fillérért élesztőt! Tíz fillérért élesztőt! - szajkóztam az úton végig, mégis amikor a pult elé álltam, nagy lámpalázamtól, mindent

elfeledve: tíz fillérért piros paprikát kértem, kaptam s vittem haza. Máskor ecet helyett petróleumot vittem haza az üvegemben...

Karácsony hetében a szomszéd faluban lévő kántor úrnak ostyát vittünk. Ugyanis az volt a kialakult szokás, hogy karácsony tájékán a kántorok megajándékozták egymást ostyával, amelyet, lévén egyben tanítónk is, a kijelölt diákjaik révén juttattak el egymáshoz: kis kosárban, szép, tiszta s fehér, konyharuhával letakarva. Leültettek bennünket, és megkínáltak kakaóval meg kaláccsal. Ott láttam, hallgattam életemben először „igazi” rádiót, amely egyszerű, fényes fadozból állt, rajta két nagy csavargatható gomb, bizonyos jelölésekkel ellátva. Hazafelé az úton végig azon vitatkoztunk, beszélgettünk, találgattuk: hogyan férnek abba a kicsinyke dobozba azok a pici emberek, akik bennük összezsúfolva beszélgettek, meg zenéltek, énekeltek, kapnak egyáltalán levegőt, nem fulladnak meg...

Máskor, nagykaréj lekváros kenyérrel a kezemben, s azt majszolva ballagtam az utcán, amikor Palya bácsi - cselédember volt a szomszédunkban -, rám fogta a kezében tartott kapája nyelét: Dobd el, mert lelőlek! S én eldobtam. Tudod miért? Mivel, jól emlékszem: hittan óránkon a jobb érthetőség kedvéért, példázatként így érvelt a főtisztelendő urunk: Ha Isten akarja, minden megtörténhet, még a kapa nyele is elsülhet.

Te, kis unokám, már az ésszerűség, a valóság talaján állva logikusan tudnád mérlegelni ezt a példázatot, viszonyítani valamihez - valóznak, valótlannak, hihetőnek, hihetetlennek elfogadni -, amelyet mi a butaságunk talaján kotorászva, szóról szóra elhittünk.

Ugye, nevetsz? Még jobban vigadsz, ha folytatom! Máskor, az igazgató urunk - egy személyben volt igazgató, tanító s tanár az özszevont iskolánkban: harmadik osztálytól fel a hatodikig, plusz két ismétlő, ahová a hat elemi kijárt s tovább nem tanuló gyerekek jártak, hetenként két-két napig - a kezembe nyomott egy borítékot és néhány fillért, hogy az általa kijelölt társammal együtt, vigyük el a szomszédos, ám alig egy kilométerre lévő község postájára, és adjuk fel ajánlva!

Igen - vágtuk rá buzgón. Egyrészt, mert ellóghattunk, csavaroghattunk, amelybe több minden belefért. Például: valamelyik madár meg-

figyelése, esetleg fészketől megfosztása, kutyák ingerlése, másrészt, mivel megtiszteltetésnek számított, hogy pontosan minket s nem mást jelölt ki, mint a déli harangozás, amikor kijelölt valakit, hogy menjen a néhány méterre lévő templomtoronyba harangozni. Hű, de mennyire versengtünk érte, mert harangozni melyik gyerek ne szeretett volna!

Amikor a postához értünk, mintha összebeszéltünk volna, megátalkodottan lestünk egymásra. Ugyanis nem tudtuk, hogyan kell feladni az ajánlott levelet. Hosszabb találgatások után, a borítékot és a pénzt belecsúsztattak a posta falán függő levelesládába, szánkat egymás után a nyíláshoz szorítottuk és belekiabáltunk: ajánlva! Majd, szépen visszaballagtunk az iskolánkba. Hogy mi lett a levél sorsa, arról nincs tudomásom. Valószínű gazdára talált, másként alapos verést kapunk, mert minket kis unokám rendszeresen megvert az igazgatónk. Hol pacsit, hol körmöst kaptunk az állandóan kezében tartott, s hordott pálcájával.

Sokat mesélhetnék még, ám, mivel is szoktál letorkolni? Megyek internetezni, vagy felhívom a mobilommon a barátnőmet, esetleg mesefilmet nézek a házi mozi kivetítőjén, vagy pancsolok egyet a fürdőmedencében! Amikkel szemben, jut eszembe: én ilyen korban, mint te vagy most, villany híján petróleumos lámpánál tanultam, avagy a kályha előtt, a nyitott tűzhely ajtajánál hasalva. WC az udvarunk végében kapott helyett. Elképzelheted: odajárni esőben, hóban mit jelentett, főleg nekünk, gyerekeknek! Lavórban mosakodtunk. Fürödni csak nyáron a Lóúsztatóban és az Ipolyban fürödhettünk. Cserében viszont, miénk volt a gyönyörű, a szabad gyerekkor: Az egész, keresztül-kasul nyargalható, végeláthatatlan határ, az óriási rét, a ránc szakadó hegyek s erdők, a mindezeket kettészelő patak s a romantikus, fűzfabokrokkal pántlikázott Ipoly s környéke, a bennük lakó állatokkal. Csónakáztunk - mert a határunkat egy hatalmas tó szelte ketté -, persze csak ha „elköthettük”. Labdánk rongylabda, mégis milyen sokat, jókat „fociztunk”. Nem voltunk az Internet, a televízió, a mobiltelefon és más, mit tudom én, mis-milyen technikai csodák rabjai, mint ti! Mert te, kis unokám, ha kimennénk a kicsike

szülőfalumba, be a régi, földes házunkba, ahol arra kérnélek: hozd ide az ásót, megkérdeznéd: mi az?

Nyel végén háromszögű, kiélezett éles vaslemez.

Te, a nyakam teszem rá, a kapát kapnád fel!

Aforizmák

Az a pszichológus, aki állandóan a gyerekére hivatkozik magyarázása közben, nem jó pszichológus. Egyszerű szülő.

* * *

A gyermeknevelés sikertelensége legtöbbször akkor derül ki, amikor a suhángfa akkorára nő, hogy már nem ültethetjük át másik talajba.

* * *

Aki állandóan magáról beszél, szobrot emel önmagának. Az olyan szobor pedig, amelynek talapzatát emberi gyarlóságra alapozzák, nagyon hamar ledől.

* * *

Mondóka

Asztalunkon mindig legyen friss kenyér,
Jó anyámnak mosoly legyen két szemén,
S a Jóisten, kit félünk és imádunk,
Áldja meg két kezével a családjunk!

Katona bácsi, hopp-hopp-hopp, adjon nékem cibakot, mert ha nem ad cibakot, betöröm az ablakot!

Régi jegyzetfüzetemből

A fiatal pár izgatottan ácsorog az anyakönyvvezető előtt.

- Nem lehetne egy hónappal előbbre hozni a házasságkötésünk időpontját?

- Alapos indok alapján. Van?

- Persze - csillan fel a menyasszony szeme. - A ruha. Már kibéreltük a kölcsönzőből. Most éppen jó, de két hónap múlva nem fér majd bele a hasam.

Az abszolút szórakozott tudós megy az utcán, és csodálkozik: Előtte s mögötte, jobb és bal felől is esik az eső. Csak felette nem. - Hogyan lehet ez?

Sehogyan sem jött rá, hogy esernyő alatt sétál.

Az öregedő férfi végigköhögte az utcát.

- Szerencséje van, tata, hogy nincs éjjel - jegyezte meg a nyomában lépkedő fiatalember.

- Miért? - döbrent meg az.

- Mert feljelenének csendháborításért.

- **Nem tudom** mi történt ezzel a busszal - méltatlankodott valaki az egyik vidéki buszmegállóban. - Az utóbbi időben rendszeresen késik öt-tíz percet.

- Ezen könnyen segíthet - szól rá valaki.

- Hogyan.

- Holnap jöjjön tízperccel később! Ne féljen, pontosan beáll a megállóba.

A furfangos góbé: Adjál egy cigarettapapírt, ha van dohányod, mert nekem nincs gyufám.

- **Szegény embert** még az ág is húzza - panaszkodik valaki a buszon. - Képzeld el! Leszakadt a nutriabundám gombja. Kiesett a briliáns gyűrűmből egy drágakő. Kilyukadt a Diesel Mercim gumija, ráadásul a havat sem takarították el a rózsadombi villánk környékén. Kutyaagolhattam a bokáig érő hóban le a Mártírok útjára. Azt hiszed, kaptam taxit.

Papagájt árulnak a piacon. Sokan állják körül a kis kalitkában lévő madarat.

- Gyu...rií - utánozza egyik férfi a papagáj hangját.

- La...ciií - kontráz rá a szomszédja.

- Honnét tudja, hogy engem Lacinak hívnak? - esik neki az előbbi Gyurizó.

- Onnét, ahonnét maga megtudta, hogy én meg Gyuri vagyok.

- **Te mit szedsz?** Andaxint, Seduxent...? - érdeklődik az egyik ismerős.

- Amióta vettem egy kis magnót, semmit.

- Ez hogy lehet.

- Amikor a volt főnököm belekezdett a szokásos nótájába..., hogy fújta, Istenem! Bekapcsoltam, és elébe raktam. Ha vége - szavaltam -, tessék lenyomni ezt a piros gombot. Ígérem, otthon lehallgatom. S kimentem.

- Bevált?

- Hajaj! Azóta munkanélküli vagyok.

- **Megérkezett** az új főnök?

- Igen.

- S megkezdte a beígért nagytakarítást?

- De mennyire! Két napja mást sem tesz, csak az íróasztala fiókjait rendezgeti.

- **Szegény Gyuszi**, mennyire kínlódik. Nézd csak! Fáj a dereka?

- Kutya baja, csak nem akar nagyobbnak látszani a főnökénél! Azonnal kétrét görnyed, ha vele beszél, vagy elmegy mellette.

Egyes emberek legfőbb vágya, a szereplési vágy.

Némely politikus szereptévesztésben leledzik. Cirkusz helyett a parlamentben bohóckodik, ráadásul maszk nélkül. Kevesebb fellépésért, jóval magasabb gázsíért.

Ne hidd el mind, amit hallasz, és ne mondd ki mind, amit gondolsz! De mindent tegyél meg a békesség kedvéért, amit megtehetsz!

Bosszú

A kék csuklós autóbuszvezetője ki tudja hányadik fordulónál tartott.

Egy biztos, a munkaideje felén túl járt már, ugyanis kezdett elfáradni. Az agyonismert s unt házak, fák, kanyarok, megállók, lámpák, a le- s felszállásnál egyre idegesebben kapkodó, tolakodó, sokszor egymást taposó, szitkozódó emberek, mind-mind untatták, amiért is egyre egyhangúbban lesett szét, kezelte a műszerfalán lévő szerken-tyűket, tekergette a kormányt, mígnem...

- A fene! - biccentett mérgesen, vont a össze idegesen az ajkát. - Megint ama fehér s hatalmas Mercedes. S hol? A buszmegállóból kiforduló kanyarban. Hogy kikerülhesse alaposan ki kellett húzódnia a hosszú, csuklós autóbuszával, be a körülötte zajló forgalomba. Nem az első, nem is a második, ki tudja hányadik esetben állt ott ez a hatalmas Mercedes, amiért, hol rövidebb, hol hosszabb ideig várakoznia kellett miatta, hogy végre kikerülve a szabálytalanul parkoló autót besorolhasson a forgalomba, amely miatt rendszeresen késett. - De, megállj csak! - fente a fogát a belebújt kisördöggel cimborálva.

Mihelyt a hatalmas Mercedes mellé ért, mintha csak arra várt volna, hogy besorolhasson a mellette elrohanó járművek közé, holott most ez egyszer vígan s várakozás nélkül is kikanyarodhatott volna, úgy állt meg, hogy a kipufogócsöve éppen - ki tudja miért, nemcsak akkor, állandóan - kitárva látta első ajtót. Babrált ezt-azt, mire a dieselmotor felzúgott, s hányingert keltő bűzt árasztva, átláthatatlan, fekete füstöt okádott, olyannyira, hogy kívülről-belülről teljesen beborította a fehér Mercedest.

- Nesze nektek! - Így többes számban, holott jól látta, csak egyetlen személy ült a kocsiban. S előbbi mérgét kiadón, alamuszin somolyogva tovább hajtott.

Alig ért a következő megálló feléhez, amikor az előbbi nagy Mercedes, teljesen váratlanul elébe vágott, s megállásra kényszerítette a hatalmas, az utasokkal tele autóbust.

Egy igen elegánsan, már-már ficsúri módon, aranygyűrűkkel teleízdelt ujjú, s igen dühösen, a „nagyfejesekre” jellemző magabiztossággal pattogó férfi ugrott ki, rohant a ledokkolt autóbusz első ajtajához.

- Nyissa ki! - követelte, öklével verve az ajtót.

Az autóbuszvezető kinyitotta, ám látva az igen feldühödten viselkedő agresszív férfit, mindenre számítón behúzza a vezetőfülké ajtaját.

- Maga, maga..., örült! - kiabálta tele torokkal a két lépcsőt átugró, egyből elébe pattanó férfi. - Teljesen összemocskolta a kocsimat s mindent! De - fenyegette meg, két magasra bökött mutatóujjával - megkeserüli, mert tudja, ki vagyok én? - Jelentőségteljesen várakozón, kivagyin elhallgatott. Kezét leejtette, csak a szemöldöke vészjósló összehúzásával, megnyúlt s feldúlt arca mimikájával, a jobb kezének ismét felemelt mutatóujjának fenyegetésével sejtette: valamiféle „nagyfejű ember”. Mert „nagyfejű” emberek valamennyi rendszerben akadnak. - Biztosítom magát, a következő forduló előtt leparancsolják a helyéről! Úgy kirúgatom, hogy soha többé nem vezethet, nemcsak autóbust, egyetlen kocsit volánja mögé sem ülhet egy ennyire aljadék ember, mint maga!

S csak mondta, szapult a vezetőt.

Az autóbusz első ülésén, két, fiatal férfi ült, akik, mialatt az előbbi dühös férfi tovább mocskolódott, mintha összebeszéltek volna, egyszerre ugrottak fel a helyükről, s le a lépcsőn, szinte ugrálva távoztak az autóbuszról, ugrottak be a busz előtt álló Mercedesbe, s hirtelen elhajtottak a helyszínről.

Az imént dühöngő férfi a hirtelen megdöbbenésétől azt sem tudta mitévő legyen. Teljesen lemerevedetten s tanácstalanul állt. Az előbbi fenyegető szavak mocskos vízű folyása berekedt.

Az autóbuszvezető résnyire, annyira, hogy kiférjen a feje, kinyitotta a fülkéje ajtaját, s a világ legtermészetesebb hangján, az imént még dühöngő férfire szól:

- Döntse már el végre: velem jön, vagy leszáll!

A jelenetet látva, a fenyegetéseket, a szitkozódásokat hallva, a kényszerű várakozástól egyre idegesebben viselkedő utasok, az egész autóbust betöltőn felröhögtek.

Utóirat. A nagy, fehér Mercedest valójában nem tulajdonították el. Megbosszulva a mocskoló s őket erőszakosan feltartó kivagyfi férfit, az autóbuszvezetővel szolidaritást vállalón a következő megállóban hagyták.

Népi átkok

Legyen durrdefekted a kocsid mind a négy kerekén egyszerre!

* * *

Csak akkor vedd észre, hogy lejárt a zöldkártyád, amikor ellenőrzi a rendőr!

* * *

Legyél annyira bűdös, mint a negyednapos döglött hal!

* * *

Rúgják ki lábad alól a sámlit!

* * *

Vicsorogjon rád a kaszás!

* * *

Ha kimész a temetőbe, ne mehess haza, maradj is ott örökre.

Nagyapám története a „felszabadítókkal”

1944 telén, a pontos időre nem emlékezem már, egy bizonyos: Karácsony és Szilveszter közötti időben történt az akkori Szécsényhalásziiban.

Az oroszok már a falunk alatt üldözték a vadul - épeszű ember számára köztudottan vesztett háború lévén -, a megmagyarázhatatlan hősiességgel védekező, visszavonuló németeket.

Dohos szagú, penészes falu, egyébként alul-felül és négy oldalt lebetonozott pincékben húztuk meg magunkat, néhány szomszéd és rokonnal együtt. Azért voltak penészesek a falak, terjengett dohos szag, mivel hiába a beton aljzat, magas talajvízállásos időszakokban, ha nem is öntötte el teljesen, tíz-húsz centiméter magasságban megtelt talajvízzel.

Abban az időben csipetnyi víz sem volt a pincében. Teljesen száraznak tűntek a falak.

Nagyapám, az igen jámbor, községrszerte népszerű, megbecsült, általam igen szeretett, háborút viselt s orosz fogságot elsenvedett, huszár szakaszvezető, ünnepi ruhában, kifényezett, amint ő nevezte: suvickolt csizmában, fején az ünnepi kucsmájában várta, a „felszabadító” orosz s nem szovjet katonákat.

- Mert - magyarázta meg kérdésünkre: miért ez a nagy flanc - az oroszok igen derék és vallásos emberek. Az első világháború idején, a lágerükből fogolyként kiadva, három évet élt közöttük, dolgoztattak a földjeiken, tett ezt-azt az udvarukban, a házuk körül. Sohasem éhezették. A keveset, amely nekik is alig volt elég, testvériesen megosztották vele, mert egyáltalán nem úgy kezelték, mint foglyot. Maguk közé fogadták. Győzködték, hogy maradjon kint s velük! Azon felül, hogy alaposan megismerte a szokásaikat, ha nem is perfekt, el-sajátította a nyelvüket is. Mindezek ismeretében, kellő vendégszeretettel, ahhoz illőn ünneplőruhában fogadja s köszönti majd oroszul őket. Többször elmondta, hogyan s mit mond nekik, amelyből mi, persze egyetlen szót sem értettünk.

Amikor a falunkat, szinte egyetlen ház megrongálása, mondhatni puskalövés nélkül elfoglalták, nagyapám meghalva az udvarunkba berontó oroszok kiabálását, idős korát meghazudtolón, egyébként teljesen egészséges volt, orvost csak akkor látott, mikor besorozták katonának, egyetlen foga sem hiányozott, volt rossz, két-két lépcsőt átugorva rohant fel a bejárathoz, tárta szélesre a vastag, keményfából készült ajtót.

- Drasztutye... - kezdte nagy malíciával, ám nem folytathatta, mert a legelső, erősen ittas orosz katona, mellbe lökte a dobtáras géppisztolya tusával, olyan erővel, hogy szegény, jámbor s jóhiszemű öreg-

ember, a lépcsőkön le a pincealjáig gurult. Az egyik orosz katona, az ajtóban maradva, ránk szegezte a géppisztolyát, amíg a társa, aki mellbe lökte géppisztolya tusával nagyapámat, utána rohant. Nyakába akasztotta a géppisztolyát, s a betonon heverő, kézzel-lábbal kapálódzó nagyapám, mind a két csizmáját lecibálta a lábáról, felkapta a földről a kucsmáját, és a hóna alá szorította. Ráadásul, jó orosz szokás szerint leköpte, majd visszafutott a lépcsőkön, és az ott tartózkodó társa kíséretében kiviharzott az ajtón.

Nagyapám csak később, amikor segítségére siettünk mozdult meg. Nem a sérülése, a mély csalódása, megszegyenítése okán, könnyeit letörölgetőn, sosem láttam sírni, csak ennyit suttogott:

- Nem, ezek nem oroszok, szégyentelen szovjetkatonák voltak.

Aforizmák

A jó ember legtöbbször egymagára marad.

* * *

Mielőtt puskát emelsz másra, győződjél meg: nem visel-e golyóálló mellényt!

* * *

A vak és a süket férfi előnye. A vak nem látja régebbi szépséges feleségének lassú elhervadását. A süket nem hallja, régebbi, szelíd aszszonyának öregkori házsártosságát.

* * *

Aki felettesei előtt kérdőjellel gördül, nem lehet mások előtt felkiáltójel.

Mázli, vagy...?

Az alacsony, kissé nomád arcú, tompa orrú férfi hosszan néz maga elé. Emlékeket idéz fel szendergésükből, kelt életre hitetlenül, mert maga sem hiszi el, hogy ilyesmi megtörténhetett. Nem a mesék világában, valóságban s vele.

- Munkanélküli voltam - kezdi el végre -, holott volt állásom, csak-hogy a vállalkozó munkaadóm, anyagi nehézségei miatt, több hónapi kényszerszabadságra küldött.

Egy férfi érkezett a falunkba - bukik fejest szavainak hullámszó habjaiba, majd hirtelen felbukkan, s prüszkölőn folytatja: - Nagypám vigécnek nevezte volna. Munkásokat toborzott a hozzánk körülbelül ötven kilométerre lévő, akkoriban épült üzembe.

Mintha úszna, olyakat csapkod két kezének nyitott tenyerével a levegőbe. Dús ajkait összeszorítja. Kis szeméit a felette keringő láthatatlan fellegekbe fúrja.

- Noná, hogy jelentkeztem. Ám a kézfogásunk után, máris feltűnően gusztálni kezdett. Főleg a jobb kezemet leste.

- Mit les ez? - ámuldoztam, ide-oda dobálva kíváncsiságomat, mert ha nem szólal meg, talán manapság sem jövök rá, holott...!

- Mutassa a kezét! - szólt rám.

Azonnal felsejlett a fejemben, mit akar megtudni, mire fel készarva, a bal kezemet nyújtottam feléje.

- A jobb kezét! - figyelmeztetett, mire azonnal kapcsoltam. A gyűrűsujjam kissé merev. Pontosabban, derékszögben a tenyerem felé hajlón béna.

Felém mutatja: Igen, bólogatok, mintegy sürgetve a folytatást, mert béna, de...?

Nem kellett sokáig kíváncsiskodnom. Két kezét széttárja, mintha gondolatainak szerteszét röpködő lepkéit hessegetné maga felé. Ajkát, mivel nem sikerült, dacosan összevonja.

- Egyre gyorsabban növekedő keményedés. A feleségem és az ismerőseim tyúkszemnek nevezték. Hogy s mint keletkezett? Ki tudja. A legrosszabb helyen, pontosam a tenyerem közepén nőtt, növekedett, amely igencsak bántott, szégyelltem, mert már kézfogás közben is érezhetővé vált. - Nagyot legyint. - Nem csűröm-csavarom. Elmentem a központi orvosi rendelőnkbe, ahol a bőrgyógyászatra küldtek. Egy doktornő fogadott. Megnézte, majd, nem tudom mennyi ideig, nekem örökkévalóságnak tűnt, mialatt kioperálta.

Kétszer átkötötték s meggyógyult.

Egy idő után azt vettem észre, hogy a gyűrűsujjam összébbs és özs-szébbs zsugorodik.

De ezt hallja! - szavai folytatásának előlegeként rám mosolyog. - Visszamentem a bőrgyógyászatra, ahol nem az a doktornő fogadott, aki operált, egy öreg doki. És jól megvigasztalt. Tegnap - mesélte el - egy kecskepásztort kezelt. Ugyancsak a gyűrűsujja, úgy összezsugorodott, hogy a kecske kötele beleszorult. Majdhogynem ki kellett operálnia. Nyugodjak bele, vagy vessem alá magam egy teljesen bizonytalan kimeneteli műtétnek...

Nem nyugodtam bele: tornásztattam, tornásztatom s masszírozom manapság is. A görbülés megállt. Több mint tíz évet dolgoztam, a már említett befuccsolt vállalkozónál. Semmit sem vett észre a kezemen, holott a precíziós esztergapadon dolgoztam, hiba nélkül, milliméternyi pontossággal...

Csak a kézfogásoknál húztam össze egy kicsit a tenyeremet, hogy ne „szúrja”, érti uge, a másik ember tenyerét.

Az ügynök mégis észrevette.

- Nem veszem fel, - vágta a képembe pökhendin. - Olyan mozdulatot csinált a fejével, mintha hideg vizet loccsantottak volna az arcába, amikor ezt is hozzátette: - Kiket vehetek fel, én tudom. Elvégre ezért fizetnek. Hogy levonják a percentet - mai napig nem tudom, mi az -, azt nem engedhetem meg magamnak!

Hiába hivatkoztam rá, hogy hány évig dolgoztam egy helyen, a legfinomabb, a legprecízebb munkákat mind én készítettem el. Egyetlen millimétert sem hibáztam... Semmi, mintha a falnak beszéltem volna, holott valamennyi szavam, kutyamód az arcát nyalogatta, mert nagyon kellett a pénz. Adósság, meg a család, ráadásul építkeztünk is.

Valósággal földhöz csapott az elutasítása, meg a szégyen, mert egyedül engem utasított el a jelentkezők közül.

Lekókadtan ballagtam haza. Otthon sehol sem találtam a helyemet. Újra és újra szenvedésem alanyára a kajla ujjamra lestem: mozgattam ki-be, mintha az előbbi férfi előtt bizonygatnám az igazamat. Szidtam a doktornőt, aki operált, mert végig az ő szemére hánytam kezem meghibásodását.

Néhány óra múlva robbant a hír. Mert faluhelyen szárnya nő a hírnék. Lufiszerűn kering, hol ez, hol az fúj bele, hadd keringjen tovább!

A kis buszt, nyolcan ültek benne, baleset érte. A Vác előtti hegyről lefelé, rettentő meredek s kanyargós az út, a szélei telis-tele mélyedésekkel, szakadékokkal. Hogy s mint, senki sem tudta, áttörte az útszéli betonkorlátot, és a mélybe zuhant. Ketten meghaltak. Közte az én legjobb munkatársam, barátom és a mellette ülő társa, aki helyett, ha felvesznek, én foglaltam volna helyet. A többieket, mind a váci kórházban ápolják, mert valamennyien súlyos sérüléseket szenvedtek.

A kajla ujjam mentette meg az életemet, és az Isten keze, a valamikori doktornő képébe bújva.

Aforizma

Úgy ülj a tűz mellé, hogy ne csak a füstjét érezd, a melegét is!

Borzadály

Egy volt, háborút viselt katona mesélte el.

Talán valamennyi ember ismeri - hányszor, de hányszor leírták, levetítették az ott felvett haditudósítók filmjeit szakértők elemezték - a Don-kanyar-menti csaták tragikus történetét.

Elejétől a végéig részt vettem valamennyi sorsdöntő ütközetben.

Mindezek ellenére, a fentebb említettek tükrében, csak röviden emlékezek meg róla. Hiába szeretném, lehetetlenség az egészet sutba dobnom.

Sem előtte, sem mostanáig nem tapasztalt tél szakadt a nyakunkba, amire a tisztjeink s mások egyáltalán nem készíthettek fel bennünket, az egyszerű harcosokat.

Majdnem nyári öltözetben borzongtunk, fagyoskodtunk a körülötünk dühöngő, sosem tapasztalt és mért, dermesztő hidegben, hatal-

mas hóban: Vékony köpeny, könnyű bőrbakancs, nyári ing s alsó, kesztyű - kinek jutott, kinek nem -, jéghideg bunkerok, vagy üres lakások, ahol valamennyi kézzel foghatót elégettünk - mindegy, mi volt az: - bútor, szőnyeg, ruhanemű s más, hogy ne fagyjunk meg.

Itt-ott derékgig érő hóban gázoltunk. Orrunk, fülünk lefagyott. Lőszerünk fogytán, de azt sem használhattuk olykor-olykor, amelyet még felvételezhettünk, mert a 30-40 fokos hidegben, ujjunk a fegyvereinkhez fagyott. Megesett, hogy a nagy hideg miatt nem is működtek azok.

Az utánpótlásunk akadozott, fagyoskodtunk, éhezünk, a halál éles kaszája meg csak működött-működött. Eleven emberi rendeket sodort a túlvilágra, akik közül legtöbben a hóban maradtak, fagytak jéggé, mert a fagyos föld miatt becsületesen el sem temethettük őket.

Ráadásul, említenem sem kell: az ismert nagy orosz offenzíva során - amely ellentámadás szinte váratlanul ért, ellőről, hátulról, felülről támadtak - bekerítették bennünket.

Nem részletezem. Ha jól emlékszem a 300 ezres, vegyes magyar és német hadseregből, ha... Nem mondok számot, kiknek-kiknek sikerült kitörnie, azoknak is a fele, köztük én is, fogságba esett.

Óriási barakkokba zsúfoltak össze bennünket.

Éhezés, nehezebbnél-nehezebb munkák, s könyörtelen bánásmód jellemezte a fogságunkat.

Még csak a barakk! A lakosság, uram! Munkába menet rendezett sorokban vonultunk, oda és vissza. Elöl, oldalakon, hátul örök kísérek bennünket. Ha az őreink, tessék-lássék módon, messzebbre zavarták a közénk törő, főleg a németeket, kézzel-lábbal verő-rugdáló támadóinkat - szerencsétlenségemre, magyar katona létemre, német zubbonyt kaptam, viseltem, takaróztam azzal -, kövekkel és másokkal dobáltak meg bennünket. Védekezésül a lapátjainkat tartottuk a fejünk elé, de így is sokunkat megsebesítettek, leütöttek. Az őreink egyébként csak azért védtek meg, ha megtehették egyáltalán, mivel el kellett számolniuk velünk. Oda- és visszatérve is megszámláltak bennünket.

Ah! - legyintget letörten, elborult tekintettel lesve rám egy ideig, majd felsóhajt. Szörnyűbbnél-szörnyűbb, kifejezhetetlen kínokat él-

tünk át. Ilyen-olyan járvány tört ki a barakkunkban. Nem csoda, hogy naponként öt-tíz halottat emeltek ki közülünk, ásták el őket valahol. Kik? Nem tudom. És az élve maradtak? Én élő csontvázként, 32 kilót sem nyomtam szabadulásomkor. Ezzel mindent megmondtam.

Egyszer - folytatja elbódult tekintettel - hét társunk megszökött. Napokig keresték őket, mégsem leltek rájuk. Többször is előfordult szökés, azokból nem csaptak ekkora felfordulást, noha... - húzza elgondolkozón a szót -, valamiként rendszeresen s látványosan megbüntettek bennünket. Éreztették velünk - nehogy nekünk is „kedvünk kerekedjék” a szökésre -, egyért mindenkinek bűnhődnie kell. Mindaddig hasalnunk kellett: sárban, fagyban, hóban, amíg el nem kapták a szökevény fogolytársunkat. A mi szerencsénkre, az ő szerencsétlenségükre mindannyiszor nyakon csípték őket. Vagy agyonlőtték, vagy Szibéria belsejébe szállították büntetésül. Megvonták néhány napra a kenyérünket. A szökevény társait, összevissza verték. Éjszakákon át dolgoztattak bennünket. Ilyképpen.

Mint mindannyiszor, akkor is összetereltek bennünket, és kihirdették: egy szökevényért két halott. Így tömören.

Már akkor tudtam, amikor a lágerparancsnokunk végigvonult előttünk, s rám lesett - szeméből kicsapó, lángoló gyűlölete valósággal belém csapott, eszébe juttathatott valaki rám hasonlító ellenségét, nem csoda, évekig harcoltunk egymás ellen -, hogy én leszek az egyik halálraítélt.

Így is történt.

Parancsára tizennégyünket rángattak ki a sorból. Ásót, lapátot nyomtak a kezeinkbe, s kihajtottak a közeli erdő szélére, ahol az egyik tagbaszakadt katona kilépte: melyik sír, hová, milyen távolságra essen egymástól, aztán kit-kit a kijelölt helyére állítottak.

- Ássatok! Davaj, davaj! - kézzel-lábbal sürgettek bennünket a saját sírjaink kiásására.

Pillanatok alatt összetörtünk, elgyengültünk. Kezünk-lábunk elzsibbadt, meg az időt húztuk, hogy minél tovább élhessünk. Ahány perc, annyi meghosszabbított élet. A lehető leglassabban haladtunk. Ők meg: davaj, bisztro, bisztro! - folyamatosan sürgettek. Kibe-kibe belerúgtak, ököllel hasba döngöltek. Akadt katona, aki a közeli bok-

rokból letört egy vastagabb ágat, legallyazta, és azzal verve nógattott bennünket.

Gondolataim összegabalyodtak. A vér teljesen kiszökött a fejemből. Szüleimre, testvéreimre, ilyen-olyan rokonaimra az innét-onnét összeverbuválódott, régen elfelejtett osztálytársaimra, ismerőseimre gondoltam. Egy-egy igaz, vagy soha meg nem történt, álombeli epizód is végiglovagolt a kiüresedett fejemben. A túlvilág is felsejlett, s tótágast állt az e világ ajtajában, mígnem múmiává váltam, fulladoztam a nemsokára rám szakadó földtől. Hol izzadtam, hol vacogtak a fogaim az egész testemet felkorbácsoló félelmemtől. Mindezek mellett, az is megfordult begennyesedett eszemben, hogyan menekülhetnék meg. Mert ki akar meghalni? Tizennégyen vagyunk hat ellenében. Kezünkben ásó. Kiugrok a még térdig sem érő gödrömből, mire a társaim azonnal követnek. Rátámadunk az őreinkre, és agyonverjük őket.

Igen ám, de annyira lebénított a halálfélelmem, hogy egyetlen ásónyi föld kiemelése is nehezemre esett. Meg az egyik katona, ellentétben a társaival, akik állandóan nógattak, kínoztak - szinte kedvük telt benne -, géppisztolyát lövésre készen ránk szegezte, szemmel tartott bennünket. Az is nagyon kínozott: ha készen leszünk, a sírjaink szélére állítanak bennünket, és a gödörbe lönek. Ha nem halok meg, élve temetnek be az agyagos földbe.

Mennyi ideig fulladozhatok majd?

Meg az a förtelmes gondolat is kínozott, hogy ezek nem szeretnek dolgozni, hátha életben hagynak egyikünket, aki betemeti a társait? Ez én is lehetek.

Az idő telt, amit mi csak húztunk-húztunk, igaz annyira kimerültünk - nagyon le voltunk gyengülve, s az egyre erősödő halálfélelmünk is mind jobban gyötört, úgyannyira, hogy ketten rosszul lettek, összeestek.

A szemünk láttára fejbe lőtték őket. Egyikük az általa kiásott térdig érő gödrébe zuhant, amíg a társa a gödre szélén hevert. Az a katona, aki fejbe lőtte anélkül, hogy hozzáért volna, a lábával egyszerűen belökdöste a gödörbe, és annyi földet rugdalt rá, amennyi úgy-ahogy befödte. A másik halott fogolytársamat, felszólításra én temettem be.

Szabályosan sírtam, és imádkoztam. Hangosan mondtam el a Mi-
atyánkot. Tudja, mi volt az érdekes? - bök belém a szemével. - Az
egyik őr levette a sapkáját, fejét mélyen lehajtotta.

Annyira legyengültem idegileg, hogy nem bírtam tovább dolgozni.
A térden felüli gödröm szélére ültem, és csak remegtem-remegtem.
A fejemből a gondolataim kiröpültek, valahol felettem a fellegekben
lebegtek. Az oroszok, érdekes ezt világosan hallottam, éppen arról
tanakodtak, hogy ne lőjenek-e le engem is, amikor egy dzsip közele-
dett felénk, állt meg közvetlen mellettünk.

Egy tiszt ugrott ki, és valamit sustorgott a mi oroszainknak, akik
azonnal ránk ordítottak:

A munkát befejezni! Szerszámokat kézbe, és indulás vissza a lá-
gerbe!

Rettenetesen szidtak, gyaláztak bennünket, amiért megmenekülhet-
tünk. Sőt engem az a bizonyos tiszt, aki kiugrott a dzsiből, én álltam
hozzá a legközelebb, majdnem mellette, nyakon csapott és leköpött.
Pizok germánnak, fasisztának „becézett” magyar létemre.

Voltunk, akik és ahogy voltunk, sorba verődtünk, és teljesen ki-
apadt fejjel, én automatikusan cselekedve szorítottam hónom alá a
lapátomat és az ásómat. Örömet, hálát, semmit, de semmit sem érez-
tem, valahogyan mégis könnyebbnek, felszabadultabbnak éreztem
magamat - nem csoda -, mint előtte.

A lágerben tudtuk meg: a Nemzetközi Vöröskeresztes Szervezet el-
lenőrzést tartott a táborunkban. Hiányoltak bennünket.

A társam szerint órákig hevertem a szalmára zuhanva.

Egyetlen szót sem mondott többet. Tekintetét az átélt borzalmak
súlyától elnehezülten a földre ejtette. Könnyei megeredtek, s hogy
könnyítsen valamit mindazokon a szörnyű eseményeken, amelyeket
átélt, amelyet az eltelt hosszú idő sorban beleszerkesztett a hajdani
időket megőrző történelmi könyvek elsárgult lapjai közé, képzeleté-
ben arra a földre potyogtatta, amelyet örök nyugvóhelyül, valahol
Oroszországban saját magának ásott volna ki.

Aforizma

Ha a barátom barátját én is barátomnak fogadom el, abból még nem következik, hogy az ellenségem ellensége is, az én ellenségem lesz.

Falvak bolondjai

Valamennyi falunak van egy bolondja - tartja a közmondás -, amely a maga valójában nem igaz, mert orvosilag s általában sem „valódi bolondok” ők, csupán az átlagos emberektől eltérően viselkedő: kótyagos, félnótás, kissé „ütődött” egyének.

Muku Matyi bácsit, tartották ilyenféle embernek a mi falunkban.

- Matyi bácsi! - állították meg úton-útfélén, mert ő fiatallal, öreggel, gyerekekkel egyformán szóba állt, szívesen válaszolt. - Milyen idő lesz „máma”?

Nem igazi kíváncsiságból, régen ismerték, heccből, hogy utána jót nevetessenek a háta mögött, mert szemtől szembe senki sem nevette ki.

Matyi bácsi megállt. Komótosan feljebb lökte zsíros, lestrapált kalapját. Színészeket utánzón hosszan leste az eget, majd a földet gusztálgatta egy ideig. Bele-belemarkolt a levegőbe, és szippantott néhányat.

- Amint elnézem - válaszolt -, fent az eget, a felhőket, a fecskéket, megymást, lent, a hangyákat, meg a bogarakat bele-belemarkolászok a levegőbe, mert próbáld csak ki: mennyire sűrű! Hallom a kutyák ideges ugatását, patakpartján a libák furcsa gágogását, egyszóval eső lesz.

Na! - rántotta vissza a helyére a kalapját. - Isten áldjon - s tovább ment.

Ha esett az eső: na, ugye jól láttam én - dicsekedett az útjába akadó - őt dicsérőknek, meg bárkinek. - Igaz, nem sok, csak néhány csepp esett, de megjósoltam. S az is eső volt, nem? Ha nem esett, és a sze-

mére vetették, így fakadt ki: mondtam én, hogy pontosan máma esik majd? Várd ki a végét!

Szólásmondás is kerekedett róla: Megmondta, mint Muku Matyi az igazat.

Dojcsán Pistát egy távolabbi településen tartották bolondnak. Igaz, sokan így vélekedtek róla a falujában: több esze van ennek, mint tíz magunkfajta embernek!

Igazi szakmája kőműves volt. Egyik építőipari szövetkezetnél dolgozott. Ami igaz, az igaz: kiváló szakembernek tartották, ráadásul jó szervezőkészséggel is rendelkezett, amiért a főmérnöke hamarosan kinevezte brigádvezetőnek. Vesztére, mert felemelték a normájukat: ugyanannyi pénzért sokkal többet kellett dolgozniuk, mint előtte, amelyet ő természetesen nem fogadott el, kifogással élt. Hiába. Boszszúból az egyik, akkor épülő, hatalmas csibenevelő ól falába fordítva építette bele az összes ablakot. Azonnal kirúgták miatta, ráadásul az ávosok is „elkapták”. Jól elverték s néhány hónapig a „vendégszeretüket élvezte”. A kárt ráterhelték, ám egyetlen fillért sem vasalhattak be rajta, mivel a régi munkahelyéről kirúgták, „feketén” dolgozott tovább.

Az i-re a pontot mégsem ez tette rá.

A nem világszépe, ám igen karcsú, kacér, főleg nagyon kicsapongó felesége, egyik éppen akkori szeretőjével, titokban „légyottra”, utána moziba mentek, amelyet valaki besúgott Dojcsán Pistának.

A kis tér - amelyen mindenképpen át kellett hazafelé menet a feleségének s a szeretőjének haladnia - bokrába rejtőzött, s amikor melléje értek, rájuk rontott. Elkapta a feleségét - a szeretőjével nem kellett törődnie, elfutott az magától is -, leteperte, és a magával hozott ollójával kopaszra nyírta.

„...a Pista”! Mi volt rendes neve? Nem tudom. Mindenki csak: „a Pistának” hívta.

Kezdetben, „nem volt bolond”. Később, amint szó is lesz róla miképpen, megkapta a kiharcolt - mindenáron le akarta magát százalékoltatni - „dilifleknijét”.

Reggelenként, ha végigment a falun, mindegy ki: a falu vezetője, papja, bárkinek elkapta a kezét s a szemébe röhögve, kajánkodón megkérdezte: Bekaptad-e már a ma reggeli boszorkányfingot. A bodzapalinkát nevezte így. Sárga, „lónagyságú” fogai voltak. Nyála fröcskölt, ezért, aki tehette kitért előle. Az asszonyoknak a fenekébe csípett, és egészségükre kívánta az éjszakai hancúrozást. Ha a templom előtt ment el, amelynek a lépcsője közvetlen a járda mellett volt, letérdelt s hangosan így kiáltott fel: Édes Jézusom! Elég keresztet raktál a vállamra, vegyél le néhányat, s tedd, ennek vagy annak a vállára. Hol ezt, hol azt a személyt nevezte meg, leginkább a haragosait és a falu vezetőit.

Egyik ocsmányságot a másik után követte el. Ott vizelt, ahol ingere támadt. Így történt a faluban, így a gyárban, ahol segédmunkásként dolgozott a kazánházban. Hazafelé a vonaton, ha nem kapott ülőhelyet, elővett a fatáskájából egy fél, főtt, zsíros disznófejet, s csámcsogva, tele szájjal zabálni kezdett.

A körülötte lévőket összezsírozta s telefröcskölte őket nyállal s húsfoszlányokkal. Aki tehette félrehúzódott mellőle, vagy átadta neki az ülőhelyét...

Megunta-e az utazgatást? Nem tudni. Igaz, otthon is kapott munkát bőven. Bivaly ereje volt, meg nem válogatott a munkákban, ráadásul jól dolgozott, amiért szívesen felfogadták napszámba. Szóval elhatározta, hogy leszázalékoltatja magát. Igen sok írást összeszedett, leginkább kierőszakolt, amelyek szerint: így meg úgy zavarja a közrendet, tesz ezt-azt, egyáltalán nem úgy viselkedik, mint az átlagember... Elmeosztályra utalták, s rövid bennfekvés után leszázalékolták.

Egyik nap leszázalékolták, másnap a szomszéd falu fafaragójától - akkoriban vált divattossá -, „valódi motívumokkal” díszített, „Erdélyi Kaput” vásárolt hitelbe. Az udvara - kicsike, nemrégén épült házikó állt rajta - még nem volt bekerítve. A szép, faragott kaput a kiszemelt helyére állíttatta, s csengőt szereltetett rá.

- Vegye tudomásul mindenki, te is - fordult a beteges, elhízott feleségéhez -, ezentúl csak ezen a kapun jöhet be, mehet ki.

- De hiszen nincs is kerítés, egyszerűbb megkerülni, mint kibekulcsolgatni a kaput!

- Akkor minek a nagykapu s a kiskapu, rajta a csengő, meg a zár?
A derekát leütöm, aki nem a kapun, hanem mellette jön be, vagy
megy ki! A postását is!

Az egész falu rajta röhögött. Gúnyolták is, nem törődött vele.

Egy ízben, ittasan tért haza. A kulcsát elveszítette, meglehet nem is
hozta magával. Ha nehezen, ha kínlódva is, csak felmászott a kapu
tetejére. Egyik oldalon fel, a másikon lezuhant s szörnyethalt.

Aznap kapta volna meg az első nyugdíját.

* * *

- Miért van ez így? - kérdeztem meg a falunk mindentudó emberét:
Muku Matyi bácsit, miután hazautazva elmeséltem neki az előbbi
történeteket.

- Azért - adta meg, némi fejtörés, feje búbja vakargatása után a vá-
laszát -, mert nagy az istenke állatkertje. Ilyen embereknek is lenniük
kell benne. Igaz-e?

Mókás mondások

Aki a hideget nem szereti, nem lehet hóember.

* * *

A hajléktalanok szerint: kukából nem lesz szalonna.

Negyven év múltán is

A templom helye és a pap neve, akinek fejéből kipattant a szikra,
nem érdekes. Hadd maradjon titok, mint annyi sok más.

Az a bizonyos szikra nem úgy pattant ki, mint a játék puska madzaga
végén lógó parafa dugó, amelyet előtte csövébe dugtak a gyerekek. A
kényszer szülte.

Az aránylag nem nagy lélekszámú falut csupa svábok lakták. Egyetlen templomába vasárnaponként 120-150 személy járt rendszeresen.

Mindnyájan a megszokott helyükön ültek, helyezték el a pad támlájára a Bibliájukat és az énekeskönyveiket.

Senki sem nyúlt hozzájuk, még csak odébb sem tolták azokat.

Ezek a Bibliák - ha az énekeskönyvek nem is - attól függően, hogy kinek mennyire vastag volt a pénztárcája, meglehetősen különböztek. Bőven akadt olyan, mert miért ne utánozták volna egymást, ha meglehetett, nem is egynek csontbetétes, ilyen-olyan díszes-mázos volt a födele.

Béke kint, béke honolt bent, s tartott mindaddig, amíg az igen szép fekvésű, látványos épületekben gazdag, szorgalmas nép lakta, tisztán és szépen karbantartott falu idegenforgalma fel nem lendült. A közeli városoknak, meg a távolabbiaknak is kedvelt szórakozó, a turizmust szeretők kiránduló helyévé vált. Minderre a pénzt s a jómódot kedvelő falusiak is „ráhajtottak”.

Egy-egy falunapon, hogy minél több embert csalogassanak a településükre, akadt ott minden. Nyilvános kemencékben, a látogatók szeme előtt sült, friss házikenyér, lángos, túrós lepény. De sütöttek: réteseket, malom- s kürtöskalácsokat, különféle sváb eledeleket, meg sok mást, ami szemnek-szájnak ingere. Az egyébként hétköznapiokon igen csendes falut, teljesen betöltötte a saját rezesbandájuk nagydobjának dübörgése, a cintányér csilingelése, a sej-hajázás, a mutatványosok és a bazárosok serege, a sok színű ruhás nép hömpölygése. No meg, az a gyönyörű, turistákat csalogató vidék! A hegyek, a savanyúvizű forrás, a romantikus, vadvirágokkal teletűzdelt, a natúr hasábfából készített padok, a kanyargós, a bokros, a fűzfás partú, a kristálytisza vízű patak csörgedezése...

A kultúrát kedvelő családok előszeretettel keresték fel, látogatták meg a műemlék, az Árpád-korban épült templomot, amelyet a Tatárjárás, a százötven évig tartó Török-uralom s más „hercehurca” során ugyan többször felégették, megrongálták, ám mindig és megint, az eredeti stílusának megfelelően újjáépítették.

S mit ad Isten! Egy-egy ilyen „műkedvelő” látogatás után, mert ugye az emberek, azok emberek, hol ennek, hol annak a Bibliának, persze a legértékesebbeknek lába kélt.

A hívek sorban megbotránkoztak, panaszkodtak, a papjuknak, aki nek hosszabb latolgatás után kipattant fejéből az a bizonyos szikra.

Kis fakkokat kell készíttetni, és a templom belső falára rögzíteni!

Százhusz kis, számozott, kinek-kinek, falra rögzített, kulcsra zárható szekrényke készült el, rejthette bele, vehette ki belőle vasárnaponként a Bibliáját.

Egyetlen szentkönyv sem tűnt el ezután.

Minden ment tovább a maga sima, békés útján, mígnem lecsapott a mennykő. Az akkori mocskos politika szennyes áradata, mindent és mindenkit felkavarva, elérte ezt a gyönyörű sváb települést is.

Szinte az egész falu sváb lakosságát, egyik hétről a másikra kitelepítették.

Kit Ausztriába, kit Németországba száműzték.

Hogyan s mint, egyedül az igen betegesnek tartott, Konc Mátyásnének - egyébként a hatvan évét is bőven betöltötte már -, kegyelmeztek meg úgy, hogy kitörölték a nevét a kitelepítendő névsorából. Ám ő kézzel-lábbal ragaszkodva a családjához, velük együtt szállt fel a marhavagonba, telepedett le szeretteivel együtt, valahol Németországban.

Az idő tovább rohant a maga göröngyös útján. Egy, két... negyven év is eltelt, mire a száz évét is túllépő, a végig betegesnek tartott, ám halálának újra és újra fittyet hányó, Konc Mátyásné végre átlépett abba a világba, ahol csak az ajtó befelé nyíló részén van kilincs. Visszaút sehol!

Igaz, „beadta a kulcsot”, ám nem azt a bizonyos „otthoni” templom falára rögzített, számozott ládikába illőt, amelyet gondosan és végig megőrzött a pénztárcájában.

A lánya: Malvin, aki ugyancsak nem számított már fiatalnak, könnyes szemekkel, az elhunyt édesanyja iránti áhítatával forgatta a kis kulcsot: Vajon melyik zárat nyitja? - találgatta, mígnem felrémlt valami agyának emlékekkel zsúfolásig teletömött zugában.

Templommal kapcsolatos... Igen. Hű de régen történt, hallott róla! De melyik s hol van az a templom? Arra már nem emlékezett.

Kegyeletből átrakta az ő pénztárcájába. Hátha...!

És az idő megállíthatatlan haladt tovább.

Az egyik szép napon, unokái - volt vagy hat - szorgalmazására - nem kellett unszolni, azonnal beleegyezett -, elhatározták, hogy Magyarországra látogatnak, s többek között felkeresik „őshazájuk”, csak így nevezték eleik szülőfaluját, ahonnét kitelepítették őket, amelyről a még az élő nagyanyjuktól, annyi de annyi sok jót, meg rosszat is hallottak. A rossz kizárólag a kitelepítés körülményeire vonatkozott.

Hithű keresztények voltak mindannyian. Nem csoda, hogy a falu szemrevételezése után ellátogattak a műemlék templomba is, ahol megkeresztelték valamennyi őzüket, köztük a velük együtt odalátogató nagymamájukat is, akinek első tekintete a falra rögzített fakkokra tévedt, mire frissen fogant gondolata villámszerűn fejbe csapta.

Reszkető kézzel halászta elő pénztárcájából a kulcsot, nézte meg a beleütött számot, majd a ládikókhöz lépett, ahol megkereste az azonos számú ajtócskát, és a kulcslyukba illesztette a pénztárcájából előbb előhalászott kulcsát.

Egyetlen fordítás és a berozsdásodott zsanérú ajtócska nyikorogva csikorogva kinyílt.

Negyven év után az énekeskönyv, a Biblia ugyanazon a helyen állt, ahová az édesanyja helyezte.

Könnyeit hullajtón lapozott a Bibliába.

Az első tiszta lapon, igaz elmosódottan, nehezen kivehetőn, ezt olvasta: Ekkor és ekkor megszületett Malvin lányom.

A szívéhez szorította a két könyvet, és csak zokogott, zokogott.

Aforizma

Az okos csak a felét hiszi el annak, amit hall. A zseni azt is tudja, melyik felét.

Régi mókás kérdés: Hol szelik meg a kenyeret? (Ott, ahol van.)
Mintha manapság nem lenne olyannyira „mókás”.

Süket, mint a nagyágyú, és még néhány anekdota

(Valamennyi megtörtént.)

Hatalmas, kövér parasztasszony rontott be a vasadi termelőcsoport irodájába, esett neki az egyedül s békésen dolgozó öreg főkönyvelőnek.

A lábával nagyokat dobantva, kezével hadonászva szidta, ócsárolta a vezetőket, amiért nem fizették ki neki a munkaegységre járó, megígért járandóságát.

Az öreg főkönyvelő, mintha ott sem lenne, tovább dolgozott. Mire a megtermett s kövér asszony elunva a nemtörődömségét, olyat csapott öklével az asztalára, hogy a papírok, a ceruzák, meg mások, mind összekeveredtek, amiért a főkönyvelőnek akaratlanul is oda kellett figyelnie.

- Miért kiabálsz! - lepődött meg, türelmesen lesve a feldúlt asszonyra. - Nem látod, hogy kihúztam a hallókészülékem dugóját? A nélkül olyan süket vagyok, mint a nagyágyú?

A népes bulin az egyik izgága, ittas férfi, így akart belekötni a szemben ülő társába.

- Igaz, hogy a te apád suszter volt?

- Igaz.

- Akkor te miért lettél mezőgazdász, s nem suszter, mint ő?

- Amiért a te apád nagygazda volt, s te mégis egyszerű, bugris paraszt maradtál - vágott vissza az.

- **Anyu!** - fordul Jancsika az anyjához. - Nagyapa teljesen kopasz, apunak alig van már haja. Miért?

- Papa öreg. Apu meg, nap s mint nap láthatod milyen későn jár haza, mert rengeteget dolgozik. Terveket készít, nagyon sokat kell gondolkoznia...

- És neked, miért ennyire dús a hajad?

- Eleget beszéltél, mars azonnal az ágyba!

Mókás mondások

A szálka a hal bosszúja, amiért kifogták, s megsütötték.

* * *

Csak egy valami miatt tűrhető el a skizofrénia: A beteg legalább tud önmagával sms-ezni, és bőven van ideje várakoznia a válaszra.

Aforizmák

Nemcsak előre, vissza is lehet lépni. Ez a nehezebb.

* * *

A füllentés legtöbbször azonos a hazugsággal.

* * *

Legtöbb szerelem olyan, mint a forró étel. Fokozatosan kihűl, és élvezhetetlenné válik.

Ha az egyik így, a másik úgy

Pista bácsi és Rozi néni állandóan veszekedtek, amelyet ők öreges zsörtölődéssé szelídítettek. Ha egyikük így, a másik amúgy. Ne ide, oda! Nem oda, ide! Miért ez, miért nem az...?

Hosszú percekig így tartott.

Mégis már az ötvenedik házassági évfordulójuk megünneplésére készülődtek. Három gyerekük, ismerve a szüleik életvitelének zötyögős módját, jól megfizették az egyik leghíresebb pszichológusnak

tartott orvost, hogy próbálkozzék végre rendet teremteni tudományával a két öreg összevissza gyűrődött életmódján.

Ha vonakodva, ha huzakodva: mert minek ez, csak megjelentek a rendelésén, ahol úgyszintén egymásnak estek: Nem is így volt, úgy. Te nem jól emlékszel, igenis úgy történt. Te, s nem én ellenkezem. Ne beszélj már, fordítva igaz. Engem kenyérre lehetne kenni, annyira lágyszívű vagyok. Én s nem te vagyok az elnézőbb... s így tovább!

Hiába a pszichológus minden igyekezete, tudománya, nem tudott rendet teremteni a két öreg között. Végül elunva a békétlenségükkel tarkított viselkedésüket, a hiábavaló tudományosságának kudarcát, felállt, elkapta Rozi nénit, átölelte a derekát és szájon csókolta. Ezután Pista bácsihoz fordult:

- Így, mindennap egy pusztit neki, s minden rendben lesz!
- Jó - vágta rá az -, holnap ismét elhozom az asszonyt magához!

* * *

Jani bácsi s a patikus, másképpen intézte el.

- Patikus úr! - állított be Jani bácsi, az igen humoros embernek ismert szécsényi patikushoz. - Állandóan veszekedik, zsörtölődik velem a feleségem. Adjon valamilyen pirulát, hogy megváltozzon!

A patikus némi gondokozás után, az öreg mellé lépett és teljesen váratlanul lekent neki két pofont.

- Ezt adja be neki! Meglássa, nem veszekszik többé!

Az öregember megsimogatta a sajgó arcát. Szemei szikrát hánytak. Azon törte a fejét, hogy neki rontson-e a patikusnak, végül megcsóválta a fejét, megfordult és kikullogott a patikából.

Rá harmadik napra, újból tiszteletét tette az öreg. A patikus elé állt, s mire az szóhoz juthatott volna lekent neki egy hatalmas pofont.

- Kettőt kaptam. Egy is használt. A másodikat visszahoztam.

* * *

Az öreg, kissé szenilis, nyugdíjas, baptista prédikátor fejébe vette, hogy mindenkit a saját hitére térít, akivel összeakad, mert szerinté csak egy igazi vallás létezik: a baptista. A többi egyszerű eretnokség.

A vonaton utazott. Egy idős asszony ült mellette. Szóba elegyedtek. Az öregember elmondta, hogy baptista prédikátor, majd az öregasszonyba fúrta áthatóan szúrós tekintetét.

- Maga?

- Én... - habozott, húzta a szót -, szégyellem, de egyik valláshoz sem tartozom.

- Eretnek? - esett neki felindultan a prédikátor, olyan riadt szemekkel lesve rá, mintha az ördög mellé tévedt volna, majd támadásra készen a gonosz ellen, kihegyezte a tekintetét, s kézzel-lábbal magyarázni kezdte: - Hit nélkül nem lehet élni. Valamennyi embernek kell lennie hitének! Hinnie kell ebben-abbán. Egyedül az állatoknak nincs hitük. Egyedül ők azok, akik nem hisznek semmiben, senkiben, de miként is hihetnének, amikor ők csupán léleknélküli, egyszerű állatok? Ne számárkodjon, jóasszony!

Mint akinek eszébe ötlött valami, az öregasszonyra bökött a mutatóujjával.

- Erről jut eszembe, ha maga, maga, mondjuk, tényleg számár lenne - tette fel ezt a lehetetlen, meggondolatlan ügyefogyott kérdést, átvedelve hittérítőnek - és az állatoknak is hitet kellene választaniuk, melyik felekezethez csatlakozna?

- Hát a baptistákhoz - vágta rá hízalgőn az, egyetlen pillanatig sem gondolkozva, halálosan komolyan.

Aforizma

A régész karrierje mindig a romokban hever.

A pap és a Szamaritánus

A 85 éves szécsényi D. János, tökrészezen ücsörgött a háza vaske-
rítésének kilógó betontalapatán.

A fiatal - később tudtam meg a nevét - Erzsike, hogy le ne essék a
betontalapatról a sárral keveredett fűbe, kézzel-lábbal támogatta.
Egyrészt, összesározná magát, másrészt a sok esőtől vizes fű, zokni-
jától fel a kalapjáig mindenét összevizezné.

És az eget beborító újabb fekete felhők, amelyek fenyegetően tor-
nyosultak felette?

Néhány óra, meg lehet kevesebb, s úgy elázik, mint az ürge.

Előtte az úton - néhány méternyi választja el - egyik autó a másikat
követi. Le-lefékeznek, a gépkocsivezetők kilesnek az ablakon, bizto-
san mondanak, ha nem gondolnak valamit, s tovább hajtanak.

A járdán -, csak a túloldalon van járda - jönnek-mennek az embe-
rek. Ki-ki megáll, bámészkodik egy ideig: mi történik ott...? Egy-egy
ismerős odaszól, kérdez, majd ilyen-olyan, javarészt lesújtó véle-
ményt kinyilvánítón, mintha semmit sem láttak, semmi sem történt
volna ott, egykedvűn, önmagukat feloldozón, a vállukat vonogatva,
tovább mennek.

Ami igaz, az igaz, borzasztóan viselkedett az öreg, amíg „ember”
volt. Gyakran és igen látványosan lerészegedett. Hol az utcán dülön-
gált, hol az árkokban kötött ki, ilyen-olyan botrányt csapott otthon,
amelynek a szomszédai gyakran fül- és szemtanúi voltak. Összepisz-
kította az előszobát, a konyhát s önmagát. Senkit sem becsült, viselt
el emberként. A feleségét csakúgy el-elverte, mint a gyerekeit, avagy
a kocsmákban az ivócimboráit, illetve, akikbe beleköthetett. A cigá-
nyokat, szerinte mind fel kellene akasztani, merthogy munkakerülők,
ingyenélők, tolvajok...

Egyszer - sokan emlegették, kiragadva a sok-sok bűnei közül -, va-
lamelyik autó kipufogó csövének egy darabja leszakadt. Felkapta.
Amikor az autós megállt, s visszakérte, csak egy bizonyos összegért
volt hajlandó. Ha nem fizet, veréssel fenyegette meg.

Se szeri, se száma, ha nem is hasonló, kisebb-nagyobb bűnös cse-
lekedeteinek.

Igen ám, de az elmúlt hónapokban, nemcsak az idő taposta meg éles bakancsszögekkel televert talpával, az eddig meglehetően bemocskolódott életének zürzavaros menetében tragikus fordulat állt be.

A felesége, hosszabb betegeskedés után, elhunyt. Őt a második falu szociális otthonába utalták be, ahol egyáltalán nem lelt nyugalmat. Szinte naponként, kisebb-nagyobb perpatvart csapva megzavarta az elaggott, a nyugalomra vágyó társai békéjét. Merthogy neki naponként két liter bor jár. Meg hazavágyik... Csakhogy a fia, kezdetben nem engedett a negyvennyolcból: mint az anyja egyedüli örököse, zsebre dugta a ház kulcsát. Átadni az ilyen-olyan apjának, akivel ráadásul eltartási szerződést is kötött, amely keretében beleegyezett a szociális otthoni elhelyezésébe!

Ebbéli „bánatában” szökött meg az otthonból, részegedett le útközben, ült le a zárt kapu mellé a kerítés betonaljzatára.

- Igenis - motyogja, nyálasan, részegségétől alig érthetőn gurgulázva -, hiába írt alá amit, az ő háza ez! Itt akar meghalni, mint a felesége... Majd a legocsmányabb szavakkal szidta, átkozta a fiát.

Mert okot részegségükre - noha most nyomós az -, mindig találnak az emberek. Ő is!

Az idő telt. Egy óra..., kettő, meglehet több múlt el. Segítség sehol. Erzsike, hiába erőlködött, nem bírta már megtartani: D. János, a vizes, a sáros fű közé csúszott, hevert az egyre jobban elmámorító részegségétől elaléltnak...

Mígnem teljesen váratlanul egy autó állt meg az utcán. Testes férfi szállt ki, ment egyenesen a fűben heverő részeg emberhez. Lehajolt, átkarolta, és mint egy krumplis zsákot az autójához vonszolta, ahol a szó szoros értelmében begyömöszölte a hátsó ülésre.

- Ha nem sértem meg - kérdezte meg, rácsodálkozón Erzsike -, kicsoda maga?

- Nem érdekes a nevem - mosolygott rá. - Ismerem az öreget. Jóforma alak, nem érdemli meg, de csak ember ő is. Visszaviszem a szociális otthonba, ugyanis arrafelé visz az utam.

- Maga, ugye vallásos ember? - zaklatta. Miért ne lett volna kíváncsi, ha egyszer nő! - Merthogy...

Nem engedte folytatnia.

- Ha...át! - vonakodott, húzta a szót, szemöldökét bizonytalankodón felvonta, majd, mintha magára talált volna, rávágta: - Most nem ez a lényeges. Veszélybe került, mert messziről láttam a történeteket, akin segítenünk kell!

- Sáros lesz az autója. Új. Nem fél, hogy összepiszkolja az ülését?

- Ki lehet tisztítani, egy-két ezer forintba kerül, ellenben ha ő elpatkol... - a folytatást lógni hagyta a levegőben.

Ő, a szamaritánus segített. Az arra járók közül, Erzsike szerint sokan járnak templomba, ilyen-olyan gyülekezetekbe, és mégsem segítettek. Ők a bibliabeli papok voltak...

Aforizmák

Egyes emberek olyanok, mint a régi írógépszalagok voltak. Kétszínűek.

* * *

Ne csak akkor nézz fel az égre, ha tüsszenteni akarsz!

* * *

Az adósságban is lehet úszni, de úszóöv sehol!

Három kis megdöbbentő történet

Az igen gazdagon berendezett, pompás, erdőszéli parkocska közepén lévő villában lakó, jó középkorú tulajdonos levelet kapott.

Felbontotta. Egy cetli s egy ezerforintos esett ki belőle.

A cetlin ez állt:

Nem tudtam aludni az éjjel. A lelkiismeretem lázongott. Küldök ezer forintot. Ha holnap szintén nem tudok zajongó lelkiismeretem miatt elaludni, elküldöm a többit is!

Elmerengőn forgatta kezében a cetlit s megállás nélkül törte a fejét.

Mi ez? Miért a lelkiismeret-furdalás? Nem vesztett el pénzt. Nem loptak el tőle semmit. Nem tartozik neki senki. Akkor meg? Kibo-

gozhatatlannak vélte, amiért nem törte tovább a fejét. Felrántotta a vállát, s ment a dolga után.

Negyedik napon egy kis küldemény érkezett. A postás hozta. A felesége vette át, ugyanis ő a bankjában dolgozott.

Egy könyv, cetli, s ismét egy ezres! - ámuldozott az asszony, ugyanis a férje mindent megmutatott, elmesélt a múltkori küldeményről.

A cetliről ugyanazon kézírással írva, ezt olvasta le:

Elloptam a kutyáját... - Ahá! A Dakszli, vagy a Somi...? Mert két kutyájuk is elveszett az utóbbi hónapokban. Szerintük elszabadultak, elkóboroltak a szomszédos erdőben. A vadőr, esetleg valamelyik vadász lelőtte. Jogosan, mert ugye a vadak...! Értéktelen, egyszerű korcok voltak. Nem háborogtak miattuk különösebben. - Eladtam - olvasta tovább. - Kétezer forintot kaptam érte. Közben megtértem. Olvassa, tanulmányozza a mellékelt könyvet. Bizonyos idő után maga is megérti, honnét s miért ez a változás! Most megkísérelem kárpótolni azokat, akiket ó-emberként megkárosítottam.

A könyv borítólapján - megnézte -, aranyozott nagybetűkkel ez állt: Szent Biblia.

* * *

Egyik jóvágású, magas, kisportolt alkatú, ráadásul jól fizetett állással rendelkező, diplomás fiatalember - mesélte egy pap -, elhatározta, hogy megnősül.

Két lány tetszett neki. Mi tagadás: ebbe is, abba is beleszeretett.

Egyikük: Éva, kifejezetten szőke, Barbie-alakú, ragyogón szép lány. A másik: Mária, fekete hajú, mellbevágón csillogó szemű, Évánál kissé teltebb, ennek ellenére meghökkentően karcsú nő.

De hát, két lányt csak nem vehet feleségül! Melyiket válassza?

Körbekérdezgette a barátait. Ki ezt, ki azt tanácsolta, mígnem valaki - egyedüli vallásos férfi a barátai közül - azt javasolta neki: menjen el a legközelebbi templomba. Üljön be az egyik padba. Fejét hajtssa le a támfalra, és imádkozzon...!

Jelenleg - annak ellenére, hogy iskolásként az anyja unszolására, aki igen vallásos asszony volt, rendszeresen járt hittanra, ministrált... - nem gyakorolta a vallását. Ennek ellenére, most Isten segítségét kérje?!

Néhány napi lelki tusa után, mert ugye nemcsak bizarr, kissé nevetséges is, csak beóálkodott a régi, fiatalabb korában megszokott, jól ismert templomba. A legutolsó, az ajtóhoz legközelebbi padba ült. Fejét a támfalára hajtva sokáig imádkozott. Ki tudja hányadik Miatyánkot mondta el, s kérte Isten, Jézus vagy valamelyik szent segítségét a saját szavaival is, válasz, sugallat, semmi sem érkezett.

Csalódottan csapta fel a fejét.

Szeme akaratlanul a díszes, ólombetétes ablakra tévedt, amelyen ezt a feliratot olvasta: Ave Maria.

* * *

Az angol kormány levelet kapott Ukrajnából. - Mesélte el ugyanaz a pap. - Arról értesítették a kabinetet - így általánosságban -, hogy náluk mennyire üldözik az egyházat, általában a vallást. Nem részletezik mi, s mik történnek. Küldjenek hozzájuk bizottságot. Vizsgálják ki, győződjenek meg saját szemükkal a valóságról, s ítélik el a vallásüldözést! Aláírásként két név szerepelt a levél alján: Marija s Volva.

A kormány egyik ismert emberjogi szervezetnek küldte meg a levelet, kérve szíves vizsgálódásuk után, a még szívesebb közlésüket az eredményről.

Némi idő elteltével, ez a szervezet, egyetlen olyan személyt küldött Ukrajnába, aki már többször járt abban a hatalmas országrészben, ugyanis akkor Ukrajna még a Szovjetunióhoz tartozott.

Ez az igen tevékeny egyén megátalkodottan látta, hogy az általa nagyon jól ismert s látogatott, régebbi, gyönyörű s hatalmas barokk-templomot lebontották. Helyét igen magas, átláthatatlan deszkalappal kerítették körül.

Egyik része, hogyan, miért valamivel alacsonyabb volt a többinél. Odasétált, felkapaszkodott és belesett.

Romok, mindenütt romok - látta elszomorodottan. - S két asszony! Miért jártak, mit csináltak ott? Fogalmat sem alkothatott róla. Éppen kifelé tartottak.

Kapu! -, miért nem látta meg előbb - csodálkozott önmagát vádolóan, amiért nem lesett alaposabban körbe. Leugrott, és az imént látott, távoli kapu felé igyekezett. Hiába sietett, mire a kapuhoz ért, a két asszony megelőzte. Elég messze járnak - állapította meg utánuk lesve kissé önmagában csalódottan. Ráadásul sietnek is!

Mindegy - vélte, nincs senki a közelben, akitől érdeklődhetne, ezért utánuk loholt. Lihegve, kifáradtan érte őket utol. Igen hiányos orosz s nem ukrán tudását összeszedve köszönt nekik, s igyekezett mindenáron szóba elegyedni velük. Az előbb látott romokról érdeklődött: Miért bontották le a szép, a nagy templomot, mit építenek a helyébe, mert szemlélődése során építkezésre utaló nyomokat vélt a romok között felfedezni.

Kéz- és láb- mutogatva érdeklődött, magyarázta, hogy angol tisztviselőként gyakran járt Ukrajnában. A konzulátuson dolgozott. Sokat be-bejárt imádkozni, misékre a most lebontott templomba..., mire megtudta: áruház épül majd a helyén. Egyelőre az alapokat ássák.

A két idősödő asszony szemmel láthatóan félt. Ijedten lestek erre-arra, hogy nem látja-e meg őket valaki. Mutatóujjukat a szájuk elé szorítva óvatosságra figyelmeztették, végül arra kérték, hogy jöjjön utánuk, de nehogy alkalmat adjanak a besúgóknak, segítséget a hatóságnak, akik azonnal elkapnák s lecsuknák őket, messziről kövesse kettőjüket!

Így történt.

A négyemeletes bérház földszintjének egyik ajtaján ki-kilesve várták.

Angolul jól beszélő, velük egy elvet való, vallásos tanárnő lakása volt.

Az emberjogi bizottság küldötte elővette az angol kormánynak írott levelet, és a kezébe nyomta.

- Ezért járok lassan két hete ebben a hatalmas országrészben, jutottam ma erre az általam ismert s kedvelt helyre, néztem meg az ismert templomot, amelyet nagy sajnálatomra lebontottak...

A tanárnő szeme felakadt. Pupillái kitágulva csillogni kezdtek. Ajka remegett. Arcán a mosoly és a mély megdöbbenés elegye viaskodva harcot vívtak: melyikük törjön előbb utat magának? Mert ez ez hihetetlen!

Egyikre sem hallgatva, a csinos, de már szintén öregedő tanárnő, elámultan csapta össze a két tenyerét. A papír a földre hullott. Az egyik asszony vette fel, rakta vissza az asztalra.

- Egy hetvenkét millió lakosú országrészben! - kiáltott fel szent rettenettel. - Ez, ez nem lehet igaz, hacsak nem az Isten keze! - Majd előbb az egyik asszonyra, utána a másikra mutatott: - Ő Marija, ő meg Volva!

Mókás aforizmák

Ha tilosban parkolsz, ne kapcsolj ki az ablaktörlődet, mert a mozgó ablaktörlőbe nem lehet beledugni a „Mikuláscsomagot”.

* * *

A sláger olyan zene, amely a fülünkön megy be, és a könyökünkön jön ki.

* * *

Az önző nő csak magára gondol, amíg az irigy másra is.

Szép kezdet, csúnya vég

Egy férfi ül a padon, és sír.

Megdöbbenően állok meg előtte, s vetek rá ilyen-olyan pillantásokat.

Fiatal. A ruhája, a nyakkendője, a cipője, amelyeket visel, egyáltalán nem „elesett” emberre vallanak.

- Miért sír? - csak nem állhatom meg, hogy meg ne kérdezzem. Mert egyébként, mi közöm hozzá? Ha legalább nő, vagy öregember, mondjuk: hajléktalan lenne, ám fiatal s kifejezetten jól szituált férfi. Ki másé lenne a világ, ha nem az övé?

Rám emeli könnyeitől elázatatott, ki tudja mi mindent kifejező szemét: Mi köze hozzá? Menjen innét a fenébe! Hagyjon nekem békét! Köszönöm, hogy segíteni akar, mert másként, miért szólított volna meg, de ez, már ne is haragudjon, az én kizárólagos dolgom. Mit mondjak, úgysem értené meg...! Ezeket, és sok mást kiolvasok a felém pislákoló, könnyeitől gyöngyöző, gyászos tekintetéből.

Szimpatikus férfi - vélem, közben azon töröm a fejem: le üljek-e melléje, vagy... Igaz, nem az övé a pad, ám tolakodjak, beleavatkozhatok-e a gyászába?

Állok, s inkább együtt érzőn, mint sandán lesek rá.

Zsebkendőt vesz elő. Megtörli a szemét. Már-már azt hiszem, eldobja a papír zsebkendőjét -, miért is ne, annyi itt a szemét -, nem. A markába gyúri. Szabad kezével váratlanul a kis murvakövekkel leszórt sétány arra a részére bök, amerre tovább akartam haladni. Majdnem azt hittem elküld.

- Látja azt a nőt és a kislányt?

Jobban megnézem, mert a fejemet azonnal arra fordítottam, amikor odamutatva felemelte a kezét.

- Igen - vágom rá elgondolkozón, mialatt felborzolódo agytekervényemben derengeni kezd: a sírásával, a szomorúságával, összefüggő felismerés.

- A volt feleségem és a kislányom - vert szöget előbbi megdöbbenésem közepébe.

Feláll, és utánuk les.

- Szép nő, igaz? S a kislány, ha ismerné mennyire aranyos, mennyire ragaszkodik hozzám - suttogja szeretetével feltöltődött szomorúsággal.

- Ha...át, ami azt illeti, így hátulról nézve jó alakú nő. A kislány szőke. De..., csak nem maga miatt les minduntalan hátra?

- Elváltunk. A bíróság heti, kétórai láthatóságot ítélt részemre, amelyet én pontosan betartok. Mennyire, de mennyire várom. Orvos vagyok, most például a rendelésemet szakítottam félbe miatta. A feleségem... - jóval másabb, lesújtón érdes hangon helyesbít: - A volt feleségem, egyáltalán nem tűr meg a lakásában. Vigyem ki Zsuzsikát a játszótérre, oda! - A közeli térre mutat, amelyet én csak most fedezek

fel. - Ő, mint a... a... - keresi a szavakat, végül kinyögi - a börtönőr. Utánunk jött. Leült a legközelebbi padra, olvasott, közben-közben minket lesett, meg a karóráját, mígnem felkiáltott: Letelt. Zsuzsika visszalesett rá, és könnyögrött: ne, még ne! Játsszani akarok apucival! Mert nagyon szeret. Az anyja viszont, összehajtotta a könyvét, és Zsuzsika mellé rontott, s ha látta volna mennyire zordon, engesztelhetetlenül elkapta a kis kezét, és kiráncigálta a homokozóból. Zsuzsika ellenkezett. Sírt, és tovább rimáncodott: játszani szeretnék apucival! Azt mondtam - rivallt rá az anyja -, gyere! Régen letelt a két óra, dolgom van. Majdnem a fenekére vert a duzzogó, az ellenkező kislányunknak.

Elhallgat. A könnyeit nyeldesőn, gyászosan lesi az egyre távolodó, a még mindig hátra-hátraleső kislányát, s a volt feleségét.

- Zsuzsika - folytatja -, amikor utána léptem, mert csak nem állhatam meg, elkapta a kezemet: Apuci, te is gyere velünk! - kérte sírva.
- Lakjál újra nálunk!

Az anyja befogta a száját, és tovább ráncigálta.

Magába mélyedten, gyászos elmélázással sóhajtja:

- Pedig, milyen nagy szerelem volt!

Elköszönésképpen felém bök a fejével, és faképnél hagy.

A volt felesége és a kislánya tőlem messze jobbra, ő a közelemből balra távozik.

Aforizma

A pénz és a nő nem biztos, hogy azt szereti, aki imádja.

Hol van az Isten?

Zsoltika nyolcéves kislány, és igen rossz gyerek volt - mesélte valaki igaz történetként. - Óvónő édesanyja valamennyi modernnek ismert nevelési módszerét kipróbálta. Egyik sem használt. Zsoltika tovább verekedett, ellenkezett, makacskodott, ingerelte a szomszédok kutyá-

it, kínozza a macskákat, nem egy ablakot betört a lasztijával s uram bocsáss: lopott is. Megvernü nem akarta, végül a férjével egyetértésben úgy döntött, hogy elviszi a helyi, igen szigorú, ám környék szerte híres nevelő, kiváló hittanórákat, ígéhírdetések tartó, saját kilenc gyereket is példásan nevelő tiszteletes úrhoz: Beszéljen a lelkére, ha szükségét látja: egyénileg is foglakozzék Zsoltikával! Hátha...!

A középkort jóval átlépő, a robusztus alkatú, a gyerekekre nem a legjobb benyomást keltő tiszteletes úr, alkatával, megjelenésével el-lentétben, igen barátságos fogadása után, hatalmas bőrfotelba ültette a megszeppent kisfiút. Ő a régimódi, nagy íróasztala fölé nehezedett. Két öklét az asztal lapjára fektette, s az átlagosnál dúsabb, kiálló szőrzetű szemöldöke alól kikandikáló, fénylő szemgolyóit Zsoltikába fúrta.

- Hol van Isten? - esett neki, nem éppen a megszokott papi kenet-teljességgel, e szokatlan s a kisfiú korához mérten, teljesen szokatlannak tűnő kérdésével.

Zsoltika megmerevedetten fészkelődött, hápogott. Két kezével ijedten kapaszkodott a bőrfotel karjába.

- No, hol van az Isten? - ismételte meg a kérdését. Arca megnyúlt, az előbbi szelídsége leradírozódott az ábrázatáról, félelmet dermesztő tekintete a kisfiúba markolt.

Zsoltika valósággal reszketett rémületében. Száját, némi próbálkozások után sírásra görbítve makogott: Én... én... nem... Talán ki-mondja, amit akart, ha a tiszteletes úr kérdésével harmadszor is nem csap egy nagyot a nyaka közé:

- Hol van az Isten?

Zsoltika halálra rémülten, nyílt rettenettel ugrott fel, esett az ajtó-nak, kilökte és csak rohant, rohant egészen hazáig.

Otthon elkapta a kíváncsian várakozó anyja kezét, s magához szorította.

- Anyu! - zokogta. - A tiszteletes úr elvesztette az Istent, s rám ke-ni, holott nem én loptam el!

Aforizmák

Némely ember azért hiszi magát különbnek a többinél, mert belőle csak egy van, a többiből sok.

* * *

Nem mindig tudhatjuk előre, hogy a gyönyörű, piros barack belsejét féreg marja, csak miután beleharapunk.

Ha két magyar „találkozik”

A hajó vaskorlátjának dőlve figyelem a végtelen tenger hajónk körüli tájékozását, s a szívet-lelket gyönyörködtető, véget nem érő víz soha nem látott, átlátszón mély kékségét.

Egy férfi lép mellém. Már láttam a hajón, de beszédbe egyszer sem elegyedtem vele. Angolul köszön, én magyarul fogadom, mire ő a szemembe nevet.

- Én is magyar vagyok. Beszélgessünk magyarul!
- Rendben - mosolygok vissza, elfogadva a felajánlott közeledését.
- Csak nem pesti?
- Az vagyok.
- Én is. A tizennyolcadik kerületben lakom, egy családi házban.
- Én is abban a kerületben élek, szintén családi házam van.
- Az enyémhez nagy kert is tartozik.
- Nekem is több gyümölcsfám, szép szőlőlugasom, virágjaim vannak. Egyedül ápolom...
- Én is kertészkedem a szabadidőmben - vágok közbe. - A kis konyhakertemben szorgoskodom, kikapcsolódásként.
- Én, ugyanilyen célból kertészkedem.
- Hova utazik? - váltok témát.
- Londonba.
- Érdekes, én is.
- Ezelőtt, mert rendszeresen eljárak a magyarok világtalálkozójára, repülővel tettem meg ezt a rövidke utat.
- Én is azzal utazgattam ugyanoda - vágok közbe.

- Hogyhogy nem akadtunk össze eddig?
- Nagy a világ, és ugye harmincnyolc országból vesznek részt ezen a találkozón. Két tű egy szalmakazalban.
- Ennyi beszélgetés után illene bemutatkoznunk, nem?
Névkártyát cseréltünk, majd sokkal felengedettebben folytattuk a beszélgetésünket.
- Nagyon szép a tenger - így én.
- Igen s mennyire tiszta, átlátszón kék! Nézze a távolban egy hajó.
Közeledik, vagy megy?
- Meglehet ez is, az is. Fent meg, nézze, repülő hűz el felettünk.
- Nem hallatszik a zúgása, csend, mindenütt csend.
- Család? - mélyítem el a barátságunkat negédesen.
- Két gyerek. Egyik fiú a másik lány.
- Érdekes, nekünk is egy fiunk s egy lányunk van.
- Egyik tízéves a másik hét.
- Hihetetlen - csapom össze a kezemet -, a mieink majdnem ugyanennyi idősök.
- Csak azt ne mondja, e sok egybevágó hasonlat után, hogy maga is istenhívó?
- De mennyire az vagyok. Képeslapokat gyűjtök. Főleg a vallásos témájú képeket kedvelem.
Összenevetünk, s megegyezünk, hogy karácsonyra kölcsönösen küldünk egymásnak képeslapot.
- Londonban bevásárolok, veszek ezt-azt s jókat eszem, noha ott ismeretlen a kedvenc eledelem.
- Én a sertéspörköltet szeretem, nokedlivel.
- Meg savanyú uborkával. Mennyire kedvelem!
Összenevetünk, s elhatározzuk, hogy tegeződünk.
- Mindezek mellé - folytatom - vörösbort iszom.
- Pontosan, mint én.
- Utána, ha akad partner sakkozom, mert mi tagadás ezt is megengedhetem már magamnak. Igaz csak vasárnaponként szoktam sakkozni.
- Én is - ütök a vállára. - Sakkozom, vagy meccset nézek.
- Egyetlen Fradi meccset sem mulasztanék el.

- Fradi drukker vagy?
- Ízig-vérig.
- Nem szégyelled magad, te rohadt fradista! -, estem neki, mert én az Újpestnek drukkolok, s minden eddigig feledve, mérgemben belöktem a tengerbe.

Mindez mese! Ám, tényleg mese, ha két magyar...?

Mókás aforizma

Ha megéred a századik születésnapodat, felsóhajthatsz: Megúszta, mert száz éven felüli korosztálybeliek nagyon kevesen halnak meg.

A Vak és a Csonka

Még a régi világban történt, amikor majdnem valamennyi városnak volt koldusa.

Ebben a városban kettő is akadt. Az egyiket baleset érte, elvesztette mind a két lábát. Őt: Csonkának nevezték el. A másik, honnét, honnét nem, vakon került a városba. Természetesen ő lett a: Vak.

Mindkettőjüknek megvolt a maga placca. Nagyon vigyáztak rá. Átlépnie a másiknak, Isten ments!

S mégis, mert az emberek, még ha koldusok is, csak ilyenek: így vagy úgy, ilyen-olyan csellel, át-átlépték a „határt”.

Amellett, hogy ezt megelőzőn, nemhogy köszönni, egyetlen mukkot sem szóltak egymáshoz, ezt követően, se hossza, se vége nem lett az acsarkodásuknak.

Égbe kiáltón haragudtak, és szabályosan üldözték egymást.

Rádásul alig húszméternyire laktak egymástól. A várostól kiutalt, alaposan „lelakott”, kicsike viskókban húzták meg magukat a település végén lévő erdő szélén. Senki sem emlékezett már rá, hogy előttük kik laktak ott.

Csonka, fel-felkereste a Vakot. Hogyan, amikor mind a két lába hiányzott? Sámlin „ugrálva”. Az egyiken ült, a másikat maga elé he-

lyezte, és a két karja segítségével átcsúszott arra. Aztán visszanyúlt azért, amelyen előzőleg ült, és azt helyezte maga elé.

Mindaddig így „araszolgatott”, pontosabban ugrált, amíg a céljához nem ért, ahol torkaszakadtából elordította magát:

- Vak... vak!

Az vissza kiabált:

- Csonka kabóca. Gyere be, ha tudsz!

Mire a Csonka:

- Gyere ki te, ha látsz! Azonnal szádba préselem a sámlimat! Megint beszemtelenkedtél a placcomra. Elloptál tőlem egy csomó pénzt. Neked a templom előtt van a helyed! Ha még egyszer...

Se szeri, se száma a gorombaságuknak, amely majdnem naponként megismétlődött.

Mit ad Isten, hogy s mint, egyik napon kigyulladt körülöttük az erdő. Óriási lángokkal égett az erdőalji avar, s a sok letöredezett száraz gally.

Csonka kétségbeesetten kereste a menekülési lehetőséget. Lesett erre-arra. Hiába. A több mint tragikus helyzetét megítélőn, kétségbeesésében ordibálni kezdett: Segítség..., segítség!

Az idő telt, s végül ki botorkált elébe? A Vak.

- Idefigyelj, Csonka! - esett neki, kapott a vállához, rázta meg, hogy ne ordítson már! - Egyféleképpen menekülhetünk meg. Ha felveszlek a vállamra. Te kölcsönadod a szemedet, én neked adom a lábamat.

Így is történt. Mind a ketten megmenekültek. Szent lett a béke. Aznaptól nemcsak a placuk, a bukszájuk és a lakásuk, mint két testvér: közös lett minden...

A rágógumi és a tehén, meg az a tükör...

Az egyik kis faluban történt.

Zsófia először lát szemtől szembe igazi tehenet.

Nem kék, amilyent Pesten az utca sarkára kiállítva látott, s megismogatott.

Félórája fekszik, és csak rág-rág.

- Mit rág olyan régen, amikor semmi sincs előtte, ráadásul fekve? - kérdezi meg az érte jövő anyjától.

- Kérődzik, de gyere már ki, ebből a bűdös istállóból! Összevissza kerestelek. Eszem ágába sem jutott, hogy te itt kuksolsz.

- Ahá! - jött rá. - Rágógumit rág. Várj! Megvárom, még kiköpi.

A tükör, megint ez a tükör! A ruhám feszül a derekamon, mert megint híztam, és ezek az újabb ráncok az arcomon! - kesereg a feleség a férje előtt, aki mellette áll. - Legalább te mondj valami szépet, mint régen - esedezik, enyelgőn feléje fordulva.

- Örülj, hogy ennyi éves létedre - vágja rá a férje -, szemüveg nélkül is látsz!

Aforizma

Nem vagy annyira jó, amilyennek képzeled magad, de annyira rossz sem, amilyennek az ellenséged hisz.

Két kis történet

Egyik újságban olvastam a következő hirdetést:

Igen jól szituált gazdálkodó, negyvenéves férfi vagyok. Olyan koromhoz illő nőt keresek, aki segítene nekem az állatok körüli munkákban, tud traktort vezetni.

Előnyben részesül, akinek traktora van.

A traktor fényképét okvetlen kérem mellékelni!

* * *

Ezt pedig hallottam:

Egyik öregember semmiképpen sem akart felszállni a repülőgépre, holott a családja már megváltotta részére a repülőjegyet.

Az egyik unokája így győzködte: A statisztika szerint, a számok tükrében, sokkal több baleset éri az embereket a buszokon és a vilamosokon, hát még az autókban, mint a repülőgépeken.

A lányunokája ezzel vigasztalta: Ne féljen, nagypapa! Akkor halunk meg, legyünk bárhol, ha Isten akarja. Valamennyink élete Isten kezében van. Maga mondogatja nekünk!

Mire az öregember így felelt: Látod lányom, ettől tartok én a legjobban, mert jó, én netán megmaradok, de mi lesz, ha Isten úgy akarja, hogy a pilóta haljon meg?

Meghökkenő végrendelet

Amióta anya híján az általa egyedül nevelt, és igen szeretett gyereke meghalt, egyetlen inasán kívül, a senkivel sem barátkozó, a remeteként visszavonultan, ám dúsgazdag, régimódi kúriájában élő férfi meghalt.

Több millió dollárnyi értékű, igen sok darabból álló festménygyűjteményt hagyott hátra, meghagyva, hogy halála után árverezzék el valamennyi képét!

A közjegyző, akinél a végrendeletét letétbe helyezte, egyik szombati napra tűzte ki az előzetesen meghirdetett árverést, amelynek hírére képvásárlókként sok gazdag s neves képgyűjtő jelent meg.

Az előzőleg kezükbe nyomott katalógust szorongatva, böngészve, a szerencsés vásárlás reményében izgatottan várták az árverés megkezdését, a kúria legnagyobb termében elhelyezett székeken.

A közjegyző, az ügyvédekre jellemző pléhporfával lépett be. Fejének egyetlen biccentésével üdvözölte a jelenlévőket, majd az asztalhoz lépett, kinyitotta a magával hozott táskáját, amelyből két borítékot és egy klopfolóhoz hasonló „szerkentyűt” vett elő, rakott táskája mellé az asztalra.

- Felolvasom a végrendeletet. Egyes boríték - hadarta ugyanazon szusszal, mint akinek nagyon sietős a dolga. - Felvette az asztalról, s felmutatta, majd a jelenlévők szeme láttára felbontotta, vette ki belőle a cetlinél alig nagyobb iratot.

Csak annyi szünetet tartott felolvasása előtt, amennyi szemüvege megigazításához elegendőnek bizonyult.

- A festmények meg vannak számozva - olvasta. - Addig, amíg az egyes számú képet, kikiáltási ára ötezer font, meg nem veszik, egyetlen képem sem bocsátható licitálásra! - Néhány pillanatnyi szünet után folytatta: - Eddig az első boríték tartalma. A másodikat később olvasom fel. A kérdéses kép bemutatása után, tessék licitálni!

Az asztalára rakta az iratot, és a mellette lévő ajtónál a letakart képpel várakozó segítségéhez fordult:

- Kérem levenni a leplet, és felmutatni az egyes számú festményt!

A termet óriási felhördülés: csalódás, fel-feltörő, erőltetett röhögés kíséretében lezajló felháborodás töltötte be, a művészileg teljesen értéktelen, amatőr szintet sem elérő mázsolmány leplezetlen felmutatása közben, amelyet torokfojtogató, mély csend követett.

A kép a híres képgyűjtő, szinte imádott, gyermekként elhunyt fia, sajátkezével festett, közepes méretű önarcképe volt.

A közjegyző hiába erőltette, siettetve megvételre a végrendeletben megszabott fércmű értékehez viszonyított, hihetetlenül, már-már megborzongatón magas kikiáltott alapárért, nemhogy egymást túl-harsogva licitáltak volna, a teremben lévő képgyűjtők közül, egyetlen személy sem jelentkezett. Mígnem a sarokban meghúzódó, a végrendelkező volt inasa, mivel ő is nagyon szerette a képen látható fiút, akihez rengeteg kedves emlék fűzte, fel nem tartotta a kezét.

- Ötezer font, egyszer..., tessék jelentkezni! Senki? Kétszer. Tessék, uraim, tessék licitálni! Az előbbi úr ötezer fontot kínált fel, tessék, tessék!

Hiába várt, lesett erre-arra, senki sem kínált érte magasabb árat, mire felemelte a „klopfolóját”, s néhány pillanatnyi várakozás után, ismét felkiáltott:

- Ötezer font. Senki többet? Harmadszor... - S az asztalra csapott.

A volt inas az összes megtakarított pénzét feláldozta az igen szeretet kisfiút ábrázoló, a művészileg értéktelen, a zsűrízhetetlen, ám saját kis kezével, a halálos ágyán - vészes fehérvérűségben szenvedett - festett, szép és szomorú emlékeket felidéző önarcképéért.

A jelenlévők közül néhányan, miután kifizette a vételárat, átvette a festményt, gúnyos megjegyzéseket zuhogtattak feléje: pancser, esztelenség, ez teljesen hülye, ennyi pénzt kidobni! Kókler...! Mások „műértését” lefitymálón gúnyosan felröhögtek.

- Folytatom! - törte meg a zajt a közjegyző. - A kettes, egyben utolsó boríték. - Felmutatta.

A jelenlévők legyűrhetetlen, vadászizgalma, mocorgása, kézdörzsölgetése közepette bontotta fel, s remegő, megátalkodott hangon ezt olvasta:

- Az összes képemet arra a vásárlóra hagyom, aki az egyes számú, az elhunyt, a szeretett, a halálomig gyászolt kisfiamat ábrázoló ön-arcképet megvásárolta. Kérem, szíveskedjenek az árverést most befejezni!

„A halál” hümmögései

Mindenki elhagyhat, én állandóan veled élek.

* * *

Te jöttél, tegnap még a szomszédodat küldted?

* * *

Egyetlen percig se hagytok nyugton? Miért esztek, isztok, cigarettáztok ennyit?

* * *

Pokolba kívántál? Íme, te jutottál oda.

* * *

Nem én, te hajtottál a fának.

* * *

Igyekeztem, mert holnaptól megdrágul a temetés.

* * *

Sokat szerepeltél a televízióban. Az egész országban ajnároztak. Minden elképzelhető megkaptál. Most egy urnában, por és hamuként szorongsz. Senki lettél.

Megfejtethetlen történet

A következőt szintén igaz történetként mesélte el valaki.

Kerületünk utcáit naponként végigjárta egy középkorát jóval túllépő, ha nem is ápolatlan, ám igen szegény, kopottas öltözetű nő. Egyik hajléktalanok éjjeli szállóján aludt, nappalait közöttünk, a kerület lakói között töltötte el. Kis rozoga, kétkerekű kocsit húzott maga után. Rajta, innét-onnét kapott: papír, vas, réz s egyéb kiselejtezett, de még használható, eladható tárgyak: porcelánok, ilyen-olyan bizsuk, keresztek, sérült szobrok, gyertyatartók, s miegymások. Magam is nekiadtam a kopott, meg a gyerekek kinőtt ruháit, elromlott s javíthatatlan készülékeimet, mindent, amire már nem volt szükségünk, főleg kartondobozokat, mindenfajta papírokat.

Lépten-nyomon megállt, és a hajléktalanoktól nem éppen megszokott, kedves, behízelgő hangnemében, kivel-kivel beszédbe elegyedett. Szinte mindenki ismerte a környékünkön. Úgy hozzánk tartozott már, mint fővárosunkhoz az Országház vagy a Gellért-hegy, mint Londonhoz a Big Ben toronyóra.

A hír, hogy teljesen váratlanul meghalt - stílszerűn, az utcán esett össze -, az egész környéket bejárta s megrázta.

Temetésén rajtunk, a környék lakóin kívül, több igen jól öltözött, előkelően viselkedő, ám kifejezetlen, csipetnyi gyászt, sajnálatot sem tanúsító, ügyvéd arcú férfi és igen kicicomázott arcú, öltözetű nő is megjelent s vett részt.

Kik ezek? - suttogtuk egymás között, gyanakodón. Mert amelyik temetésen ennyi jól szituált, senki által nem ismert, az elhunyt szájából sem hallott, holott ő igen sokat, majdnem mindent elmesélt magáról, mint szimatra gyülekező sakálok, keselyűk képében odatalalkodó emberek jelennek meg, ott jelentős örökségnek kell lennie, legalábbis kinéznie...

Nem tévedtünk. Később megtudtuk - valaki kiszimatolta, kipuhaltolta s tovább görgette -, hogy: a mi kedves, sanyarú sorsban tengődő, egyszerű guberáló, hajléktalanszálláson alvó asszonyunk, ki tudja mikor, igen nagy vagyont örökölt a külföldön élt s elhunyt rokonától. A helyett, hogy felvette, élvezte volna, egyik közjegyzőnél letétbe

helyezte, aki halála után azonnal értesítette az elhunytat éltében soha fel nem kereső, meg nem látogató, vele egyáltalán nem törődő örököseit.

Hogy miért élt, amint élt, miért tette, amit tett, örök rejtély marad.

Aforizma

A szerencse olyan, mint a szépasszony. Azt szereti, ha mindenki imádja, ám ő csak egyhez pártol.

Boldog születésnapot!

A kis parkon átvezető, fehér murvakővel felszórt út menti padon egy asszony ült. Nemrégén foglalt helyet. Jól kitömött nejlonszatyrárt maga mellé rakta. Egyik kezét biztonságként, nehogy ellopják, ráfekette, másikat lengén a pad ülőkéjére lógatta. Fejét, hogy kihasználja azt a néhány percet, ameddig pihen, a nap felé tartotta. Valamennyi izmát elernyesztőn élvezte az őszi nap mindenét átjáró, megbizsergető melegét.

A kis, fehér murvakövek ropogni kezdtek. Szatyrárt, a rajta tartott kezével védekezően magához vonta, ugyanis az utóbbi napokban több lopásról, sőt rablásról hallott a közeli telepen, ahol élt s itt, ebben a kis parkban is. Fejét a hang irányába fordította.

Egy asszonyra figyelt fel.

Feléje tartott. Odaért, s rámosolygott.

- Szabad a hely? Megengedi, hogy leüljek néhány pillanatra?

- Tessék! - vetette oda kissé lekezelőn, mert ilyet kérdezni. Ha az övé lenne ez a liget s a pad, megértené. De így csak üres blabla a kérése.

A nő leült. Az ugyancsak jól megpakolt kosarát szintén maga mellé rakta.

- Ugye, maga is a lakótelepen lakik - kezdeményezte a beszélgetést szelíd mosolyával övezve.

- Igen - fogadta az el. - A legutolsó, négyemeletes, sarki épületben lakunk.

- Én, a római kettesben, jobbra, itt a ligetnél. Látom - nevetett fel azon nyomban együtt érzőn, majd egyáltalán nem tolakodón, inkább szelíden folytatta:- maga is jól felpakolt, cipekedhet velem együtt.

- Ma van a születésnapom. Az ötvenedik - felelte az előbbi napozó nő. - Alaposan bevásároltam, mert, amint a lányom mondaná: egy kis bulit rendezünk estére. Kissé pihentem, de - mintha csak most jött volna rá, hogy mennyi időt elpazarolt, holott rengeteg a dolga, sutba dobva előbbi beleegyezését a beszélgetésbe: mennyire jól esett volna kikapcsolódni néhány percre, de hát..., váratlanul felállt, szatyrát a kezébe vette, éppen indulni akart, amikor a társa is felállt, s rámosolygott.

- Milyen véletlen! Az én..., nem a szüli, a névnapom is ma van: Ilo-na - váltotta fel előbbi mosolyát, jóízű kacajára. - Szintén ötvenéves vagyok. A mi családunk is összeugrik estére. Olyan nehéz a kosaram - kezébe vette, s hogy érzékeltesse, kissé megemelte -, alig bírom cipelni, mert, ugye ünnepelni igen, de segíteni, azt nem!

A két közelben lakó, ám egymást alig látásból ismerő asszony ösz-szenevetett, majd, mint a jól összehangolt zenekar, ha beint a karmester, minden huzakodás, tanakodás nélkül, szabadon maradt kezükkel, automatikusan átölelték egymást, és csókot váltva, boldog születés-, és névnapot kívántak egymásnak.

Aztán egyikük erre, másikjuk arra távozott.

Négy anekdota

Egy durranás, egy csapás: Az igen jó humorú, s közkedvelt munkatársam: T. Tibor, a szomszédos irodában dolgozott, amelyet egy ajtó kötött össze, amikor a kérdéses tanácshoz szegődtem.

Többször arra rezzentem össze, hogy vonalzójával az íróasztalára csap, és felkiált: Éljen Rákosi!

- Miért teszi ezt? - érdeklődtem a vele szemben ülő kolléganőjétől, aki pirongva, szégyenkezve ezt súgta a fülembe:

Tibor, olykor-olykor elbőffenti magát - magyarul: szellent -, s hogy elleplezze alsó felének eme szégyenteljes bőffentését, vonalzójával, olyan ügyesen, annyira összhangban csap az asztalára, s kiált fel, hogy a durranás egyáltalán nem hallatszik meg.

Ne csak a németeket! A Patvarcról, Balassagyarmatra érkezett, népviseletbe öltözött öregasszonyka, hosszabb ideje nézegette, az egyik üzlet üres kirakatába helyezett, óriási képet.

Az arra vetődő rendőr főtörzsőrmester, tisztességes távolból figyelte egy ideig, mígnem elunva magát, melléje lépett, s rábökött a fejével.

- Mit néz annyira, nénike?

- Ezt a jóvágású, bajszos, szép magyar embert-e. - Az üres kirakatba helyezett óriási képre bökött a fejével, miközben, zavartan megigazgatta a fejkendőjét.

- Sztálin elvtárs, aki kiűzte Magyarországról a németeket - tájékoztatta a rendőr.

- Jaj, jaj, az Isten áldja meg érte ezt a csinos, derék embert, de - folytatta kissé visszafogottabban, szinte súgva: - nem lehetne megkérni, hogy üzze már ki az oroszokat is?

A horgászok igazmondása: Egy férfi, kezében a horgászbójával s iszákjával, hazaindul a tó partjáról. Nem messze onnét találkozik valakivel.

- Fogott valamit? - szólítja meg az a horgászfelszerelését látva.

- Ma nem, de tegnap megakasztottam egy ötkilós pontyot.

- Halór vagyok - mutatja meg a zsebéből előhalászott karszalagját.

- Kérem a horgászigazolványát!

- Maga szerint - nevet fel, nagyhangon az előbbi ember -, melyik horgász mond igazat? A barátom a horgász. Megbetegedett, az ő cuccát viszem haza.

Másik férfi egy macskát szorongat a hóna alatt.

- Hová viszed ennyire sietve azt a dögöt? - kérdezi meg az ismerőse.

- Haza.

- Minek neked ez a ronda macska?

A „kedves” anyósom miatt, aki azt mondta, amikor közöltem vele, hogy sok az egér, feltétlen szerzek valahonnét egy macskát: Ha a macska jön, ő megy!

Amit egy életre megtanultam

Kis falunkban, az akkori: Szécsényhalászában, két iskola volt. A Kisiskola és a Nagyiskola. A Kisiskolában az alsósok, a Nagyiskolában harmadik osztálytól fel a hatodikig, és az ismétlő osztályosok tanulgattak. Ismétlősöknek azokat neveztük, akik sem a polgári iskolában, sem a gimnáziumban nem tanultak tovább, és tanoncnak sem szegődötték el őket a szüleik. Parasztok maradtak otthon. Igaz, ők hetente csak két félnapot töltöttek el velünk.

A Kisiskolában: Bódi Ilona, tanító néni verte a kicsinyke fejekbe a tudást, amíg a Nagyiskolában, a vele együtt két személyes tantestület igazgatója: Bolla István tette ezt a pálcájával.

Amely egyszer, hogyan s miért eltörött.

Mindezek tudtában, szeretett - legalábbis én nagyon szerettem - igazgatónk ezzel a kéréssel állt elénk.

- Holnapra, hozzon valaki egy másik pálcát!

Pálcát? Amellyel hányszor, de hányszor elnáspángolt bennünket! Megegett mindannyinkat!

Miért s miként?

Amikor mindhiába faggatózott, hogy ki követte el, ezt-azt a csínt, kérte: jelentkezzen a bűnös, ám senki sem tette fel a kezét, na jó felkiáltással, akkor...!

És sorban elvert valamennyinket.

- Mindannyian kaptatok. Közöttetek a bűnös is. Aki nem volt bűnös, az is megérdemelte, mert hallgatott!

Azzal a pálcával adott pacsit, körmöst, vert az asztalra ha nagy volt a lárma, mutogatott a táblánál, a térkép előtt, a padok közti sétálása során, vert ennek-annak a fejére, aki beszélgetett...

Érthető, hogy nagyon tartottunk a pálcájától.

Most azt kérte, pontosan annak szenvedő alanyaitól, hogy hozzon valaki pálcát, legyen mivel újra pacsit, körmöst adni, netán kiporolnia a nadrágunkat?

Ám, ha csak a nadrágunkról lett volna szó!

Mégis többen jelentkezünk.

Az igazgató úr, miután alaposan szemrevételezett bennünket, rám mutatott.

- Te jelentkezted elsőként. - Aztán, mintha mi sem történt volna, megkezdte a napi munkáját...

Nagyszüleim házuk előtti kiskertjében, volt egy szép, nagy rózsabokor. Odalopóztam, mert kérni nem mertem. Hogyisne, hogy megszidjanak miatta, netán nagyapám próbálja ki elsőként a fenekemen! Megcsonkítani egy gondosan kezelt rózsabokrot! A világért sem engedte, tűrte volna el!

Lemetszettem a leghosszabb ágat. Hátravonultam a pajtánk mögé, ahol elsőként megfelelő hosszúságra „szabtam”, úgy, hogy a vastagabb végű része maradjon meg. Ezután szépen letisztogattam a mellékágaktól s a tüskéktől. Még meg is cifráztam, olyképpen, hogy a hájába különféle, cifra alakzatokat véstem. A nyelét, jó kézfogásnyira letisztogattam...

Nagy örömmel vittem másnap, mutogattam a társaimnak: ezzel kaptok majd a feneketekre..., pattantam, pálcámmal a kezemben a belépő igazgatónk elé.

Megállt, átvette, alaposan megnézte, megsuhingatta, majd elkapott, és rettentő elképedésemre, mi tagadás a társaim elfojtott röheje közben, ha nem is alaposan, jól kiporolta azzal a nadrágomat. Majd látványos mozdulatokkal kettétörte, és a kályha elé dobta.

Olyan csend lett az osztályban, hogy még a legyek zümmögése is meghallatszott.

A szememet törülgetve, megszégyenülten sompolyogtam a helyemre.

Az igazgató úr fellépett a katedrára. Az asztalra nehezedett, és „végigszurkált” a szemeivel mindannyinkat.

- Nem szégyelled magad, fiam! - fordult ezután felém. - Ekkora vastag pálcával beállítani! Nem sajnálsz a társaidat, akik rovására

szántad ezt a „durungot”? Ízelítőt kaptál belőle. Jólesett? Tanuld meg! Magadat meglehet, de másokat sosem károsíts meg, ne okozz a kellőnél nagyobb szenvedést senkinek!

Azzal lenyúlt az asztal alá, egy pálcát húzott elő. Rövidebbet és vékonyabbat s azt is megsuhingatta.

Hogyan s mikor rakta oda, senki sem tudta.

Hát, igaz, ami igaz, nagyon szégyelltem magam, ott és azóta is, ha rágondolok, és teljes szívemből kívánom: Isten nyugosztalja, drága jó igazgató urunkat.

Pedagógus lettem én is. Pálcát s kezét sosem emeltem a diákjaimra.

Manapság is akadnak még csodák

Ezt a csodás történetet szerintem megkérdőjelezhetetlenül szavahihető férfi mesélte el.

Idős édesanyja Alzheimer-kórban szenvedett. Évekkel azelőtt kezdődő állapota folyamatosan romlott. A negyedik év karácsonyának tájékára, az egyébként is gyógyíthatatlan betegsége, a leggondosabb orvosi kezelés, a legszeretettelőbb ápolás ellenére, a hozzátartozói szívét-lelkét megrázó s felkavaró bánatuk közepette, a végső stádiumába zuhant. Senkit, még a legközelebbi hozzátartozóit, gyerekeit sem ismerte fel. Beszélni nem tudott, olykor-olykor, szánalomra méltón, zagyván, teljesen érthetetlenül makogott. Teste megbénult, nem-hogy járni, már felülni sem bírt az ágyában. Éhséget nem érzett. Etet-ték. Rágni egyáltalán, a végén már csak a pépes ételeket s a folyadékot nyelhetette le, az egyre jobban összeszűkülő, mindjobban megbénuló idegzetű nyelőcsővén.

Több orvos egybehangzó véleménye szerint, egy-két nap s meghal.

Karácsony szentestéjén, a haldoklóra tekintettel, kompromisszumot kötve a régi, szép szokásokkal, feldíszítetlen karácsonyfát állítottak az asztalra.

A családtagok, egymást követő imádkozása után, énekelni kezdtek.

- Csendes éj, szentséges éj... - ám a következő szavak a torkukba rekedtek, ugyanis a haldokló, az eddig teljesen bénán, ájultan fekvő,

végstádiumában lévő édesanyjuk, a legnagyobb megdöbbenésükre, átvéve a folytatást, elejétől a végéig, teljesen érthetőn végigénekelte az összes strófát.

A fia melléje lépett. Gyengéden megfogta a kezét s rámosolygott.

- Nagyon szép volt, édesanyám! - suttogta el-elhalón a visszatartott zokogásától fuldoklón, majd közelebb hajolt hozzá, és a csukott szemű édesanyja fülébe súgta: - Imádkozni, tudna-e velünk?

A haldokló, az eddig teljesen béna kezével olyan mozdulatokat tett, mintha fel akarna ülni, ami a fia és a köréje sereglő családtagjai segítségével sikerült is. Kinyitotta a szemét, rájuk mosolygott, majd ugyanolyan tiszta, érthető hangon, amint énekelt előbb, a fenséges Istent dicsérve, amiért elküldte, egyetlen szentséges fiát, bűneink bocsánatáért, megváltásunkért, a keresztfán feláldozta... röviden imádkozott, majd visszaroskadt a párnáira, és újra elvesztette az eszméletét.

Egyetlen pillanatra sem tért többé magához, még azon az éjjelen meghalt.

* * *

A következő történetet az mesélte el, akivel mindez megtörtént.

A már régen „rendetlenkedő” szíve majdnem teljesen „felmondta a szolgálatát”. Ha nem sikerül néhány héten belül új szívet „találni” s beültetni, menthetetlenül meghal.

Sikerült.

Egyik híres, vallásos szívsebész professzor operálta meg: vette ki a beteg, ültette át az egészséges szívet.

A műtét olyannyira jól sikerült, hogy alig három hónap elteltével, hosszabb szanatóriumi rehabilitáció után, nemcsak felépült, teljesen munkaképpé vált.

Egyik napon, munkája végeztével - egyébként könnyű, fizikai munkát kapott a régi munkahelyén -, hazafelé tartva a sportpályán, amely mellett naponként el kellett mennie, olyan összetákolt s felállított deszkafalat pillantott meg, amelyen néhány hegymászó-jelölt, a hegymászás alapfortélyait gyakorolva edzett.

Akaratlanul megállt. Egy ideig nézte őket, majd leküzdhetetlen indítékot, sugallatot érezve, előbbi akaratától elkülönülten, a régebbi egységes - skizofréniasághoz kettéhasadva -, teljesen más, külön-külön emberré vált. Egyik része, tudatalattin ottmaradt, a másik a tréninget vezető edzőhöz sétált.

- Én is szeretnék felmászni a falra - jelentkezett, aki némi, muris szemlélődés után, noha egyáltalán nem ismerte, sosem látta, nem tartozott a klubjukba, alamuszin sutba dobva a felelősségét a bekövetkező balesetért, sunyin rábólintott. Majd kinyújtott kezével, a mászó fal felé lejtve jelezte, hogy máris indulhat!

Néhány lépés és visszacsúszik. Ő jót nevet rajta.

Nagy ámulatára, minden nehézség nélkül, szinte könnyedén, a deszkafalon lévő lyukak s kidudorodások segítségével, meg a derekára erősített heveder ki- s bekapcsolgatása közepette, a legeslegtetejére mászott, s ereszkedett könnyedén vissza ugyanúgy.

Megtapsolták. Az edző, az előbbiekkal ellenkezően, melegen érdeklődött, hogy hol edzett idáig, mikor mászott hegyet..., s marasztalta, ám ő, tanácstalanul széttárta a kezét és szinte udvariatlanul faképnél hagyta mindannyijukat.

Ütközben s otthon - éjjel egyetlen pillanatra sem hunyva le a szemét -, állandóan azon törte a fejét, hogyan s miként történhetett meg vele mindaz, ami megtörtént. Sosem sportolt, a hegymászást pedig, hírből sem ismerte...

Másnap szabadságot kért a munkahelyén, s kapott. Beutazott a klinikára, ahol a sebész professzor éppen nem operált, készségesen állt rendelkezésére. Miután megnyugtatta a kissé aggodalmaskodón szemlélődő professzort: - miért ez a váratlan betoppadás, csak nincs valami baja, nem lépett-e fel valamilyen szövődmény, mert ugye minden megtörténhet, ne adj Isten, az új szív kilöködhet...-, semmi baja, csak azt szeretné megtudni, kinek a szívét operálták be az ő régi, beteg szíve helyére?

A híres s igen vallásos professzor, rövid tusakodás, megértő mosolygás, mert hányan, de hányan megkérdezték már tőle ugyanezt, csak ennyit mondott:

- A nevét és a címét, ha tudnám sem közölhetném, ezért elégedjen meg ennyivel: A baleset következtében elhunyt férfi, híres hegymászó volt.

Még váltottak néhány szót, majd kezet fogtak, s ki erre, ki arra eltávozott.

Aforizmák és mókás mondókák

- A titoktartás olyan „anyag”, amely csak az alkoholtól oldódik fel.

* * *

Raktárnyi női fehérnemű sem olyan értékes, mint az egy, amelyet a szép nő visel.

* * *

A buta ötletek valósulnak meg a leggyorsabban.

* * *

Ha kedvesen fogad az anyósod, nézz utána: nem csalt-e meg a feleséged!

* * *

Akármennyire rossz is a kölyök, adókedvezménynek megfelel.

* * *

A kisasszony kicsi, valaga nagy. A kisasszony zongorázik, a valaga trombitázik. (Bocsánatot kérek!)

Kutyahistóriák

Vitéz: Megszabadításunk után, mert én így nevezem, már ne is haragudjék, amit hivatalosan felszabadulásnak cifráztak ki... - Honnét vette beszélgető partnerem, hogy ezért a kifacsart szóért megharagszom rá, talán-talán más a véleményem a felszabadulásról? Mindegy. Fogalmat sem alkothattam róla. Amiért, kissé megátalkodott kétértelműséggel lestem rá, mialatt folytatta: - Engem például a Doxa-órámtól szabadított meg az egyik berontó, félrészeg kozák vitéz. Arról a sok egyéb elzabrált állatról, szánkából kivett élelemről, tárgyról,

a nők megerőszkolásáról nem beszélek, mert igen hosszú lenne valamennyi bűnüket felsorolnom, meg ugye, nem is ez a beszélgetésünk veleje. Szóval hagyjuk!

Felemeli a poharát, hörpint néhány kortynyi bort, udvariatlanul nem kínálva engem, noha: igaz, ami igaz, előzőleg nekem is megtöltötte borral az általa odakészített poharat. Visszarakja a helyére s folytatja:

- Egyik falubeli volt csendőr tizedest internálták. Hogy ne kosztolják potyán..., igazuk volt, nem? - nevet rám - egyik állami gazdaság gyümölcsösébe helyezték ki. Se fegyőri felügyelet, se semmi: a gazdaság vezetőire, meg a falucska egyetlen rendőrére bízták. Ők biztosították a szállását, a kosztját, meg mi-a fenét. Mint elmesélte: kutya jó dolga volt. Egyszer, honnét, honnét nem, farkas- és németjuhász keverék kutya csapódott hozzá a gyümölcsösben. Ráért, ő etetgette, idomítgatta erre meg arra, amelyről kissé később részletesebben is mesélek majd. Mindez egészen Nagy Imre színrelépéséig tartott, amikor is utasítására megszüntették az internálótáborokat. Szabadulása után azonnal... Nem... nem - rázza a fejét, tiltakozik a mutatóujjával is -, később Vitézt, mert így nevezte el a kutyáját, rám bízta. Ő felköltözött Budapestre. Pesten, bérházban, kutya? - Nem vár választ, máris folytatja: - Csakúgy melleleg - ejti lejjebb a hangját, emelgeti a vállát, rakja mind a két tenyerét az asztalra -, rettentő nehezen barátkozott meg velem s a családommal. Ránk-ránk vicsorgott, támadó pózt öltött s morgott, ha közeledtünk a disznóól felé, ahová bezártuk. De ugye, a hasa, a hasa! Szóval a hasán keresztül csak megbarátkozott, először velem, aki rendszeresen etettem, aztán a feleségemmel, aki a vizet öntözgette a tálába, majd a gyerekeimmel.

Elhallgat. Szemét a távolba fúrja. Arcmimikája őseMBERKORI tűz-
imádókhoz hasonlatosan megmerevedik, tekintetében a lobogó fények árnyai vibrálnak.

- Az a kutya - böffenti ki bugyborékolásszerűn - mindent tudott, csak beszélni nem. Közhely - emeli fel a hangját, gyorsítja fel szavainak bugyogását. - Valamennyi kutyáját szerető ember így mondja. De Vitéz az... - elakad. A megfelelő szavakat keresi, mivel nem buk-

kan rá a hasonlatok szénakazlában, egyetlen hatalmas legyintéssel zárja be annak a szónak az ajtaját, amely másik szobába nyílik.

Újra felemeli a poharát, fejével a poharamra bök, ám nem várja meg, hogy koccintásra felkínáljam: Isten... Isten szócséplés után ki-issza mind. Én azért sem követtem. Hozzá sem nyúltam a poharamhoz.

- Hogy miket tudott? - válaszol a fel nem tett kérdésre, másik kérdéssel. Igaz, időm sem maradt volna rá, ugyanis újabb testjátékától ivásra buzdítva, átkodottan kortyolgatom az egyáltalán nem ízlő, szó, ami szó, rossz lőrét, amely nemhogy bornak, még lőrének is hátborzongató ital volt. - Csirkéink szabadon kapirgálhattak a részükre elkerített baromfiudvarban. Kész cirkuszszámba ment, ha valamelyiküket le akartuk vágni, mert csak ide-oda rohangálás, kapkodás, hasra-hasra vágódás után foghattuk meg a kiszemelt állatot. Mígnem, Vitéz segítségünkre nem kelt. Rámutattunk a csirkére, és utasításunkra: fogd, pillanatokon belül elkapta. Rárakta a két első mancsát s ránk lesett. Tessék! Igen, igen, ezt sugallták a szemei, a büszke fejtartása, mindene. Élvezet volt nézni.

A baromfiudvaron túli gyümölcsösömből, megjegyzem: manapság is az, kosárszámba lopkodták az éppen akkor érő gyümölcsünket.

Nem győzködtük elzavarni a gyerekeket s a felnőtteket, egyszóval a tolvajokat. Végül is, Vitéz segített ki bennünket. De - nevet fel érdesen, hogy le ne fröcsköljön az előtte szájába vett s lenyelt, nyállal keveredett bormaradványaival, hátrább kellett húznom a felső testemet - mennyire cselesen. Egyik bokorba, vagy mindegy hová elrejtőzve figyelt, majd, miután a tolvaj felmászott a fára, a fa alá sompolygott. Fellesett, vakkantott: Itt vagyok! Na, most gyere le! Senkit, de senkit nem engedett le a fáról, amíg kétségbeesett kiabálásukra oda nem futottunk. Aki - les rám, megkönnyebbülésemre nem tele szájjal nevetve, „csak” mosolyogva - nem mászott fel a fára, elérte vagy lehúzta a lelógó gallyat, hogy a földön állva letépje a gyümölcsöt, a nadrágjánál fogva tartotta vissza. Ha ellenkezett, netán rúgott, kapálódzott, cselesen megkerülte az illetőt, felágaskodott, két hatalmas mancsát a vállára rakta, s irtózatosszerű félelmetes benyomást keltve a tarkója felé kapkodott. Pillanatokon belül összeroppanthatta volna a

nyakcsigolyáját, ám nem tette. Ez, mindaddig tartott, amíg odaérve, rá nem parancsoltunk: Hadd! Akadt, nem is egy, aki félelmében ösz-szezsínálta magát, netán összeesett, egy ízben orvost kellett hívnunk hozzá. Néhány nap s senki sem lopott többé. Nyugodtan ülhettünk a fenekünkön. Bent a lakásban - tereli előbbi rettegést keltő szavainak fekete folyamát vígabban csobogó mederbe - utasításunkra, bármelyik gyerekem, egyébként öt gyerekem volt, élnek, hála Istennek, ki erre, ki arra, s mi a szülők cipőit, ruhadarabjait, pillanatokon belül kiválasztotta. Ha eldugtuk, összekevertük, tévedhetetlenül megkeres-te, kinek-kinek odahozta. Egyébként irtózatosan jó szaglása volt. Ha netán a faluban intéztem ügyes bajos ezt-azt, egyszóval a dolgaimat, ha kiszökhett, bármennyire messze, esetleg a határban tartózkodtam, megkeresett.

Tölteni akar a borral félig tele levő poharamba, ám, miután jelzem, hogy nem kérek többet, megértőn rám mered.

- Igaz is, siet! Jó, jó, nem tartom fel, holott - udvariaskodik valamennyi vendégének kijáró műkedvességgel - szívesen marasztalnám, de ezt, csak ezt hallgassa még meg! - S már mondja is. - Hozzánk, mármint az udvarunkba belépni, ezt nem engedte meg. Nem ugatott, csak félelemfelkeltőn vicsorgott s morgott. Nagyon vigyázott ránk, ami olykor már-már kellemetlenséget okozott. Szeretetből megsimogatni a gyerekeim fejét, nem engedte meg. Ha valaki a kezét nyújtotta felém, kézfogást kezdeményezőn, rátámadt. Hogy, mi történt vele? Mert, ugye biztosan érdeklí, elmondom. Két rendőr a vadászfegyverem szokásos ellenőrzésére: szabályosan tartom-e, miegymás, felkeresett. Hiába morgott, vicsorgott rájuk, mert ugye ők rendőrök, benyitottak, a véletlenül nyitva hagyott kapunkon. Kétlépésnyire sem jártak, amikor rájuk rontott. Szokása szerint egyiküknek a hátára rakta a mancsait s vészesen vicsorgott, mire a másik, előkapta a pisztolyát, s a halálosan rettegő társát megvédőn, teljesen közélről, oldalt állva fejbe lőtte.

Feláll, majd hogy ne lássam a szemébe lopakodó könnyét, elfordul.

Topp: - Ugye, nem hallott még ilyen kutyanévet? - tette fel a kérdését beszélgetőpartnerem az egyik orvosi váróteremben, miután kibeszéltük közös nyavalyáinkkal kapcsolatos jajongásainkat, és a kutyákra terelődött a beszélgetésünk vékonyka fonala. - S adja meg engem szóhoz sem engedve a válaszát. - Valamelyik gyerekem nevezte el így: Karl May, egyik indián regényéből lopta ki.

A további „beszélgetésünk”, csakhogy előrebocsássam olyképpen alakult, hogy ő beszélt, én meg hallgattam, csak hallgattam.

Ha nem is hatalmas, nagy, koromfekete dög volt, s rendkívül okos, tanulékony. Az, hogy: szolgálj, adj pacsit, hozd vissza az eldobott labdát, követ, fadarabot..., kutyafüle, - mert ezeket valamennyi valamirevaló kutya tudja -, semmi sem volt, ahhoz képest, amit ez a szeretetreméltó állat tudott. Hopp! - felszólítás után, valamennyi feldobott ennivalót elkapott. Kövess! - utasításomra a hátam mögé húzódott. Ha megálltam, ő is megállt. Ha leültem a hátam mögé húzódott, s ő is leült. Ha ilyenkor netán azt mondtam neki, hogy elélem, a lábaim elé feküdt. Fuss, parancsomra futott. Közben hátra-hátralesett, hogy nem hívom e vissza, nem utasítom-e másra. Eléje tartottam a seprőnyelét, s az ugorj szó elhangzása után, másfél méternyi magasságig átugrotta. Ha magasabbra emeltem a seprőnyelét, rám lesett, majd halkán morogva átsündörgött alatta. Szomorúan, nem játszom kitalálósdit, szemmel láthatón szégyellte magát, fájdalmasan, majdnem azt mondtam: bocsánatkérőn nyűszített felém.

Hol feljebb emelte a hangját, hol a levegőben lógatta, hol leengedett húrként zengette, hol a helyhez nem illőn, fel-felkacagott, amit a mellettünk ülők neheztelően, rendreutasító fejcsóválgatásuk, morgolódásuk közepette elleneztek. Már-már figyelmeztettem, ám nem tettem meg, ugyanis kifejezetten érdekelt a színes meséje.

- Bajt is okozott. Egyszer összetörte a szomszédunk elkorhadt, ócska léckerítését, amelyet nekem, volt amilyen, újjá kellett építtetnem. Kan kutya volt, ott az egyik szuka láncra kötve tüzelt. A többit értse, amint érti is! Másik reggel, amint kiléptem az ajtón, mit látok a lépcsőnkön: kevéske füstölt húst, egy darab kolbászt, csülköt, oldalast. A harmadik szomszédom disznót vágott, mert ugye, amint beszédemből kisült, kertes házban lakunk a városszélén. Szégyen ne essék:

pottyantós WC-ként kinéző, szedett-vedett deszkákból összetákolt bódében füstölte meg a húsát az udvarán. Ellopott néhányat.

Azt a blamát, amely ért, mondanom sem kell!

Néhány pillanatnyi szünet után folytatta:

- Hogyan múlt ki? - Ezt már felállva mondta el, ugyanis szólították.
- Megint elcsavargott, s lelőtték a vadászok. Negyednapra találtam meg a tetemét. A helyszínen, kisebb tó, mocsaras, nádas szélén tettem el. - De sok más is van - folytatta menetközben, visszaesve, noha másodszor is a nevére szólították -, elmondom, ha megvár.

Nem vártam meg, mert engem is szólítottak, ugyanis több orvos rendelt abban a rendelőben.

Lecsó: Ne, ne nevéssen ki, mert ugye ki hallott még ilyen lehetetlen, már-már nevetséges kutyanévet! - mentegetődzött minden bevezetés nélkül sétáló társam a ligetben, amikor a kutyákra tekeredett beszélgetésünk sok-sok fűszálacskákból font csomója. - Egyszerűen hozzánk csapódott. A város végén laktunk, noha továbbra is ott áll a házunk, azért ez a múlt idő, mivel az óta egész kis városrész épült körülöttünk. A kerítésünket javítottuk, ő szépen belopódzott az udvarunkba. Nem szép, torz-borz szőrű puli volt. Megsajnáltuk a szemmel látható éhes kutyát. Enni-inni adtunk neki, amely után végleg nálunk ragadva, a leghűségesebb kutyákhoz hasonlóan őrizte-védte a házunkat s minket.

Egyik nap iszonyatos kiabálásra, tyúkrikácsolásra figyeltünk fel, rohantunk ki az udvarunkra. Lecsó..., ja - hötyörészett -, ezt kihagytam, a fiam nevezte el így, ugyanis éppen lecsót ebédeltünk, amikor váratlanul a portánkra tévedt. Egy tyúkot szorongatott a két első lába között, az rikácsolt, mert ugye menekülni szeretett volna. A kerítésünk másik oldalán a szomszédasszony toporzékolt, ugyanis az ő tyúkjá volt. Tyúkudvara közvetlenül a kerítésünk mellett kapott helyet, amelynek, mondanom sem kell, mi nem nagyon örültünk. Lecsó átpréselte magát két lécz között. Ellopta és áthozta nekünk. Elvettem tőle, és visszaadtam a jogos tulajdonosának. Másnap - emelte fel a hangját titokhordozón..., - nem, még azon éjjelen, újra átpréselte magát a léceken, s bosszúból valamennyi tyúkját megfojtotta. Szerin-

tünk, hálából hozta át, a már említett tyúkot, amelyet visszaadtunk. Netán, amiért befogadtuk, avagy számításból, mert ki más kaphatta volna meg a csontokat, ha nem ő. Honnét szedem ezeket? A szeméből, a szeméből olvastam ki, mert ez a kutya valósággal beszélt, uram!

Az a lényeg, hogy az összes kárt meg kellett térítenem, amely ugye nem fillérekbe került.

Hosszabb vita után úgy döntöttünk a feleségemmel, hogy kihívjuk az állatorvost, és elaltatjuk Lecsót, amiről a kislányom hallani sem akart. Ám, ha nehezen is, néhány napig tartó rábeszélésünkre, érvelésünkre, mert ha akkor, máskor is megteszi, amit megtett, és jobb a szomszéddal való békesség, mint a harag..., beleegyezett az elaltatásába ő is.

Ezt követő napon reggel, mielőtt elindult volna az iskolába, oda ment az óljához. Átölelte Lecsót, és elsírta magát.

- Elbúcsúzom tőled, kiskutyám, mert nem találkozunk többé - szipogta két kis tenyerével szétmaszatozva a könnyeit. Mire a kutya, senki sem mondja, hogy nem értik meg a szavunkat a kutyák, hozzábújt s fájdalmasan nyüsztetett. A feleségem szerint szabályosan sírt, s felváltva nyalogatta a kislányom kezét s az arcát.

Kifejezetten könnyörgött neki az életéért.

A kapuig kísérte, ahonnan addig nyüsztetett, könnyörgött, hívta visszavissza, amíg a meg-megforduló s sírva integető kislányunk el nem tűnt a szemei elől.

Az ablakunkból lestük őket, s annyira meghatódtunk a szemünk előtt lezajló fájdalmas jelenettől, hogy mi is könnyeztünk.

Mondanom sem kell, nem altattuk el Lecsót.

Dumbó: Hiába a szólam, az ilyen-olyan dicsekvés, hengegés: a kutyák nem tudnak beszélni. De felejteti sem! - állította egyik ismerősöm. - Miért mondom ezt? - tette fel a kérdését, majd, miután a fejemmel nógatva, vállaimat fel-felrántva, egyrészt folytatásra biztatott, másrészt nem tudommal felelve, folytatta: - Hallgassa csak! Az önmagammal történetekkel magyarázom meg!

Betegeskedtem. Az orvosom tanácsára: gyógyszeresedés, gyógyfürdő, ilyen-olyan fizioterápia-kezelés mellett, hosszabb távú sétákat végeztem, tettem meg naponta.

Megszokott útvonalamon, az egyik ház előtti járdán elhaladva egy kutya, amint később megtudtam: Dumbónak hívták, neki-neki ugorva a vaskapunak, azt zörgetve-csörgetve, azt hittem összetöri magát, förtelmes csaholással, hiába a gazdája csitítása, csak támadott-támadott.

Napokig így tartott, amíg megunva a förtelmes dög hátborzongató csaholását, ugrálását, benyúltam a botommal, és jól elvertem a botomat el-elkapni akaró, s még mindig támadó kutyát, amely, persze mondanom sem kell, nem tetszett a gazdájának, akivel össze is szólkóztam.

Némi szóváltás után elhatároztam, hogy megváltoztatom az útvonalamat. Soha többé nem megyek arra!

Nem tudom hány, két év biztosan eltelt, amikor a városban, teljesen ellentétes irányban, jó kilométernyi távolságra attól az említett portától, az egyik új szupermarket megnyitásának első napján, olcsóbb vétel reményében csatlakoztam az ott várakozókhoz.

Legalább százan vártuk az önműködő ajtó, belülről történő kinyílását, amikor a hatalmas autóparkolóban, amint várakozás közben szokás, ki-kivel beszélgetésének, ki ide-odalesésének közepette, egy fér-fira figyeltünk fel, aki a kutyájával együtt szállt ki a kocsijából.

Dumbó volt, aki annyi idő eltelte után, annyi idegen ember között azonnal felismerve engem, nekem rontott.

Az áruház vagyonvédő emberei mentettek meg a megmarásától.

Csörccsil: - Ne kérdezze, miért s miről neveztem el Csörccsilnek a kutyámat! - figyelmeztet előre a mellettem helyet foglaló ismerősöm, akivel megszokott borbélyunknál nyíratkozásra várakozásom közben akadtam össze. - Meglehet valamelyik újságban olvastam, abból e név, vagy máshonnet? Nem tudom. Kiskorában a nagyobbik fiam mellé szegődött, s egészen hazáig elkísérte. Becsalta, befogadtuk, s amint mondtam imént: Csörccsilnek neveztem el. A gyerekeim nevetve, a feleségem: menj már, hahotázása közepette, azonnal elfogadták.

Nem tanítottuk semmire. Élt, amint élt, amit mégis megtanult, magától találta ki, szokta meg. Például, ha csengettek, tudja milyen nagy a portánk - les rám, igazolást várón, s csak azután folytatja, miután rábólintok -, a kapuhoz rohant, megleste ki az, aztán visszafutott az ajtónkhoz, ahol addig ugatott, amíg valamelyikünk ki nem jött kaput nyitni.

- Ha - vetem közbe -, a gyerekek, csakúgy becsengettek, amint mi felénk is szokták. Mert sok a huncut nebuló?

- Arra is volt orvossága. Addig-addig ugatta, kísérte őket végig a kerítésünk mentén, amíg el nem tűntek a szeme elől. - És - nevet fel -, ha az a gyerek, amelyik becsengetett s elfutott, később elment a kerítésünk mellett, azonnal felismerte, s az egyébként igen szelíd jószág valósággal megvadulva zavarta el a járdánkról.

- A miénk - vág közbe, kissé illetlenül a harmadik, a velünk szemben ülő, ugyancsak nyírásra várakozó, valamennyi jó szokást sutba dobó: elnézést, hogy közbeszólók, ilyesmit átugró ember - úgy, amint a magáé, szintén a kapuhoz rohant, ha csengettek. Farkát csóválva, sunyin meghunyászkodón fogadta, engedte be az illetőt, kísérte a bejárat ajtóig, ám vissza! Azt nem! Eléje állt, vicsorgott s vészjóslón morgott. Mindaddig fognunk kellett nyakán a bőrt, amíg az illető ki nem lépett a kapunkon, legyen az olyan, aki gyakran be-bejárt hozzánk, avagy csakúgy ezt-azt intézni betévedt, pontosabban bejött. Igaz - teszi hozzá -, egyik fiam tanította be erre hülyeségből, amit nem tudtunk kivenni belőle.

- Érdekes - vágja közbe a mester hötyögésével előre jelezve: muris valamit mesél majd el. - Hallgassanak meg engem is! Az én kutyám, se nem kíséri be, se ki nem kíséri, ugatja meg az illetőt, senkit - kacag fel hirtelen ámuldozásunkat megrézfálón. - Mert se csengöm, se kutyám nincs.

- Te semmit sem javultál az utolsó nyíratkozásom óta, Misi! - böki feléje rötyögőn a társam, ugyanis egyidősek a mesterrel, együtt jártak iskolába is. Majd, mintha mi sem történt volna a két közbeszólás óta, mintegy jelezve, hogy folytatni akarja előbbi meséjét, meglök az ujjával. - Nos, Csőrcsilt, akiről elmondtam előbb: semmire sem tanítottuk meg, közöttünk élt, vigyázott a házunkra s ránk, mármint a család-

domra. Nagyon szerettük, etettük, kedveskedtünk neki, egyszer megmentette az életemet.

- Az életét? - ámuldozom, merőn szemébe fúrva a tekintetemet. - Mély gödröt ástam, teljesen ellepett...

- Akkor, mégsem lehetett az annyira mély - vihog rá a mester, célzott kajánsággal, ugyanis a beszélgető társam alacsony férfi, alig magasabb százötven centiméternél.

- Hülye vagy - morogja, majd semmit sem adva rá folytatja:

- Emésztőgödörnek szántam, amint lett is. Hogy s mint, talán az előtte lezúduló esőtől, rám omlott a meglazult, sáros talaj. Majdnem a nyakamig betemetett. Kimászni? Azt nem! Még megmoccanni sem tudtam. Csörcsil, szó szerint értsék - hathatós körüllesésével jelzi, hogy ezt már kifejezetten mindannyinknak meséli -, kiabálásomat hallva, mert segítségért ordibáltam, odafutott, megnyalogatott, aztán a házunk ajtójához rohant. A két első lábával kaparta és nyüsztetett. Miután senki sem jött ki, nem is jöhettek: feleségem a beteg anyját kezelte, gyerekeim az iskolában tartózkodtak, átmászott a drótkerítésen, le a járdára. Ott addig-addig ugatott, kapkodta el a férfiak nadrágszárát, a nők szoknyáját, amint elmondták később nekem, majd hátra-hátralesve futott a kapunk felé. Tette ezt mindaddig, amíg a szomszédom ki nem jött. Jól ismerte Csörcsilt: benyitott s végig követte az előtte ugráló, húséges kutyát.

Megjegyzem az eset, ahol mindez történt, igen messzire esett a kapunktól s a szomszédunktól, ezért nem hallhatták meg az ordításomat.

Közben a mester végzett a fiú nyírásával. A társam felé intett a fejével: te következel, s lerázta a fiú nyakából kivett fehér lepelről a haját.

- És a többi? - kíváncsiskodott halálos komolyan, félredobva előbbi cinizmusát, miután a mesélő férfi helyet foglalt a borbélyszékében.

- Kimentett - válaszolta. - Csörcsil még tizenkét évig élt, amíg ez év tavaszán, szép csendesen ki nem múlt.

Azóta nincs és nem is lesz többé kutyám.

Gizi: A szomszédunk kutyája volt. Átlagosnál magasabb termet, hatalmas, világosszürke árnyalatú, nagy s fekete foltos szőr, lelógó fülek, és a kölykei nevelésének különös módja jellemezte ezt a különleges állatot.

Rendkívül szelíd kutya volt. Még akkor sem ugatott, ha a szomszédos kutyák kórusban csaholták az utcán kóborló ebeket.

Egy valami tette „híressé”, másabbá a társainál: a csavargása.

Ha kenterbe zárták, addig-addig nyűszített, s mennyire fájdalmasan nyűszített, amíg megunták és kiengedték. Az udvaron a kerítés mellé hevert, s mindaddig ott tartózkodott, amíg szemmel kísérhette a kint tartózkodókat. Mihelyt „kitisztult” az általa zavaros „helyzet”, azonnal a betonlábazatra épített léckerítésnek esett, s néhány pillanaton belül, a legügyesebb hegymászókat meghazudtolón, átmászott rajta, s leereszkedett a járdára. Hogy megakadályozzák, kétrétű szögesdrótot húztak a kerítés tetejére, ám Gizinek az sem jelentett különösebb akadályt. Néhány próbálkozás, tapogatózás után, a sarokra rögzített, behajlított végű vastartón, légtornászszerűn mászott át, s ereszkedett le a másik oldalon a földre.

Behúzott farokkal, lehajtott fejjel, lógó fülekkel, alázatos pofával, senkivel-semmivel sem törődve osont végig az utcákon.

Kezdetben csak a szomszédok kukáit forgatta fel, válogatta szét az így kiömlött szemétből: mi ehető, mi nem. - Hiába etették otthon, mert nemegyszer láttam, hogy rendszeresen etették, valamennyi ehető valamit felfalt, vagy..., de erről majd később. - El-elzavarták, sőt el is náspángolták, mire fel taktikát változtatott. A környező házak elé kirakott kukákat békén hagyva, másfelé, be a városba vette az irányt.

Ha hihető, ha nem, így történt. Nappali pontossággal abba az irányba somfordált, amelyről aznap vitték el a szemetet, ugyanis a hét valamennyi napján más és más városrésztől gyűjtötték össze azt. Hol itt, hol ott jelent meg jellegzetes, más kutyákkal össze nem téveszthető alakjával, forgatta fel a kukákat, bújt - szó szerint - a lakótelepi hatalmas konténerekbe, ahol bezabált, majd szájába fogva egy-egy nagyobb falatot, a környező kutyák csaholásának közepette - elvenni azt nem engedte -, hazasomfordált. Visszamászott a megszokott helyére, ahol a kiskutyája várta: egy, mert a többit rendszeresen

elaltatták. Eléje rakta a magával hozott zsákmányát, ő elébe feküdt, és megelégedett átszellemültséggel leste annak jóízű csámcsogását. A leghűségesebb anyaként nevelte fel a kölykét. Hiába etették, vad őseitől örökölt, génjeibe ívódott, élelemszerzési ösztönei, ilyenféle tettekre ösztönözték.

Ez az állandó csavargása okozta a veszét. A gazdáját - már majdnem az egész kis városban megismerték a jellegzetes kinézetű s viselkedésű kutyájáról - számtalanszor feljelentették. A kutyája bezárására kötelezték, végül két ízben is megbüntették. Megunva a sok hercehurcát, az utolsó felszólítást, a szomszédos üres telekre csalták, s az egyik lesben álló vadász, kegyetlenül agyonlőtte. Mindezt nem szabályosan, mert lakott területen belül szigorúan tilos vadászfegyvert használni.

Régen történt, ám a mai napig is emlegetik a környékünkön...

Mókás aforizmák

A kutyák az ember leghűségesebb barátai, sokan mégis csak a botukkal magázzák őket.

* * *

Sosem sóznánk el a levest, ha elég vizet öntenénk a fazékba.

Furcsa kérdések, „frappáns” válaszok

(A szocialista rendszer alatt történt.)

A tanító néni azt az igen furcsa feladatot kapta az igazgatójától - ő a városi pártbizottságtól -, hogy írja össze: ki vallásos az osztályában. Aki annak vallja magát, kérdezze meg: miért az, s mi lenne, ha nem hinne Istenben.

A 4. osztályban csak egy fiú ismerte be, hogy ő bizony vallásos.

- Miért vagy vallásos, Bercike? - súgta inkább, mint mondta a tanító néni, mert szégyellte magát.

- Mert én hiszek Istenben - vágta rá a kisfiú magabiztosan. - Meg - tette hozzá kissé elbizonytalanodva, eszébe jutva: ez-az a tilalom, meg az ilyen-olyan beszéd, amit hallott otthon s máshol, meg ő Kisdobos sem lehetett, mivel hittanra járt - apu meg anyu - keseredett neki - mindig elvisznek templomba.

- Mondjuk, ha nem lennél vallásos, mi lennél? - siettette, hogy minél előbb túl legyen a részére nem kívánatos, de kötelezőn előírt kérdéseken.

- Hát párttitkár - vágta rá megint magabiztossá váltan Bercike.

Egyik vevő, ráadásul tanácstag mérgesen rontott be a KTSZ sütődjének párthú igazgatójához, mutatta fel, amit eddig a kezében szorongatott.

- A kenyérben volt, amit a maguk üzletében vásároltam. Látja mi ez?

- A mi dolgozóink igen lelkiismeretesen melóznak. Többszörös aranykoszorúkkal kitüntetett: Rákosi Mátyás-brigádtagok. Gondosan átszitálják a lisztet. Mégis előfordul néha, hogy egy-egy spárga darab...

- Csakhogy - vágott közbe a panaszos -, ez nem spárga darab, egér-farok.

- Csak nem azt akarja, hogy: három forint harminc fillérért valami..., mondjuk kolbászt süssünk bele? - vágta rá, önmagára lelve, frappánsan a hithű diri.

Mókás mondások

A számítógépek sosem veszik át a könyvek szerepét, mert hogyan is állhatnánk rá néhány floppy lemezre, hogy elérjünk valamit.

* * *

Csak addig voltam kórustag, amíg a karmester rá nem jött: miért nincs sikerük.

* * *

Ne aggódjunk az államadósság miatt. Elég nagy az ahhoz, hogy vigyázzon magára.

* * *

Senki sem marad örökké a kórházban: így vagy úgy, mindenki kikerül onnét.

Furcsa találkozás

Beszélgető partneremmel a vonaton akadtam össze. Felszállt. Szabad e hely? - kérdezte meg illedelmesen, majd, miután rábólintottam mellém ült. Bőrtáskáját nem fel a csomagtartóba, maga mellé rakta. Igen jó benyomást keltő, a legújabb divat szerint öltözött, mondanám: igazi úriember volt, ha ez a kifejezés manapság már nem avult volna el.

Némi kölcsönös, kíváncsi, egymást gusztálgatása után, csak úgy, amint a vonaton az egymás mellett utazók között, akarva-akaratlan legtöbbször kialakul, szót váltottunk:

Hova utazik? Ide, s oda. Most feltűnően kevesen vannak a vonaton. Mert délelőtt van, s nem reggel, meg késő délután, amikor a vidékiek beutaznak Pestre. Bezzeg, akkor tömve van a vonat. Meg ilyen, meg olyan az idő és ezekhez hasonló közhelyeket repítgettünk, oda s vissza. Mindegy miket, az a lényeg, hogy agyonüssük valamivel az időt, amely ugye csak telt s telt, mialatt észre sem vettük, hogy beszélgetésünk lassan egyre mélyebb vizek felé evezte súlyosbodó szavainkkal mindinkább megterhelt csónakját.

Amikor a mellettem ülő utastársam megtudta, hogy újságíró vagyok, mert ugye akaratlanul szóba került: ki micsoda, hosszan, szemé s arca mimikájának testbeszédével figyelemfelkeltőn, már-már gyanúsán sandított rám, majd váratlanul a mellemnek bökte: ha újságírónak nem is szokatlan, témáját tekintve váratlan kérdését.

- Akar egy jó sztorit?

Egyrészt, körülményeskedtem, ahelyett hogy rávágnam: miért ne, vagy foglalkozásomból fakadón, igen. Másrészt, majdnem egy óráig

utazunk együtt, hátha jobban agyonütjük az időt - vált előbbi vizsgálódó tekintetem mosolygóssá, mialatt rábiccentettem.

- Kérésem a következő - int felém jobb kezének kihegyezett mutatóujjával. - Se jegyzetfüzet - ami jelenleg, hiába vagyok újságíró, nincs is nálam, sandítok rá, mialatt kissé gügyének tűnőn vonogatom a vállamat -, se közbeszólás, esetleg kérdés, mert ugye maguk újságírók nagyon szeretnek kérdezősködni!

Nem válaszolok azonnal, mert nem szeretem az ilyenféle feltételeket, ám mivel ő ajánlotta fel a sztorit, és ugye a sok közhely után hátha értékesebb lim-lom között vájkálhatunk, s ha netán ellenkezem visszavonja előbbi, talán egy újságírónak „aranyat” rejtő ajánlatát, ülhethünk itt bambán is.

Meg a megszokott kíváncsiságom is kínozott.

- Oké - adtam meg magamat.

- Közepes..., nem, nem - figyelmezteti önmagát két kezének gyenge meszelésével -, attól valamivel gazdagabb családból származom. Külön s pazarul berendezett lakrész..., érti nem szoba: egész lakrész. A 18. évemnek betöltése napján autó és minden, ami szemnek-szájnak ingere. A kitűnő érettségi után azonnal felvettek a közgazdaságtudományi egyetemre, ahonnét negyedévesen...- mind a két kezével egyszerre legyint, szemgolyóit labdaszerűn a fejemhez veri - hirtelen, de nem váratlanul, nemcsak a közgazdasági, az ország összes egyeteméről kizártak, ráadásul két év felfüggesztett börtönre ítélték. Miért? - érti el a feléje vetett kíváncsi tekintetemet. - Mert többedmagammal meg akartam változtatni, nemcsak a nálunk fennálló, általunk kifogásolt, sőt utált rendet, az egész világot. Túl forró fejű voltam, ami balul sült el.

A maradék pénzem, értékeim s mindenem - gyorsítja fel a szavait - elkótyavetyélése, mert az összes javamat csak árán alul tudtam elpasszolni, albérletbe költöztem, tartottam fel magamat, amíg a pénzből futotta.

Jó... jó, tudom: a gazdag szüleim? Az összes balhémről tudtak, hiszen megírták az újságok, ám én alaposan félrevezetve őket, hirtelen eltűntem a szemük elől. Hogyan s mint? Levelet írtam nekik, félre-

vezetésként „Bécsből”, egyik külügyes barátom vitte ki, adta fel ott, hogy disszidáltam.

A továbbiakban kifejezetten bujkáltam előlük s a volt barátaim elől. Szakállt növesztettem, nem nyíratkoztam, a maradék és az egyetlen ruhám meg csak kopott-kopott, s lassan elrongyolódott. Ugyanabban a ruhában dolgoztam a budakeszi erdőszetben, ahol fákat vágtunk ki, szabtuk fel, raktunk kézzel ölbe, maltert hordtam a kőművesek mellett s máshol. Hol itt, hol ott dolgoztam. Ahol éppen munkát kaptam...

Úgyannyira jól sikerült megváltoznom - hangsúlyozza ki savanyún, -, hogy egy ízben szemtől szembe találkoztam az öcsémrel, s nem ismert meg...

Ám, folytatva az előbbi: hiába valamennyi erőlködésem, nagyon keveset kerestem. Meg, hol volt munkám, hol nem. Végül annyi pénzt sem tudtam összeszedni, amely fedezte volna drága albérletemet, s a fenntartásom rezsijét. Szuterén, padlásszoba, pincehelyiség következett, mert mindig kisebb és kevesebb bérű helyiségeket kerestem, cserélgettem. Végül...

Gondolatait sorrendberakón: mit hagyjon ki, mit mondjon el, rövid szünetet tart.

- Mígnem - böki ki, néhány oktávval lentebbi hangon - hajléktalan-ná váltam. A ligeti, az útszéli padokon, a kapualjakban húztam meg éjjelent magam. Később az aluljárókban, pályaudvarokon háltam, no meg az erdőben, ahol valamikor dolgoztam. Összeeszkábált kunyhókba húzódtam, mígnem elzavartak. Tudom, tudom - bök felém a kezével - az éjjeli szállás! - ejti le a hangját, ahelyett, hogy feljebb emelné. - Dehogyan próbálkoztam. Bár ne tettem volna soha oda be a lábamat, ugyanis a legelső éjjelen ellopták az összes kevéske cuccomat: pénzümet és az irataimat is. - Ismét rövid szünetet tart. Fejét felemeli, szája szélét összeszorítja, arca kissé elborul. - Egyre kevesebbet dolgoztam, mert se lakásom, se iratom nem volt, az ilyennel pedig, ki áll szóba? Mindezek mellett topisan, rongyosan... Nem, nem - helyesbít -, rongyos nem voltam, mert rengeteg kidobált ruhát találtam, már-már válogathattam közülük a kukákban. Amiből máris kitalálhatta, hogy kukáztam. Ápolatlanul, mocskosan turkáltam a ku-

kákban. Mert tisztálkodni, az volt a legnehezebb. Egyszer-egyszer az ismert Dandár utcai gyógyfürdőben, ahol a hajléktalanok is lelezuhanoyozhattak, ám oda se járhattam el rendszeresen, mert nem engedtek be. Bűzösen... Ah! - legyint mindent újra átélőn, zorddá vált nézése közepette. - Szörnyen néztem ki. Magamtól is megijedtem, ha a kirakatok tükrében meg-megpillantottam a másomat.

Ja! - üt a saját fejére. - Most azt kérdezné meg, ha nem kértem volna, hogy ne szóljon közbe: honnét volt pénzem, mert ugye ennem s innom is kellett, igaz? Azt is elmondom. - S már sorolja is: - Hasonló bajtársaimtól, igen-igen bajtársaimtól ellesve, papírt, fémet, visszaváltható üvegeket, flakonokat, alumínium söröskupakokat, meg mindent, ami eladható, összegyűjtöttem, felszedegettem s elpasszoltam.

Saját magam okán keletkezett s kialakult nyomorúságom, következő lefelé vezető lépcsőre zuhanásom, törvényszerű következménye a koldulás, amely így kezdődött... - Elnézést, uram, mert a régebbi jól neveltségem s erkölcsöm morzsányi maradványaként, csak a férfiaktól fogadtam el alamizsnát, állítottam meg ezt-azt: ennyi és ennyi, hol mennyi forint hiányzik..., hogy megválthassam a jegyemet, ha lenne szíves kisegíteni...! Újabb és újabb, cseles, lehetetlennél-lehetetlenebb ürügyeket agyaltam ki, hogy néhány száz forintot összekoldulhassak. Olykor-olykor, ha hozzájutottam újságot árultam. A visszajáró pénzt a legtöbbször megtarthattam. Szórólapokat osztogattam, amelyért szintén járt néhány forint. S loptam is. Igaz, csak enni-valót, amelyet helyben be tudtam falni a hatalmas szupermarketokban, amíg nyakon nem csíptek. Többször elkaptak. Rendőrség, néhány napi-heti fogda - bökdös a jobb kezével a padló felé.

Majd hirtelen értékes karórájára les.

- Igen eltelt az idő, szűkebbre fogom a gyeplőket. Alig öt perc, és leszállok.

Egyszer, mint annyiszor, visszataszítón, bűzösen, éhesen-szomjasan, mert egyre jobban rászoktam az italra is, igaz csak annyit ittam, amennyi elkábított, le nem takarta rózsaszínű lepellel szörnyen mocskos nyomorúságomat, el nem altatta a lelkiismeret-furdalásomat, mert: hű de nagyon furdalt..., valamelyik utcán lődörögtem.

Elöttem egy jól öltözött öregúr haladt. Rövid kínlódás közepette, mindenre elszántam, nekibátorodottan utána léptem.

Uram! Csak száz forintot, egyetlen százast... - Megfordult, rám nézett. Szavam azonnal a torkomba szorult, szabályosan megmerevedtem. Se megmozdulni, se megszólalni nem tudtam.

Édesapám volt, aki bármennyire visszataszítón is néztem ki, azonnal megismert.

Átöleltük egymást, s csak sírtunk, sírtunk.

Feláll. Egy ideig visszaemlékezõn, letaglózottan les maga elé, majd köszönés nélkül az ajtó felé indul, onnét szól vissza.

Újságíró. Éles a fantáziája. A többit találja ki!

Muris mondások

A szél a levegő azon része, amely siet.

* * *

Tavasszal a napon, nyáron a hűvösben, ősszel a tornácon, télen a fűtött szobában heverészni..., azt csak a macska engedheti meg magának.

* * *

A nő olyan, mint az ég boltozata. Ha derűs is, bármikor kitörhet a vihar.

* * *

Fölöslegesen nyomod a csengőt ott, ahol kikapcsolták.

* * *

Ha sok a húhó semmiért, akkor miért a húhó?

Erzsike és a gólya

A kilencéves Erzsike az általános iskola 4. osztályába járt.

A magyar irodalom órán azt kapták házi feladatként, hogy írjanak dolgozatot a születésükről.

Otthon e nehezen megmagyarázható, pedagógiaiilag átgondolatlan feladat írása közben, Erzsike néma letörtséggel leste az íróasztala lapját. Hosszú percekig törte a fejét. Mit írjon? S ha eszébe ötlik is valami, ami máris felsejlik, jó... jó, de bekezdésként, mert ugye a dolgozatot azzal kell elkezdenie, hogy s mint?

Ah! - gondolt egyet, ledobta a tollát, s a szabadon maradt kezével az íróasztala lapjára paskolt. - Megkérdezem anyut.

Az anyja a konyhában mosogatott.

- Anya! - rohant hozzá, rontott neki a kérdésével. - Én... én, hogyan születtem?

- Hogyan... hogyan! - húzta a szót az anyja, mély lyukat fúrva tekintetével a levegőbe, hogy időt nyerjen válasza megfontolására: mit s miként mesélje el itt és most azt, amin egyszer csak át kell esnie, meg kell magyaráznia. Végül a kislányára mosolygott. Csak azért nem simogatta meg a haját, mivel vizes volt a keze.

- A golya hozott - vágta ki, már-már lerázón s kissé szégyenkezve e gügye s elcsépelte közhelye miatt.

Erzsike kétértelműen leste egy ideig, majd kétkedően neki szegezte újabb kérdését. Hátha így elfogadhatóbb magyarázatot kap. Észre veszi az anyja, hogy ez a válasz őt már nem elégíti ki... dedósoknak való.

- Téged is?

- Engem is.

- A mamát is?

- Őt is - vágta rá az anyja az előbbitől eltérően, gondolkozás nélkül, csak úgy kapásból.

- S a mama anyját, a dédit?

Erzsike ezzel a kérdésével nem az érdeklődését, a felgyülemelő kétyét fejezte ki. Mert hányszor hallotta: a pocakomban hordoztalak, s látott nagy hasú asszonyokat, akikről: miért ennyire nagy a hasuk, érdeklődésre azt a választ kapta: mert kisbabát várnak...

- Őt is - odázta el az anyja a felvilágosítását, amelynek egyszer úgyis meg kell történnie.

Erzsike letörten, lekókadtt fejjel ballagott vissza a szobájába, ahol ezt írta, előbb már az asztalára készített, kinyitott füzetébe:

A mi családjunkban három generáción át nem történt normális születés. Én sem anya pocijából pottyantam ki, a gólya hozott. Csak azt nem értem: hogyan került ide az a bizonyos gólya februárban...?

Szólásmondás

Némelyek mindent megkapnak, csak azt nem, amit megérdemelnének.

Karambol

Egyik barátom mesélte el.

A kifejezetten csinos: szép arcú, szexis s igen karcsú, fiatal kolléganőm, háromheti szabadságának lejártá után, ezzel a közléssel állított be az irodánkba:

- Képzeld, már a szabadságom első napján karamboloztam.

- Látom: kutyabajod, viszont a kocsid...

Nem engedte befejeznem, közbevágott.

- Az enyémnek a hátsó, a sorstársam kocsijának az első lámpája törött össze, s ugye a karosszériák!

- Testvérek között is több ezer, hanem százezer forint...

- Egyetlen fillérembe se került - nagyképűsködött megszokott flegmatikus magatartásával.

- Hogyan csináltad? - képedek el, merőn rábámulva.

- A karambolt?

- Ezt is, azt is.

- Előzésbe kezdtem. Szemben, hogy a fenébe került oda, amikor előtte semmi, nem tudom, egy kocsi tűnt fel, mire vissza akartam sorolni. Nem sikerült. Puff! Ugyanis az utánam lévő autó, hiába fékezett az ipse, a kocsim végébe csúszott. Ő is, én is kiugrottunk.

- Maga... maga... - hebegte falfelhéren, reszketően a pasas. Én olyan csendes, halálra riadt képpel, lecsünetett fejjel, bűnbánó arckifejezéssel, szendén álltam előtte, hogy megsajnálta. S ugye nem vagyok

olyan nő, akire egyetlen pillantást sem vetnek a férfiak. Rövid, alig szoknya, az is felcsúszva, kibomlott elejű, mély belátást nyújtó blúz... A többit képzeled el!

Egyetlen pillanatot sem hagyva az elképzelésemre, amelyre nem is volt szükségem, beugrott az magától is, folytatta:

- Ugye, látja azt a táblát? - mutatott a kárt szenvedett társam az útszélére.

- Igen - rebegtem.

- Maga szerint mit jelez!

- Előzni tilos! - vágtam rá magabiztosan.

- Maga, mégis előzni próbált.

- Igaz, csakhogy az előzést még a KRESZ tábla előtt megkezdtem.

Miért nem lassított?

- Maga szabálytalankodott, akadályozott engem a szabad haladásomban.

- Nézze! - bazzalyogtam rá negédesen, kieszelve valamit, habár be-rezeltem, elvégre az életem forgott előbb kockán, úgy forgott az agyam, mint a ringlispíl. - Beismerem, én vagyok a hibás. Viszont sem magának, sem nekem nem esett baja. A kocsik sem totálkárosak, egy kis horpadás itt s ott, intézzük el kulturáltan!

- Kulturáltan! - énekelte az előbbieknél jóval feljebb srófolt hangon.

- Mellettünk egy presszó. Menjünk be! A megrongálódott kocsikat - jegyeztem meg morbidan, kínos nevetésem közepette - ne féljen, nem lopják el. Egyébként is nagyon fázom - megjegyzem, könnyű, testhez simuló, nyári ruhát viseltem, amely ugye meleg autóban element, ám a hőmérő kint alig öt fokot mutatott. - Ülünk le, s egy kávé mellett részletesen megbeszéljük a további teendőinket. Biztosítom: mindenre kiterjedő biztosításom van!

- Jó - egyezett bele, némi fejtörés mentén, szagot kapva a hímneműek megszokott gusztálása után. Igazis, a legcsábosabb pózomat felvéve, kihívón, szexis pózban, arcmimikával ácsorogtam előtte...

- Jó, bementetek a presszóba - sürgettem, egyrészt kíváncsiságból, másrészt, tárgyalásom volt.

- Helyet foglaltunk. Lábamat keresztberaktam, kissé előbbre dőltem, hogy szétnyíljon elől a ruhám... - Érted, ugye? - teszi fel a kérdést, ám nem vár választ. - Két kávét rendeltem, ugyanis ő olyan nyálasan bámult, meg ugye ez a baleset is megviselte: Vadonatúj Mercédész! - Egyetlen mukkot sem volt képes kinyögni. A kávé mellé, neki fél konyakot!

Eközben én csak csacsogtam, csacsogtam. Miután kiderült, hogy lány vagyok s szabad, ő nős, két gyereke van, jól menő vállalkozó, ráadásul csinos férfi, magamra erőltetett bájolgással, már-már szexre hívón viselkedtem. Nős ember létére is alaposan felcukkoltam. Melyik nős férfi nem kapható félrelépésre? Mondanom sem kell, a kocsiról szó sem esett. Három fél konyak elfogyasztása után - valamennyit én erőltettem bele, ilyen-olyan csellel, aki csak kávét ittam - kifejezetten udvarolt nekem.

- Fizessen! - figyelmeztettem a közeledő pincérnőre mutatva. - Mert ugye, igaz: én rendeltem, ám fizetni a férfinak illik, nem? - Ki-megyünk a kocsikhoz, mert, hátha erre téved egy rendőr, vagy valaki bejelenti a két elhagyatott, megrongált kocsit...!

- Rendben! - vágott közbe, mindent elérve.

Fizetett és utánam somfordált kifelé az ajtón, ha nem is a roncsokhoz, mert nem nagyon sérültek meg, a kocsinkhoz. Megnéztük az egyiket, utána a másikat. Én, ahelyett, hogy tárgyalni kezdtünk volna, elővettem a mobiltelefonomat.

- Telefonál, minek s kinek? - meredt rám teljesen elbambultan.

- Egy pillanat! A rendőrséget hívom - nevettem ki cinikusan, a jó átverés sikerének örömeiben. - Állapítsák meg: ki a bűnös? Meg, egy kis szondázás sem ártana...!

Aforizma

A nőekkel szemben az ellentmondás, a legrosszabb mondás.

* * *

Némely ember a saját bűnét is erénynek tünteti fel.

Pardon!

Amália olyan eladósorba lépő lány volt, akiről azt szokás mondani: se nem szép, se nem csúnya. Tucatszám rohanganak a városban a hozzá hasonló nők.

Kicsike korától kezdődően rendszeresen járt templomba: hitoktatásokra, volt elsőáldozó, bér málkozott, bizonyos időközönként gyónt, vasárnaponként áldozott.

Az öreg plébános úr tanácsát megfogadva konzervatívan öltözködött. Egyszerű, nem divatos, térden alul érő ruhákat viselt. Dús, szőke haja simán a vállaira omlott. Arcát nem festette, szemöldökét nem húzta ki, diszkóba sem járt, általában került a nyilvános helyeket...

Az idő telt. Kérője nem akadt.

- Ne törődj vele! - vigasztalta a plébános úr. - Bízd Istenre, egyszer biztosan akad valaki, aki beköti a fejedet. - Így régimódiásan: beköti a fejedet. Nem csoda, a plébános úr igen öregember volt már.

Az idő tovább haladt a maga jól kitaposott útján, ám olyan legény, aki házasságot ígérőn rávetette volna a szemét egy sem akadt. Más-milyen, ki csak a pusztatestét akarta megkaparintani, több is fennakadt az idő hol csúf, hol szép s többszínű sodrásának hordalékában, aki próbaházasságot ajánlón kísérletezett. Amália azonban, igen valóságos lány volt, nem állt kötélnek.

Mígnem az egyik kikapós, újonnan hozzácsapódott „a világ dolgaiban igen jártas” barátnője - noha azokat ő igen megválogatta, így vagy úgy, maga sem tudta miképpen, keveredett melléje - tanácsára meg az ördög sustorgására hallgatva, sutba dobta az öreg, maradi plébános úr tanácsát, noha a vallását, hitbuzgóságát nem adta fel, ha nem is gyökeresen, csupán külsőleg megváltoztatta küllemét s némileg az életmódját.

A hosszú haját levágatta. Fodrászával az arcához legjobban illő frizurát készíttetett. Divatos, térden jóval felülérő, elől mélyen kivágott ruhákat vásárolt, készíttetett. Szája szélét, körmeit, szemhéját kifestette, szemöldökét „kihúzta”. És a diszkóba is el-eljárt...

Egyik késő este éppen onnét sétált hazafelé, amikor óriási, hirtelen kitörő vihar kerekedett körülötte.

Esernyő, esőkabát híján az egyik kapualjba húzódott, hogy biztonságos helyen várja meg, ha nem is a vihar elültét, a csillapodását.

Mit ad Isten, egy vörösen cikázó, élesen sistergő, cikcakkban lecsapó villám telibe találta a kapualját.

- Istenem! - jajdult fel, a kövön fetrengve, ahová leesett. - Mit tettél velem?

- Pardon! - hallotta az égből, - Nem ismertelek meg. Összetévesztettek az állandóan itt ácsorgó, testét áruba bocsátó prostituált nővel.

Milyen a jó illem?

A tánc- és illemtanár, aki igen sok fiatalt megtanított a városban a modern s hagyományos táncfigurákra, a helyes, a társaságban illő illemre és egyéb viselkedési módokra, az egyik felkapott presszóban üldögélt.

Süteményt evett és kólát ivott.

- Kisasszony! - intette oda az egyik mellette elhaladó „aligszoknyás” pincérnőt.

Miután az illedelmesen melléje lépett, és szolgálatkészen rámosolygott, így folytatta:

- Ismeri azt az urat? Ne lessen oda!, biztosan látta már, aki a pultra könyököl?

- Nem - vágta rá szófogadón nem nézve oda, majd sajnálkozóan, ehhez illő pózt felvéve, ezt is hozzátette: - Ha úgy gondolja a tanár úr, szólok Jóskának - a másik pincér volt -, ő biztosan ismeri.

Választ sem várva, egyetlen tapodtat sem megtéve, körüllesett s mutatóujjával - amint a macskát szokás csalogatni - feléje intett, mire ő készségesen s azonnal odasietett.

A pincérnő köszönt, és tovább libegett.

- Jóska kérem! Ismeri azt az urat? - Szemöldökének finom felrántásával, nehogy feltűnést keltsen az illetlenül a pultra támaszkodó, a hatalmas, az ugyancsak elhízott férfi felé bökött.

- Csak annyit tudok róla - így a pincér, titkon odasandítva -, hogy állatkereskedő. Leginkább a szarvasmarhákat kedveli.

- Köszönöm szépen!

Miután a pincér elment, a tánc- és illemtanár felállt. Lejjebb húzta a jobb, aztán a bal zakója alját, megigazgatta a nadrágja élet, majd tánctanárhoz illő, már-már nőies tipegéssel a kérdéses, a kövérségétől majd szétpukkadtt állatkereskedőhöz billegett.

- Szíves elnézését kérem, uram - szólította meg hajlongva -, hogy csak így ismeretlenül, bemutatkozás, névjegykártya cserélése nélkül, illetlenül megszólítom...

- Mi...íí! - hökkent meg az, fejét kukorékolni akaró kakasként felrántva, homlokán a bőrt összegyűrve, értetlenül, félbolondnak tartva, bámult a tánc- és illemtanára.

- Hord ön... - egy pillanatra megtorpant, azon törte a fejét, hogy melyik kifejezést használja, ám miután eszébe ötlött, hogy egy állatkereskedővel állt szemközt, a durvábbat választotta -... mármint gatyát?

- Mi...i... köze, ahhoz magának? - hördült fel az, a tánc- és illemtanár fölé kerekedő, kihívó, már-már fenyegető magatartással.

- Csak annyi, kedves uram, szíves elnézését kérve - hajlongott, finoman mosolyogva -, hogy előbb, amint letetszett hajolni, szétrepedt hátul a nadrágja, és az egész, kedves, csupasz, mármint a fenéke ki-látszott. Társaságban tetszik tartózkodni, sok a hölgy, óvatosan mozogjon kérem!

Anekdóták

Akik lenéznek, azokra nem szoktunk felnézni.

* * *

A talpnyalás az erkölcsi magatartás mérlegén nehezen mérhető súllyal.

* * *

A szánkkkal nemcsak megmelegíthetjük a fázós kezünket, meghűthetjük a levesünket, rengeteg mocskot és hazugságot is okádkozhatunk másokra.

* * *

Aki szebbnek látja a világot amilyen, hamarosan rájön, hogy szemüveget kell cserélnie.

* * *

A keserű ember szájában a méz is megkeseredik.

* * *

Ahol ketten éheznek, a harmadik sem lakik jól.

A betlehemi királyok

A 4.b osztályt, nemcsak az osztályfőnökük, az egész tanári kar az iskola legrosszabb osztályaként tartotta számon.

Nem annyira a tanulmányi eredményükkel volt baj, az óra és a szünetek alatti viselkedésükkel. Az egész iskolát felfordítva hangoskodtak, cukkolták egymást és a másik osztályba járó társaikat. Gyakran verekedtek, kínozták a kisebbeket, amiért rengeteg panasz érkezett egyik-másik osztály tanárától...

A pedagógiai nagy rutinnal felvértezett osztályfőnökük - harminc éve tanár, -, minden tudását összeszedve igyekezett kordába tartani őket. Egységes osztállyá kovácsolni: nevelni a jóra, elítélni a rosszat, jó modorra szoktatni...

A karácsonyi szünet utáni első tanítási napon, az osztályfőnöki órán, amint talán az ország valamennyi iskolájának alsó, meglehetősen felső tagozatában is, a diákok karácsonyi élményeiről folyt a beszélgetés, amely akarva-akaratlan egy bizonyos idő eltelte után, hiába az osztályfőnökük erőlködése, hogy összefogja, ne engedje szétesni nebulói magatartását, ha nem is rendetlenkedésbe, egymást túlkiabáló dicsekvésbe csapott át. Valamennyi pedagógiai jártasságát össze kellett szednie az osztályfőnöküknek, hogy lecsillapítva a tanulók felhevültségét, végre rendet teremtsen, most az addigiaknál is sokkal buz-

góbban felcsigázódott kedvű, egymás szavába bele-belevágó, túlharogó, az ajándékaikat mindenáron felsorolni akaró diákjai között.

Csak hárman maradtak feltűnően vesztegek. A tanárnő jól ismerte őket, elvégre negyedik éve volt az osztályfőnökük, s mint ilyen évente legalább egyszer, a családlátogatásai során valamennyi diákját felkereste, amely során sokáig elbeszélgetett a szülőkkel, már amelyeket otthon talált, vagy ha szóba álltak vele. Lesve erre, lesve arra, szót ejtve erről-arról, alaposan felmérte a vagyoni, az erkölcsi és egyéb helyzetüket.

Miután sikerült teljesen helyreállítani, ha nem is az óraviteléhez megszokott, úgy általában a további beszélgetéshez szükséges rendet, a legközelebbi, eddig feltűnően nyomott, sőt elkeseredett hangulatban kuksoló fiúhoz lépett.

- Bálintka! Te milyen ajándékot kaptál? - mosolygott rá biztatón, hogy kizökkentse begubódzásából.

- Ajándékot? - kérdezett vissza olyan hanglejtéssel, mintha nem tudná mi az. A tanárnője szerint az időt húzta, mert hallva előbb az osztálytársai dicsekvéseit: ki s mennyi ajándékot kapott, hogy minél tovább rejtegethesse a szégyenkezését.

- Mondjuk karácsonyfát.

- Karácsonyfát - váltott lábat, majd a tanárnőjére pislogva rávágta: - Karácsonyfánk az volt.

- S mi volt alatta?

Bálintka megint lesütötte a szemét, zavartan kapargatta a padja tejet, mely közben titokban - hitte ő - körbesandított az előbb annyira dicsekvő, a most némám hallgató osztálytársaira, ugyanis valamennyi szem válaszát várón reá tapadt.

- Nos? - sürgette a tanár nénije.

- Hát... hokedli.

Mialatt a társai felröhögtek, a padjába rogyott. Fejét a támlán fekvő kezére hajtotta, s hangosan felsírt. Nagyon a szívére vette: mások mennyi, de mennyi ajándékot kaptak, ő semmit. Ráadásul ki is nevetik.

Az osztálytársai ismerve, mennyire eleven, minden lében kanál fiú, akit sírni sosem láttak eddig, mindent elérőn elhallgattak, s vele aka-

ratlanul együtt érzőn, a fülüket igen kihegyezve, hogy esetleg a sutogását is meghallják lapultak a helyükön.

Az apja otthagya őket, ki tudja merre szédeleg. Édesanyjuk teljesen egyedül, magára hagyottan, kinnal-keservvel neveli, tartja el a három apró gyermekét.

A tanárnő összeroggyant tartással simogatta meg a fejét, amely közben Bálintkával együtt érezve régi gyerekkori epizódja jutott eszébe, amikor is egyszer nem kapott ajándékot. Mennyire szerencsétlennek, mennyire rosszul érezte magát, amelyet a mai napig sem felejtett el. Hát akkor Bálintka, aki nemcsak egyszer, talán sohasem kapott még ajándékot a szüleitől, hallva a társai dicsekvését, mennyire rosszul s elesettnek érezheti most magát!

Tudva, hogy valamennyi szó, vigasztalás olaj lenne a tűzre, egyetlen mukkot sem mondott. Kedvesen megsimogatta a fejét, és a következő, eddig szintén önmagában gubbasztó fiúhoz lépett.

- Hát te, Lajoska?

Az kigubancolódva eddigi nyomott hangulatából, szinte felpattant.

- Sosem volt eddig ennyire szép karácsonyunk, mint az idén - vágta ki lelkendezően. - Apu tökrészezen jött haza...

- S te még szép karácsonyról mesélsz - átalkodott meg, erőltetetten nevetést kényszerítve magára a tanárnő, aki csak nem állhatta meg, hogy közbe ne szóljon.

- Mi - folytatta Lajcsika az előbbihez hasonló hangon - sipirc, ki az ajtón! A szomszédba menekültünk. Hogyisne! - lesett körbe, szavait inkább a társainak címezte, mint a tanárnőnek: miért is ne, amikor azok mindent tudtak! - Hogy összeverjen? Ráadásul utána úgyis kizavart volna bennünket az utcára. Fagyoskodhattunk volna, amíg el nem alszik.

- És...? - sürgette a tanárnő.

- Gyönyörű karácsonyfa állt a szoba közepén. - Arca az akkori eseményeket átélőn felragyogott, szemeiben az ottani csillagszórók szikráztak. - Nagyon sok cukrot, csokoládét, meg egy mesekönyvet kaptunk. Úgy, de úgy bezabáltunk... - Amikor a tanárnő tiltakozó arcára lesett, gyorsan fordított egyet szavainak eltévedésén. - Pardon, jóllaktunk, mert leültettek és csak kínáltak-kínáltak bennünket.

Gombás káposztalevest, mákos gubát és halat kaptunk. Tetszik tudni - fúrta csillogó szemgolyóit a tanárnőjébe -, egyetlen fiukat, ismerem: Karcsikát, elütötte az autó s meghalt szegény. Őrá gondolhattak, mert egész este sírtak...

Visszaült a helyére, hogy előkotorássza táskájából az előbb említett mesekönyvét, és megmutassa mindenkinek.

- Ott is aludtatok? - kiáltotta valaki feléje ez alatt. Mást is akart mondani, ám amikor a tanárnő megfenyegette a kezével, rájött: óra alatt nem szabad beszélni, főleg kiabálni nem illik!

Lajcsika magasba tartotta a mesekönyvét, hogy mindenki lássa, amelyet halk moraj követett.

- Hazamentünk - válaszolt Lajcsika készségesen az előbb illetlenül közbekiáltó fiúnak, anélkül, hogy ismét felállt volna. - Hallgatózunk, mert apu, ha alszik, horkol, amikor is bátran bemehetünk, s lefekhet ki-ki a maga helyére.

- Szegény, szegény Lajcsika! - fejezte ki gondolatát szomorúan, lekonyult tragikus nézésével, mindent átérzőn a tanárnő, mialatt őt is megsimogatta.

Az osztályban olyan csend volt, mint sosem. Az állandóan mozgó, már-már megfégezhetetlen Gulyás Józsi a padlapját „meszelgette” s némán lesett a beszélőkre. Leéb Robi sem huzigálta az előtte ülő szép kislány haját, aki hátra-hátracsapott a vonalzójával, amin a társai máskor jókat röhögtek, amiért a tanárnőjüknek állandóan közbe kellett avatkoznia. Szabó Pannika sem játszott az új Barbie-babájával, élénken figyelt. Egyszóval, a körülöttük történetek teljesen lekötötték a figyelmüket, mert ilyesmi ugye nem mindennap fordult elő, és karácsony is csak egyszer van egy évben.

- Rudika! - állt meg az odébb lépő tanárnő a harmadik, eladdig ugyancsak néma magányába burkolódzó fiúcska padja előtt. - Ti, mit vacsoráztatok? - Jól ismerte őket, mert amellet, hogy diákja, egyben a szomszédjában laknak. Ajándék, karácsonyfa, ugyan!

- Sült krumplit - állt fel, vágta rá kapásból az -, amint valamennyi este. - Majd bőbeszédű magyarázatba kezdett, védekezett, magyarázkodott a társai előbbi dicsekvésére visszavágón. - Ha apu megkapja a munkanélküli segélyét, anyu a családi pótlékát - öten voltak testvé-

rek -, vaját, szalonnát..., mindent hoznak a boltból. Ebéd oké, ám a vacsora továbbra is sült krumplic, esetleg szalonnával vagy margarin-nal... És - élénkült fel Rudika - karácsonyfánk is volt. Péter bácsi, akihez apu néha napszámba jár, létrát támasztott az udvarukban álló fenyőfájukhoz, felmászott s levágta a legalsó ágát. Nekünk adta. Mi a karácsonyi csomagjaink maradványaiból, amelyeket innét-onnét kap-tunk, szépen feldíszítettük. Az ágakra vattát és tavalyról megmaradt, eltett díszeket raktunk. Nagyon szép lett.

A tanárnő az ő fejét is megsimogatta, majd letört, megroggyant lé-pésekkel visszament a katedrához, ahol az asztalnak támaszkodott.

- Nem folytatjuk az órát! - Ennyi keserűség hallatán ugyanis képte-len volt rá. Gondolatai összezagyválódtak. Valamelyik temetésen már átélt tragédia gyenge szellője lengte be a közérzetét. - Menjetek ki az udvarra! Építsetek hóembert! Én is utánatok megyek.

Máskor ilyenkor felugráltak, hurráztak, ökleiket a magasba döfték, s egymás sarkát letaposva rohantak az ajtóhoz, hogy a folyosón a lambériás bemélyedésben lévő fogasokról, lekapkodják a nagykabát-jaikat, a papucsikat -, mert a szépen parkettázott tanterembe csak abban léphettek be -, a hosszú padon ülve, egymást lökdösve a cipő-jükre cseréljék. Most, akaratuktól függően vagy a nélkül, ki-ki átélve az osztálytársaiktól hallottakat, amely az egész lényüket át s átjárta, megborzongatta, tőlük teljesen szokatlanul, egyáltalán nem tolongva, csendben vonultak az ajtóhoz, azon át ki a folyosóra...

Másnap az első óra matematika volt, amelyet ugyancsak az osztály-főnökük tartott, lévén matematika-fizika tanár.

Amint belépett az osztály ajtaján, több csoportot pillantott meg, amelyek megjelenése láttán, felvert verébhadként szétrebbentek.

Megátalkodottan látta, hogy a három kisfiú előtti padrész tele van rakva szaloncukrokkal, csokoládékkal, kekszekkel, nápolyikkal, né-hány tortaszeletet is észlelt, meg több, véleménye szerint kiselejte-zett, ám még használható játékokkal, képeskönyvekkel...

Lábai a földbe gyökereztek. Felkavart érzésekkel teletömködött bi-zonytalansággal, csak nézte-nézte őket, miközben rájött a valóságra. Elfordult, papír zsebkendőt vett elő, hogy letörölje az örömtől hirte-len előbukkanó könnyeit.

A hetesek máskor az asztala előtt várták, most elbizonytalanodottan kószálódtak ki a padjaikból, siettek elébe, hogy jelentést tegyenek az osztály létszámáról.

A tanárnő végre megmozdulhatott. Megkerülte a heteseket, az asztalához lépett. Eddig a kezében szorongatott osztálynaplóját az asztallapjára rakta. A hiányzókat mindig utólag írta be, ugyanis sokszor akadt elkésett diák.

- Gyerekeim! - fordult az osztálya felé. - Eddig, finoman mondva is: rossznak tartottalak benneteket, mint a többi pedagógus társaim. Tévedtem. Ti nagyon, de nagyon jó gyerekek vagytok. A matekóra elmarad, mesélek helyette nektek.

A gyerekek nem értve, csak sejtve: mi mehetett végbe benne megátalkodottan, az eddigiektől eltérően, teljes csendben bámulva várták a fejleményeket.

Vízkereszt lévén, a három betlehemi királyokról beszélt. Kik voltak, honnét érkeztek, mit hoztak, a rendes szálás híján, a barmok előtti jászolban fekvő, s szegény sorsú, kicsike csecsemőnek...

Jézuska a karácsonyfa alatt

Az alábbi történetet szintén egyik pap mesélte el.

Telefonon értesítettek: Az éjjeli földrengés után, a közeli kórházban több, friss sérültet ápolnak. Közöttük egy tíz év körüli kislányt, akit egyetlenegy életben maradtként a kétemeletes lakóház romjai alól szabadítottak ki, aránylag épen. A szülei, a testvérei mindannyian meghaltak. Azóta egyetlen mukkot sem ejt ki. Hogy életben tartásuk infúziót kap. Az ételt s a vizet kanalanként erőltetik a szájába. Végül a mindezt közlő orvos arra kért, hogy karácsony lévén látogassam meg őt, s a többi sérültet...!

Az alig négyéves unokahúgom, aki a szüleivel együtt karácsonykor rendszeresen meglátogat - nálam töltenek el néhány napot ilyentájt -, mindent hallva a karácsonyfához lépett, s az alatta lévő betlehemből kiemelte a szépen bepólyázott „Kisjézuskát” s a kezembe nyomta: Add oda neki!

Egyenesen a kislányhoz siettem, mert hogyan nézett volna ki, ha „Kisjézuskának” álcázott babával a kezemben látogatom meg a sérülteket.

Szívbemarkoló látvány tárult elé.

Szemei az eszméletlen-eszméltség határán tengve, egyetlen láthatatlan fekete felhőbe kapaszkodtak. Kis teste teljesen elesetten, magatehetetlenül hevert az ágyában. Nem fehér, inkább sárga arcú élőhalottnak álcázott, hosszú, zilált, feketehajú viaszbabu, amely szívbemarkoló látványként, akarva akaratlanul arra késztetett, hogy megérintsem: élőlény-e, vagy óvatosan belenyomva a körmömet, csupán naturálishan megformázott viaszfigura? Ha belenyomul a körmöm az, ha nem... akkor micsoda?

Mert tényleg sosem látott kép tárult elé!

Alig telt el néhány másodperc, amikor a körülöttem álló két nővér, őszinte felhorkanó fellelkülésére csoda történt, ugyanis az eddig teljesen mozdulatlan, már-már mesterségesen megformáltak tűnő kis viasztest összerezsent, a két hatalmas, holt szentjánosbogárka szem, hirtelen feléledve felém rebrent.

- Hozzám jöttél? - hangzott kútmélyére zuhanó vederként, lent a mélyből fel a hang, amely nem is hang, inkább valahonnét idehallatszó, halk zörejnek tűnt akkor s ott az eddig teljesen néma szájacskából.

- Igen, hozzád jöttem, kicsim!

Nem szándékosan, ki tudja honnét s kitől vezérelve, kitől sugallottan mutattam feléje, a karácsonyfa alóli betlehemből kivett Kisjézusnak álcázott babát, mire az eddig bénán fekvő, sárga színből kifehéredett testecske hirtelen felült, s a „Kisjézuskára” pislogott.

- Nekem hoztad? - rebegte ellágyultan, kissé másvilági hangon.

- Igen. Tessék! - s átnyújtottam neki.

Reszkető kezekkel vette át tőlem, szorította magához.

- Csitt, kicsim, csitt! - suttogetta, talán a mellőle holtan kiásott édesanyjára gondolt, aki egykor ugyanezekkel a szavakkal babusgatta, altatta el. Majd ráborult és gyógyulása első jeleként felzokogott.

Aforizmák

Ha a könny nem a szív mélyéből fakad, az egyszerű sósvíz.

* * *

Egyesek saját magukat zárják börtönbe, ahonnét sosem szabadulnak ki.

* * *

Ne csak akkor tárjuk a fejünket az ég felé, ha napozunk!

* * *

A magas ember nem biztos, hogy nagyember. Az alacsony ember, hogy kisember. Az igazi nagyságunkat a bensőnk kisugárzása szabja meg.

* * *

A fogorvost azzal lehet leginkább feldühíteni, ha kezelése közben annyira ordít a betege, hogy elriasztja a kezelésre várakozóit.

A próbafülkében

A női és a férfi fehérneműket árusító, pazarul berendezett s áruval dugig feltöltött butikban, most csak két vevő tartózkodott. Egy férfi s egy nő, akik szinte egyszerre érkeztek az üzletbe.

A nő már régóta válogatott, a szebbnél szebb, a divatosabbnál divatosabb, az ilyen-olyan, csipkés fehérneműk között, mialatt a meglehetően, bizarr közelségben tartózkodó férfi, nyugodtan leste, felváltva, hol a kiszolgálónőt, hol a fehérneműket magához-magához illesztgető fiatal nőt.

- Tessék hölgyem befáradni a próbafülkébe! - Ön is - suttogeta kedvesen mosolyogva a bőséges vásárlás reményében az eladónő a férfi felé.

A nő a kezében lévő cuccokkal máris indult, amíg a férfi vonakodva lesett, hol a csinos és az igen jó alakú hölgy után, hol az eladónőre.

- Tessék, tessék! - tolta maga előtt a férfit, biztatón s előzékenyen az eladónő.

- Ha maga mondja - vágta rá hím vigyorral az arcán -, miért is ne!

Bent, a bolt méretéhez aránylag tágas próbafülkében, a nő a tükör előtti asztalkára rakta a magával hozott holmit, s szégyenlősen a blúza gombját szorongatva lesett a belépő férfira, akit az eladónő tolt be.

- Csak nem szégyelli magát a férje előtt! - nevetett fel mázos értetlenkedéssel az eladónő.

- Én... - hebegte a fiatalember, kajánul röhögve. - Most találkoztam először ezzel a hölgyel..., de szívesen végignézem, miként próbálja magára ezeket az intim női ruhadarabokat, ha egyszer betessékelt ide?

Aforizmák

Egy kertnyi virág együtt sem áraszt akkora illatot, mint egyetlen szál, egy gyönyörű nő keblén.

* * *

A házasság olyan bűn, amelyre még az a pap sem engedhet feloldozást, aki előtt megkötöttük.

* * *

Nem azzal kezdődik a világvége, ha megcsal a feleségünk.

* * *

Az erényesség nem felülről, belülről származik, de a sugallat az erényességre mindig felülről érkezik.

Placid atya, aki 15 évig raboskodott a hírhedt szovjet Gulágon, hazatérve gyóntatott. Miután egyik nő, hiába segített neki, faggatta így-úgy, merőn azt állította magáról, hogy ő sosem vétkezett... Így fakadt ki: ha ez igaz, akkor a szemben lévő Szűz Mária szobrát, fordítsa le a talapzatáról, és álljon fel maga a helyére!

A furfangos öregasszony

Nagynéném a napokban kalappal a fején, nyakában selyemstólával fogadott - mesélte a munkatársam.

- Malvin néni! - estem neki nevetve. - Maga kalappal a fején s stó-lával a nyakában fogadja a vendégeit?

- Csalétekként, csak csalétekként, mindig csengetés után öltöm ma-gamra, szívem. Hogyha olyan valaki jön, mint például nemsokára Ju-liska - egyébként régi, de mostanra kiutált barátnője -, vagy a plety-kás közös megbízottunk, azt higgye: készülök valahová, éppen indu-lás előtt állok. Vagy visszafordul az ajtóból, vagy csak kevés időt tölt el nálam. Ha pedig, olyan valaki csenget, mint te, azt mondom neki: éppen most értem haza. Ráérek. Foglalj helyet, drágám! Egyszerűen leveszem fejemről a kalapomat, vállamról a stólámat.

Aforizmák

Csak az hazudjon folyamatosan, aki biztos benne, hogy sosem téved.

* * *

Kár, hogy az időrablókat sohasem büntetik meg.

* * *

Mindenért áldozni kell! Aki nem lottózik, az sohasem nyerhet a lot-tón.

A furfangos katonaorvos

A régi sorozásokon - ha nem is mindenki -, ilyen-olyan betegségek-re hivatkozva, azt szerette volna elérni, hogy alkalmatlannak nyilvánítsák.

Az orr-fül-gégész szakorvos mindezek tudatában cselhez folyamo-dott.

A szakrendelője falára szemészeteken használt táblát akasztott. Olyat, amelyen a nagyobb betűktől lefelé a legkisebbekig leolvasva megállapíthassák: kinek milyen rossz a látása...

Egy fiatalember lépett be, akit természetesen hallásvizsgálatra utalt be a sorozó főorvos.

Az orr-fül-gégész szakorvos nem a megszokott morcosságával, hanem magára erőltetett mosollyal az arcán fogadta.

- Foglaljon helyet! - suttogta mosolyogva. - Miután az illető leült, alig hallhatóan megkérdezte: - Látja azt a táblát?

- Látom..., de - átkodott - engem nem a szemészetre utaltak be.

- Rendben van. Kiváló a hallása. Alkalmas - vágta rá lekezelően legyintve, sunyin szétmorzsolva mosolyát a bajusza alatt.

Aforizma

Az ezermester, több mint mester: zseni.

Nem mindenki jó humorú

Egyik igen jó humorú, főleg tragédiákat írogató barátom, ebbe a mesébe kezdett:

Az opera várótermében, a jó humorú, a szintén író barátom, aki ugyancsak a feleségével érkezett az operába így kiáltott fel, amikor meglátta a kiöltözött, kipingált arcú feleségemet:

Ja, egy pillanat! - odázta el a poént. - Miért emelem ki, hogy jó humorú a főleg tragédiákat író barátom? Mivel fordítva igaz. A humoristák zöme társaságban s egyébként sem, nem a legjobb társalgók, nevettetők, humorosak. Legtöbbjük, ha nem is komor, kissé zord, amíg a tragédiákat és a krimiket írók többsége kedveli a humort...

- Szóval? - sürgetem, hogy térjen a lényegre, mert nem sok időm van. Várnak..

- Olyan gyönyörű ez a ruha... - Megjegyzem, kissé megsértődtem, amiért a ruha s nem a feleségem... - Nem, ez nem ruha - folytatta, két tenyerét összecsapva -, ruhaköltemény.

- Ez, ez tényleg köl...te...mény - replikáztam a hecc kedvéért - két ifjúsági regény s egy novellagyűjtemény ára.

- Egyébként - teszi hozzá -, ez a kevésbé sikeres író társam, ezt írta az egyik kiadónak, azért-e, de miért másért, hogy megsajnálják, nem tudom: Nem szeretnék meghalni, noha betegeskedem, amíg meg nem érem ennek a regényemnek a kiadását. És tudod mit válaszoltak neki? - röhögött fel a kajánság határát jóval túllépően: - A kéziratát viszsza küldjük, hogy minél tovább éljen!

Mókás aforizmák

Szép ruha, drága cipő, sok ékszer és az a frizura! Micsoda elegancia: De kérem, a száját nehogy kinyissa!

* * *

Aki kétsornyi, eredeti mondókáját terjedelmes szónoklatban közli: időrabló.

* * *

Ha valaki csúnya, az egyedül az ő bánata, a többiek, miközben végignéznék rajta, örülnek, hogy ők nem azok.

* * *

Az ördög nem az alvilágban, bennünk: a szívünkben lakozik.

* * *

Ha az irigységnek létezik határa, én kettős állampolgár leszek.

Akkor kié?

A fiatal nő ezzel állít be az egyik háztartási gépek szervizébe:

- Állandóan én használom ezt a takarítógépet, mert a férjem...

- Igen - mosolyog rá megértően az alkalmazott, jól ismerve az ügyfeleket, főleg, ha nő az, elejét véve a hosszúnak ígérkező szóáradatnak, ugyanis egyáltalán nem kíváncsi rá, ki használta, ki nem -, és mi a hibája ennek az újnak látszó, jó márkájú takarítógépnek?

- Néhány napig vidéken tartózkodtam. Mondanom sem kell, mi várt rám hazaérkezésem után - csak nem hagyta, hogy berekesszék a szóáradatát -, alaposan kitakarítottam. Amikor az ágy környékét por-

szívóztam, jól benyúltam alája. A férjem, hogy s mint, szerinte azért, mert nem jól tartom a csövét, kikapta a kezemből. Kotort vele erre-arra..., s nem elrontotta! Mert ugye: a férfiak! - biggyesztgette kajánul félre a száját.

- Lássuk csak! - S bedugta a gép zsinórjának dugóját a csatlakozóba. Mire az furcsán, olyképpen, mint amikor a kacsza kézi tömés közben mellé nyeli a kukoricát, hörgött néhányat, majd elcsitult. - Azt hiszem, nincs nagy baj. Ha van egy kis ideje, megnézetem. - Udvariatlanul, választ sem várva beszólt a nyitott ajtón át a műhelybe: - Jócó, légy szíves nézd meg ezt a gépet!

A szerelő kissé olajos kézzel, feltűrt ujjú, zsírfoltos munkaruhában máris ott termett. Belenéz a gépbe, bekapcsolja ő is, majd a gép tulajdonosára tekint.

- Eldugult. Beviszem a műhelybe s megnézem.

Nem vár választ, felkapja, és beviszi.

Alig néhány perc múlva visszatér. Arcán kaján mosoly terpedt szét, kezében női melltartót szorongat.

- Ez volt benne, hölgyem.

- Semmiség - vigasztalja a munkát felvevő nő -, a múltkor...

- Semmiség? Magának talán - horkan fel hirtelen a takarítógép behozója, az előbbi feleség hirtelen fogant idegességgel -, nekem nem, ugyanis ez a melltartó nem az enyém.

Aforizmák

A legtöbb szerelem olyan, mint az izzó vas. Szikrázik egy ideig, utána folyamatosan elhalványul.

* * *

Senki sem lehet egyszerre ördög s angyal.

* * *

Sohase dicsérd erényeidet a szomszédod jelen-létében.

Egy-egy kis humor, meg más is

(Valamennyi eset megtörtént.)

- **De szép**, új kabátod van, Mucuska! - fogadja kolléganőjét a munkatársa.

- Igen, de csak a gallérja prém - kacag fel célzatosan, mert egyedüli nőként az ő fizetése a legkevesebb ebben az irodában -, mégis egy vagyona került az én fizetésemhez képest.

- Milyen prém? - simogatja meg a munkatársa, már a fogásra akasztott kabát gallérját. Mondani sem kell, nem segített neki levetnie, nem is ő akasztotta fel oda. - Szerintem nyúl.

- Ilyen színű nyúl nincs, - robban fel - valódi róka!

- Ahá! - cukkolja. - Kettévágattad, hogy olcsóbb legyen. Ha csak - szagolgatja - nem görény - röhögött fel kajánul.

- Ha az lenne a te fejedre hasonlítana - vágott vissza a nő sértődötten.

- Te láttál már kopasz görényt?

- Azt nem, de kopasz kerge marhát igen. S szarva is volt, mint neked... - célzott a feleségére, aki gyakran megcsalta, végül éppen a napokban hagyta ott egy másik férfi miatt.

A vállalat igazgatója kiszólt az irodája melletti titkárságra, ahol a két titkárnője serénykedett.

- Ha keresnek, nem vagyok bent!

Az éppen benyitó, de még az ajtón kívül álló férfi meghallotta.

- Marika! - fordult az egyik titkárnőhöz, úgy téve, mintha semmit sem hallott volna előbb. - Bent van a főnök?

- Nincs - nézett össze a két titkárnő. - Sajnos nincs! - toldotta meg a másik titkárnő is.

- Lóversenyeznek, meg nőzik munkaidő alatt, mert neki mindent szabad. Vezérnek képzelet magát, holott csak egy kis felülről ránk ültetett senki...

Nem folytathatja, mert az ajtó alig résnyire kinyílt.

- Ki van rúgva! - csak ennyit mondott a fejét alig kidugó igazgató, s máris visszahúzódott.

- Maga... maga nem küldhet el engem - kiáltotta utána az előbbi magáról megfélemedezett férfi. - Két tanúm van rá, hogy nem volt bent az irodájában, amikor én itt jártam.

- **Főnök úr!** - állított be a használt autókereskedés irodájába az egyik házaspár, ahol már az elmúlt napokban is jártak. - Sikerült összekaparnunk a pénzt. Megvesszük a Skodát, amelyet a minap néztünk ki magunknak.

- Sajnálom - tárta szét mind a két kezét az -, tegnap leelőlegezték. Ám - integetett feléjük bizarrul, hogy lépjenek közelebb - egy cseppet se sajnálják - súgta fontoskodón, holott senki sem tartózkodott bent rajtuk kívül. - A kilométerórát megbabrálták. Jóval kevesebbet mutat, mint ahány tényleges kilométer van benne. S ezek a régebbi típusú kocsik valósággal zabálják a benzint...

Másnap táviratot kapott az előbbi házaspár. Ez állt benne:

- A csodálatos Skoda mégsem kelt el. Elvihető!

- **Kapitány úr!** - panaszkodott a tó tulajdonosa a rendőrkapitányságon. - Amióta a kacsanevelő tavunk melletti útra terelték a forgalmat, mindennap elgázolnak az autók egy-egy kacsámat.

A manapság igen ritka, megértő, segítőkész kapitány némi morfondírozás után, ezzel állt elő:

- Kitetetek egy táblát. Vadveszély! A piros szegély közepén egy kacska lesz.

Egy hétre rá, felbuzdulva a kapitány segítőkészségén, újra megjelent az előbbi férfi a rendőrkapitányságon.

- Semmi eredmény. Fikarcnyit sem változott a helyzet! Ma is két, szép kacsámat gázolták agyonra.

A kapitány most sokkal tovább törte a fejét, mint ennek előtte.

- Másik táblát tetetek ki. Vigyázat! Fürdőhely! Átmeneti forgalom! Tudja, hány kilométeres lassítást jelent a vigyázat felírás piros szegélyben?

- Persze, persze! Köszönöm szépen.

Ez sem használt sokat. A kapitány mérgében, ezt tanácsolta az újra eléje érkező, panaszkodó férfinak:

- Írjon ki, amit akar. Persze a jó erkölcs s a KRESZ figyelembevételével...

Elmúlik egy hét s több. A kapitány hiába várta, mert el nem képzelte: mit írhatott ki a régebbi panaszos, mígnem a valamennyi emberben meglévő legyűrhetetlen kíváncsiságától hajtva, az autójába vágódott, s felkereste a tethelyet, ahol ezt olvasta le a kihelyezett tábláról: Nudista strand!

Juliánusz vagy Júlia? Az 50-es években, a Rákosi-korszakban történt.

- Júlia nővért keressük! - közölte a kolostor kapusával, a kis ÁVH-hás csoport élén érkező hadnagy.

- De uraim! - tárta szét a kezét riadtan, fakadt ki, holtta dermedten - mert azonnal tudta: kiről van szó, s miért keresik. - Ez férfi kolostor. Itt nincsenek nők. Nézze csak, férfi! - mutatott ki az udvarra, amelyen éppen az egyik barát ment át. - Valószínű eltévesztették a címet.

- Mégis ez a kolostor az! - erősködött. Elővette, nézett bele a papírjaiba. Hiába, mert a valóság teljesen összekeveredett kiskaliberű agyában a valótlansággal. Végül is, az elemi iskolában tanultak mellé, az alaposan átmosott agyával, amelyet ilyen-olyan, politikai éberséggel, némi katonai kiképzéssel tömtek tele, amely rossz óráként csak akkor ketyegett, ha megrázták, úgy határozott - elköszönése helyett, visszavonulót intve a katonáinak - hogy jelenti a felettesének. Egyébként is tiszt létére ő csupán egy kis kerekecske volt a véres rendszer bonyolult gépezetében.

Miután eltávoztak, a kapus barát lélekszakadva rohant fel az Apáthoz, akinek elhadarta a történeteket.

Vele együtt értesítették Juliánusz testvért, aki persze férfi volt, hogy meneküljön el gyorsan, mert nemsokára letartóztatják.

Mindenki tudta a kolostorban, hogy a hívők közé, téglaként beépített besúgók - mert ilyenek is akadtak régen -, Juliánusz barátot „uszító” prédikációi miatt, többször feljelentették. Finoman mondvá is üldözik.

Juliánusz barát civil ruhát öltött magára, és a kolostor hátsó kijáratán kiszökött a „nagyvilágba”.

Rövid bujkálás után külföldre menekült, élt sokáig.

- **Nos** kicsim! - fordul a doktor bácsi nevetve a hároméves, beteg, kicsi Ágikához. - Anyukának, vagy a te karodba adjam a szurit.

- Annak a! - mutat erőteljesen a kislány a tőle nem messzire álló asszisztensnőre.

Az igen csinos s játékos kedvű Gizike, ezzel a felkiáltással állít be az irodába.

- Aki kitalálja, hogy mit hoztam a táskámban nektek, kap egy cuppanós pusztit.

- Süteményt - vágja rá az ott tartózkodó főnöke.

- Nem! Barackot, de a főnök úrtól kivételesen elfogadom a választ.

- **Fiam** - korholja az apja a fiát, amikor az elébe rakott ellenőrző könyvébe belelapozott -, hogy lehet öt egyest begyűjteni egyetlen nap alatt?

- Mivel ma kivételesen nem hat, hanem csak öt óránk volt.

Egyik ismert szívsebész órájában lemerült az elem. Kicserélése céljából elvitte a megszokott, a kórház szomszédjában lévő óráshoz.

- Tessék mondani! - fordul e jó ismeretség jegyében, viccnek szánón az órás a szívsebészhez. - Ha nem sértem meg, ön mennyit kér egy szívcsereért?

- Kerek egymillió forintot - válaszolja elértőn nevetve, ugyanis pedzette, mire akart kilyukadni.

- Lám, lám! - mosolyog kajánul a „kukucskálója” alól az órásmester a szívsebészre. - Én is szívet cserélek, mert ugye e nélkül, mint az ember szív nélkül, nem működik az óra, pusztá néhány száz forintért.

- Igaz - mosolyog vissza, a jó humorú szívsebész, megértést tanúsítón -, viszont maga csak olyan órát vesz a kezébe, belezi ki, amely már nem ketyeg, egyetlen kereke sem működik, amíg én a szervezet, a többi kerek működése közben cserélek szívet.

A Szécsényi Földműves Szövetkezet jutalomkirándulást szervezett Budapestre a dolgozói részére.

B. József is közöttük volt, aki a Nagycirkusz igen jól sikerült előadásának végignézése utáni jókedvű vacsora során, a kelleténél jóval többet ivott. Mi tagadás: berúgott. A vacsora után, a szakszervezeti bizalmi, hogy egy kis, igazi kultúrában is részük legyen, hangversenyre is elvitte a kirándulókat.

B. József az első sorban ült. Kényelmesen elhelyezkedett. Hosszú lábait jó hosszan kinyújtotta, majd, mialatt a zenészek készülődtek elszunyókált.

Arra ébredt fel, hogy a pódiumon egyetlen zenész hol húzott egyet-kettőt a hegedűjén, hol megvárta, amíg a zongora elhallgat. Félkótyagosan azt hitte, hogy még mindig a cirkuszban van.

- Elég a bohóckodásból! - kiáltott rá jó hangosan a szemét dörzsölgetve. - Vagy muzsikálj rendesen, vagy menj a fenébe!

Mókás aforizmák

Isten nagyon szeretheti a bugyuta embereket, másként nem teremtetett volna ennyire sokat belőlük.

* * *

Mindegyik botnak két vége van, igaz. Ám nem mindegy, ki fogja az egyik végét.

* * *

Ha az anyósod csupa jót mond rólad, dicsér, kérdezd meg: nem tévesztett-e össze valakivel.

Csodás változás

- Miért kezdtem el inni? Ne kérdezd! - figyelmeztet az egyik jó ismerősöm. - Nem, én sem tudom megmondani, holott rengeteget törtem a fejemet. Szép, karcsú, hűséges, jó háziasszony, és gondos anya

a feleségem. Két szép, egészséges, okos gyerekünk van. Igen jól kereső iparos, vállalkozó vagyok. Mindenünk megvan. Gond annyi, amennyi száz emberből tíznek, ha... Vagy mit tudom én! Szóval jól, szinte gond nélkül éltünk...

- Hogyan kezdtem el inni? Mint száz emberből tíz, hogy előbbi hasonlatomnál maradjak. Először esténként: talpas pohár, kiváló nedű, szertartásos mozdulatok, amint hirdették, s én ráharaptam. Csak egyetlen pohárkával..., aztán az idő telt, a megszokott pohárkából lassan kettő, három s több fogyott. Észre sem vettem magam, és az otthon elkezdett poharazgatást, a déli ebédszüneti és a munkaidő után haveri ivászat, s nem csupán az ivás, akadt más is, ami követte.

Egyre jobban s jobban kívántam a bort s a társaságot, a jó elbeszélgetéseket, az egymás húzását, ugratását, a jóízű danászásokat.

Mi történhetett más? - mozdul meg először, széttárva a két kezét, szemével a távoli fel-felgyülemelő, ilyen-olyan emlékeinek romhalmazába turkál, majd belém szúrja átható s igen kifejező tekintetét. - Először csak némelyik, aztán valamennyi este ittasan tértem haza.

A feleségem szép, lélekbeható szavakkal... Igen, igen, sosem veszekedett, szidott, követelőzőtt..., csak rimánkodott: Ne, ne zülljek el! Így, meg úgy, amint szokás s kellő egy igazi asszonytól. Hogyan, miként maradhatott a történetek ellenére is annyira nyugodt, megértő feleség, nem értettem meg. A gyerekeim, noha nem voltam hozzájuk durva, sőt..., mégis félni, huzakodni kezdtek, mind jobban és inkább eltávolodtak tőlem.

Most először hosszabb időre elhallgat. Fejét elgondolkodón lelógatja, mereven bámulja a földet. Ki tudja, mire gondol, mi játszódik le emlékezetének csupasz szövevényes göngyölegeiben. Mert néha olyasmik is eszünkbe jutnak, amelyek előtte soha. A gyerekkor, a szülők, az egyik-másik iskola, esetleg egy semmitmondó, elhanyagolható, emlékezésre sem méltó esemény, ilyen-olyan vastagságú pókhálóval beszótt emlék...

- Egyszer - emeli fel újra a fejét, somolyog rám -, bort vittem haza, s ami akkoriban ritkaság számba ment, kaptos voltam igaz, de nem részeg. Azt kérdezte a velem szembejövő valaki, mert nem emlékszem már ki, talán az egyik gyerekkori barátom, leng az emlékeze-

temben, de lehetett más is: Ezt mind megiszod. Meg, de nem egyedül, kicsinyítettem, burkoltam be hazugságba kapaszkodón a már köztudott ittasságomat. Vendéged van? Nem mindegy ki? - Fellengzősködtem, mert ugye mi köze hozzá. - Ketten isszuk meg. Mert bennem - tettem hozzá, nem tudhatom, honnan, miről jutott eszembe: beugrott - két lélek lakozik. Bagatellizáltam el a helyzetemet buta humorral: az egyik ördög, a másik angyal. Ez is iszik majd belőle, az is, ezért hamarosan elfogy az egész, de ha velem tartasz neked is jut belőle!

- Köszönöm - így ő -, hanem ha rám hallgatsz - javasolta mókásan röttyögve -, kiöntöd azt a felét, amelyet az ördögnek szánsz, az angyalét meg elnyalogatod.

- Szívesen kiönteném - vágtam vissza -, de nem tudom, kinek a része van alul s kinek a része felül...

- Na! - csap szavai kihegyezett ostorával képzeletbeli lovai közé, hogy felgyorsuljanak. - Máskor, meg egy füzetet rak elé a feleségem. A nagyobbik gyerekem iskolai fürete volt. Dolgozatot írtak az iskolában. Ez volt a címe: A három kívánságom. A gyermekem ezt írta háromszor s egymás alá: Apu ne igyon többé! Sírva fakadtam, mert ugye a részeg ember érzelmei csapongók. Olyan, de olyan undor, utálat fogott el, öntött nyakon, amelyet soha, de soha nem éreztem addig.

Tollat kerítettem, és ezt írtam a füzetbe, közvetlenül a tanító néni aláírása után: Megfogadom! Apukád.

Egy hétig állt a béke. Boldogság, öröm az egész házban s mindannyinkban..., mígnem - arca elfanyalodik, két kezével egyszerre sújt a levegőbe. - Aztán minden kezdődött előről, noha én, már korántsem voltam ugyanaz az ember, mint előtte. Az a bizonyos angyal, amelyet már említettem is, nem hagyott nyugodni. Állandó lelkiismeretfurdalás gyötört, amelynek az lett a következménye, hogy eldurvultam. Törtem-zúztam, holott senkire, semmire, csak önnönmagamra haragudtam. Gyűlöltem, leköttem saját képzeletbeli ábrázatomat.

Felém dőf a szemével. Arcának hirtelen összegyülemlett redőibe különös, eltorzult árnyékok fénylenek, vagy inkább feketéllenek, folydogálnak szerte.

- Érted? Meg tudod egyáltalán érteni, mi zajlott le, ment végbe bennem?

Bizonytalanul rábólintok, ő folytatja:

- Egy ízben, az éppen akkori dolgom miatt, az egyik templom előtt vitt el az utam. Nem voltam részeg, mert munkaidő alatt, bármennyire lesüllyedtem, meg-meghemperegtem a mocsokban, amennyire fogyatkozó önerőmből telt, úgy ahogy tartottam magam.

Bementem, s az egyik padba ültem, ahol a magam módján, saját szavaimmal imádkoztam egy ideig. Nem sokáig, mivel hamarosan elnyomott a hirtelen rám törő álom.

Borzasztó álomom volt. A mennyezeten, a falakon lévő képekhez, freskókhoz illetlen, ezer meg ezer, finoman mondva is züllött ember vett körül. Sohasem felejttem el: összehányt padlók, a bevezetésüktől s más mocsoktól bűzlő ruhák, piszokban: sárban, pocsolýában fetrengések s azok a förtelmes szavak, káromlások, szidalmak, üvöltések, amelyekkel mind-mind engem illettek! Mert, ami ott s előttem lezajlott mind én miattam történt... Végül az összes rút alak s cselekmény egyégyé forrt. Én voltam az, akit a falról..., nem a falból, valahonnét hirtelen előbúvó egyik szentember, nem tudom ki volt az, korbácsot csattogtatva a fejem körül kizavart a templomból.

Teljesen felébredtem, és magamhoz tértem, ám a fejemben alig elbírható nehezékkal, vagy..., nem is tudom, minek mondjam, amivel a szívembe szorultan vonszoltam ki magamat a templomból.

A múltam valamennyi szennye rám szakadt, amely borzasztóan bántott. S az a szégyen, az a büntudat, amely mind-mind rám nehezedett! Az egész testem elnehezült. A fejem fájt, szédültem. Útközben, mert hazafelé tartottam, több régi ivócimborámmal összeakadtam. Hívtak. Bocssátsatok meg, fújtam, ismételtettem: rosszul vagyok, hazamegyek, s lefekszem!

Így is történt. Hazamentem s lefeküdtem.

Álmomban-e, vagy a valóságban, máig sem tudom, olyan fényesség vett körül, amely valósággal bebugyolálta az egész testemet, hogy majd megvakultam. Ide-oda röpködő angyalok szálldestak körülöttem, mind-mind a templomban, ébrenlétemben a falon látott angyalok voltak, és az a különös, testet-lelket felüdítő orgonaszó!

Nem tudtam, álom-e, vagy valóság. Tenyeremet a szemem elé szorítottam s felordítottam: Ne...em. Ne!

Arra eszméltem fel, se hang, semmi, hogy a feleségem mellettem ül a heverőn, aki történt, ami történt, voltam, aki voltam, végig hűséges maradt hozzám. Szelíden, szomorúan, megnyúlt arccal, lesóványodottan, de végig kitartott mellettem.

- Mi történt veled? - suttogta riadtan fölém hajolva, mialatt gyengéden, csupa szeretettel, odaadással megsimogatott: Sokat imádkoztam és imádkozok érted - suttogta könnybe lábadtan.

Én az ölébe hajtottam a fejemet, és csak zokogtam, zokogtam.

Egyetlen mukkot sem mondtunk egymásnak, miután abbahagytuk a sírást, noha mind a ketten éreztük, csoda történt, amelynek folytatása lesz.

Kemény munkához, fontos intézkedésekhez, emberi sorsokat meghatározó döntésekhez szokott, de italozó embertől alig elvárható alázatossággal les rám, s az a mosoly, amely eközben az arcán ül. Leírhatatlan!

- Azóta több hónap telt el - gügyögi gyermekin tisztán -, s én nem iszom. Mi történt velem a templomban s otthon, nem tudom, egyáltalán nem éreztem, s érzek többé késztetést arra, hogy igyak, sőt utálom a bort.

* * *

Csengetnek, kimegyek.

Egy középkorú férfi áll a kapum előtt. Cigány. Vállán ásó s gereblye.

- Jó napot! - köszön, fogadom, mialatt tetőtől-talpig végigmustrálom. Ki ez? Nem ismerem, holott kis városunkban majdnem valamennyi cigányt ismerek. Messziről köszönnek a gyerekek, manapság ritka az ilyen, ezt is hozzáteszik: hogy tetszik lenni, Gyuri bácsi?

- Látom - rebbent ki csapongó gondolataim rongytépéséből -, nincs még felásva a kertje. Felásnám, órabérbe, átalányba, amint akarja. Döntse el maga!

- Jöjjön - örömben majdnem elkapom a karját, hogy behúzzam az udvaromba. Nem azért örülök, mintha nem kapnék embert, aki felásná kis kertemet. Bőven akad manapság szegény ember, amiért, noha őt nem ismerem, ismerős cigány férfiakat számtalanszor buzdítom: ne heverjete az udvarotokban, ne ücsörögjete a küszöbötökön, ne panaszkodjatek, ne tartsátok állandóan segélyért a markotokat, kapjatek a vállatokra ásót, kapát, hólapátot, mikor mit, s irány a város! Csengessetek be a kapukon, ajánljatek fel a munkátokat: ásást, kapálást, télen hó eltakarítást. Rengeteg az öreg, a magatehetetlen ember, biztosan akadna munka. Pénzt keresnétek, mert az a néhány havi közmunkáért kapott pénz, segély édeskevés...

S íme!

- Ne féljen tőlem - vigasztal bent az udvaromban -, mivel cigányember vagyok, mert ugye manapság minden: a rádió, a televízió, az újságok, tele vannak velünk: így meg úgy a cigányok! Hol ide, hol oda törnek be, hol ezt, hol azt szurkálták össze, ölték meg, rabolták ki az öregeket. Meglehet túlzás, vagy egyszerű „kacsa”. Hívó, keresztény ember vagyok...

Nem hagyom, hogy folytassa. Megállok. Még egyszer tetőtől-talpig végignézem, nemcsak úgy, amely valamennyi ismeretlen embernek kijár, ha bejön az udvaromba, telis tele kíváncsisággal.

- Ritkaság - bököm közbe három szótag erejéig, amelyekért ugye, kár volt megszakítanom.

- Az - vágja rá csakúgy kapásból, majd körbemutat. - Ez lenne az? Mármint az a terület, amelyet fel kellene ásnom.

- Ez - vágom rá. - Négyszáz forint óránként. Gilt?

Lám, milyen vagyok - döbbenek meg szégyenkezően. - Gilt, mert cigányember, másnak biztosan nem járna ki ez a hányaveti pejoratív szó.

- Elfogadom - döfi belém villogón, két koromfekete szemgolyóját, miközben ezt is hozzáteszi: - Nagyon szépen köszönöm -, mosolyog rám hálásan. - Máshol a kétszázat is sokallják, alkudoznak, maga meg a dupláját vágja oda, csakúgy kapásból.

Most hiszem el, hogy tényleg másabb ember, mint a többiek: hívó, keresztény. Mert akadna-e más valaki, aki sokallja a beígért órabért?

Nem vakargatja a fejét, nem vág furcsa fintorokat, nem huzigálja a szája szélét, mialatt szemmel láthatón azon töri a fejét, hogy elfogadja-e az ajánlatot vagy többet kérjen? Végigmér: kifajta, mifajta ember, nem balek vagyok-e, akit jól meglehet „fejni”, nem tudna-e többet kicsikarni tőlem, mígnem lekicsinylőn legyint, s kegyesen jelzi, hogy: rendben van, de csak magának...

- Nos, az óra mostantól ketyeg - jelentem ki lecsillapultan. - Innentől kezdve fizetem az idejét. Üljön le, s mesélje el, miként tért meg, mert csak volt valami előzménye, története?

Leül. Ásóját, gereblyéjét maga mellé dönti a falnak.

- Hogy ne húzzam-nyúzzam az időt sokáig, amelynek egy-egy órája mostantól magának négyszáz forintjába kerül, elhadarom.

- Kíváncsi vagyok - vetem közbe, arra gondolva, hogy helyemben, melyik ember ne lenne kíváncsi. Cigány s megtért, keresztény. Igen-igen, mindnyájan kíváncsiak vagyunk. Másként mi lenne a sok szélhámos kártyajóssal, asztrológussal, meg a horoszkópkészítőkkel, avagy, miért kérdezzük meg, szinte naponta ettől-attól: hogy van, mi újság?

- Nos - rebbent ki szertekalandozó gondolataimnak útvesztőjéből, majd annak jeléül, hogy máris elkezdí, mind a két tenyerével egyszerre üt a térdére. - Négy gyerekem van, s az asszony, aki esténként el-elmaradozott. Először egymaga, később mind a négy gyerekkel együtt. Egyedül tébláboltam otthon, amelyet ki nem állhattam, mert ugye a család, a család, nagyon hiányoztak. Nem sokáig túrtam el azt az áldatlan állapotot. Addig-addig, mígnem felelősségre vontam az asszonyt, mire ő, ha nehezen is csűrve-csavarva, hímelve-hámolva kinyögte. Más cigányemberek már lekentek volna neki egy nyakast, mert nálunk, cigányoknál az-az ember nem szereti a feleségét, aki nem csapja néha pofán. Lett volna rá okom, mert minek hímezik-hámozik. Meglehet, hazudni akar.

Szóval elrebegette, hogy az egyik imaházba járnak.

Kegyetlen düh fogott el, magam sem tudtam miért. Mert talán említettem is: régimódi cigányember vagyok. Tudja miként „házasodtunk”, pontosabban álltunk össze az asszonnyal? Elkaptam, s megszöktettem. Egy jó hetet töltöttünk el a szomszédos faluban az egyik

rokonunknál. Hazajöttünk, utána az én s a feleségem családja: ha megszöktetted, a tiéd felkiáltással házastársnak tekintett bennünket. Örökre, mert nálunk cigányoknál a válás ismeretlen..., volt akkoriban! Se templom, se pap, se községháza, semmi! Azt a szót, hogy Isten hallottam, persze hogy hallottam, de én s a többi cigányok csak egyetlen valakit tiszteltünk a magunkmódján: Szűz Máriát. Ez meg hová, mit tudom én hová jár, kik-mik s mivel verték át, vették rá, amikor az asszonynak otthon, a családja körében van a helye esténként.

Azt mondta: nem tilthatod meg! Ha agyonversz is, elmegyek...

Na jó, mondtam. Eddig nem mondhattad, hogy ittam, kocsmáztam, ezentúl te oda, én a kocsmába járok!

Ő sírva rimázkodott, hogy ne tegyem!

Egyszer - gyorsítja fel szavainak eddigi narancshámozásához hasonló akadozását -, félrészegen tértem haza. Se asszony, se gyerekek, teljesen üres és hideg ház fogadott. Olyan méreg fogott el, hogy majdnem szétpukkadtam. Sokszor voltam mérges, de annyira soha.

Végre megérkezett az asszony a gyerekekkel együtt. Egyből neki rontottam. A gyerekek, ahány annyifelé rohantak ki az ajtón. Kezemre csavartam a haját, fejét hátracsavartam, és felmarkoltam az asztalra készített kést, mert szilárdan elhatároztam, hogyha nem is vágom át a torkát, megcsúfítom.

A sátán, uram! Lám, mire képes! Megcsúfítani én, aki cigány létemre, sosem vertem meg.

Egy kicsit kívár, de miután nem szólok közbe, se nem helyeselek: hogy igenis az ördög s miegymás, egyetlen mukk nélkül, elgondolkozón hallgatom, folytatja:

- Emelem a kést, már-már szúrok, amikor egy kereszt jelent meg előttem. Hol láttam, mert azonnal eszembe ötlött: már láttam valahol ezt a furcsa keresztet, máig sem tudom, holott nagyon ismerős volt. Egyik odaszegezett, ferdén álló keze megmozdult s rám mutatott: Nem látod, mennyire szenvedek - nyílt meg a véresen habzó száj -, te is kínozol?

Uram! - les rám, de nem szúrja belém a szemét, szemgolyói csillogón-villogón a távolba merengnek. - Én teljesen lemerevedtem. A

kezem, amelyre a haját gyűrtem ellankadt, de a kést ugyanúgy tartottam, mint ezelőtt.

A feleségem vette ki, a minden ízében remegő ember kezéből, s rakta vissza az asztalra.

A székre rogytam, és ezt suttogtam: Nem megyek többé a kocsmába, ti járjatok oda, ahová eddig is jártatok!

Az asszony a lábam elé térdelt. Két kezét az ég felé tárta s imádkozott, hálálkodott. A gyerekek is bemerészkedtek. Körülvettek bennünket.

Az után, hogy ne húzzam sokáig az időt a részletekkel, miután ők elmentek, engem is hívtak, ám én megmakacsoltam magamat, viszont titokban estéről estére utánuk lopóztam. Belestem az ablakon. Mindent láttam, mert kint sötét volt, bent égtek a villanyok. A feleségemék egy apácával az élen beszélgettek, nevetgéltek, imádkoztak, énekeltek. A gyerekek, külön teremben játszottak. Telis tele volt az asztal ilyen-olyan társasjátékokkal. Szemmel láthatón nagyon élvezték a játékot. Megvártam, amíg kijönnek. Ők az utca egyik oldalán, én a másikon. Egyszer csak, hogyan s miként, miről, mert égtek ugyan a villanyok, de nagyon vigyáztam, hogy ne vegyenek észre, Árpika, a legkisebb fiam felfedezett. Át akart rohanni hozzám az úton.

Zsupsz, egy autó a szemem láttára, alig néhány méternyire tőlem elütötte.

A fejemhez kaptam s felordítottam: Istenem!

Elérzékenyedik, a hangja megbotlik, néma kacsamód hápog, szó híján csak hápog egy ideig. Könnybe lábadt szemét, szégyenlősen a földre hullajtja.

- Negyvenöt éves vagyok - rebegi később, még mindig előbbi felindulásával küszködőn -, de ezt a szót, hogy Isten, előtte csak káromkodásként ejtettem ki. Akkor s ott belém nyilallt ez a szó. A fejem zúgott. Valósággal tántorogtam. Csoda, hogy nem rogytam össze. Arra eszmélek fel, hogy Árpika átölel. Mögötte az autós, mert ugye megállt s riadtan futott a kisfiam után: nem esett-e baja, mi egymás, de miután látta, hogy kutya baja, faképnél hagyott bennünket.

- Te... te! - hebegtem magamhoz szorítva a fiamat.

Kimásztam az autó alól.

Igazat mondott, mert később a feleségem s a többi gyerekeim, mind azt szavalták: Csoda, csoda történt.

Ami igaz, az igaz, az autó, szerencsére nem ment gyorsan, s terepjáró volt, amelynek kicsit magasabb az alváza, mint a rendes autóké. Akkor is....!

Átmentünk a többiekhez, összeöleleztünk, és csak sírtunk-sírtunk.

Mihelyt magamhoz tértem, a feleségemhez fordultam:

- Ha elmennék, befogadnátok engem is? - Nem mondtam hova, értette ő a nélkül is.

- Gyere! - s cigányokhoz nem illőn, ott az utcán, a gyerekek előtt átölelt s megcsókolt.

Rám mosolyog.

- Ennyi -, majd feláll, kezébe kapja az ásóját meg a gereblyéjét, és elindul a kert felé.

Nekem egy mondás jut eszembe: A mennybe nem rakétával, térden állva lehet feljutni.

Aforizmák

A tegnapodat hagyd az ördögre! A ma legyen a tiéd, de a holnapodat bízd Istenre! Azt viszont ne feledd: a ma folytatása a tegnapi napnak, kezdete a holnapnak.

* * *

Aki ma feléli a holnapját, az még ma keressen egy kukát, amelybe holnapután turkálhat.

* * *

Sokan azt mondják: ha előlről kezdhetném, nem követném el ezt és azt a hibát. Meglehet, de újabbat igen.

* * *

Ha a házasságodat rabságnak érzed, szállj magadba: Ki a rab, s ki a fegyőr.

Nehéz döntés

Várady Balázs, első osztálytól eminens tanuló volt. Most is kitűnőre érettségizett.

Tovább tanul, de hogy melyik egyetemen, egyáltalán minek készül, még nem döntötte el, noha holnap - máris késésben van - le kell adnia a jelentkezési lapját. Minden lehet: orvos, jogász, közgazdász, mérnök, tanár, ám valójában egyik pálya sem vonzotta.

Majd-majd eldönti - odázta el újra s újra a döntését, ha megkérdezték mások s önmaga előtt.

Érettségi után családi ünnepséget és kisebb lakomát rendeztek, kitűnő érettségije s az elmúlt iskolai tanévek kiváló eredményei jutalmaként, ahol többször is felvetődött: mégis, milyen pályát választ?

Még nem tudom - hangoztatta - de holnapra eldöntöm, mert el kell döntenem! Jól van: aludj rá egyet s dönts! - javasolta, ki nevetve, ki aggódva, a szerint, ki milyen fokú rokoni kapcsolatban állt Balázssal. Mert a szülők miért ne aggódtak volna, amikor volt rá okuk, jogos aggodalmuk a fiuk nagyfokú, már-már felelőtlen, önmaga s családja szégyenére tanácsalanságán, lévén kitűnő tanuló, sokkal okosabb a társainál, akik mind s régen döntöttek sorsuk alakulásának mikéntjéről.

Majd lesz valahogy! - fújta kiskorától mostani érett fejéig, amely ugye semmiképpen sem jó megoldás. Nemhogy nem jó, semmilyen! Sőt felelőtlenség!

A jól sikerült családi összejövetel - beleértve a közelebbi rokonságot is - s lakoma után, Balázs késő este feküdt le, mégsem tudott elaludni.

Csak forgolódott-forgolódott. Törte a fejét, ezen is, azon is, kalimpált az esze megroggyant kereke, jobbra is, balra is dülöngve. Sok, kisebb-nagyobb súlydarabokat dobált abba a mérlegbe, amely serpenyőjében a jövője hevert, mégsem jutott döntésre.

Mindenkivel előfordul, hogy megszenved egy-egy nagyobb döntés előtt. Balázs esetében életfontosságú döntésről volt szó, mégis hosszú éveken át, s ezen az elalvás előtti órákban sem jutott dülőre, noha

jól tudta: nincs tovább! Így vagy úgy döntenie kell, hogy melyik egyetemre kéri a felvételét, egyáltalán milyen pályát válasszon?

Addig-addig kalandozott, serteperkált az agya, mígnem, ha nem is a megoldó, de a feloldó álom karjaiba kaparintotta, s kirepítette az utcára.

Csak ment, topirkált. Se jobbra, se balra nem nézett, mígnem egy rendőrbe botlott.

- Hallom - szólította meg az -, még mindig nem döntötted el, hogy milyen pályára lépsz? Legyél rendőr! Nézd, mennyire megöregedtem. Ha akarom, ha nem leszerelnék. Ki lép a helyembe, amikor a mai fiatalok lenézik a rendőröket. Ilyen-olyan vicceket mesélnek rólunk, bunkóknak tartanak bennünket. Te érettségiztél, tiszt is lehetsz...

- Nem... nem! - hárította el, s tovább poroszkált a járdán.

Odébb az igen jól ismert, öreg háziorvosukkal akadt össze. Megszokott, aranykarimájú szemüvege valósággal ragyogott, amitől ő kiskorában annyira félt, mialatt megvizsgálta, s injekciós tűként bele-szúrt a sohasem mosolygó, már-már zord tekintetével.

- Kicsinykorodtól ismerlek, fiam! Egyszer a haláltorkából hoztalak vissza. Nézd, mennyire megöregedtem. Menni nehezen tudok, csak totyogok. A látásom meggyengült. A reflexeim is! Minap leejtettem a sztetoszkópomat, azt hiszed elkaptam? Légy orvos! Lépj a helyembe! Te itt születted, letelepedhetsz, mert ne hidd, hogy manapság bármelyik városi fiatal szívesen praktizál falun! Amíg te, ugye...

- Nem... nem! - suttogta riadtan, s elnézést kérően tovább sietett.

A következő személy, akivel összeakadt, Tóni bácsi volt, a vendég-lős, ahol tegnap a családi összejövetelüket tartották. Az ajtóban állt. Megszokott frakk s az elmaradhatatlan csokornyakkendő, mert az öregúr nagyon sokat adott magára: Mindent a kedves vendégért - mondogatta. Frakkban, persze hogy frakkban s nem slamposan! Az urak, mert én mindenkit annak tekintek, aki megtisztelti felkeresésével az én szerény vendéglőmet, érezzék magukat úriember társaságában!

- Légy a társam! Öreg vagyok, nem sokáig bírom ezt a tempót, amelyet nap s nap diktálnom kell.

Beletanulsz. Később átveszed tőlem az egész óbelebancot, s meggazdagodsz!

- Nem... nem! - hárította el mosolygón.

A további útja a templom előtt vitt el. S ki állt a kapuban? Marci bácsi, a megszokott koldus, aki ünnepnapokon mindig ott ácsorgott. Egyébként a város közepén „székel”.

De... de - hápogott fejében a kacsamód kiloccsanó gondolata -, nincs is ünnep!

Dehogy nincs, kapta a választ magától a koldustól, tegnap érettségiztél. Neked ez nem ünnep?

Bizalmasan rákacsintott.

- Hallom, még nem döntötted el mi leszel. Nézd, milyen öregember vagyok. Lépj a helyembe! - Felvette az üres sapkáját, eddig a földön hevert, s feléje nyújtotta. - A tied lehet. Vasárnap és ünnepnaponként telerakják pénzzel. Nem kell dolgoznod, vesződnöd, csak itt ácsorognod...

- Ne... e! - ordított fel, s saját hangjától felébredt.

Jó ízűn lesett körbe -, álom volt-e vagy valóság -, törülgette a szemét, kecmergett ki az ágyából, lépett a nyitott ablak elé, ahol ásítózása, nyújtózkodása közepette alaposan megropogtatta a csontjait.

Az udvaron, később vette észre, az apja a traktorát törölgette, mint valamennyi reggel munkába indulása előtt.

Tőle ki veszi át a helyét? - ötlött még mindig az álma hatása alatt merengően az eszébe, mert, ha nem is vén még, egyszer neki is át kell adnia a helyét valakinek.

A testvére közgazdász. Tavalý végzett. Jelenleg Budapesten dolgozik az egyik nagy biztosító cégnél. A másik testvére lány. Az anyja kis cukrászüzemében tanul, merthogy ő is cukrász lesz, s egykor átveszi az anyjától a műhely és az üzlet vezetését.

Akkor... akkor, a földeket s a mezőgazdasági gépeket, ki veszi át az apjától?

- Én! - kiáltott fel.

Ebben a hitében, sebül megfordult, ledobálta magáról a pizsamáját, kapkodón felöltözködött s kirohant az udvarra.

Az apjához sietett, s sokat sejtetőn rámosolygott.

Ő mindent elérte, hasonlóan fogadta a mosolyát, merthogy úgy, amint megígérte az este, döntésre jutott végre.

- Mezőgazdász leszek, apu! - Csak ennyit mondott.

Az apja, aki a hosszú évek alatt egyszer sem említette meg, még csak véletlenül sem csúszott ki a száján, hogy legyen mezőgazdász, s egyszer vegye át tőle a birtoka vezetését, most kitörő örömmel ölelte át, veregette meg a hátát, amelyről Balázsnak akaratlan a nyerges lovuk jutott eszébe, ugyanis valamennyien tudtak, s szoktak lovagolni.

- Hát akkor pattanj fel a nyeregbe!

Kiskorától értett a traktor vezetéséhez, ugrott fel most is, mint mindig, ha traktort vezethetett a lépcsőkre.

- Ne feledd, fiam - szólt utána az apja, mielőtt feldübörgött volna a traktor -, amióta ismerem a le s felmenőim összes, vastag törzsű fánk gallyait, valamennyien parasztok, szebben mondva: földművesek, gazdálkodók voltak. Én is az ő verejtékeikkel megöntözött földjeiket művelem, műveled majd ezek után te is. S még valami! - emelte fel a hangját, hogy meg lehessen érteni, mert a traktor csak feldübörgött, ugyanis Balázst olyan leküzdhetetlen izgalom szállta meg, hogy csak benyomta az indító gombot. - A földünk, több milliárd rögök tömkelege: a mi kis hazánk, azoknak egy kis darabja!

Aforizmák

Minden javaslatot jól fontolj meg! Mert, akit könnyen le lehet kenyerezni, az hamarosan elveszti a kenyerét.

* * *

A szerénységet néha nehéz összetéveszteni az öndicsőítéssel, de fordítva lehetetlenség összecserélni azokat.

* * *

Egyes emberek már a zenészek stímolását is koncertnek vélik.

A csirkék, amelyekből a tyúkok lettek

Milyen cím ez? - kérdezhetné bárki, mert melyik csirkéből nem lesz tyúk, netán kakas, amelyet idejekorán le nem vágnak?

Nos, ezek a tyúkok, amelyekről szó esik majd mások, legalábbis csodás a történetük.

Amely így kezdődött.

- Nézze ezeket a tyúkokat! -, mutat a házigazda, akinek a vendége vagyok az udvarán kapirgáló tyúkokra.

Meglepetten lesek felváltva rá s a tyúkjaira. Olyanok, mint a többiek. Se nagyobbak, se kisebbek, a színük sem rí ki, nem másabb, mint az átlag tyúkoké, noha a házigazda felszólításából, meg a különös hangsúlyából, kézlejtéséből amellyel a tyúkokra mutatott, valamiféle különlegességre kellene bukkannom. Ám hiába erőltetem a szemem, nyitom tágabbra az eszem tokját, semmiféle másságot nem fedezek fel.

- Pedig - érti el a gondolatomat - nem akármilyen tyúkok ezek!

Kíváncsian, mintegy testbeszédemmel felszólítón, feléje bökök a tekintetemmel, mire ő beszédesen szembefordul velem.

- Hallgassa csak! - S már mondja is. - Pontosan hét éve a városban jártam, mert ha nem is naponként, gyakran beruccanok az alig néhány kilométernyire lévő anyavárosunkba, mert ugye ahhoz tartozik ez a kis, tanyaszerű település is. Vásárolni, meg egy-egy korsó sört fel-felhajtani, mert itt uram, se bolt, se kocsmá már. Volt, de bezárták.

Kesernyésen legyintget, majd folytatja:

- Hazafelé karikázok, amikor valaki, máig sem tudom ki, utánam kiabál: ég a házuk!

Hogy miként, mennyi idő alatt értem haza, arra nem emlékszem. A nyelvem kilógott, alig kaptam levegőt, a lábaim elgémberedtek a pedál sűrű tekerése közben.

Füst s kisebb lángok fogadtak, amit csak a kapun belül érve fedeztem fel, holott se takarás semmi, mert sík itt minden, messziről fel kellett volna fedeznem a tüzet. Kissé megkönnyebbülten ugrottam le

a biciklimről, dobtam le a földre, rohantam az udvaron lévő s égő lucernaboglyához, merthogy „csak” az égett le.

Azzal a szándékkal futottam onnét a csaphoz, hogy ráhúszom a csőre a slagot, és vízzel árasztom el a tűz maradványát. Útközben megdöntöttem magam: Minek, amikor már teljesen leégett! Kevés füst, kicsike lángcsóvák, meg a sok koromfekete üszök.

Visszasétáltam, nem úrimód, erősen letörten, mert ugye, ha nem is a házunk a lucernaboglyánk csak leégett. Persze, hogy kár ért bennünket. Megjegyzem: sem az asszony, sem a gyerekek nem voltak otthon. Nem is tudom hol jártak akkoriban. Hogyan s miként keletkezett a tűz, égett le a lucernaboglyám, máig rejtély. A sok munkánk: mire haza és boglyába került, a nyulaink, a kecskéink téli eledele, mind odaveszett.

- Ez meg mi? - rúgtam bele a pernyehalmaz szélén felfedezett kisebb kupacba. Azt hittem összeégett tők. De hogyan kerülhetett ide tők? S ez az orrfacsaró, égett toll és hús büze, amely orron csapott!

Halljon csodát. Az élettelenül eldőlt, megégett tyúk teste alól, nyolc kiscsibe ugrott elő, rohantak szét.

Lehajoltam, összekapkodtam a riadtan futkosó, csipogó, a pernyéktől egyre feketébbé váló csibéket, és sorban a zsebembe dugdostam mind.

Az udvaron kapingáló tyúkokra mutatott.

- Ezek voltak azok. Gyógyígtattuk, mert mondanom sem kell, csak megperzselődtek. Az anyjuk alatt, aki élete árán is megvédte őket a tűztől, biztonságban voltak, de amint szétfutottak, megsebesültek. Túrót, főtt tojást kaptak, a megperzselődött testüket vajjal kenegtük, végül felneveltük mind a nyolcat. Ők, miután felnőttek, hálából télen a leghidegebb időben is tojnak, amikor ugye egyébként elapad a tojás.

Megöregedtek. Egyre kevesebbet tojnak majd, de nem vágjuk le őket s nem is adjuk el.

Élnek, ameddig élnek!

- De... de, álmélkodom, hitetlenkedem -, hogyan kerültek a boglyába?

- Egyes, szabadon tartott tyúkok „eltojnak”. Vadgénjeikben megbúvó ősi ösztöneiktől hajtva, titokban fészket keresnek, csinálnak maguknak. Hol? Sokszor nem vesszük észre, csak amikor már kotyognak, elrejtett tojásaikon ülnek, költenek, ahonnét csak néha bújnak elő, enni meg inni.

Ez a tyúk a lucernaboglyába fészkel, tojt, keltette ki, védte meg saját testével a kiscsibéit...

Aforizmák

Az okos ember, előbb gondolkozik, utána cselekszik. A buta ember, előbb cselekszik, és csak utána gondolkozik.

* * *

Házad több is lehet egyszerre, szülőházad csak egy. A házaidat megváltoztathatod, a szülőházadat csak elárulhatod.

* * *

Az eső májusban aranyat, kánikulában minden pénzt megér. Ősszel közönséges víz.

* * *

Nem az az igazi bolond, aki kolbásznak véli a gyárkéményt, hanem aki meg is akarja enni azt.

* * *

Azért adott az Isten az embereknek két fület, két szemet és csak egy száját, hogy többet lássanak, halljanak, és minél kevesebbet beszéljenek.

Egy magyar szakos tanárnő utolsó mondata

Egyik zord novemberi napon kezdődött, amikor a tüdőgondozóban veszélyes árnyékot fedeztek fel Kató néni, a nyugdíjas magyar szakos tanárnő tüdején.

Azonnal beutalták a Korányi Szanatóriumba, ahol néhány napi vizsgálat után, máris felrobbant Kató néni lánya: Katinka lába alatt a „bomba”.

Tüdődaganat, hétköznapi: rák.

Igen, nem tévedés, robbanásként csúszott ki a talaj a lábai alól. A folyosón, ahol az orvos közölte vele a letaglózó hírt, összeesett. Ilyen-olyan kezelés, pofozgatás után tért magához, ette újra és újra magát, hogy a szeretett s még csak hatvanhat éves édesanyja, rövid idő kérdése mikor, meg fog halni.

Kató nénit, jó három hónapig ápolták a szanatóriumban, ám az egészségügyiek szerint: a leggondosabb orvosi kezelés, ápolás ellenére sem javult az állapota, sőt...! Viszont a hozzátartozói véleménye, akik rendszeresen látogatták, homlokegyenest más volt. Nagyon is felületesen, nem kellő gondossággal kezelték, tessék-lássék ápolták.

Többek között, az orvosoknak és az ápolóknak szánt 25.000 forintját ellopták...

Hiába a leszívás, a gyógyszerek, a tüdővizényője maradt. Az állandósult, a leapaszthatatlan láza miatt kemokezelést, besugárzást nem alkalmazhatnak... Vége, nincs tovább! - így az orvosok.

Hogy ne rontsa a szanatórium halálozási rátáját, vigyék haza: haljon meg otthon!

Nem pontosan ezekkel az orvosokhoz illetlen, durva szavakkal bocsátották el, a diagnózis sokkal simulékonyabb volt, de az értelme stimmel.

Halálosan legyengülten, szinte magatehetetlenül, elesetten, három hétig tengette még otthon az alig pislákoló életét, szeretetteljes pátyolgatás: kezelés, kiszolgálás, naponkénti orvosi felügyelet, ellátás közepette.

Az utolsó napokban már, nemhogy járni, felülni sem tudott. „Szerencsére csak köhécselt”, fájdalmat, sem azelőtt, sem akkor nem érzett, amely úgy az ő szenvedését, mint szerettei fájón mardosó érzéseit megkönnyítette, elviselhetőbbé tette.

Behunyt szemmel, hullaszerűn feküdt az ágyában. Szemgolyói mélyen beestek, szinte múmiává soványodott arcán azelőtti fehér bőre

megsárgult. Csak arról lehetett megtudni, hogy még él, mert hörgött, s ha nehezen kitapinthatón is még vert a szíve.

A férje és Katinka, egymást váltogatva gondozták: meg-megigazgatták a párnáját, be-betakargatták, simogatták, masszírozták, meg-itatták, mert ennivalót már nem fogadott el.

Katinka volt a soros. Az apja váltotta, s maradt később mellette.

- Sietek - suttogta Katinka, miután: felállt, megigazgatta anyja takaróját, megnézte, nem üres-e a pohár, amelyben szívószál volt, s megcsókolta a homlokát -, mert a holnap irodalomórámra készülve, meg kell néznem: ki írta, szégyellem, hogy elfelejtettem, a: Zümmögő című gyerekvers könyvet.

S akkor újabb bomba robbant. Szebb szóval: csoda történt.

Az eddig némán s elaléltan fekvő, már se mozogni, se beszélni nem tudó haldokló, teljesen érthetőn megszólalt:

- Kányádi Sándor.

A feje oldalra billent, száján s orrán vér buggyant, és meghalt.

Aforizma

A halál, a meghaláshoz képest semmi.

* * *

A hírnév mulandó: ma akár az égbe emelhetnek, holnap a sárba taphatnak miatta, amíg a tudást senki sem veheti el, mert az örök.

* * *

A halál „az orvosok által halálra ítélt beteg” vég nélküli szenvedéséhez képest, felmentő ítélet.

* * *

Sok nő szépsége, csak annyira természetes, mint a mesterséges aromával színezett üdítőital.

Régi viccek

Mottó: Az újszülöttnak valamennyi vicc új!

Négy férfi beszélget az egyik asztalnál a kocsmában.

A második korsó sör után, az eddigi visszafogottságuk feloldódottabbá válik, az előbbieknél bizalmasabb hangokat pengetnek meg.

- Az én feleségem - dicsekszik a középkorú férfi -, még manapság is olyan, mint az őzike. Kecses járású, karcsú, s még a sötétben is fénylik a szeme.

- Az enyém meg - fakad ki az idősebb társa -, nagyon megváltozott. Fiatalkorában: tiszta búza, tiszta búza..., ilyen kecsesen járt, mozgott. Manapság: rozs, rozs..., csak tapos, tapos.

- Ha már, tisztesség ide, tisztesség oda: állatokról esett szó - kapta ki a szót az előtte beszélő társa szájából a következő férfi -, az enyém olyan, mint a farkas. Ha kapatosan állítok haza, összecsucsróti a száját, s körülszimatol, ha erős szeszszagot érez, fejét az ég felé veti, és csak vonyít, vonyít. A fizetésnapokon, a régebbi farkas rókává vedlik. Az utolsó filléremet is kilopja a zsebemből.

Fennhangon nevetnek. Nyáluk fröcsköl, a kezük fejével törlik le. Majd tovább isznak.

- Te egy mukkot sem mondtál eddig - fordul a legöregebb a legfiatalabb társuk felé. - A te asszonyod milyen?

- Mit mondhatok ezek után? Sem őzike, sem tiszta búza, sem rozs, s nem is farkas vagy róka... - Két kezét gondolkozón széttárja, szemöldökét felrántja, majd kivágja? - Olyan, mint egy..., egy igazi nő!

A cigánynak, hogy lerövidítse az útját, át kell mennie egy nagy, befagyott tavon.

Mielőtt elindult volna, riadtam lesett a tó szembe lévő partjára, mert igen hosszúnak találta az utat, amelyet a jégen át meg kell tennie.

Juj! Mi történne, ha beszakadna alatta a jég?

Hogy kipróbálja, rá-rálépett a jég szélére.

Kibírta.

Néhány lépés után megállt. Szemét az égre meresztette. Két kezét összekulcsolta.

- Drága Szent Antalkám, ha simán átjutok, nem szakad be alattam a jég, Isten uccse adok neked két forintot!

Elindult. Semmi baj - tapasztalta. - A jég vastag, bátran haladt beljebb és beljebb a közepe felé. Amikor már túljárt a felénél, megint az égre emelte a szemét.

- Ugye, elég lesz neked egy forint is?

S mit ad Isten, a jég megroppant alatta.

- No... nono! Ne ízélj már! - kiáltott fel. - Megadom...

Kóhn meghalt. - Jó ember voltál -, így szólt hozzá Mózes a másvilág kapujában -, megérdemled, hogy a mennyországba juss! Melyik mennyországba akarsz jutni?

- Többféle mennyország van? - ámuldozott Kóhn.

- Kétféle: szocialista és kapitalista. Válassz, melyikbe akarsz bejutni?

- Eleget éltem a szocializmusban. Nem éreztem magam jól. A kapitalista mennyországot választom...

Legjobb barátja: Izidor, rá harmadnap szintén meghalt.

Hasonló körülmények között, Kóhnnal ellentétben a szocialista mennyországot választotta.

Egyik szép napon a két jó barát összetalálkozott az égi kávézóban.

- Nos -, így Izidor -, hogyan érzed magad a kapitalista mennyországban?

- Ne is mondd, alaposan bevásároltam. Állandóan csak dolgozunk és dolgozunk. Éjjel-nappal műszak, túlórázások, se ünnep, se pihenőnap, csak a meló, fizetés meg alig... S te? - szegezte Izidornak a kérdését.

- Sosem volt még ennyire jó dolgom, mint most.

- Hogyhogy, ti nem dolgoztok?

- Csak dolgoznánk! Vízet kellene hordanunk az egyik kútból. Ám állandóan beugrik valamilyen baki. Ha víz van, nincs vödör, ha vödör van, leapadt a víz, ha ez is akad, az is, elromlik a berendezés. Nap mint nap süttetjük a hasunkat a napon, unalmunkban csak eszünk és iszunk!

Sztálin, Horthy és Hitler egy csónakban eveznek.

Egyszer csak óriási viharba keverednek a tengeren.

Már-már elsüllyednek, amikor kidugja fejét a tengerből az ördög.

- Segíts! - kiáltanak rá szinte egyszerre.

- Szívesen, de van egy kikötésem: csak akkor, ha előtte olyat kívánok, amelyet nem tudok teljesíteni!

Hitler előkapja a pisztolyát, s hármat a tengerbe lő.

- Hozd fel a golyókat, rakd vissza a hüvelyükbe, és be a tárbá!

Az ördög lebukik, újra feltűnik, tesz ezt, tesz azt és mind a három golyó visszakerült a pisztoly tárába.

Ez nem sikerült. Horthy következik.

Előveszi a kölnis üvegét. Az összes bennlévő kölnivizet belelocsolja a hullámozó, a tarajozó tengerbe.

- Merd ki, s töltsd vissza az üvegembe, úgy, hogy az illata ugyanolyan legyen, mint előtte volt.

Az ördög szétárja mind a két tenyerét, összegyűjtögeti a markába a víz felszínére kilocsolt kölnivizet, tesz ezt, tesz azt és az összes kölnivíz az előbbi üvegben van.

Megszagolja Horthy, nem hisz az orrának. Előbb Sztálin, majd Hitler orra alá dugja az üveget, hogy szagolják meg ők is.

Minden rendben van: az üveg tele, az illata a régi, állapítják meg letörten.

Sztálinon múlik az életük, aki néhány percnyi fejtörés után, komájaként sunyorog az ördögre.

- Hozzá! egy szitát!

Megkapja.

Sztálin letolja a nadrágját, s illetlenül beleszellent egy nagyot, majd visszaadja az ördög kezébe a szitát.

- Mutasd meg - szólítja fel -, hogy melyik lyukon ment ki elsőnek a szellentés.

Az ördög az orra alá tartja, bele-beleszagol, bök erre, bök arra a lyukra az ujjával, végül a szita közepére tenyerel.

- Ezeken.

- Vesztettél - neveti ki az felszabadultan. - Ezen! - s a fenekére tapsikol.

A papnak két nagy kutyája van. Az egyiket Látlak-nak, a másikat Cigálynak nevezte el.

A cigány almát lopott a pap kertjében lévő fákról.

Egyszer csak ezt hallja:

- Látlak, Cigány, gyertek ide!
- Ha bolond lennék! Kapd el a másik cigányt!
- Látlak, Cigány! - gyertek ide! - hallja megint.
- Csak észrevettem - El kell bújnom. De hová bújhatnék el?

Szétlesett, s mivel más búvóhelyet nem fedezett fel, behúzódott az udvari, pottyantós WC-be.

- Látlak, Cigány, gyertek ide! - ismétlődött meg a hívás, sokkal erőteljesebben, mint előbb.

A cigány a pottyantós WC-nyílásán át belebújt a mocsokba.

- Látlak, Cigány. Mi lesz már, gyertek ide! - hallja sokadszorra, nyakig belebújva a szennybe.

- Jól gondoltam én - nevet fel. - Másik cigány is van a kertben, mert engem aztán hiába kiabálsz, hogy látlak, nem láthatsz.

Előbújik, s nyakig mocskosan, bűzlőn elrohan.

Ezt kiabálja vissza:

- Keresd meg a másikat, mert én már nem cigány vagyok, hanem egy nagy rakás...

Jómódú gazdánál dolgozik az egyik cigány.

Rettenetes hidegben trágyát teregetnek szét az odahordott kupacokból a csonttá fagyott földön.

- Nos! - így a gazda déltájban. - Megpihenünk. Két kívánságod lehet! Mit szeretnél jobban: tüzet gyújtani s melegedni, vagy szalonnát enni?

- Nyársalni, instálom! - böki ki a cigány, némi gondolkodás, fejét vakargatása közben.

- **Sorold fel** - igaz történet - a legismertebb ásványainkat! - teszi fel a kérdését a kémia tanár Balassagyarmaton a gróffiú úrfinak, aki magánvizsgázik, mert csak vizsgáztatni járt be a gimnáziumba. Otthon

külön nevelőnője volt, és szaktanárok jártak ki hozzá, ebből-abból a tantárgyból órákat adni.

- Vas, réz, cink, ón... - Hüm! Elakad.

- Jól van - hajbókol a tanár -, ám egyet, a legfontosabbat, a legismertebbet kihagytad. Gondolkozzál!

A gróffiú, hol ezt, hol azt a vállát rántja fel, szemével a plafont kémleli, s idegesen tördeli a kezét.

- A mi környékünkön is van ilyen bánya - segít neki a tanár.

A jelenlévő nevelőnője kézzel-lábbal, fejének a kályha felé bökdösésével segít, mire a gróffiú felengedetten kivágja:

- Kályha.

- Igazad van. Azt is gyártanak a közeli városunkban: Salgótarjánban. Vasból készül, de...

A gróffiú nem engedi folytatnia. A nevelőnője, aki már nemcsak a fejével, a kezével is mutogat a kályha felé, elérte azt, közbevág:

- Szeneskanna.

- Az egyik fele jó, de nézz oda: mi van benne?

- Lapát.

Így kiált fel a cigány: Pestre kellett feljönnünk, hogy megtudjuk: meghalt az öreg Csorák.

- Honnét tudad meg? - kérdezi a társa.

- Nem látod! - mutat egy táblára. - Kiírták!

Rábök az ujjával, s szótagolva olvassa:

- Hal-va-csorák.

Horthy, Sztálin és Hitler most zenekart alakít.

Hitler, mint prímás ezzel kezdi:

- Enyém az egész ország, enyém az egész világ...!

Horthy brácsásként ezt húzza:

- Ne-kem is adj be-lőle. Ne-kem is adj be-lőle!

Sztálin, a nagybölgös így felel nekik:

- Nagy ... izét nektek, nagy..., nagy izét nektek!

- **Világot megrengető** felfedezésre jutott a tudós.

Megfogtam egy bolhát: hukk! - rákiáltottam. - A bolha elugrott. Fogtam egy másikat, kihúztam az egyik lábát: hukk! - kiáltottam rá. - Az is elugrott. A harmadiknak valamennyi lábát kihúztam: hukk, kiáltásomra rá, s képzeljék el... megsüketült.

Egyik részeg ember a patikát összetévesztette a kocsmával.

- Egy fél pálinkát! - áll a patikus elé.
- De uram! - háborodik fel az. - Ez nem kocsmá!
- Hát akkor az ott? - mutat az egyik polcon lévő üvegre.
- Uram - kezdi a patikus idegesen, az ott...

A részeg ember nem engedi folytatnia:

- Ne törődjön vele: adjon belőle egy felest!

A patikus előbbi mérge derűre vált. Sanda mosolyt préselve szét a bajusza alatt, azért is kimért neki egy féldecit.

Megitta. Furcsán nyalogatta a szája szélét, mert nem nagyon ízlett neki, ez a sosem kóstolt ital, de azért még egy felest kért s kapott belőle.

- Vigyázzon, mert megárt! - figyelmezteti a patikus.
- Nem ismer maga engem. Mérje csak ki nyugodtan!

Az felrántotta a vállát. És kimérte a második féldeci ricinusolajat is.

A részeg férfi felhajtotta, összerázkódott s fizetett, majd: ebbe a kocsmába sem teszem be a lábamat többé, morgolódása közepette, szép óvatosan, hogy el ne essen, kitámolygott a patikából.

- Ne is! - kiabálta utána a patikus -, mert ez nem kocsmá, hanem patika!

A részeg férfi nagyot legyintett, morgott is valami csúnyát s továbbment.

- Mondja, uram! - szólította meg jóval távolabb valaki. - Hol van itt a legközelebbi patika?

- Menjen előre, utána balra..., vagy tudja mit: látja ezt a csíkot, amelyet magam után húzok?

- Haát! - borzongott, nem tudva: elámuljon-e vagy nevéssen.

- Ezt követve pontosan odatalál! - igazította el végérvényesen a részeg férfi.

Ketten ülnek az egyik asztalnál. Előttük tál, abban két sült hal.

- Parancsolj! Vegyél ki egyet! - kínálja udvariasan a társát a párja.
- Az kiveszi a nagyobbikat halat.
- Nem vagy egy kicsit önző? - neheztel meg az előbbi kínáló.
- Miért lennék én önző? - értetlenkedik a társa.
- Merthogy a nagyobbikat vetted ki.
- Miért, ha te veszel elsőnek, melyiket választod?
- Természetesen a kisebbiket.
- Pontosan az maradt ott. Tessék, vedd ki!

Az állomáson egy vonat áll.

Az éppen ott lébecoló cigány felszól az ajtóra hajló, dohányzó mozdonyvezetőnek:

- Aranyos, drága, fűmozdonyvezető úr, adjon már nekem, eszem azt a jó szívét egy cigarettát!

Az kivesz egyet a paklijából, és ledobja neki.

A cigány felveszi a földről, megforgatja az ujjai között: Hunnia - az akkori legolcsóbb fajta cigaretta -, majd kajánul vigyorogva felszól neki:

- Ugye, te csak fűtő vagy?

A valamikori szécsényi vásáron „bolhaport” árultak.

- Tessék, tessék asszonyok. Biztos hatás. Nincs többé bolhacsípés!
- kellett az árus a fehér porát.
- Hogyan kell felhasználni? - érdeklődött egy csinos, hollóközi menyecske, odalépve az asztalhoz.
- Fogja meg a bolhát! - így a mókás árus. - Tapodja le a lábát, és adja be neki!
- De hiszem - kacagott fel a menyecske, ha megfogom, könnyen megölöm!
- Na látja, lelkem, úgy a leghatásosabb. Hány zacskóval adhatok kiskegyednek?
- Az ott! - mutatott a golyócskákra a menyecske.
- Molyirtó - így a jó humorú árus.

- És azt, hogyan kell használni? - váltott kacagásba az előbbi pusztaderűje.

- Addig kell dobálni velük a molyokat, még valamennyiket agyon nem veri!

- És ha..., ha nem találom el, elfogy az egész? - csapkodta kacagva a ruháját a menyecske.

- A biztonság kedvéért két tasakkal vegyen belőle!

A kántor részegen ül az orgona elé. Orgonálni kezd, és ezt énekeli: Feltámadt Krisztus e napon...

- Kántor úr! - súgja oda neki valaki. Nem húsvét, még csak karácsony van.

A részeg kántor mit sem adva rá, ugyanazon énekmódon tovább dalol:

- Egy-két hónap ide-oda, halleluja...!

A cigány nagyon ritkán járt templomba, ám ez utóbbi Nagypénteken, másodszor szánta rá magát a templomba menésre.

Hátul állt meg a padok mögött.

Amikor hallja: az Úrjézust elfogták, így kiáltott fel:

- Tavalý is elfogták, miért ment megint oda?

A szilvás gombóc. - Megtörtént. - Az üllői, öreg plébános rendszeresen megvendégelte a harangozóját fizetési napokon.

A szakácsnője szilvás gombócot készített ebédre.

A plébános úr hatot, a többbit, a harangozó ette meg.

- Ugye, enne még? - tördelte a kezét a szakácsnő.

- Rá se rántsón - így a harangozó - otthon ebédrel vár a feleségem.

- **Téged, miért sitteltek le?**- kérdezi a rabtárs.

- Mert a tsz elnökünkbe belevágott a villám.

- Ezért, ezért téged csuktak be? - képedt el a társa.

- Igen, mert az én kezemben volt a nyele.

Az autóbuszvezető és a pap, ki-ki hol, egyszerre haltak meg. A pap a pokolba, az autóbuszvezető a mennyországba jutott.

- Hogyan juthattam én ide! - lázongott a pap. - Rengeteget imádkoztam, szolgáltam a híveimet a gyülekezetemben s máshol.

- Én a mennyországban! - csodálkozott az autóbuszvezető, s örömeiben táncra perdült.

Szent Péter így osztotta ki őket:

- Igaz, te pap: sokat imádkoztál, hirdetted az ígét, de olyan hosszan beszéltél, hogy a híveid, még a felénél sem tartottál, máris elaludtak.

Te autóbuszvezető, amikor vezettél, az összes utas imádkozott félelmében.

A cigány be akart lépni az egykori kommunista pártba.

Lógó orral bandukolt haza, állított be a házába, panaszkolta el az asszonyának, hogy nem vették fel a kommunista pártba.

- Osztán..., miért? - ámuldozott az asszonya.

- Merthogy az előző rendszerben rengeteget muzsikáltam a nyilasoknak.

- Mért nem tagadtad le?

- Le akartam, de mindnyájan ott voltak.

Mókás mondóka és aforizmák

Karácsonyeste énekeltünk és kellemes karácsonyi ünnepeket kívántunk az ablakok alatt. Néhány helyen, így kiáltottak ki:

- Hányan vagytok?

- Hárman - vágtuk rá.

- Akkor annyi felé szaladjatok!

Mi ezt vágva rá, pucoltunk el az ablak alól:

- Csalán csípje lábukat, róka vigye el a tyúkjukat!

* * *

A háziúr este bort iszik, reggel havat hányn.

* * *

A férfiak akkor lesznek egyenlők a nőkkel, ha ők is teherbe esnek, és kilenc hónapig tolatnak.

A nő, ha kopaszon, elhízva, szőrös mellel sétálnak az utcán, s azt képzelik magukról, hogy hódítók.

* * *

Az ateistáknak sokkal nagyobb a hitük, mint a vallásos embereknek, mert a semmiben hisznek, ami nincs.

A galamblelkű harangozó

Abban a faluban, ahol a mi harangozónk helyettesítette a papot is - akihez öt település tartozott, ráadásul a harminc kilométerre lévő városban lakott, amiért csak kéthetenként tarhatott misét -, alig ötszáz lakos élt.

Miska bácsit - mert így hívták a mi harangozónkat - faluszerte igen jámborlelkű embernek tartották. Nemcsak harangozott: hajnalkor, délben, este, halottak esetén négyóránként, hanem vasárnaponként, olykor a pap nélkül is összegyűlt hívek előimádkozója, énekese volt. Mert a régi kántor, nemcsak nyugdíjba vonult, el is költözött a faluból...

Számtalan legenda keringett a faluban az öreg harangozóról.

Egyszer ellopták az udvaron kihúzott kötélre száradni kiteregetett ágyneműket, amit a felesége felháborodottan panaszkodott el neki.

- Ne keseregj, Maris! - intette le a paptól ellesett kenetteljességgel.
- Tegnap azt mondtad: annyi az ágyneműnk, hogy akár el is adhatnánk belőlük néhány darabot. Nekünk nincs rá szükségünk, nekik biztosan kellett.

- Kimostam. Nagyon sokat dolgoztam, és íme!

- Hátha nekik - mármint a tolvajoknak - nincsen szappanuk s mosószerük. Tudod, mennyire szegény világban élünk.

Máskor meg azzal toppant elébe a felesége, felborzolt tollú, öreg tyúkként, hogy ellopták az egyik libáját. Magából kikelten a feltételezett tolvajt is megnevezte.

- Hány libánk maradt? - kérdezte meg tőle Miska bácsi derűsen.

- Tizenegy volt, tíz maradt.

- Nagy a családjuk. Vigyél nekik még egyet! Hadd lakjanak jól egyszer ők is.

A felesége mérgesen legyintett.

- Minek ide pap - gúnyolta -, amikor itt vagy te! Dicsértessék...! - faképnél hagyta a férjét, és mérgesen becsapta az ajtót.

Miska bácsi egyik éjjel arra riadt fel, hogy valaki belopózott a lakásukba, mert az ajtót éjjelre sem zárták kulcsra, és a kredencben mat.

Felült az ágyában - egyébként nagydarab, tagbaszakadt férfi volt -, és rászólt a rosszban járó beosonóra:

- Mit keresel te ott a sötétben, amikor én a világosban sem találok semmit? Ha agyonütnél sem tudnám neked megmondani, hol tartja a feleségem azt a kevéske pénzét...

Annak is nagy híre kerekedett a faluban, amikor valaki légpuskával lelőtt két, szép galambjukat. A felesége magasba tartva, villámokat szóró szemekkel, a mérgétől eltorzult arccal mutatta fel neki.

- Nézd! Mit tettek a galambjaiddal!

Miska bácsi megnézte.

- Eddig nyolc pár öreg, tizenhat fiókánk volt - csillapította csendesen. - Ezentúl csak tizennégy fiókát vághatsz le. Úgysem szeretsz bajlódni velük, mert a munka sok, a hús meg kevés. Látod, mitől kímltek meg a légpuskások?

A felesége gúnyosan meghajolt, és csak ennyit mondott:

- Dicsértessék, főtisztelendő úr! - majd a galambokkal együtt kiviharzott a házból.

Miska bácsi valamelyik délelőtt hivatalos papírt vitt az egyik házhoz.

A kutya neki esett, és kitépett a nadrágjából egy darabot.

Még aznap délután felkereste a kutya gazdája.

- Nagyon szégyellem magam, Miska bácsi, amiért az a rohadt dög...

- Miért mondod ezt? - vágott a szavába, tőle megszokott szelídséggel az öreg. - Mást sem tett, csak a kötelességét teljesítette, amint én is.

- Letépte a nadrágját.

- Eddig csak egy folt volt rajta. Mostantól nem vethetnek semmit egymásra, mert ezen, meg azon a szárán is van egy. Még délelőtt befoltozta a feleségem.

Miután a harapós kutya gazdája, hálálkodva, bocsánatot kérve kihátrált a kiskapun, a felesége legújabb szokása szerint „megdicsértesékezte”.

Se szeri, se száma mondóka keringett Miska bácsiról a faluban.

Galamblelkű öregember volt, akinek mindenki, már aki meg tudta előzni, előre köszönt.

Hanem egyszer mégis kihozták a sodrából.

A régi jegyző nyugállományba vonult. Egyébként ő sem a faluban lakott, a szomszédos városkából járt ki. Új jegyző érkezett a község-házára. Mert pap, iskola, posta, vasútja már nem, de tiszteletdíjas polgármestere és jól megfizetett jegyzője még akadt.

Ez az új bakfisjegyző, sok ezt-azt hallott az öreg harangozóról, aki egyben, hogy el ne felejtsem megemlíteni -, hogy jusson az egyháztól kapott soványka alamizsna, meg a saját kertjéből eredő, szűkösen csörgedező jövedelme mellé, a pap ajánlására: mert a falunak is érdeke, hogy delenként, meg egy-egy lakos elhunytával legyen, aki harangozik -, a nemrégén meghalt kisbíró helyett kinevezték hivatalsegédnek.

Nagyon elkelt az a kis pénz, mert hiába öregedett meg, dolgozott évtizedekig, mint afféle régi termelőszövetkezeti tag, nem kapott nyugdíjat.

- Tudja-e - fogadta egyik reggel az új jegyző az irodájába belépő, alázatosan köszönő öreget -, az egyik új rendelet szerint a harangokat is hangszernek nyilvánították. Ezentúl csak kottából szabad harangoznia!

- Nem értek én kérem a kottához - vonakodott szégyenlősen s kibúvót keresőn Miska bácsi.

- Pedig meg kell tanulnia, mert másként fuccs a harangozásnak. Reggel így, délben eszerint, a halottnak amúgy kell huzigálnia-rángatnia ezt-azt a harangot.

Az öreg egyenesen a tiszteletdíjas, a gazdálkodó polgármesterhez ballagott, ám nem lelte otthon.

Lekonyult fejjel hazafelé tartva, útközben elmesélte ennek-annak, sőt, ahová eddig nagyon, de nagyon ritkán, bánatát enyhítón, egy kis-fröccs megivása okán betért a kocsmába is.

- Ne higgyen neki! - nevette ki a kocsmáros, a valamikori termelő-szövetkezet elnöke, most a kocsmá tulajdonosa, meg a polgármester, mert ő is ott ivott. - Fiatalember. A fiatalok meg szeretnek az öregekkel viccelődni.

Mások is hasonlóképpen nyilatkoztak, a döntő szót mégis a plébános úr mondta ki: Egyszerű bolondéria. Kérje ki magának!

Mindezek tudatában, a galamblelkű öregember másnap, ha nem is csapta nyakon, alaposan megrázta a jegyzőt. És fuccsba dobva szegénységének széles hézagát kitömő pénzecskéjét, önérzetében vérig sértve, nem tette be többé a lábát a községházára.

- Pedig hívták, sőt a jegyző személyesen is felkereste, és bocsánatot kért tőle, ám ő nem állt kötélnek.

Ha megkérdezték, mert ő soha, senkinek sem beszélt róla: nem hiányzik a pénz, amelyet a kisbíróságáért kapott? Így felelt. De bizony hiányzik, mert akármennyi van is belőle..., lám-lám, amennyire igaz a közmondás, hogy a pénz nem boldogít, Marisom szerint ezt is hozzá kellene tenni: mert mindig kevés van belőle.

A hosszú botos juhász

A dúsgazdag vállalkozó sárkányrepülőjével az egyik nagykiterjedésű rétre szállt le. Valamiféle hibát észlelt: A motor ki-kihagyott, s a zúgása is megváltozott.

Semmi komolyabb baj - állapította meg a motor átnézése után. Az egyik szelep kimozdult, amelyet egyből sikerült a helyére rögzítenie.

Mennyi csiperkegomba! - ámuldozott sikerének melengető hullámain lebegve, miután megkönnyebbülten körülesett. Szedett néhányat. Nem magáért a gombáért, a gombaszedés őseMBERKORI génjeibe ivódó gyűjtögetésének, nemzedékről-nemzedékre átöröklődése okán.

Szerencsétlenségére kapzsín kapkodta fel a gombákat. Egyáltalán nem figyelt a lába elé, amiért az egyik elhagyatott, száraz fűvel eltakart, elrohadt alapperendába botlott, és zutty, belezuhant az ott lévő, elhagyatott, kiszáradt kútba. Nem volt túl mély. Alja a sok éveken át, a szél által behordott, beleüledett fűtől puha, amiért, ha hanyatt esve is ért „földet”, nem ütötte meg magát különösebben.

Életösztönétől sugallva, segítségért kiabált, ám hamarosan rájött: senki nincs a közelében, akkor meg minden hiába. Más módot kell keresnie a kimenekülésére, esetlegesen kimászására.

A kutat nagyalakú, bazalt kövekkel bélelte ki a valamikori gazdája, amiért kiszabadulásának mikéntje, szinte magától felkínálkozott. Kőről kőre lépkedve, két kezével kapaszkodva kimászik. Mi ez egy sportos testfelépítésű, sárkányrepülő pilótának!

Óriásit csalódott, ugyanis az a kő, amelyre rálépett, azonnal kibukott a helyéről. Ráadásul, amelyet felnyújtott kezével megfogott, laának bizonyult.

- Te Jóisten! - kapott a fejéhez a földre csúszva, halálfélelmétől minden ízében remegve. - Rám omlik, s betemet!

Nem is kísérletezett tovább. Leroskadtt a száraz, rothadó fűbe, s némi összevissza vágózó fejtörés után, abban a reményben, hogy a sárkányrepülője csak feltűnést kelt valakiben, ha másban nem, a leszállása előtti percekben felfedezett, a birkáit legeltető juhász észreveszi, mert sárkányrepülő nem mindennapi látvány a réten. Ide jön, és valamiképpen kimentí, avagy segítséget hív a kimentésére.

De - figyelt fel - honnét ez a sok madár, amelyek a kút körül röpködnek! Majdnem a kút mélyének közepéig lemerészkednek. Verebek. Mit keresnek itt?

Nem törődött többé velük. A maga baja izgatta: hogyan s miként szabadul ki a kútból. Lesett erre-arra, mostantól megmenekülése körül forgódott az esze.

Mígnem, némi zörej ütötte meg a fülét. Nemsokára rá, egy pulikutyát jelent meg a kút szélén. Iszonyatos csaholással jelezte gazdájának, amely csak a juhász lehet, hogy valaki a kútba esett, csillant fel a remény sikamlós fénye a sárkányrepülő pilóta fejében.

Nem tévedett. A juhász képe, fönt a kút szélén, rá néhány percre tényleg megjelent, mire ő kimenekülésének reményén felbuzdultan, torkaszakadtából elordította magát:

- Segítség! Segítsen rajtam, jóember!

A juhász még közelebb, még mélyebben lehajolt. Bal tenyeréből a nap miatt szemellenzőt formált, s lelesett a kútba.

- Maga jól beletrafált! - cinikuskodott, de hát mit is mondhatott volna első megdöbbenésének hatására. - De - mentette azonnal előbbi illetlen megjegyzését - várjon csak, kihúzom valahogyan! Mintha eszébe ötlött volna valami, újból lelesett, hogy amennyire lehetséges szemügyre vegye a bajt szenvedett férfit. - Nem ütötte meg magát? - kiáltott le.

- Semmi bajom, csak kiszabadulhassak valahogyan innét!

- Magaé a sárkányrepülő?

- Enyém.

A juhász a hihetetlenül hosszú - nemhiába nevezték a környékbeliek: Hosszúbotos juhásznak -, előbb a fűbe fektetett kampósbotja után nyúlt. Felvette, s ledugta a kút mélyébe.

- Nem ér le - állapította meg azonnal. - De megálljon csak! - biztatta a maga szavajárása szerint azonnali reményt nyújtva a bajt szenvedőnek. - Megtoldom a nadrágszíjammal. Jó vastag, és az is hosszú, mint a botom.

Feltérdelt. Botját újra maga mellé fektette. A nadrágszíját lecsatolta a derekáról, és a botja végén lévő bütyök fölötti részre hurkolta.

Ez a hosszú bot, bármennyire hihetetlen és szokatlan, bodzafából készült. A végén lévő kampót különleges pácolással görbítették be.

Miután mindezzel elkészült, újból lekiabált a kútba:

- Lenyújtom. Maga egyik kezével belekapaszkodik, a másikkal a lábainak segítve, körül köre kapaszkodva kimászik.

- Nem szakad rám a sok kő? - aggodalmaskodott, a sárkányrepülő pilóta. - Előbb megpróbáltam, de már a legelső kicsúszott a helyéről.

- Bízsa rám magát! Fogja meg a nadrágszíjat, majd amikor szólok, kezdjen neki a kapaszkodásnak!

Lehasalt. Felsőtestével, amennyire biztonságosnak vélte, befelé hajolt. Úgy, amint mondta előbb, benyújtotta a végén lógó nadrágszíját.

val együtt a püspöki botnál jóval hosszabb alkalmatosságot. Miután megtapasztalta, hogy eléri, kissé visszahúzódott a korhadó félben lévő, valamikori kútperem alapgerendájához. Beleakasztotta a bot kampós végét, ugyanis úgy vélte, nem tudná biztonságosan megtartani az elég magasnak látszó testes férfit.

Miután mindennel elkészült, megint leszólt:

- Indulhat! Csak bátran, bátran!

A kiszáradt kútba pottyant férfi, két kezével a nadrágszíjba, illetve a botba kapaszkodva, a lábával körül köre lépegetve, ha nem is könnyedén, addig-addig kínlódott, mígnem teljesen feltornászta magát a kút pereméig, ahol a juhász segítségével kikecmergett a felszínre.

- Nagyon szépen köszönöm - hálálkodott kint talpra állva, falfehéren, remegő kezekkel s inakkal verdesve le magáról a füvet. Majd teljesen váratlanul, meglehet az átélt izgalomtól, maga sem tudva miért a nem messzire lévő sárkányrepülőjére mutatott.

- Látja azt a gépet?

- Szerencséjére áll ott, másként nem jövök erre.

- Az enyém. Több tízmilliót ér. Ezen kívül van egy helikopterem, jachtom a Balatonon, no meg a jól menő vállalkozásom sem kutya.

- Isten éltesse sokáig! - állította meg az átélt izgalomtól részlegekhez hasonlóan dadogó férfi szavait, mert szerinte, talán azt sem tudja, mit beszél. Meg ugye, messziről jött ember azt mond, amit akar. Hiszi, nem, mindegy.

Mintha nem törődne vele többé, a rendkívül alacsonyan repdeső verebek után kapkodó, vakkantgató, azokat el-elkapkodni akaró kutyája felé csettintett. Miután az melléje futott, indulásra készen hátat fordított az előbb kimentett férfinak.

- Várjon! - szólt utána az, miközben a zsebéből bőrpénztárcát kotort elő. - Százezer forintnyi összeg van benne. A tárcával együtt a magáé!

- Ajaj! - lesett vissza a juhász csak úgy komótosan.

- Semmi munka, semmi pénz! Már megköszönte. Ezentúl nem tarozunk mással egymásnak, és ki-ki megy tovább a maga dolgára!

- Még egyszer köszönöm - váltott hangot a sárkányrepülő pilóta, amely ugyancsak lerítt a hangjáról s fura rángatózásáról. - Megveszem a botját. Valamiért, valamit! Ez lesz az üzlet, amelyet megkötünk.

- Mármint ezt? - emelte magasba az előbbi, hatalmas, „égígérő”, különleges botját. A kutyája, attól félve, hogy kikap, volt már része benne, futásnak eredt, vissza az imént magukra hagyott nyáj felé a dolgát végezni. - Ez semmi pénzért nem eladó. Egyszerű tehénhúgyban pácolt, meghajlított bodzafabot. Mégis, mi a különös rajta? Ezen ugyan, azon kívül, hogy az átlagosnál sokkal hosszabb, semmi különös. Viszont a hagyomány, a hagyomány, uram! Tudja, ki készítette? Az ükapám. Apáról fiúra maradt, és száll tovább. A gyerekeim ugyan cserbenhagytak. Egyik számítógép-szerelő, a másik kamionos. Az országot, meg külföldet járja. A lányok meg ugye nem jöhetnek számításba. - Ugyanabban a félrefordult helyzetben állva beszélt. - Viszont - feljebb lökte zsíros karimájú halapját, s sokat sejtető hangszúllyal folytatta: - az unokám: a Marci gyerek, abból lesz valaha ember, ha a szél el nem fújja őt is! Mert, mit lehet tudni a mai világban, igaz? - Lebogozta az igen hosszú kampósbotjáról a nadrágszíját, s visszacsatolta a derekára. - No! Isten áldja!

Helyére lökte a kalapját s elindult.

- Az életemet mentette meg - kiabálta utána a kimentett férfi. - Meg kell hálálnom valamiféleképpen!

- Köszöntem - lesett ismét hátra a juhász. - Errefelé fogadni szokták.

A sárkányrepülő dúsgazdag pilótája utána rohant, és elkapta a botját.

- Egymilliót adok az életemet megmentő kampósbotjáért. Bevonom arannyal. A dolgozószobámban őrzöm, s mutogatom...

Nem folytathatta, mert a juhász újra feljebb lökte a kalapját, majd amolyan juhász módon a kiszáradt kúthoz ballagott, amelybe a kimentett férfi lélegzetét elállító rémületére, beledobta a hosszú, kampós botját.

- Ha kihozza, ingyen is a magáé!

Azzal, semmivel sem törődve ugyanúgy, amint előbb a pulija, a távoli nyája felé indult, mert a birkák azonnal megérzik, ha nincs közükben a gazdájuk, könnyen szétszélednek. Némelyikük el-elkóborol...

Másnap egy helikoptert fedezett fel a juhász az égen. A zúgására figyelt fel. Nem számított már újdonságnak, hiszen helikopterről permetezték a vetéseket, nyaranként irtották a szúnyogokat, ennek ellenére azért még manapság is megbámulják. Ezt tette ő is.

Na fene, leszáll! - állapította meg egy idő elteltével, amely után egyre kíváncsibban leste a fejleményeket.

Majdnem a kiszáradt kút mellett ereszkedett le, csitult el a gép zúgása.

- Ketten szállnak ki, és egy széthúzható alumínium létrát cipelnek. Ahá, a kútba eresztik. Csak nem a bot miatt, hogy kihozzák? - morogta magában.

Sanda mosolyt dörzsölt szét a bajusza alatt, mialatt az ég felé emelte, a hosszú, a bodzafából készült kampósbotját.

Elkéstetek. Még tegnap délután kihozta a kútból a Marci gyerek, aki rendszeresen lejár oda madárfészkeket kiszedni.

Ezeket az utóbbiakat csak gondolta, ám a továbbiakat, mintha a tegnapi sárkányrepülő pilótája újra előtte állna, hangosan morogta tovább.

- Mert lehet neked - tegezte le, mit számít az, ha nincsen jelen - sárkányrepülőd, helikopterod, mit tudom én s milyen híres vállalatod, meg ki tudja mid a Balatonon, de egy juhász eszén túljárni, öcsém...!

Nem folytatta, mert észrevette, hogy az egyik birkája, az a huncut, fekete pofájú, megint kiszökött a nyájból.

- Puli te! - kiáltott rögvest a kutyájára - hajtsd vissza!

Muris mondás

A baba, liberóba csomagolt hangszer.

Közmondás

A szerencse forgandó.

Régi húsvéti locsolóversek

Gyertek elő szép leányok, ibolya virágok! Virágeső hullatozzon rátok. Szemetek mosolyogjon, orcátok viruljon, piros tojás, hímes tojás a zsebembe hulljon!

Zöld erdőben jártam, kék ibolyát láttam. El akart hervadni, szabad-e locsolni?

Szegény kertész legény vagyok, virágokat ápolgatok. Azt hallottam, ennél a háznál is van egy szép virágszál. El akar hervadni, szabad-e locsolni?

Zúg a traktor, szánt az eke, kedves elvtársnő, locsolhatok-e?

Én tök, te tök. Öntök.

Humoros gondolatok

A gyerekek sokkal előbb megtanulnak hazudni, mint olvasni.

* * *

Isten nem olyan, mint sok szülő, aki azonnal a bűnös gyereke fenekére csap a keze ügyében lévő fakanalával.

Ó, ezek a nők!

Mottó: Ha belenézel a tükörbe, és egy öreg nő les vissza rád, az nem te vagy.

Elteltek az évek - mesélte az egyik nőismerősöm buzgárként ömlengve -, de lehetetlenség, hogy úgy nézzek ki, mint a velem egyidős más öreg nők. Nyugdíjas vagyok, igaz - húzta ki magát, manökenyszerűn, kecses álarcot öltve magára, majdnem perdült egyet. Ám még

mindig fittnek, karcsúnak, elől-hátul formásnak érzem magam, noha tudom, nem vagyok már Barbie-alkat. Mozgásom eleven és sikkos.

Mindezeket bizonyítón: mutatósan, fiatalosan, újra és újra illegette-billegette magát előttem.

- S mégis... - váratlanul felém bökött -, de várjon, előbb a mondóka, csak aztán következik a lényeg. - S már mondta is. - Az ajtószomszédom, igen jóban vagyunk, megkért: legyek a szerződésük aláírá-sakor az egyik tanújuk!

Mintha szemtelenkedő legyet zavarna el, nagyokat legyintett.

- Egyébként lakást vett a lányának. Megteheti, vezér valahol.

Kissé lényegre törőbben folytatta:

- Ekkor és ekkor legyek itt és ott, ennél, meg ennek az ügyvédnek az irodájában! Magukkal visz a kocsiján. Viszel ám, amikor nekem is van autóm! - Táncszerű mozdulatok kíséretében leeresztettebb hangon folytatta: - Egyébként is dolgom van a városban. Mi az a kis ki-térő!

Valamivel korábban értem oda a megjelölt időnél. Tekintetem, amint beléptem a várakozó helyiségbe - ócska kis folyosóból lekerít-tett rész volt -, azonnal megakadt a névtáblán.

Csak nem a volt osztálytársam, akivel nyolc évig koptattuk a gim-náziumunk egyik osztálytermét.

Igaz ő, nem tudom miért, sosem jött el az érettségi találkozóinkra, viszont, hogy ügyvéd lett, tudtuk.

Kissé elbizonytalanodtam, mert jó: a neve, ha nem is tucat név, gyakori. Meg... - kacagott fel, jól felstímoltan, kiszínezetten -, én meg a félelem! Egyébként mi történik, ha tévedek? Bocs, és kész!

Bekopogtam. Szabad. Beléptem.

Ennek előtte, ja ezt nem mondtam, mint mindig, ha megyek vala-hová, alaposan kihúztam magam. Kence-fince az arcomra. Szemöl-dök kihúzás. Ilyen-olyan illat a ruhámra, amely a karcsú alakomat jól kiemelő öltözet volt. Mindent elkövettem, ami „zárás” előtt a férfi-akban még feldobhat egy nőt.

Felfokozott kíváncsisággal libegtem elébe.

Alig emelte rám a tekintetét, mialatt elrebegtem, mi járatban va-gyok, és csak úgy kutyafuttában - majdnem kidobott - felém bökte:

- Tessék kint helyet foglalni! A szerződést egymás szeme láttára kell a feleknek és a tanúknak aláírniuk.

Figyelmét magamra erőltetően iceregyve, mert mi tagadás, kissé mellbecsapottan álltam az íróasztala előtt. Jó, legyél bárki, viselkedj velem szemben, ahogy, azért én csak azért sem adom fel! Csábosan rábازsalyogtam, szavaimat fellengzőn lebegtettem az orra előtt.

- A nevéről következtetve, nem ebbe s ebbe a gimnáziumba járt véletlenül?

- Ott érettségiztem.

- Ebben és ebben az évben?

- Igen - szemezett először hosszan velem.

- Végig az a-osztályban?

- Úgy van.

- Hát akkor - lágyult el a hangom, arcomon lágy vigyor bújócskázott: - szervusz Ernő! Nézz meg jobban, és találgass: ki vagyok?

S ő, aki kakasként rúgta a port, legyeskedett negyedik osztálytól fel, végig mellettem, akit alig bírtam levakarni magamról.

Ő, a tökfes, a hájas pofájú, a lelógó tokájú.

Ő, a kerti törpe.

Ő, akinek a szemén bekeretezett szódásüveg lifegett.

Ő, akinek akkora hasa volt, hogy biztosan előbb ért be az ajtón a fejénél.

A kifejezetten ronda alak felállt, rám vigyorgott, szívélyesen hajlongón felém nyújtotta a zsírpárnás mancsát.

- Kezét csókolom. Ugye a magyart és a történelmet tetszett tanítani?

Aforizmák

Az idő attól nem áll meg, hogy eltüzeljük a naptárt, vagy összetörjük az órát.

* * *

A bosszúságodnak nem mindig más az oka.

* * *

Némely nő igazi nádszálkisasszony. Sehol nincs rajta bütyök. Avagy csontváz, elől két félbevágott ananász, sárgadinnyével.

* * *

Az igazi barát mindent tud rólad, mégis szeret.

* * *

Van, akinek nem kell titkos kamera ahhoz, hogy megfigyelje: ekkor és ekkor mit tesz a szomszédja. Néha elegendő egy létra is a kerítés mellé.

* * *

A munka mindig kapcsolatos a pénzzel. A pénz nem.

Megérdemeltem

Budapestről jártam ki dolgozni, az egyik közeli kisvárosi tanács-házára: Vecsésre.

Művelődési felügyelő voltam.

Egyik napon telefonáltam. Éppen a helyére raktam a telefonkagylót, amikor kopogtattak.

- Szabad!

Kifejezetten csinos és bögyös fiatalasszony lett volna - mert miért másért a szem, minthogy lásson, az ész, minthogy forogjon -, aki az íróasztalom elé lépett, ha nem oly felelősségre vonón loccsannak felém a szavai, mintha nyakon öntöttek volna egy pohár, hideg vízzel.

- Nem vették fel a kisfiamat az óvodába!

- Foglaljon helyet! - vágtam közbe, felháborodásának levezetése-ként.

Mialatt előbbi idegességétől rángatódzón leült, komótos mozdulatokkal húzva az időt, elővettem az íróasztalom fiókjából négy dossziét.

- Hol laknak? - mosolyogtam rá bizalomgerjesztőn.

Megmondta. Fejét kíváncsian, mintha az előttem lévő dossziékat akarná megnézni, előrenyújtotta.

- Akkor a Falusi Óvodához tartoznak - jegyeztem meg a dossziék között válogatva, merthogy négy óvodánk volt.

- Igen - húzta vissza a nyakát, mert rájött: miért matatok a dossziék között.

Tovább húztam az időt, hogy lecsillapodjék. Lassú, kimért mozdulatokkal lapozgattam a kiválasztott iratokban.

- Négy kisgyereket nem vettek fel - kezdtem el sorolni kiket, ám már a másodiknál a szavamba vágott.

- Ő a kisfiam.

- Milyen indokkal utasították el? - böktém feléje, még mindig az időt húzva, holott elolvastam, hiszen minden le volt írva a kiemelt iratomon.

- Nincs férőhely, meg a férjem s az én fizetésem, így meg úgy...

- Nézze, jó asszony - vettem véget az egyre indulatosabbá váló hányavetiségének. - Öt gyerekkel többet vettek fel, mint a megengedett. Jelenleg túlsúfolt az óvodájuk, de nem csak ez, valamennyi intézményünk. Ha most én, mert megtehetném, rájuk erőltetném a maga kisfiát is, az összes felelősséget az én nyakamba zúdítanák. Egyrészt többletmunkára erőltetném az óvónőket, másrészt netán valami baj, például baleset történne, avagy a túlsúfolttság miatt felelősségre vonná a vezető óvónőt a tisztiorvos: rám hivatkozna. Hiába védekeznék, hogy így meg úgy. A felvételi bizottság, amely a párt és a társadalmi szervek küldötteiből verbuválódott össze feloszlott, én viszont a helyemen maradtam. Ezentúl teljes egészében csak az enyém a felelősség. Ne akarjon nekem rosszat!

- De hát - tört ki a fiatalasszonyból az elkeseredése miatti vihar - hová tegyem Zolikát? Egyikünknek sem laknak itt a szülei, akik talán vigyáznának a kisfiunkra, amíg dolgozunk. Bevándorlók vagyunk. Kiléphetnék a munkahelyemről, mert a férjem tényleg szépen keres, ám nem lenne elég a rengeteg tartozásunk törlesztésére, és a megélhetésünkre. Nemrégén építkeztünk. Több millió forintot vettünk fel rá. A bútorainkat is hitelre vásároltuk. Mindent elárvereznének. Mindenféleképpen dolgoznom kell nekem is...

Nem húzom, nem csavargatom hogy s mint, aránylag szelíd vita után, hátat fordított, és valamit motyogón, biztosan nem dicsért, úgy bevágta maga után az ajtót, hogy még az ablakok is beleremegtek.

Fogat húztam a XVIII. kerületi központi orvosi szájsebészet rendelőjében. A fogorvosom utalt be, merthogy ő - vékonyka nő volt - nem birkózhat meg ekkora „agyarral”, mint az enyém.

A szájsebész és az asszisztensnője is maszkot viselt.

Két injekció, tízperces várakozás kint a váróteremben, majd a foghúzás következett.

- Vésőt, kalapácsot! - fordult az orvos az asszisztensnőjéhez, nagy riadalmamra, mert ki ne tudta volna, mi következik ezután?

Megkapta, aztán: uccu neki a fogamnak!

Nem éreztem fájdalmat. Szememet behunytam, és nyugalmat erőltetve magamra -, nem ment könnyen, mert még a hátam is lúdbőrözött a rám törő félelmemtől - vártam, hogy kihúzza, pontosabban, a kihúzásához előkészítse, meglazítsa a vastag, három gyökérrel az álkapcsomba kapaszkodó fogamat.

Amint az orvos néhány pillanatra az asszisztensnőjéhez fordult, valamit, nem hallottam mit kért tőle - amint említettem is, nem éreztem fájdalmat, de az a művelet, a fogam ilyen szokatlan „barbár módon” való eltávolítása, csak megdermesztett -, kíváncsian kinyitottam a szememet. Egy kisfiút pillantottam meg. Mi tagadás, belém mart a méreg, mert mit keres itt egy kisfiú? Jó, nem mindennapi látvány egy felnőttnek sem, hát még egy kisfiúnak, amikor valakinek „kiverik” a fogát, de annak sem, aki mindezt eltűri, hogy lássák és kinevessék! Meg egyébként is: szabad egyáltalán itt tartózkodni egy kisfiúnak?

Mindezek ellenére, leszámítva a hirtelen keletkező mérgemet, megsegényítésemet, felháborodásomat, ha vésték, ha verték is, teljesen fájdalommentesen távolították el a fogamat.

Amikor megkönnyebbülten fellelegezve felkászálódtam a fogorvosi székből, az előbbi asszisztensnő lehúzta a maszkját s rám mosolygott.

Az a vecsési, panaszos, fiatal anyuka volt, akinek nem vették fel a kisfiát az óvodába.

- Ő a kisfiam! - mutatott rá, fölöslegesen, mert azonnal rájöttem, hogy ki az, aki előbb kinevetett, s miért tartózkodik itt.

A végig kezemben tartott, gyűrögetett papír zsebkendőmmel letöröltem szám széléről a vért, és ezt sutorogtam elferdült számmal feléje:

- Holnap beszéllek az illetékes vezető óvónővel, és holnapután reggel már viheti is óvodába Zolikát, mert jól emlékeztem a kisfia nevére.

Egy kis humor

Az előttem ülő gimnazista osztálytársam - természetrajzórán - felelt.
- Szép volt Kálmán, de hogy megkaphasd az ötöst: mondj nekem néhány hüvelyes növényt!

Kale, mert így becéztük, csak úgy kapásból felsorolt hármat.

- Mondj még egyet, és végeztünk!

Kale vakaródzott, kínlódott egy ideig, lesett jobbra, balra, meg hátra, majd miután nem kapott segítséget, magabiztosan kivágta: hurka.

Aforizmák

A képviselők olyanok, mint a galambok. Választások előtt a lábunk előtt toporognak, választások után felröppennek, és a fejünkre tojnak.

* * *

Egyesek ragyogó szónokok, csak az a baj velük, hogy sosem tudjuk meg: miről beszélnek.

Hihető, nem? Mind a két eset megtörtént.

A betétkönyv: Régi professzorom biztosan kirúgna a beszámoló-ról, ha elmondanám neki: hiába magyarázta, bizonyítgatta, ilyen-olyan, általa tudományosan alátámasztott, materiális érvek sorával, sem véletlenek, sem csodák nincsenek.

Mert igenis vannak!

Sokat írtam különféle csodákról, ám sosem szerettem az olyan csodákat, amelyek olyannyira „passzolnak”, hogy hamar leverik a hitetlenség mércéjén a lécet.

A következő kis történetet a pestszentlőrinci - az egyház, a Rákosi-korszak alatti üldözések során, a hite mellett rendületlen, bármilyen szörnyű, kínzások során is kitartó - plébánosától hallottam.

- Építkeztünk. A munkások reggel, még a munkakezdés előtt közölték velem, hogy délután három órakörül készen lesznek a tető ácsolási munkáival. Megkérdezték: ki tudom-e fizetni őket.

70 ezer forintról volt szó.

Jöjjenek nyugodtan - vágtam rá, akkor nem, most már tudva: isteni sugallatra, ugyanis egyetlen fillér sem volt a plébánia kasszájában.

Kimondtam, ám rögtön majdnem a számra ütöttem, mert a valóság tudatára ébredve, szinte lebunkóztak a meggondolatlanságom nyomán kialakult, több mint lehetséges, valós következmények.

Miért mondtam ezt - ijesztgetett az ördög, aki a papokat igencsak megkísérti -, amikor...!

Felhívom a püspök urat - vigasztalt, vagy figyelmeztetett az állandóan körülöttem röpködő védangyalom -, és kérek tőle pénzt. Több óra áll a rendelkezésemre délutánig, addig mindent lebonyolítok.

Az imazsámolyomra borultam, ahol kezdetben iszonyatos félelem szállt meg, addig-addig mígnem rövid, bűnbánó sóhajok s imádságok után megkönnyebbülten fel nem állhattam.

Kifelé menet az udvarra, egy igen öreg, elesetnek tűnő, alig ismerős asszony battyogott botjára támaszkodón felém.

- Dicsértessék a Jézus Krisztus - köszönt, majd máris folytatta. - A plébános úrhoz jöttem.

Köszönése fogadása után semmit sem mondhattam neki, például, hogy fáradjon be a plébániára, mert azonnal folytatta: - Régen tudom, hogy építkeznek. Évtizedektől spórolgatok. Több betétkönyvben van elhelyezve a pénzem. Tessék, hozzájárulásként az egyik! - nyújtotta át, ott kint az Isten szabad ege alatt.

Kissé megütközve, ám hálás mosolygásom közepette vettem át, nem tőle, az öregasszony alakjába bújt angyaltól a betétkönyvet.

Megáldottam, megcsókoltam, hálálkodtam egy ideig, majd behívtam az irodámba, hogy nyugtát adjak a betétkönyvről, azonban ő nem állt kötélnek.

Elköszönt, én belekaroltam, és a kapuig kísértem.

Csak azután lapoztam a betétkönyvbe, miután teljesen eltűnt.
Pontosan 70 ezer forint volt benne.

És a két pofon története, professzorom, aki az égi katedrán ülsz már, mi volt?

Misi - hogy meseszerűn mondjam el, ami valójában tragédia volt -, felcsapott forradalmárnak. Titokban a Széna téri harcolókhoz csatlakozott. Miért írtam azt, hogy titokban? Mert az egyedül nevelő anyja semmit sem tudott róla.

Tömegpszichózis, magyar virtus, gyerekes rajongás a fegyverekért, meggondolatlanság szállta meg, hiszen még alig töltötte be a tizenhetedik évét?

Nem. Misi igazi, magyar forradalmár volt, aki látva-hallva ezt-azt ösztönszerűn, nemcsak megérezte: tudta hol a helye.

- Harcolni akarok! - ezekkel a szavakkal csapódott a karszalagos, a civil ruhás, de akadt közöttük néhány katonaruhát viselő fickó is, a forradalmár csoport vezetőjéhez, akinek még a nevét sem tudta. Valaki megmutatta neki, hogy ő az.

- Gyerek vagy. Menj haza, és beszélj meg apáddal! - s elzavarta. Igen, igen szabályosan hazazavarta. Nem mondta neki, hogyha beleegyeznek: gyere vissza!

- Meghalt - kiabálta vissza Misi.

- Akkor anyáddal beszélj meg, hadd csapjon nyakon!

Misi eloldalgott, ám otthon egyetlen szót sem mondott az anyjának a történeteiről. Egyébként is igen tartott tőle, aki vele együtt öt gyereket tartott el, nevelt, fegyelmezett a maga módján.

- Nincs apátok, ezért nemcsak anyátok, apátok is vagyok! - hangoztatta, amikor ezért vagy azért nyakon-nyakon csapta valamelyiküket.

Ami igaz az igaz. Osztogatott ő anyai áldást is eleget, amelyet így indokolt meg: Ezt anyádtól kaptad.

Ha pofon csapta valamelyiküket, hogy érezzék a különbséget, ezzel indokolta meg: ezt apádtól kaptad. Ha ezután kiporolta a fenekét is, így indokolta meg: ezt meg anyád adta!

Nos, hogy miként alakult Misi további sorsa kibogozhatatlan.

Egy biztos: honnét-honnét nem, géppisztolyt szerzett, amelynek a megszerzése akkoriban, szinte gyerekjátékszámba ment. És harcolt. Igaz, „ráért”, mert az ipari iskolában, ahol szakmát tanult, a harcok miatt szünetelt a tanítás.

Napközben a Széna tériekkel együtt harcolt, mert csak beverekedte magát közéjük, esténként szépen hazasomfordált. Géppisztolyát a szenespince zugába rejtette, és mintha mi sem történt volna, szépen beállított a lakásukba.

- Miért sáros a ruhád? - kérte számon az anyja, miután a szeme elé került.

- Fociztunk...

Másnap ismét sárosan állt az anyja elé. Azzal védekezett, hogy az iskola udvarán elgáncsolták és elesett.

- Ha még egyszer így jössz haza, akkora két pofont kapsz apádtól, hogy megemlegeted! - fakadt ki az.

- Jó - így a régebbi kisfiúból, a felnőtt bajtársai között, valódi harcoszá, öntudatos forradalmárrá vált fiú -, maga meg mondja meg neki, ha megüt disszidálok!

Az anyja elkapta, a fenekére vert, majd jól kihangsúlyozva, hogy ezt azért kaptad, mivel feleseltél apáddal, majd megszáritotta, jól kikéfélt a fia nadrágját, ugyanis másik nem volt, amelyet reggel felvehetett volna.

Hogy ne csűrjem-csavarjam tovább a történetet, Misi a következő napon megkapta az ígért két „apai pofont”.

Az anyja legnagyobb fájdalomra nem ment haza többé. Tovább harcolt, mígnem a forradalom nyitott sírja örökre bezárult, hősi koszorújuk a Dunába hullt.

Misi, néhány megmenekült társával együtt disszidált.

A „tisztogatások során” napokig keresték a vérszagra éhes pufajkás kopók, túrták fel házkutatásaik során a lakásukat, zaklatták az anyját s a testvéreit, az egész bérházat s a környéket. Persze, hogy nem találták meg Misit, viszont, hogyan s mint hagyta ott, a géppisztolyát meglelték. Végül távollétében megtartott tárgyalásán a vérbíró ítéletet hirdetett:

Kötél általi halálra ítélte.
Az „apai” két pofon mentette meg Misi életét.

Aforizmák

Senki sem születik hosszú. A körülmények teszik azzá.

* * *

Önmagunkat sokszor nehezebb legyőznünk, mint az ellenségeinket.

* * *

A hazaszeretet minden más szeretetet felül ír.

Egy kis móka, amely szintén megtörtént

A valamikori szécsényi járási rendőrkapitány értekezletet tartott a beosztott rendőrei részére.

- Jó..., jó, hogy mindenre kiterjedő leírást küldtök be a körzetekben előforduló balesetekről. De ne térjete ki valamennyi, elhanyagolható apróságokra.

Körbekaszált a kezével.

- Röviden, tömören, érthetőn írjátok le azt, ami s ahogyan történt.

Mire fel egyik, közeli falu körzeti megbízottja, viccből-e, vagy olyan igazi, régi, rendőri „agysugallatra”, így számolt be jelentésében az egyik biciklis balesetről:

Jöttek, mentek, oszt összementek.